

Täysistunto

Torstai 8.10.2020 klo 10.00—22.01

3. Hallituksen esitys eduskunnalle valtion talousarvioksi vuodelle 2021

Hallituksen esitys HE 146/2020 vp

Lähetekeskustelu

Puhemies Anu Vehviläinen: Lähetekeskustelua varten esitellään päiväjärjestyksen 3. asia. Asia lähetetään valtiovarainvaliokuntaan, jolle muut valiokunnat voivat antaa työjärjestyksen mukaisesti lausunnon 30 päivän kuluessa siitä, kun esitys on lähetetty valtiovarainvaliokuntaan, eli viimeistään 12.11.2020.

Keskustelu ja asian käsittely keskeytettiin 7.10.2020 pidetyssä täysistunnossa.

Tämän asian yhteydessä sallitaan keskustelu myös päiväjärjestyksen 4.—18. asiasta.

Keskustelu

10.02 Eurooppa- ja omistajaohjausministeri Tytti Tuppurainen: Arvoisa rouva puhemies! Kuluva vuosi on ollut hyvin poikkeuksellinen politiikan saralla, ja sitä se on ollut myös valtionyhtiöiden osalta. Koronaviruksen aiheuttama pandemia on inhimillisen hädän lisäksi johtanut taloudellisen ympäristön suureen mullistukseen hyvin lyhyessä ajassa. Kielteiset vaikutukset liiketoimintaan ovat olleet poikkeuksellisen suuret myös monella valtionyhtiöllä.

Valtion budjetin omaisuustulot koostuvat osingoista ja osakkeiden myynnistä saatavista tuloista. Talousarviossa ei ole eritelty omaisuustulojen jakautumista eri tulolajeihin. Käytännössä valtio saa osinkoja sekä pörssiyrityksistä että valtion joko täysin tai osittain omistamista yhtiöistä. Arvio ensi vuoden tuloista talousarvioesityksessä on 2,086 miljardia euroa ja rapiat päälle. Luonnollisesti tämä on vasta arvio, ja vasta ensi vuoden aikana pystymme analysoimaan tarkemmin, kuinka paljon osinkoja ja myyntituloja valtion budjettiin saadaan yhteisistä valtionyhtiöistämme. Koronariisistä johtuen useat yhtiöt ovat lykänneet osingonmaksua viime keväältä tähän syksyyn, ja vieläkin kaikki yhtiöt eivät ole tehneet lopullisia päätöksiä vuoden 2020 osingonmaksun osalta. Lisäksi muutamat yhtiöt ovat pidättäytyneet osingonmaksusta kokonaan. Osingot vuodelta 2019 olivat 1,4 miljardia euroa, ja tänä vuonna ne ovat merkittävästi alhaisemmat. Jo nyt voidaan kuitenkin sanoa, että osinkoennuste vuosina 2021 ja 2022 on kriisistä johtuen aiempia vuosia alhaisempi ja siihen liittyy merkittäviä epävarmuuksia koronakriisistä johtuen.

Solidiumin osalta todettakoon se, että tämän kansallisen ankkuriyhtiön tehtävänä on vahvistaa, vakauttaa ja puolustaa kotimaista omistusta kansallisesti merkittävissä yrityksissä. Solidiumilla tulee erityisesti koronakriisin aikana, mutta myös palattaessa normaaliin tilanteeseen, olla hyvät valmiudet osallistua omistamiensa yritysten pääomahuoltoon sekä mahdollisiin rahoitusjärjestelyihin. Saamansa osingot Solidium lähtökohtaisesti tilittää valtiolle. Mikäli tilanne on se, että valtion yhtiöomistusten myynteihin päädyttäisiin,

Pöytäkirjan asiakohta PTK 126/2020 vp

siitä tehdään huolellinen kokonaisarviointi omistajaohjauksessa huomioiden valtion kaikki strategiset ja taloudelliset intressit. Tarvitaan huolellinen kokonaisarviointi, ja tietenkään etukäteen emme voi spekuloida millään myynneillä.

Arvoisa rouva puhemies! Valtio on ja haluaa olla vakaa omistaja myös kriisin keskellä. Omistajapolitiittiset periaatteemme ovat sellaiset, että niitä pystytään noudattamaan valtion-yhtiöissä niin haasteellisessa kuin myös normaalissa liiketoimintatilanteessa. Omistajaohjauksemme on ennustettavaa, eteenpäin katsovaa ja valtion strategiset intressit turvaavaa. Sen tunnus on "Vaurautta vastuullisella omistajuudella". Painotamme omistajana yhtiöille arvon luomisen lisäksi myös ilmastonmuutoksen torjuntaa, digitalisaation hyödyntämistä sekä yritysastuuasioita. Edellytämme, että yhtiöt ottavat huomioon tavoitteen hiilineutraalista Suomesta 2035 sekä Pariisin ilmastopöytäkirjan tavoitteet. Tavoitteet tulee saavuttaa kestävä kilpailukykyä vahvistaen ja sosiaalisesti vastuullisesti. Vain vastuullinen yritys voi olla menestyvä, ja vain menestyvä yritys voi olla vastuullinen. Odotamme myös yhtiöiden tavoittelevan omista lähtökohdistaan edelläkävijyyttä digitalisaation hyödyntämisessä ja siirtymisessä kohti hiilineutraalia kiertotaloutta. Yhtiöiden tutkimus-, kehittämis- ja innovaatiotoimintaa tarkastellaan nyt aiempaa syvällisemmin ja strategisemmin. Uudenlaisen potentiaalinn tunnistaminen ja hyödyntäminen yrityksissä on koronan jälkeisessä jälleenrakentamisen ajassa entistä tärkeämpää. Luonnollisesti nämä edellä mainitut asiat ovat sellaisia, joiden käytäntöön vieminen vaihtelee yhtiökohtaisesti ja on yhtiöiden operatiivisen johdon vastuulla.

Arvoisa rouva puhemies! Valtion yhtiövarallisuus on merkittävä osa [Puhemies koputtaa] yhteistä kansallisvarallisuuttamme, minkä vuoksi valtio tukee omistamiensa yhtiöiden kasvua ja kehitystä [Puhemies koputtaa] vastuullisen omistajan keinoin. Selviämme kyllä tästäkin kriisistä, kun teemme vahvaa ja hyvää yhteistyötä myös omistajapolitiikan saralla jokainen roolimme tuntien yhteinen kestävä kasvun tavoite mielessämme pitäen.

Puhemies Anu Vehviläinen: Pyydän nyt niitä edustajia, jotka haluavat käyttää puheenvuoron, nousemaan ja varaamaan puheenvuoron V-painiketta käyttäen omalta paikaltaan.

10.08 Johannes Koskinen sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Ministerin esitelypuheenvuorossa oli näitä painotuksia, joita valtion-yhtiöiden kehittämisessä harjoitetaan. Nyt on kaksi ajankohtaista kysymystä.

Ensinnäkin tämä ilmastorahasto: kuinka aktiivisesti ja dynaamisesti sitä voidaan käyttää tämmöisten pioneerihankkeiden edistämiseen, pioneeriyritysten vahvistamiseen, siten että Suomeen tulee toimintoja ja työllisyysvaikutuksia?

Ja toinen, vielä isompi, on oikeastaan tämä kenttä. Kun ilmastonmuutoksen torjunnassa ja energiatehokkuuden lisäämisessä cleantechin saralla on maailmalla tämmöinen investointiaalto tulossa ja esimerkiksi EU sitä rahoittaa vahvasti, niin miten Suomesta saadaan sitten näitä riittävän isoja yrityskonsortioita, jotka uskaltavat lähteä niihin isoihin hankkeisiin mukaan, niin että saadaan viennille uutta pohjaa? Tässä oli joitakin veturiyritysten nimeämisiä ja erityisrahoituksia sinne [Puhemies koputtaa] Business Finlandin puolelta, mutta tarvittaisiin ehkä laajemminkin näitten valtioyhtiöiden kannustamista [Puhemies koputtaa] tähän toimintaan.

10.09 Sinuhe Wallinheimo kok (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Veikkauksen tulevaisuus puhuttaa sekä julkisuudessa negatiivisessa mielessä että pelkona tietyssä jär-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 126/2020 vp

jestökentässä. Tekin, ministeri Tuppurainen, olette puhunut asiasta julkisuudessa, jopa hie-
man mielenkiintoisin faktoin. Puhuitte muun muassa suomalaisten laittomasta ulkomaises-
ta pelaamisesta. Toki olisi mukava tietää, mitä lakia suomalaiset näin ovat rikkoneet. Sii-
hen olisi hyvä kuulla vastaus.

Mutta se suurempi ongelma nyt on, että sekä urheilujärjestöissä että nuorisojärjestöissä
pidetään jo ongelmallisena sitä, että heidän rahoituksensa tulee peliongelmaisilta, hätää
kärsiviltä ihmisiltä — eikä tämän pitäisi kyllä kuulostaa kenenkään korvaan hyvältä. Tässä
on nyt pulmainen dilemma. Siksi kysyisinkin teiltä, ministeri: mikä on teidän visionne ja
tiekarttanne Veikkauksen suhteen?

10.10 Eeva Kalli kesk (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Koronaviruspan-
demia on tosiaan runnellut taloutta ympäri maailman, ja osumia ollaan otettu myös täällä
Suomessa. Valtion omistajapolitiikalla ja aktiivisella omistajuudella voi olla tärkeä rooli
talous- ja työllisyysvaikutusten pehmentämisessä. Yritysten yhteiskuntavastuusta on ollut
keskustelua, joka on ollut varsin aktiivisesti käynnissä viime aikoina. Kysyisin: millä ta-
valla valtio voi omistajapolitiikalla, aktiivisella sellaisella, omalta osaltaan edistää suoma-
laista työtä ja yrittäjyyttä?

10.11 Sari Essayah kd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Ministeri erit-
tään hyvin alusti täällä valtionyhtiöitten yleisestä tehtävästä, ja täytyy sanoa, että tämmöi-
sessä tilanteessa monesti valtion rooli, ja valtionyhtiöitten rooli, on varsin ratkaiseva, sil-
loin kun lähdetään miettimään, miten esimerkiksi maakuntien elinvoima saadaan pidettyä
yllä ja palautettua. Yksi yhtiö, joka on hyvin keskeisessä roolissa, on Finnair. Nyttenhän
me olemme kuulleet siitä, että Finnair on nyt tehnyt päätöksiä marras—maaliskuun osalta
siitä, että liikenneyhteyksiä — Joensuu, Kajaani, Kemi, Kokkola, Jyväskylä — osittain on
palautettu. Ja nyt on kysymys sitten siitä, mikä on jatko, millä tavalla valtio tulee nyt huo-
lehtimaan siitä, että Finnairin kautta pidetään esimerkiksi yrityksille äärimmäisen tärkeät
syöttöliikenneyhteydet Euroopan suuntaan auki, ja toisaalta, että pystytään varmistamaan
sitten kotimaanliikenne.

Olisin, samoin kuin täällä edustaja Koskinen, vielä halunnut tietää tästä Vaken muutta-
misesta ilmastorahastoksi. Julkisuudessa [Puhemies koputtaa] mediassa on ollut tietoja
näistä hurjista konsulttilaskuista. [Puhemies koputtaa] Minun mielestäni on tärkeää, että
tässä salissa käydään myös tämä asia läpi.

10.12 Veikko Vallin ps (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Omistajaoh-
jausministeriltä kysyisin, aiotteko te ostaa näitä hyvin tuottavia valtionyhtiöiden osakkeita
takaisin tai oletteko ostaneet, koska tässähän on koronan aikana tullut siihen mahdollisuus.
Itse esimerkiksi ostin Nesteen osakkeita, ja arvo on noussut 66 prosenttia. Onko teillä täl-
laista strategiassa, että te myös ostaisitte hyvän tilaisuuden tullen, vai myyttekö te ainoas-
taan näitä valtio-omisteisia hyviä yhtiöitä? — Kiitos.

10.13 Atte Harjanne vihr (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Kiitos minis-
terille esittelystä.

Valtioneuvoston kanslialla on tietysti monenlaista erittäinkin tärkeää ja kiinnostavaa
asiaa, ja tämä valtion omistajaohjaus on erityisen tärkeää ja haastavaa tietysti tällaisena ai-
kana, jolloin sekä pandemian että ehkä myöskin tämmöisen tietyn geoeconomian nousun

Pöytäkirjan asiakohta PTK 126/2020 vp

kautta ikään kuin valtioiden strateginen rooli siinä omistajana kasvaa. Eli se on haastavien asioiden päällä.

Tähän Vaken ilmastorahastomuutokseen haluaisin tuoda sen oman näkemykseni ilmi, että on aivan keskeisen tärkeää, että sitä ilmastorahaston toimintaa ohjaa paras tieteellinen tieto, eli siinä täytyy olla riittävä asiantuntemus ja itsenäisyys, mitä kautta sitä rahaa siellä ohjataan.

Mutta tästä, mihin Essayahkin viittasi, Vaken vaikuttamisesta — ei pelkästään siitä yksityiskohdasta, mutta muuten — kiinnostaisi kuulla se, että kun valtionyhtiöt harrastavat kuitenkin myös omaa vaikuttamista, niin mikä se ohjaus sinne on, koska tavallaan sen sanelun pitäisi kuitenkin olla sieltä omistajaohjauksesta, niin että ne intressit tavallaan sanelevat [Puhemies koputtaa] niiden yhtiöiden toimintaa eikä toisinpäin. Miten ikään kuin [Puhemies koputtaa] omistajaohjauksen puitteissa seurataan sitä, miten valtionyhtiöt [Puhemies koputtaa] omia intressejään lobbaavat?

Puhemies Anu Vehviläinen: Muistutan kaikkia tästä minuutin määräajasta.

10.14 Arto Satonen kok (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Otan kaksi näkökulmaa liittyen siihen, että istuva ministeri on myöskin eurooppaministeri, mutta kysymykseni kyllä liittyvät näihin omistuksiin.

Ensimmäinen on tämä: Nythän tämän koronakriisin aikana monet EU-valtiot ovat tukeet erittäin voimakkaasti omia yhtiöitään ja erityisesti näitä lentoyhtiöitä, mikä on sinänsä ymmärrettävää. Kysymykseni kuuluu: palataanko normaaliaikana takaisin niihin valtiontukea rajoittaviin säännöksiin, jotka Euroopan unionissa on sovittu?

Ja toinen kysymys kuuluu sitten niin, että kun nyt näitä markkinoita jaetaan tämän kriisin seurauksena uusiksi ja voi olla, että joillakin aloilla nämä eurooppalaiset toimijat — myöskin suomalaiset yritykset, yritysten nimiä mainitsematta — saattavat olla liian pieniä ja niiden olisi ehkä tarpeen fuusioitua jonkun toisen yrityksen kanssa, jotta ne olisivat riittävän vahvoja, niin ollaanko myös tätä asiaa mietitty, koska tällä hetkellä tämä fuusioituminen on kohtuullisen [Puhemies koputtaa] haasteellista.

10.16 Ville Vähämäki ps (vastauspuheenvuoro): Kunnioitettu puhemies! Haluaisin osinkotuloista ja osakkeiden myyntituloista pohtia sellaista asiaa, että kun tässä esittelyssä sanottiin, että ei haluta spekuloida omistusten myynneillä, niin tavallaan tässä budjetissa kuitenkin spekuloidaan niillä, koska vuoden 2019 tilinpäätöksessä valtio sai osinkotuloja ja myyntituloja 1 515 miljoonaa, sitten kuluvan vuoden budjetissa oli 2 176 miljoonaa mutta toisessa lisäbudjetissa vähennettiin 1 126 miljoonaa — eli se puolitettiin, ei myytykään osakkeita — mutta ensi vuoden budjetissa, mitä käsittelemme, on edelleen laitettu 2 086 miljoonaa osakkeiden myyntituloiksi ja osinkotuotoiksi. Eikö tämä ole justiin sitä spekulointia, että tulemmme myymään näitä valtion omistuksia ensi vuonna?

10.17 Paavo Arhinmäki vas (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Kun viime kaudella Vake Oy perustettiin, vasemmistoliitto oli ainoa puolue täällä eduskunnassa, joka vastusti tämän perustamista. Moni muukin kritisoi sitä, ja nyt on nähty niitä ongelmia, mitä siinä on esimerkiksi julkisuuden ja avoimuuden osalta. On hyvä, että sille on löydetty nyt järkevää toimintaa tämän ilmastorahaston kautta, mutta avoimuuden ja julkisuuden pitää olla aina oleellista.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 126/2020 vp

Arvoisa rouva puhemies! Pyysin puheenvuoron edustaja Wallinheimon puheenvuoron jälkeen. Tänä on muun muassa valtion liikuntaneuvosto ottanut kantaa, että liikunnan rahoituksen pitää olla jatkossa budjettipohjaista pikemminkin kuin Veikkaukseen perustuvaa. Mutta tässä keskustelussa sekoittuvat nyt kaksi asiaa, toisaalta se, että historiallisista syistä liikuntaa, kulttuuria sekä sosiaali- ja terveysjärjestöjä on rahoitettu Veikkauksen ja Raha-automaattiyhdistyksen kautta, ja toisaalta sitten se, mikä on Veikkauksen asema. Kyllä näkisin, että vaikka yleiskatteeseen [Puhemies koputtaa] siirretään nämä asiat, niin Veikkauksen yksinoikeus [Puhemies koputtaa] on parasta sekä peliriippuvuuden torjumisessa että valtion tulojen kannalta, toisin kuin se, [Puhemies: Aika!] että päästettäisiin ulkomaiset toimijat tänne Suomen markkinoille.

10.18 Riitta Mäkinen sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Tämän globaalin ja kansallisen kriisin keskellä valtion omistajapoliittinen vastuu ja myös valta korostuvat entisestään. Kiitos ensinnäkin ministerille siitä, miten upealla tavalla te olette rakentanut näkymää ja tietä eteenpäin tämän vaikean tilanteen keskellä. Teidän tonttinne ei ole missään määrin helppo.

Haluan myös itse esittää huoleni koskien lentoyhtiö Finnairia. Koronakriisi on luonnollisesti iskenyt siihen hyvin voimakkaasti, ja olemme saaneet paljon surullisia uutisia lehdistäkin lukea siitä huolimatta, että valtio on hyvin voimallisesti yhtiötä jo kertaalleen pääomittanut. Nyt kun näitä maakuntalentoja on jossain määrin palautettu eri lailla eri maakunnissa, elämme ikään kuin koeaikaa, ja aika näyttää, onko niille tarvetta ja voidaanko niitä kaupalliselta pohjalta lentää. Mutta tilanne on siinä mielessä haastava, että jos virus-tilanne ylipäättään vaikuttaa liikkumiseen ja olemassa olevat vuorot eivät palvele työ- ja elinkeinoelämää, niin mistä löytyvät ne eväät, [Puhemies koputtaa] miten me turvaamme lennot jatkossa?

10.19 Ville Tavio ps (vastauspuheenvuoro): Rouva puhemies! Nyt kun hallitus on tosiaan pistämässä valtion omaisuutta lihoiksi, niin perussuomalaiset tahtoisivat tästä vähän lisää tietoa. Perussuomalaiset ovat tietysti olleet sitä mieltä, että lypsävää lehmää ei pidä myydä. [Paavo Arhinmäki: Viime kaudella ette olleet!] Kun nyt kuitenkin olette kattamassa tämän budjettinne alijäämää omaisuuden myynnillä — todellinen budjetin alijäämähän olisi yli tämän 10,8 miljardia, ellette lähtisi lisäksi miljardiluokan omaisuudenmyynteihin — niin kysyn teiltä, ministeri: Voitteko kertoa eduskunnalle edes sen, millaiseen myyntistrategiaan tai suunnitelmakehikkoon hallitus nojaa, kun te lähdette näihin omaisuudenmyynteihin? Mikä siinä on esimerkiksi kotimaisen tuotannon merkitys?

10.21 Arto Pirttilahti kesk (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Todellakin itseänikin kiinnostaa tämä Vaken ilmastorahasto ja se, tulevatko myös kaikki Vaken varat siihen vai onko myös muita toimenpiteitä Vaken osalta vielä.

Sitten kaikkensa tähän koronatilanteeseen ja siihen, mikä on omistajaohjauksen mahdollisuus vaikuttaa esimerkiksi näitten valtionyhtiöitten hankintoihin. Otan esimerkkinä VR:n vaunuhankinnat ja suhteen Transtechiin. Kuten uutisistakin olemme kuulleet, niin alihankkijaverkosto on jo esimerkiksi raide- ja vaunukalustojen valimon osalta menossa konkurssiin ja itse Transtechillakaan eivät ole kovin hyvin hapessa nämä hommat. Voidaanko esimerkiksi koronasta tai muustakin asiasta johtuen ennakoida enemmänkin näitä

Pöytäkirjan asiakohta PTK 126/2020 vp

hankintoja tai suunnittelua, tehdä niitä jo aikaisemmin, ja voidaanko omistajaohjauksella niihin puuttua?

Toinen kysymys vielä sitten valtionyhtiöiden [Puhemies koputtaa] julkisista hankinnoista: [Puhemies koputtaa] voidaanko niissä suosia suomalaista?

10.22 Anne-Mari Virolainen kok (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Pääministeri on viime päivinä pitänyt aika tiukkoja puheenvuoroja yritysten yhteiskuntavastuusta, ja se luonnollisesti koskee myös valtionyhtiöitä ja Veikkausta. Me tiedämme, että rahapelaaminen aiheuttaa erittäin suuria yhteiskunnallisia ongelmia, eikä voi olla niin, että liikunta ja urheilu on vain ja ainoastaan peliongelmaisten rahoittamaa. Täällä on tullut jo vahvoja puheenvuoroja sen osalta, että sen pitäisi olla täysin budjettirahoitteista, mutta haluaisin tiedustella ministeriltä: onko teillä näkemyksiä niistä keinoista, joilla omaa varainhankintaa voitaisiin lisätä? Minä kannan huolta tästä erityisesti siitä syystä, että liikkumattomuus on myös yksi erittäin suuri yhteiskunnallisten ongelmien aiheuttaja.

Ja ihan erillinen kysymys kuuluu: milloin keskustelemme tässä salissa eurooppaministerin salkun sisältävistä asioista?

10.23 Seppo Eskelinen sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Finnairia tuettiin keväällä 700 miljoonalla eurolla, ja samassa yhteydessä valtiovarainministeri jo lausunnossaan totesi, että on äärimmäisen tärkeää elinkeinoelämän ja matkailun kannalta, että maakuntalennot säilyisivät. Myös VaV otti kantaa siihen, että koronakriisin jälkeen pitäisi palauttaa lennot maakuntiin. Tilanne ymmärretään, ja nyt tämä väliaikainen ratkaisu talviaikataulujen osalta on jollakin tavalla purtavissa — pääasia, että pää on auki. Mutta samaan aikaan, vuorokausi sen jälkeen, Finnairin toimitusjohtaja Manner ilmoittaa, että maakuntalennot loppuvat. On tämä nyt pikkuisen ristiriidassa sen kanssa, että keväällä pääomitetään yhtiötä, kun sitten tulee tällainen viesti sen jälkeen, kun lentoliikennetyöryhmä, minkä ministeri Harakka asetti, on kokoontunut, ja heillä on sitten tavoitteena kumminkin tämä kilpailuttaminen. Eli Finnair vetäytyy kokonaan Suomen maakuntien lennoista.

10.24 Iris Suomela vihr (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Valtion omistusten tulee olla yhteiskunnan aktiivisen uudistamisen väline. Fossiilitalouden aika alkaa olla ohi, eikä tämä ole enää pelkkä luonnontieteellinen toteamus vaan myös markkina-analyysiin pohjaava fakta. Yhä suurempi osa maailman merkittävistä kapitalisteista, sijoitusyhtiöistä, vetää rahansa pois fossiilitaloudesta, ja ilmastonmuutosta torjuville sijoituskohteille alkaa olla enemmän kysyntää kuin tarjontaa kansainvälisesti. Tähänhän meidän nyt kannattaa tarttua, kun Suomi yrittää nousta koronakriisistä. Valtiolla ei juurikaan ole enää perusteita sijoittaa saastuttavaan toimintaan tai tukea sitä, kun tavoitteena on hiilineutraali Suomi, eivätkä oikein yksityiset toimijatkaan ole enää saastuttamisesta kiinnostuneita. Myös EU-parlamentti on tässä tuoreeltaan hyväksynyt yhä tiukemmat ilmastotavoitteet, eli tämä alkaa olla yhteinen eurooppalainen tavoite. Olisikin kiinnostavaa kuulla ministeriltä, miten tätä hiilineutraalin Suomen rakentamista voidaan omistajaohjauksella [Puhemies koputtaa] entistä tehokkaammin tukea.

10.25 Sakari Puisto ps (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Euroopan unionissa tällä hetkellä arvioidaan tarkkaan erilaisia suoria ulkomaalaisia investointeja, mitä tulee sellaisiin liiketoiminta-alueisiin EU:n ulkopuolelta, mitkä sisältävät erilaisia strategisia int-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 126/2020 vp

ressejä — eivät pelkästään bisnesintressejä vaan strategisia kansallisia intressejä. Myös Yhdysvalloissa CFIUS-niminen instituutti kongressin piirissä tutkii tarkkaan, minkälaisia investointeja Yhdysvaltoihin tulee, esimerkiksi nämä 5G-asiat ovat tietysti olleet päällimmäisenä, mutta siinä on myös erilaiset muut uudet teknologiat, kaivokset, satamat, lentokentät ja muut. Mitä te ihan kansallisella tasolla olette miettineet näistä, esimerkiksi talouspoliittisessa ministerivaliokunnassa tai muuten, onko teillä linjauksia, ja missä määrin te kehittäte tätä EU:n kanssa yhteistyössä?

10.26 Merja Kyllönen vas (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Lentäisin, jos sinivalkoiset siivet kannattelisivat.

Korona-aika on todella vaikeaa koko globaalille lentoliikenteelle, ei pelkästään Finnairille. Tietysti me tuemme ilmastotavoitteita ja toivomme, että se lentäminen ei jatkossa niin suosittua olisikaan vaan raidepuoli pärjäisi paremmin, mutta tosiasia on se, että meillä on maakuntia, joilla ei ole tällä hetkellä muuta kilpailukykyistä vaihtoehtoa olla saavutettavasti läsnä niin Euroopassa kuin muualla maailmassa yritystoiminnan ja matkailun osalta. Ja nyt näyttää vähän siltä, että koronan jälkeenkin Finnairin strategia taitaa olla muuttunut siinä suhteessa, miten näiltä maakuntakentiltä jatkossa lennetään. Miten omistajaohjausministeri näkee sen koronan jälkeisen ajan ja Finnairin strategian jatkossa? — Kiitos.

10.27 Heikki Autto kok (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Lentoliikenne on aivan välttämätöntä alueidemme ihmisten ja elinkeinojen kannalta. Kyllä tällä viikolla surullisena on jouduttu monilla alueilla Suomessa toteamaan, että hallituksen puheet liikenneyhteyksien palauttamisesta ovat olleet aivan tyhjää, kun on käytännössä saatu nähdä, että Finnair tulee tarjoamaan monille paikkakunnille vain kaksi viikkovuoroa, ei siis kahta vuoroa päivässä vaan viikossa kaksi vuoroa. Eihän kukaan voi perustaa omia matkustus suunnitelmiaan tällaisten vuorojen varaan. Näin ollen meillä on jäämässä edelleen merkittävä osa koko Suomesta, Pohjois-Karjala, Keski-Suomi, Kokkolan—Pietarsaaren erittäin merkittävä teollisuusalue, Kainuu, Meri-Lapin erittäin merkittävä teollisuusalue Kemi-Tornio-lentoaseman kautta, kokonaan ilman käytännössä toimivia lentoyhteyksiä. Mitä hallitus aikoo tälle asialle tehdä?

Puhemies Anu Vehviläinen: Otetaan vielä edustaja Hoskonen ja sen jälkeen ministeri.

10.28 Hannu Hoskonen kesk (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Kiitoksia edustaja Autolle erinomaisesta puheenvuorosta. Otetaan esimerkiksi vaikka kotimaakuntani pääkaupunki Joensuu: valtavan monia kansainvälisiä yhtiöitä, jotka elävät vientimarkkinasta. Heille on aivan välttämätöntä, että pääsevät nopeasti tänne Helsinkiin ja sitten jatkamaan lentoyhteydellä asiakkaiden luokse Eurooppaan ja vähän pitemmällekin. Juuri olimme tukemassa Finnairia, pääomittamassa tämän kriisin takia — ihan oikea toimenpide — mutta kyllä pitää olla myös tässä eduskunnassa ja tämän maan hallituksella niin vahva selkäranka, että käydään homma hoitamassa niin, että lennot palautuvat. Eivät suomalaiset yritykset elä sillä keinoin, että ne elävät pullossa tai vaikeiden liikenneyhteyksien takana, eivätkä kaikki voi muuttaa tänne Helsinkiin. Niiden yritysten tuloksenteko on maakunnissa eri puolilla Suomea. Tähän pitää nyt tulla ihan selvä hallituksen linjaus. Tällä asialla leikkiminen maksaa kohta niin monta työpaikkaa Suomelle, ettei ole tosikaan. Toivon, että ministeri tässä asiassa terästytyy ja koko hallitus ottaa tässä vahvan kannan.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 126/2020 vp

Puhemies Anu Vehviläinen: Ministeri Tuppurainen, 3 minuuttia.

10.29 Eurooppa- ja omistajaohjausministeri Tytti Tuppurainen: Arvoisa puhemies! Erinomaisia kysymyksiä. Aloitan kuitenkin tästä toisesta tontistani toteamalla, että eurooppapolitiikkaan kyllä päästään. Hallitus tulee antamaan selonteon tästä elvytysuunnitelmasta, ja eduskunta tulee tekemään päätöksen EU:n omien varojen ratifioinnista. Eli EU-politiikkaan kyllä tässä salissa päästään.

Mutta olen täällä tänään puhumassa teille valtion omistajaohjauksesta ja ensi vuoden talousarvion omaisuustuloista, ja aloitan oikeastaan edustaja Kallin kysymyksellä, miten valtionyhtiöillä voidaan edistää työllisyyttä ja yrittäjyyttä. Kyllä voidaan merkittävästi. Suomen valtio on huomattavan suuri toimija Suomen taloudessa ja elinkeinoelämässä, ja valtio on omistajana pitkäjänteinen ja vakaa. Ja me huolehdimme siitä, että tämän omaisuuden arvo säilyy myös tuleville sukupolville. Vakauden arvo korostuu erityisesti näinä kriisiaikoina. Ehkä kaikkein tärkein toimintamme johtolanka on se, että me huolehdimme siitä, että niin valtionyhtiöiden kuin muidenkin yritysten toimintaedellytykset säilyvät ja että toimintaedellytysten suhteen on ennustettavuutta. Se on se a ja o, ja siihen koko Marinin hallitus yhdessä tähtää.

Puhemies! Useisiin yhtiöihin kiinnitettiin huomiota, ja mainitsen tässä nyt ensinnäkin Veikkauksesta. Veikkauksen osalta budjettiriihessä hallituspuolueet yksimielisesti sopivat, että nyt arpajaislakiuudistus laitetaan liikkeelle tavalla, jolla turvaamme sekä Veikkaukselle välttämättömän tärkeän pelihaittojen torjunnan että sitten taas edunsaajille tärkeän kanavoinnin Veikkauksen järjestelmiin niin, että pystymme tulouttamaan Veikkaukselta edelleen suomalaisille merkittäville kolmannen sektorin järjestöille. Nämä kaksi täytyy sovittaa yhteen. Keinoja on monta, muun muassa blokeeraus. En mene näihin tarkemmin, koska tämä varsinainen sääntely tapahtuu sisäministeriössä ministeri Maria Ohisalon johdolla ja tässä eivät ikään kuin omistajan ja regulaattorin puurot ja vellit saa mennä sekaisin. Mutta Veikkauksen osalta arpajaislakihanke nyt etenee.

Useat edustajat kiinnittivät huomiota myös Vakeen, ja haluan sen tässä sanoa ihan suoraan, että paheksun Vaken johdon toimintaa. Ei ole sopivaa, että valtionyhtiöissä turvautaan erilaisiin vaikutus- ja viestintätoimistoihin silloin, kun halutaan viestiä valtio-omistajan suuntaan. Tämä asia on käsitelty Vaken hallituksessa, ja Vaken johto on omistajan terveiset saanut. Mutta on tärkeää myös sanoa, että Vakesta tullaan rakentamaan kestäväällä tavalla ilmastorahasto, joka tulee toteuttamaan monin tavoin sekä eurooppalaisia ilmastopolitiikan tavoitteita että Marinin hallituksen ilmastopolitiikkaa. Tämä ilmastorahasto on sovittu perustettavaksi, ja työ tulee tapahtumaan työ- ja elinkeinoministeriön työministeri Tuula Haataisen johdolla. Tavoitteena on saada huomattavan massiivinen toimija, jolla on muskeleita saada aikaan investointeja mutta joka ei kuitenkaan ole markkinahäirikkö eikä ole päällekkäinen yksityisten rahastojen kanssa.

Puhemies! Finnair: Finnair on, hyvät edustajakollegat, eksistentiaalisessa kriisissä. Meidän tehtävämme on turvata se, että meillä ylipäänsä on kansallinen lentoyhtiö tämän koronakriisin jälkeen. Finnair on nyt ilmoittanut, että se tämän talvikauden lentää näille kyseisille maakuntakentille. Se on mielestäni hyvä ja tarpeellinen ilmoitus. Ja sen jälkeen ministeri Harakan johdolla valtiovalta tulee ostoliikennesopimuksella turvaamaan nämä lennot vuoden loppuun. Valtio on pöytäkirjamerkinnässään sitoutunut siihen, että nämä kotimaan yhteydet turvataan, ja työ jatkuu tämän puolesta. Tämän haluan teille vakuuttaa.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 126/2020 vp

10.33 Minna Reijonen ps (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Perussuomalaiset ovat huolissaan valtionyhtiöiden myynnistä. Äskettäin oli ongelmia Postilla. Mitä Postille nyt kuuluu?

Ja toisena kysymyksenä voisin kysyä: Oletteko miettinyt näin korona-aikana, mitä puolueille tulisi tehdä, vai tulisiko niille tehdä mitään?

10.34 Anders Adlercreutz r (vastauspuheenvuoro): Ärade talman! Tässä puhuttiin Finnairista, ja tähän on vaikeaa tasapainoilua. Valtio omistaa siitä osan, mutta kyse on kuitenkin pörssiyhtiöstä. Kun valtio pääomittaa Finnairia, se yrittää turvata sen tulevaisuuden, sen rahoitusaseman. Mutta pitää olla varovainen siinä, missä määrin valtio menee ja sotkee Finnairin operatiivista toimintaa. Kokoomuksesta esitettiin, että valtio maksaisi tyhjiä lentokoneita pysymään ilmassa kevään aikana, ja se tuskin on järkevää. Nyt tulee suoraa apua, varmistetaan tietyt suorat reitit, mutta on rajansa sillä, miten vahvaa ohjausta valtio voi ottaa markkinoilla toimivaan yhtiöön.

Oleellista tässä on, että Finnair säilyy tulevaisuudessakin toimivana yhtiönä. Se on meille elintärkeää. Se on elinehto sille, että Suomessa voi harjoittaa maailmanlaajuisia kauppaa yritysten toimissa. [Puhemies koputtaa] Mutta tässä pitää tasapainoilla, ja hyvin olette tasapainoillut, [Puhemies koputtaa] arvoisa ministeri.

10.35 Marko Asell sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Monet maamme arvokasta työtä tekevät kansalaisjärjestöt ovat riippuvaisia Veikkauksen tuista. Edunsaajina ovat lukuisat urheilu- ja kulttuuritoimijat ja muun muassa hyvinvointia edistävät sote-alan järjestöt. Veikkauksen tuloutus on nyt erityisesti koronan takia pudonnut valtavasti, mutta iso kiitos hallitukselle tämän kompensoimisesta ensi vuoden budjettiin. Iso 347 miljoonan euron potti turvaa kansalaistoiminnan ensi vuonna. Tulevaisuus Veikkauksen tulojen osalta on kuitenkin hämärän peitossa, ja siihen liittyy muun muassa tämä paljon puhuttanut pelihaittojen ehkäisy, joka on vähentänyt pelikoneiden määrää reilusti. Miten tähän rahoitushaasteeseen voidaan vastata, ja mitä ajattelette, olisiko syytä laittaa pystyyn tällainen parlamentaarinen ryhmä ja miettiä Veikkauksen tulevaisuutta — voisiko siinä myöskin tämä monopoliasema olla pöydällä siinä vaiheessa? Erityisen huolissani olen tietysti liikunnan rahoituksesta, koska urheilu ja liikunta ovat täysin riippuvaisia Veikkauksesta.

10.36 Antero Laukkanen kd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Kiitos ministerille selkeästä esityksestä. Valtion omistajaohjauspolitiikka on näinä aikoina aivan erityisen tärkeää. Mutta samalla kun ohjataan rahavirtoja, omistajaohjaus on muutakin kuin rahavirtojen seuraamista. Se on selkeän äänen tiettäväksi tekemistä siitä, mitä valtio omistajana odottaa. Usein kuulee sanottavan, ettei valtio omistajana voi puuttua esimerkiksi yritysten henkilöstöpolitiikkaan ja ylipäätään operatiiviseen toimintaan. Kansalaisten on hieman vaikea ymmärtää, miksei omistaja voi vaikuttaa omistamansa yhtiön toimintaan. Toivoisin nyt, että ministeri avaisi tätä asiaa — selkokielellä, koska hän siihen kykenee — että miksi se on näin. On vaikea ymmärtää, että juuri kun saa omistajalta kymmeniä miljoonia, niin seuraavana aamuna tulee ilmoitus, että aiotaan lopettaa niin ja niin paljon toimintoja, [Puhemies koputtaa] niin kuin Finnair teki. Tähän nyt [Puhemies koputtaa] selkokielistä pohdintaa. — Kiitos.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 126/2020 vp

10.37 Ville Kaunisto kok (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Koronakriisi on ajanut monet urheiluseurat ja -toimijat todella ennennäkemättömän haastavaan asemaan, etenkin taloudellisesti ajatellen. Tämä tulee varmuudella heijastumaan lasten ja nuorten elämänlaatuun, ja tilastojen mukaan suomalaisten liikkumattomuus maksaa yhteiskunnalle jopa 7 miljardia euroa. Siitä huolimatta, ja näistä haasteista huolimatta, monet seurat, toimijat ja urheilijat ovat myös huolissaan siitä tosiasiasta, että suuri osa siitä rahoituksesta tulee Veikkauksen kautta ja Veikkaus saa tulonsa osittain peliongelmaisilta. Arvoisa ministeri, vaikka vähän ehkä kiersit tuossa Veikkauksen kohdalla sitä suoran vastauksen antamista, niin uskoisin, että omistajalla on kuitenkin visio, mihin suuntaan Veikkausta halutaan tulevaisuudessa viedä, ja toivoisin kuulevani siitä vähän tarkemmin. — Kiitos.

Puhemies Anu Vehviläinen: Muistutan edustajia, että tässä salissa teititellään.

10.38 Kimmo Kiljunen sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Minäkin kiinnitän huomiota Finnairiin, vaikka olenkin pääkaupunkiseudulta ja en lentoyhteyksiä tarvitse muuta kuin ulkomaille, pääsääntöisesti. Kyse on kuitenkin kansallisesta lentoyhtiöstä, niin me Finnairin haluamme tulkita. Suomi on poikkeuksellisen laaja maa pinta-alaltaan eurooppalaisiin maihin verrattuna. Me olemme tietysti harvaan asuttua, vähän asuttua, mutta minäkin puolustaisin sitä lähestymistapaa, että Finnairilla kansallisena lentoyhtiönä on tavallaan myös tällainen julkinen palvelutehtävä — vähän niin kuin Postilla on tämä julkinen palvelutehtävä — jolloin kannustaisin siihen suuntaan selkeästi, että me varmistaisimme myöskin haja-asutusalueiden ja erityisesti maakuntien keskeisten keskusten elinvoimaisuuden ja myöskin asutuksen näillä seuduilla. Eli kyllä tuen tätä keskustelua, mikä nyt salista tulee. Vaikka tämä eksistentiaalinen kriisi aidosti Finnairilla on ja meidän on kaikki tehtävä, että lentoyhtiö säilyy, niin näin vältettäisiin nämä imago tappiot, joita tämä nykyinen kriisi [Puhemies koputtaa] tässä suhteessa aiheuttaa.

10.40 Sheikki Laakso ps (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Lyhyt ja ytimekäs kysymys: miksi myydään tuottavia valtionomistuksia, vai onko syy edustaja Suomalaisen esittämä ideologia?

10.40 Anne Kalmari kesk (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Ministeri Tuppurainen, puhuitte kauniisti ja oikein vastuullisuudesta omistajaohjauksessa, mutta — aivan kuten Laukkanen — pyytäisin teitä selventämään sitä, mikä oikeasti on mahdollista. Annan teille kolme esimerkkiä mielestäni vastuuttomuudesta.

Oli lähinnä pilkantekoa aukaista Keski-Suomeen kaksi viikoittaista lentoa, jotka kiertävät Kajaanin kautta, ja sillä perusteella tehdä tulevaisuudessa arvio siitä, onko tarvetta näille lennoille. [Sinuhe Wallinheimo: Totta!]

Toinen esimerkki: VR haluaa turvallisuuden nimissä vaatia maskipakkoa Ekstra-luokan matkustajilta. Miksi tällainen kastijako ihmisten varallisuuden mukaan?

Kolmas esimerkki: omistajaohjausministerin on varmasti vaikea toimia, kun on pörssi-yhtiöstä kyse, mutta oliko Nesteen jalostamon alasajo [Puhemies koputtaa] vastuullista huoltovarmuuden, työntekijöiden, [Puhemies koputtaa] suomalaisten rahavirtojen kannalta?

Pöytäkirjan asiakohta PTK 126/2020 vp

10.41 **Veijo Niemi ps** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puheenjohtaja! Kysymyksestä liittyy lähinnä siihen, kun eilen kuulimme pääministeriltä useampaan kertaan hänen vastauspuheenvuorossaan, että nyt ei pidä lähteä missään tapauksessa irtisanomisiin.

Otan myöskin, kuten edellinen edustaja, yhden esimerkin. Minulle annettiin viestiä siitä, että Posti irtisanoo väkeä mutta ottaa aivan saman määrän työntekijöitä vuokrafirmasta näiden irtisanottujen tilalle. Onko tämä asiallista valtion omistajaohjauspolitiikkaa?

10.42 **Ilmari Nurminen sd** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Kiitos ministerille hyvästä alustuksesta.

Itsekin kiinnitin huomiota omistajaohjauksen periaatepäätökseen — ilmasto-, digitalisaatio- ja yritysvastuuasioihin — ja etenkin tässä ajassa yritysvastuu ja myös yhteiskuntavastuu korostuvat meidän omistajapolitiikassamme. Toivoisinkin, että te, ministeri, voisitte vähän avata vielä tätä, miten tämä konkreettisesti nyt näkyy ja millaisen viestin me annamme meidän omistajaohjauksestamme erityisesti tämän yhteiskuntavastuun näkökulmasta, josta on nyt paljon keskusteltu. Tällä viikolla teetettiin tutkimus, jossa kansalaiset laajasti ilmaisivat tukensa sille, että etenkin tässä ajassa yrityksiltä täytyy edellyttää voimakkaampaa yhteiskuntavastuuta, ja se, millaisen viestin myös te omistajaohjausministerinä annatte, on tärkeä viesti ja suunnannäyttäjä koko meidän yhteiskunnassamme. — Kiitos.

10.43 **Jussi Saramo vas** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Peliautomaatit kauppojen auloissa ovat omissa käsissämme, ja on todella hyvä, että niitä nyt vihdoinkin vähennetään. Kannustan jatkossakin vaikuttaviin ratkaisuihin. Olisi myös hyvä purkaa pelaamisen ja järjestöjen kytkös, niin kuin tässä on mainittu, mutta netissä tilanne on sitten paljon hankekalampi.

Itsekin haluaisin kysyä, millaisilla konkreettisilla toimilla aiotaan estää peliongelmiin lisääntyminen ja peliongelmaisten rahojen valuminen veroparatiiseihin. Mielestäni, koska kyseessä on erityistehtäväyhtiö, aivan omanlaisensa yhtiö, toiminnan pitäisi olla johdonmukaisempaa kuin se on aiempina vuosina ollut, ja ehkä se sitä nyt onkin, koska Veikkauksen yksi suurimmista ongelmista on ollut, että siinä on ollut monta eri ministeriötä, jotka kaikki vetävät joskus aivan päinvastaisiin suuntiin. Tässä viittasit siihen, että ei pidä mennä toisen tontille, ja nyt kysyisinkin: mitä on tehty johdonmukaisuuden lisäämiseksi, jotta kaikki ministeriöt yhdessä katsoisivat, [Puhemies koputtaa] miten Veikkaus kaikkein tehokkaimmin yhdistää kaikki ne erilaiset tavoitteet?

10.44 **Ari Koponen ps** (vastauspuheenvuoro): Puhemies! Näistä maakuntalennoista: jos valtio osoittaa budjettivaroista rahaa lentojen suorittamiseen, miten varmistetaan, ettei raha valu vain ulkoistetuille lennoille ja tätä kautta ulkomaille?

Toisena seikkana ilmailualan ammattilaisten ja ammattitaidon ylläpidon kriittisyys: Finlainerilla on lentäjiä paljon lomautettuina ja työttöminä, ja tällä on vaikutusta ammattitaidon ylläpitämiseen. Suomen tarvitessa lentoliikennettä on myös tietotaidon ja ammattitaidon ylläpito ylipäättään tärkeää pitkällä tähtäimellä. Miten varmistetaan, ettei niin sanottu aivo-voimavarojen tapahdu ja lentoliikenne ole haavoittuvainen elpymisen suhteen kohdatessamme rapistunutta ammattitaitoa olennaisella alalla?

Sitten karanteenikäytännöstä vielä: jos sitä ei muuteta ja saada rajanylitystä toimivammaksi — on ehdotettu esimerkiksi koronakoiria, mitkä ovat erittäin kustannustehokkaita,

Pöytäkirjan asiakohta PTK 126/2020 vp

tai pikatestejä — niin ilmailuala on vaarassa kaatua ja jäämme tänne mottiin, mikä olisi valtava tappio valtionyhtiölle ja koko Suomelle.

10.45 Mikko Savola kesk (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Omistajaohjausministerille tulee paljon kysymyksiä, ja ei ole aina helppoa siihen operatiiviseen toimintaan puuttua.

Mutta isossa kuvassa tällä valtionomistajuudella on suora kytkös huoltovarmuuteen, ja se on monien meidän valtionyhtiöittemme kautta — puhuttiin sitten Finnairista, Patriasta, Fortumista, VR:stä, Nesteestä — omalla tavallaan näiden kaikkien. Ja jotta meidän omat valtionyhtiömme voivat toimia ja tuottaa huoltovarmuutta, tarvitaan myös maan rajojen ulkopuolella sitä toimintaa. Fortum on hyvä esimerkki siitä, että haetaan laajoja kannuksia, puhdasta teknologiaa viedään maan rajojen ulkopuolelle, varmistetaan kotimaista energiahuoltovarmuutta ja kannattavuutta. Patria on hyvä esimerkki siitä, että puolustusviennillä, sillä teollisuudella, pystytään kotimaista puolustusteollisuutta ja huoltovarmuutta tukemaan.

Mutta minun kysymykseni on oikeastaan se, kuinka varmistetaan se, että poikkihallinnollisesti paremmin viesti kulkee hallituksen sisällä esimerkiksi venttilupien suhteen, ettei ulosliputeta meidän puolustusteollisuuttamme, tai esimerkiksi se, että Finavia ei hinnoittele omia lentojaan niin, että Patrian ei kannata koulutusta Suomessa järjestää.

10.46 Juha Mäenpää ps (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Ministeri nosti esiin valtion omistajapolitiikan painotukset, muun muassa digitalisaation ja ilmastopainotukset. Suomi on ja on ollut metallirakenteiden vientimaa. Esimerkiksi valtionenemmistöomisteinen Fingrid, eli kantaverkkoyhtiömme, on ajautunut kilpailutusten kautta tilanteeseen, että rakentaessaan sähköverkkoa metallirakenteet tulevat Kiinasta. Arvoisa ministeri, miten tämä on mahdollista? [Puhemies: Edustaja Autto.] Eikö... [Puhemies: Anteeksi!] Eikö olisi syytä noihin painotuksiin laittaa ensimmäiseksi ja tärkeimmäksi asiaksi kotimaisuus ja kotimaisen tuotannon asettaminen ensiarvoiseksi? Arvoisa ministeri, nyt on paljon puhuttu pörssiyritysten yhteiskuntavastuusta. Minne painotuksistanne ovat unohtuneet valtionyhtiöiden yhteiskuntavastuu ja huoltovarmuus?

Puhemies Anu Vehviläinen: Pyydän anteeksi edustajalta päällepuhumista. — Ja nyt seuraavaksi edustaja Autto.

10.47 Heikki Autto kok (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Tuossa keskustelun aikana ihmetyksellä kuuntelin hallituspuolueitten kansanedustajien hymistelyä siitä, että onpa hyvä nyt, kun näitä maakuntien lentoyhteyksiä on avattu. Oikeasti ne yhteydet ovat aivan surkeat, ja tämä edustaja Adlercreutzin puhe siitä, että kokoomus olisi halunnut lennättää valtion rahalla tyhjiä lentokoneita, oli kyllä aivan käsittämätöntä. Kokoomus olisi halunnut käynnistää valtion avulla lennot niin, että tässä vaiheessa vuotta oltaisiin pääsemässä jo markkinaehtoiseen lentämiseen. Nythän meillä on käsillämme täysi katastrofi, jossa nämä täysin riittämättömät lentovuorot, jotka eivät auta kenenkään kulkemista maakuntien ja pääkaupungin välillä, tulevat ilman muuta johtamaan siihen, että Finnair toteaa, että ei ole kysyntää eikä lentoja tarvitse jatkaa.

Arvoisa ministeri, onko niin, että esimerkiksi Jyväskylä, Suomen Ateena, on koronan jälkeen semmoinen kaupunki, jonka yliopistomaailma ei tarvitse enää kansainvälistä yh-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 126/2020 vp

teistyötä? [Anne Kalmarin välihuuto] Arvoisa ministeri, eikö Kemi—Tornio, jonne on tulossa metsäjalostamo, Metsä Groupin hanke, siis biojalostamo, miljardi-investointi, teidän mielestänne tarvitse tulevaisuudessa lentoyhteyksiä? Eikö Kainuu tarvitse? Eikö Kokkola—Pietarsaari, eikö koko Pohjois-Karjala [Puhemies: Aika!] tarvitse lentoyhteyksiä?

10.49 Sebastian Tynkkynen ps (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Ministeri Tuppurainen, kerroitte juuri, että arpajaislaki meinataan uudistaa, ja se on hyvä. Mutta kerroitte myös, että uudistuksessa turvataan sekä pelihaittojen ehkäisy että tuloutus, eli ihmisten häviämien rahojen maksimointi. Ne ovat toisiinsa nähden päinvastaisia tavoitteita. Asiakastieto julkaisi tänään tiedotteessaan, että 10 prosentilla miehistä on maksuhäiriömerkintöjä, joihin iso syy ovat nimenomaan pelikoneet. Olen itse viisilapsisesta perheestä, jossa elämiseen tarvittavat varat pelattiin rahapelikoneisiin. Pyydän, että pelikoneet vietään kaupoista pois. Te voitte sen tehdä. — Kiitos.

10.50 Tuomas Kettunen kesk (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Olemme hyvää vauhtia menossa fossiilitaloudesta kohti biotaloutta. Jos katsotaan tuonne länteen päin, niin Norjan valtiolla on yli 1 000 miljardin euron arvoinen öljyrahasto, ja tästä rahastosta tänä päivänä käytetään rahaa myös siihen, miten biotaloutta edistetään. Tässä on tullut keskustelun myötä esiin pohjoisen biotuotetehdashankkeita Kemin suunnalta, mutta haluan myös muistuttaa, että Kainuussa KaiCell Fibers ja sitten Itä-Lapissa Kemijärvellä Boreal Bioref ovat semmoisia tehdashankkeita, jotka tuottavat tähän kansantalouteen lisää tuloa. Haluankin kysyä asianomaiselta ministeriltä: nyt kun tämä Ilmastorahasto Oy ollaan tekemässä ja sinne halutaan niitä muskeleita, olisiko mahdollista, että tämä kyseinen yhtiö olisi näissä tehdasinvestoinneissa mukana ja sitä kautta edistettäisiin biotalouden kulkua tässä maassa?

Puhemies Anu Vehviläinen: Myönnän tässä debatissa vielä seuraavat vastauspuheenvuorot — ja sitten ministeri — eli seuraavaksi edustaja Vallin, hänen jälkeensä Wallinheimo, Suomela ja Tavio.

10.51 Veikko Vallin ps (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! En saanut vastausta kysymykseeni, eli ostatteko te myös näitten hyvien yhtiöiden osakkeita vai ainoastaan myytte? Jos te ainoastaan myytte, niin nehän loppuvat sitten joskus. Ja tässä Nesteen nostaisin esiin, koska sitä kutsutaan jo uudeksi nokiaksi tämän biodieselin ja muiden tuotteiden osalta. Tässä on nyt taloustoimittajan kirjoitus ”Juha Sipilän hallituksen aikana tehdystä Neste-kaupoista on koitunut lähes miljardin euron laskennallinen tappio veronmaksajille”. Millä te varmistatte sitten, että tulevaisuudessa tällaisia tappioita ei tule? Osaatteko te katsoa pörssikursseja oikein siellä? Koronahan laski monien osakkeiden kurssia, jolloin olisi ollut oikea hetki ostaa. Oletteko te ostaneet mitään vai ainoastaan myyneet?

10.52 Sinuhe Wallinheimo kok (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Ensinnäkin kannatan edustaja Asellin ehdotusta siitä, että perustettaisiin tällainen parlamentaarinen visiointityöryhmä pohtimaan, mitä sitten Veikkaus voisi jatkossa olla. Näilläkin toimilla, mitä hallitus tällä hetkellä pohtii, olemme täysin samassa tilanteessa viiden vuoden kuluttua. Sen takia meidän pitäisi katsoa Veikkausta hieman tarkemmin hieman pidemmällä aikavälillä.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 126/2020 vp

Mutta täytyy ottaa kiinni kyllä edustaja Adlercreutzin puheenvuorosta siitä, että koneet lentäisivät nyt tyhjinä kokoomuksen aloitteesta. Nythän ne vasta lentävät tyhjinä. Jos menen Tikkakoskelle ensin taksilla, sen jälkeen menen sieltä Kajaaniin ja sieltä sitten Helsinkiin, minulla menee aikaa kolme ja puoli tuntia. Ei kukaan jyvaskyläläinen tee sitä. Nyt ne koneet ovat esimerkiksi Jyväskylästä tänne pääkaupunkiseudulle tyhjinä menossa. Kaikki pakotetaan tällä hetkellä ajamaan autoilla. Kukaan ei edes käytä VR:ää, koska siinäkin [Puhemies koputtaa] menee kolme ja puoli tuntia.

10.53 Iris Suomela vihr (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Keskellä koronaa monet joukkoliikennetoimijat ovat kärsineet voimakkaasta lipputulon laskusta ja muutenkin vaikeuksista koronatoimien ja sopeuttamisen kanssa. Olisikin tärkeää, että myös joukkoliikenteestä huolehditaan, se kun varsinkin monelle pienituloiselle on ihan arjen välttämättömyys, jotta pääsee kulkemaan paikasta toiseen ystäviä ja lähipiiriä näkemään. VR on viime päivinä noussut otsikoihin, kun on noussut esiin, että turvavälit pystytään takaamaan Ekstra-luokassa mutta ei välttämättä muualla. Maskeja jaetaan Ekstra-luokassa, mutta muille niitä ei pystytä jakamaan. Luonnollisesti, kun tiedetään VR:n tiukka taloudellinen tilanne, herää kysymys, voisiko valtio jotenkin tukea VR:ää tehokkaammissa koronatoimissa mutta muutenkin, kun tiedetään, että lipputulon vähyys alkaa jo uhata juna- vuorojen pyörittämisen mahdollisuuksia ja ylipäätään palvelutason ylläpitämistä. Miten valtio [Puhemies koputtaa] on VR:n apuna tässä kriisissä?

10.54 Ville Tavio ps (vastauspuheenvuoro): Rouva puhemies! Täällä on viitattu kokouksesta vasemmistoon siihen, että peliongelmaisten rahoilla tuetaan urheilua tai että peliongelmaisten rahat menevät ulkomaille. Ihmettelen, miksi kaikista Veikkauksen asiakkaista puhutaan nykyään peliongelmaisina. Pelaaminen tuottaa kuitenkin useille suomalaisille viihdearvoa, ja minusta on syytä pikemminkin kysyä, millaiseen hyysäsyhteiskuntaan me oikeasti haluamme mennä. Meidän ei kannata tehdä keinotekoisia rajoituksia täysivaltaisten ihmisten toimintaan. Joitain välttämättömiä rajoituksia toki on ihan hyväkin tehdä. [Puhemies koputtaa] Kysyisin ministeriltä: kun Veikkaus teki päätöksen lopettaa pelipöydät ravintoloissa — minusta aika huono päätös — niin nyt kun ravintolat ovat tässä huonossa tilanteessa, niin voisitteko harkita ravintoloille kädenojennuksena, että jotenkin ihan säänneltynä tulisi mahdollisuutta [Puhemies koputtaa] omiin pelipöytiin tai kilpailutuksella pelipöydät takaisin?

Puhemies Anu Vehviläinen: Näin, ja tämän debatin päättää ministeri Tuppurainen, 5 minuuttia.

10.55 Eurooppa- ja omistajaohjausministeri Tytti Tuppurainen: Arvoisa rouva puhemies! Nyt on kyllä paikallaan kiittää edustajia vilkkaasta keskustelusta — huomaa, että omistajapolitiikasta ja valtion omaisuustuloista syntyy helposti paljon kysymyksiä. Tähän hätään voin kertoa, että olemme perustaneet yhdessä eduskuntaryhmien kanssa omistajaohjauksen parlamentaarisen neuvottelukunnan, joka kokoontuu ensimmäiseen kokoukseen johdollani tässä aivan muutaman viikon sisällä, eli ainakin valikoitu joukko teistä edustajista pääsee hieman lähemmin perehtymään näihin kysymyksiin. Omasta puolestani olen aina käytettävissä debattiin, vaikkapa eduskunnan kyselytunneilla.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 126/2020 vp

Aloitan, puhemies, vastaamalla kysymykseen näistä omaisuustuloista, joita useat edustajat ottivat esille. Totean, että osingot ovat merkittävä tulonlähde myös valtion budjetissa, merkittävä tulonlähde, ja niin onkin todettava, että osingot myös näinä aikoina ovat osa normaalia talouden toimintaa. Valtio omistajana edellyttää kannattavilta yhtiöiltään sitä, että osinkotuloutus on vertailukelpoinen vastaaviin yhtiöihin nähden, koska näillä osinkotuloilla — kuten huomaamme, viime vuoden budjetissakin puolitoista miljardia — me rahoitamme tärkeitä hyvinvointivaltion menoja. Muualla yhteiskunnassa osinkotuloilla rahoitetaan muun muassa eläkkeitä, eli näissä osingoissa on kysymys tärkeästä asiasta, kuitenkin väheksymättä sitä keskustelua, mitä käydään esimerkiksi yhteiskunnan tuilla pelastettujen yritysten osingonmaksusta. On selvää, että joissain tapauksissa on paikallaan rajoittaa osingonmaksua, ja esimerkiksi valtionyhtiö VR:ssä teimme päätöksen, että aluksi lykkäsimme osingonmaksua ja sen jälkeen kohtuullistimme osinkoa peräti kolmanneksen alun perin kaavaillusta 300 miljoonasta eurosta, mutta ilman osinkotuloja olisi vaikea kuvitella tämänkaltaista omistajapolitiikkaa ja myöskään tämänkaltaista valtion talousarviota.

Mitä tulee myynteihin, niin myynneillä emme tietystikään spekuloi. Se on myös osa, edustaja Vallin, tätä valtion omistajapolitiikan vakautta, että me toimimme tavalla, joka ei aiheuta markkinahäiriöitä. Hallitusohjelmassa sovittiin tulevaisuusinvestointien rahoittamisesta noin 3 miljardin euron omaisuustuloilla, valtion myyntituloilla, tämän vaalikauden aikana, ja tätä tavoitetta luonnollisesti nämä talousarviot heijastelevat, kuitenkin niin, että myynnit sovitetaan aina kulloiseenkin aikaan. Ei esimerkiksi huonossa markkinatilanteessa ole syytä lähteä myymään, ja ylipäänsä teemme aina hyvin huolellisen kokonaisarvion, jossa otetaan huomioon myös valtion strategiset intressit. Myynneillä emme spekuloi, ja muistutan myös siitä, että meillä on uutena elementtinä esimerkiksi näiden tulevaisuusinvestointien rahoittamiseen EU:lta tuleva elpymispaketti ja siitä saatava elpymisrahoitus, ja näitä asioita myöskin tässä loppuvaalikauden aikana yhteensovitetaan.

Mitä tulee ostoihin, mistä myöskin edustaja Vallin kysyi, niin sama vastaus, emme luonnollisestikaan tässä asioista ilmoita, mutta totean, että meillä on tähän väline. Meillä on väline, suomalaista omistusta, vahvaa kotimaista ankuriomistajuutta edistävä Solidium, jonka keinoin voimme torjua muun muassa usein pörssiyhtiöiden yhteydessä keskusteltavia vihamielisiä nurkanvaltausyriä. Solidium on meidän välineemme tässä, ja minun tehtäväni on huolehtia, että Solidiumilla on edellytykset onnistua tässä tehtävässä. Muistutan muun muassa siitä, että tällä hetkellä valtio on Solidiumin välityksellä noussut suurimmaksi yksittäiseksi omistajaksi muun muassa Nokiassa. Eli tällaista tapahtuu valtionyhtiöiden omistajaohjauspolitiikan puolella.

Lopuksi, puhemies, käyttäisin tätä puheenvuoroa kommentoidakseni edustaja Kalmarin tärkeitä puheenvuoroa omistajaohjauksesta. Minä haluaisin tässä sanoa, että meidän toimintamme johtolanka on niin sanottu hyvä hallintotapa, ja se hyvä hallintotapa lähtee siitä, että yhtäällä on omistajan tehtävät ja vastuu ja toisaalla yhtiössä tapahtuva yritysjohto, on operatiivinen johto ja yhtiön hallitus, joilla kummallakin on myöskin omat tehtävänsä, ja näiden kolmen toimijan roolit on syytä pitää kirkkaana erillään. Jos omistajan, yhtiön hallituksen ja yhtiön operatiivisen johdon toimet menevät päällekkäin, niin pelkään, että siitä ei synny yritysjohdolle mitään selkeää, johdonmukaista, eteenpäin menevää toimintaa. Ja tässä hyvässä hallintotavassa yritän nostaa kunnianhimotasoa ja muistaa, että omistajalla on tärkeä rooli, ja se kirkastuu ennen kaikkea meidän omistajapolitiikkamme periaatepäättöksessä, jota olen yhtiöiden hallitusten puheenjohtajille ja toimitusjohtajille välittänyt ja

Pöytäkirjan asiakohta PTK 126/2020 vp

myöskin meidän säännöllisessä dialogissa, mutta en voi enkä aio astua varsinaisen yritysjohdon tontille. [Puhemies koputtaa] — Kiitos, puhemies.

Puhemies Anu Vehviläinen: Kiitos, ministeri Tuppurainen. Nyt siirrymme seuraavaan aiheeseen, ja paikalla on ministeri Kaikkonen. Esittelypuheenvuoro, 5 minuuttia, ja sen jälkeen jälleen debatti.

11.01 Puolustusministeri Antti Kaikkonen: Arvoisa puhemies! Hyvät kansanedustajat! Hallitus panostaa, toivottavasti eduskunnan hyvällä tuella, maanpuolustukseen voimakkaasti. Tuleva vuosi 21 on puolustusbudjetin kannalta jopa, voi sanoa kai, historiallisenkin poikkeuksellinen. Vanhojen Hornet-hävittäjien täysimääräiseen suorituskyvyn korvaamiseen tähtäävässä HX-hankkeessa on edetty vuosien valmistelun jälkeen vaiheeseen, jossa valtion talousarvioon tarvitaan rahoitus hankintapäätöksen tekemiseksi. HX-hankkeen perusteet — Hornetien tuleminen käyttöikänsä päähän, turvallisuuspoliittinen tilanne, uusien monitoimihävittäjien tarve ja aikataulu — ovat pysyneet muuttumattomina. Koronavirusepidemia on kuitenkin sillä tavalla vaikuttanut HX-hankkeeseen, että joidenkin kuukausien viive siihen tulee. Käsitykseni mukaan voidaan arvioida, että se on ehkä 4–6 kuukautta, ja kun alkuperäinen aikataulu oli, että vuonna 21 tehdään tuo lopullinen hankintapäätös, niin ainakaan vuoden alkupuolella se ei ole mahdollista, sen verran viivettä tässä tulee. Kaikkia neuvotteluja ei voida käydä tietoturvalisella tavalla. Tällä tietoa tuo päätös voidaan tehdä vuoden 21 lopulla. Ennen lopullisen tarjouspyynnön lähettämistä — se on tarkoitus lähettää ensi vuoden alussa — tulee kuitenkin saada vielä päätökseen jäljellä olevat neuvottelut ja testitapahtumat.

Arvoisa puhemies! Tulevan vuoden budjettiin esitetään puolustusministeriön hallinnonalalle määrärahoja yhteensä 4,87 miljardia euroa. Summa on 1,7 miljardia euroa eli 54 prosenttia suurempi kuin kuluvan vuoden talousarviossa. Lisäys johtuu luonnollisesti juurikin tästä monitoimihävittäjien hankintaan esitetystä rahoituksesta. Summat kuulostavat toki suurilta, ja sitä ne ovatkin, mutta täytyy myös muistaa, että HX-hankkeella rakennetaan Suomen puolustuskykyä vuosikymmeniksi eteenpäin. Ilman HX:ää hallinnonalan määrärahojen lisäys on 0,7 prosenttia, mikä johtuu palkkojen sopimuskorotuksista ja muista kustannustarkistuksista. Puolustushallinnon osuus valtion budjettitalouden menoista kasvaa HX-hankkeen myötä kuluvan vuoden 5,5 prosentista noin 7,6 prosenttiin vuonna 21. Ensi vuoden talousarvioon esitettävä 10 miljardin euron HX-rahoitus jakautuu 9,4 miljardin suuruiseen tilausvaltuuteen ja vajaan 0,6 miljardin suuruiseen tilausvaltuuden ulkopuoliseen rahoitukseen. Nämä hankintamenot eivät osu suinkaan yhteen vuoteen vaan ajoittuvat 12 vuodelle. Hankkeen rahoitusjärjestelyjä tarkennetaan tarvittaessa vuoden 22 talousarviossa, kun valintapäätös on tehty. Siihen liittyvät indeksi- ja valuuttakurssimenot tullaan budjetoimaan erikseen vuosina 22–31.

Merivoimien Laivue 2020 -hankkeen osalta talousarvioesitys sisältää 209 miljoonaa euroa. Hankkeen rahoitushan sisältyi pääosin jo vuoden 2018 talousarviossa myönnettyyn tilausvaltuuteen. Tämä Laivue-hanke on toimeenpanovaiheessa, ja viime vuonna tehtiin päätös, että monitoimikorvetit rakennetaan Raumalla RMC-telakalla. Hankkeen suora työllistävä vaikutus kotimaassa on noin 3 600 henkilötyövuotta.

Vaikka keskustelu, arvoisa puhemies, on viimeisen vuoden aikana keskittynyt pitkälti kahteen suureen hankkeeseen, HX:ään ja Laivue 2020:een, niin myös muista maanpuolustukseen liittyvistä asioista pidetään kyllä hyvää huolta. Vuoden 21 talousarviossa Puolus-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 126/2020 vp

tusvoimien määrärahojen lisäys on yhteensä 7,8 miljoonaa euroa, mikä käytetään henkilöstön ja kertausharjoitusten lisäämiseen ja vapaaehtoiseen maanpuolustuskoulutukseen. Lisäksi vuoden 20 lisätalousarvion yhteydessä sovittiin vuodelle 21 myös 5 miljoonan euron lisäyksestä sopimussotilaiden ja muun määräaikaisen henkilöstön palkkaamiseen. Eli sopimussotilaathan esimerkiksi koulutuksessa auttavat tuolla varuskunnissa, ja tyypillisesti heidät palkataan puolen vuoden — vuoden mittaisiin työtehtäviin, ja ehkä noin satakunta sopimussotilasta saadaan. Tyypillisesti he ovat äskettäin varusmiespalveluksen suorittaneita nuoria miehiä ja naisia. Tämä vähän helpottaa työtaakkaa tuolla varuskunnissa.

Sotilaallisen kriisinhallinnan määrärahoihin ei olla esittämässä oleellisia muutoksia. Painopiste operaatioissa on Libanonissa, Irakissa ja Afganistanissa. Joukkojen vahvuus tulee arvioiden mukaan olemaan hieman yli 400 henkilötyövuotta. Toki seurataan mahdollisia operaatioissa tapahtuvia muutoksia.

Arvoisa puhemies! Kertausharjoitusten osalta jäädään kuluvalle vuodelle asetetusta 19 000 koulutetun reserviläisen tavoitteesta, ja syy on yksinkertaisesti tämä koronapandemia. Kaikkia kertausharjoituksia ei voida järjestää. Ensi vuodelle on alustavasti tavoitteeksi asetettu 19 300 koulutettua, mutta sekin jää nähtäväksi koronasta johtuvista syistä. HX-hanke lisää ensi vuonna hallinnonalan määrärahoja. Ilma- ja Merivoimien poistuvien suorituskykyjen samanaikainen korvaaminen vie resursseja. [Puhemies koputtaa] Muilta osin puolustusbudjetti ei juuri kasva.

Arvoisa puhemies! Lopuksi minun on kokonaisuutena todettava, että hallitus pitää huolta maanpuolustuksesta niin maalla, merellä kuin ilmassa, ja pidän tietysti tärkeänä, että näissä [Puhemies koputtaa] isänmaan puolustukseen liittyvissä asioissa löytyisi mahdollisimman laaja yhteisymmärrys ympäri eduskuntasalia. Tältä pohjalta.

Puhemies Anu Vehviläinen: Ja nyt siirrytään debattivaiheeseen. Pyydän nyt niitä edustajia, jotka haluavat käyttää puheenvuoron, nousemaan ja menemään omalle paikalle ja varaamaan V-painikkeella puheenvuoroa.

11.07 Ilkka Kanerva kok (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Hallitusohjelmassa todetaan, herra ministeri, tavoite, jonka mukaan on tarkoituksenmukaista lisätä yhteistyötä Norjan kanssa. Puolustusyhteistyön yleensä katsotaan olevan Suomen edun mukaista monistakin eri syistä. Norja on tässä suhteessa tärkeä, ja erityisesti pohjoismaisen yhteistyön lisääminen on tässä suhteessa tavoittelemisen ja lisäämisen arvoista tilanteesta, jossa vaikkapa hybridiuhan kaltaiset tilanteet saattavat kriisiyttää pohjoisilla alueilla tilannetta. Nyt kuitenkin kysyn teiltä käsitystä siitä, että kun tämä kansainvälinen sotilaallinen yhteistyö on Suomen turvallisuuspoliittisen aseman kannalta tarkoituksenmukaista, miksi tämän sotilaallisen yhteistyön partnereiden kanssa tapahtuvan yhteistyön toteuttaminen on tässä budjetissa vähemmällä osuudella kuin mitä se on vaikkapa [Puhemies koputtaa] kuluvan vuoden kuluessa ollut.

11.08 Jari Ronkainen ps (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Budjetissa on aivan oikein tunnistettu painopisteeksi se, että poistuvat suorituskyvyt korvataan. Niin kuin sanoitte, arvoisa ministeri, Laivue 2020 -hanke on käynnissä, ja se tuo sitten meille Merivoimille merkittävää suorituskykyä lisää. Ilmavoimien HX-hanke etenee tietysti omalla painollaan, ja katsotaan, saadanko vuonna 2021 tehtyä päätöksiä. Maavoimien osaltakin taistelukykyä on parannettu muun muassa taistelupanssarivaunuhankkeella tuos-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 126/2020 vp

sa viime kaudella. Mutta me tiedämme kuitenkin, että seuraavan vuosikymmenen saatossa Maavoimien kalustoa vanhenee aika rajulla kädellä, ja kun tiedetään, että nämä ovat aika kalliita hankkeita, niin minä kysyisin teiltä: miten Maavoimien tarpeet turvataan näiden kahden suuren hankkeen kokonaispuristuksessa?

11.09 Mika Kari sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Me elämme poikkeuksellisia aikoja, niin kuin kaikki hyvin tiedämme, ja tänä poikkeuksellisena aikana, tämänkin hallituksen aikana, on pystytty nyt kehittämään puolustussektoria, jopa niistä isoista haasteista käsin, joita edellisillä hallituksilla on ollut edessä. Me olemme pystyneet lisäämään kertausharjoitusten määrää, vaikkakin nyt korona tätä, niin kuin ministeri kertoi, hieman heikentää — mutta joka tapauksessa nostamaan kertausharjoitusten tasoa, mitä pidän erittäin hyvänä onnistumisena. Sen lisäksi pidän hyvänä onnistumisena tässä kirjassa sitä, että Puolustusvoimien henkilöstömäärää pystytään nostamaan. Se on äärimmäisen tärkeä asia niin työssäjaksamisen kuin työturvallisuudenkin näkökulman kautta.

Kysyn ministeriltä kuitenkin tästä HX-hankkeesta. Mainitsitte jo sen, että HX-hanketta haastaa myös korona. Miten valtioneuvoston puolella on ajateltu, eteneekö HX-hanke joka tapauksessa valintaan ensi vuoden aikana, viimeistään vuoden loppuun mennessä?

11.10 Eeva Kalli kesk (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Suomeen ei kohdistu tällä hetkellä sotilaallista uhkaa, mutta nopeatkin muutokset turvallisuusympäristössä ovat toki aina mahdollisia. Uskottava kansallinen puolustus ei tietenkään ole niin sanotusti suhdannekysymys, vaan siitä on huolehdittava kaikissa oloissa. Näin hallitus myös tekee, ja se näkyy vahvasti myös tässä keltaisessa kirjassa — esimerkkeinä tosiaan vaikkapa Merivoimien ja Ilmavoimien poistuvien suorituskykyjen korvaaminen.

Maailma kuitenkin muuttuu, ja uusia vaikuttamiskeinoja kehitetään jatkuvasti. Toimintaympäristö on laajentunut teknologisen kehityksen ja sodankäynnin menetelmien kehittämisen vuoksi käsittämään perinteisten maa-, meri- ja ilmaulottuvuuksien lisäksi myös avaruus-, kyber- ja informaatioulottuvuudet. Kysyisinkin: kun maailma muuttuu ja vaikuttamiskeinot ympärillä, miten tämä huomioidaan asepalveluksessa ja reserviläisten kouluttamisessa? Erityisesti kysyisin ministeriltä: kuinka reservin kouluttamista kehitetään huomioiden [Puhemies koputtaa] entistä paremmin siviilissä hankittu osaaminen?

11.11 Jussi Halla-aho ps (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Useimmat eduskuntapuolueet ovat sitoutuneet Hornetien mukana poistuvan suorituskyvyn täysimääräiseen korvaamiseen. Samaan aikaan ne ovat sitoutuneet tähän tiettyyn hintahaarukkaan eli käytännössä noin 10 miljardin euron hintakattoon. Mihinkään tiettyyn kappalemäärään ei ole sitouduttu, vaikka tällaisen käsityksen saattoi varsinkin vaalien alla käydyistä keskusteluista saada. Kuitenkin yleinen käsitys lienee se, että suorituskyvyn täysimääräinen korvaaminen tarkoittaa noin nykyistä kappalemäärää. Nyt näiltä valmistajilta, joilta on pyydetty tarjouksia, on tullut sellaista indikaatiota, että niillä on vaikeuksia saada tätä pyydettyä tilausta mahtumaan siihen hintahaarukkaan, jonka Suomi on itselleen määritellyt, joten miten te näette tämän asian? Mikä tässä joustaa, jos tilanne on tämä? Onko se tämä suorituskyvyn täysimääräinen korvaaminen eli [Puhemies koputtaa] kappalemäärä vaiko se hintakatto?

Pöytäkirjan asiakohta PTK 126/2020 vp

11.12 Timo Heinonen kok (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Uskottava maanpuolustus ei voi olla myöskään talouden vaikeina aikoina odotusaulassa. Kiitos puolustusministeri Kaikkoselle, että olette määrätietoisesti vienyt eteenpäin niin Laivue 2020 -hanketta kuin nyt HX-hankettakin. Ne ovat maamme iskukyvyn ja puolustuksen kannalta keskeisen tärkeitä.

On myös tärkeää huolehtia Maavoimien materiaalin päivittämisestä. Siellä muun muassa sadattuhannet rynnäkkökiväärit ovat tulossa hankintavaiheeseen, ja toivon, että siihen voisi löytyä myös suomalainen vaihtoehto.

Riittävä henkilöstö ja henkilöstön jaksaminen ovat kysymyksiä, joista emme koskaan puhu liikaa, ja toivon, että myös tähän kiinnitetään erityistä huomiota.

Tässä budjetissa mainitaan erityisesti USA-yhteistyö, ja kysyisin, kun tämä Arctic Lock, suuri sotaharjoitus, on nyt päätetty perua: onko tämä peruminen siis pysyvä, vai onko tarkoitus, että se toteutetaan [Puhemies koputtaa] tulevana vuosina? [Mika Kari: Eikös se ole Arctic Fox?]

11.13 Hanna Holopainen vihr (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Koronatilanne on vahvasti vaikuttanut myös puolustushallintoon, ja onnittelut siitä, että tästä vuodesta on siitäkin huolimatta suoriuduttu erittäin hyvin, haasteita on varmasti just tässä ensi vuoden ennakoimisessa.

Olisin nostanut esiin sen, että hallitusohjelmassa on linjattu vahvasti tästä sukupuolten tasa-arvon edistämistyöstä, ja olen iloinen siitä, että parlamentaarinen työ asevelvollisuuden kehittämisessä on lähtenyt käyntiin. Täällä on linjattu myös muista asioista, joilla pyritään edistämään naisten hakeutumista vapaaehtoiseen asepalvelukseen, on muun muassa määräaikainen kokeilu näistä yhteistuvista, mikä on lähtenyt käyntiin. Olisin kysynyt siitä aikataulusta: milloin tästä kokeilusta on mahdollisesti odotettavissa raporttia? Siihen kohdistuu aika paljon kiinnostusta ja odotuksia tietysti. Sitten nostaisin esiin vielä sen, kun Suomessa on sitouduttu tähän YK:nkin asettamaan tavoitteeseen naisten toiminnasta rauhanturvatehtävissä — tavoitteena on, että 7 prosentin osuus rauhanturvatehtävissä toimivista olisi naisia. [Puhemies koputtaa] Kuinka tämä tavoite on toteutunut ja toteutumassa? — Kiitos.

11.15 Erkki Tuomioja sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Edustaja Heinonen kun tuossa kysyi, hän käytti tällaisia termejä, että nämä hankkeet nyt ovat tärkeitä ”iskukyvyn” ja ”puolustuksen” turvaamiseksi. Toivottavasti tämä oli freudilainen lipsahdus, koska me kaikki olemme samaa mieltä puolustuksesta mutta iskukyky kuulostaa vähän hyökkäykselliseltä, ja haluaisin tehdä kyllä tässä selvän eron näiden välillä. [Timo Heinonen: Hyökkääjääkin vastaan voi iskeä!]

Puolustuksen osalta budjetti on varmasti ihan hyvä ja riittävä, ja voin vain onnitella puolustusministeriötä ja Puolustusvoimia, että ovat saaneet näin hyvin tarpeensa lävitse.

Mutta haluaisin kuitenkin kiinnittää huomiota siihen, että Puolustusvoimien tehtäviin kuuluu myöskin kriisinhallintaan osallistuminen ja maailmalla tämä kriisinhallinnan tarve ei valitettavasti ole suinkaan vähentynyt vaan päinvastoin koko ajan lisääntyy, ja se on se ala, jolla Suomella on mielestäni erittäin paljon annettavaa. Nyt voi olla edessä se, että Afganistanin tilanne muuttuu, [Puhemies koputtaa] niin että sieltä vapautuu voimavaroja. Millä lailla on varauduttu siihen, että meidän aktiivisuutemme [Puhemies koputtaa] pysyy entisellä tasolla?

Pöytäkirjan asiakohta PTK 126/2020 vp

11.16 Markus Mustajärvi vas (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Lapin Kansan etusivulla oli alkuvuodesta kuva, jossa poseerasi kaksi puolustusministeriä, puolustusministeri Kaikkonen ja Hultqvist, hävittäjäkoneitten edessä — eikä siinä mitään, Suomi—Ruotsi-yhteistyölle on ihan luontevaa tilausta ja luontevaa pohjaa. Mutta asetelma menee kyllä aika lailla toiseksi silloin, kun otetaan mukaan Nato-maa Norja, ja tähän olitte jokin aika sitten sopimassa yhteistyösopimuksesta näiden maiden välillä. Siinä ongelmallista on se, että Norja alistaa kriisin aikana sodanjohtonsa Naton alaisuuteen, ja Norjan pääministeri on ilmoittanut tavoitteeksi, että Ruotsin ja Suomen kanssa Norja solmii sopimuksen, joka mahdollistaa paitsi sotavoimien myös sotamateriaalien kauttakulun sekä rauhan että kriisin aikana. Jos tämä on Norjan tavoite, niin mikä on Suomen tavoite ja mitkä rajat tämmöiselle kauttakulkusopimukselle Suomi asettaa?

11.17 Sari Essayah kd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Täällä puolustusministeriön pääluokassa todellakin nämä suuret hankinnat alkavat jo näkyä, ja me ymmärrämme tässä salissa yli puoluerajojen, että poistuva suorituskyky tulee korvata niin Merivoimissa kuin Ilmavoimissa ja toki huolehtia myöskin Maavoimien suorituskyvystä. Millaisessa roolissa näissä kaikissa eri hankinnoissa kotimainen työ pystyy olemaan? Kun nyt ajatellaan tätä korona-aikaa ja kun emme tiedä, miten kauan tämä aika tulee kestä-mään, niin olen ymmärtänyt niin, että me pystymme kotimaista työtä tuomaan esille huoltovarmuusnäkökulmasta ja myöskin puolustuspoliittisista näkökulmista. Muutoinhan näihin kilpailutuksiin kotimaisuutta ei sinällään kriteerinä hyväksytty, mutta on olemassa erityisiä syitä, ja voiko tällaisena korona-aikana juurikin tämän huoltovarmuuden kautta tehtävän kotimaisen työn osuus olla suurempi, ja millä tavalla tämä ollaan tuomassa näihin hankintoihin [Puhemies koputtaa] mukaan?

11.18 Anders Adlercreutz r (vastauspuheenvuoro): Ärade talman! Edustaja Tuomioja nosti esille kansainväliset kriisinhallintakysymykset. Afganistanissa sota on jatkunut nyky muodossaan jo kutakuinkin 20 vuotta. Siellä on kansainvälisissä joukoissa jo toinen sukupolvi sotilaita paikalla, mikä on aika käsittämätön asia monella tapaa. Eilen presidentti Trump ilmoitti, että USA lähtee sieltä ennen joulua kotiin. Tätä voi tietenkin pitää totuutena tai sitten trumpismina, mutta mikäli näin on, niin miten se vaikuttaa tähän Resolute Support Missioniin ja Suomen läsnäoloon Afganistanissa? Jatkuuko se ennallaan, vai onko tällä sitten joitain vaikutuksia siihen ja Suomen sotilaiden tilanteeseen?

11.19 Janne Sankelo kok (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Päälinjat tässä puolustusministeriön budjetissa ovat kunnossa, ja niitä on helppo tukea. Sen takia keskitynkin yhteen erityisasiaan.

Koronakriisi on vaikuttanut Puolustusvoimien toimintaan esimerkiksi virka-apupyynnönä Uudenmaan sulun aikaan. Asepalvelustaan suorittavien varusmiesten varjoon ovat hiukan jääneet siviilipalvelusmiehet. On herännyt kysymys, mitä varten siviilipalvelus ylipää-tänsä on, jos siviilipalveluksessa olevia tai sen käyneitä ei hyödynnetä koronakriisin aikana erilaisissa tehtävissä.

Arvoisa puhemies! Näen, että niin varusmiespalveluksen kuin siviilipalveluksen käyvät henkilöt ovat tärkeitä ja motivoituneita kantamaan kortensa kekoon maamme hyväksi. Ky-synkin puolustusministeriltä: millä tavoin siviilipalvelusta voisi kehittää sellaiseen suun-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 126/2020 vp

taan, että se hyödyttäisi yhteiskuntaa esimerkiksi nyt käsillä olevan koronaviruksen kaltaisissa tilanteissa?

11.21 Veijo Niemi ps (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! On hienoa, että itsenäisessä valtiossa, kuten ministeriltä kuulimme, etenee HX-hanke, etenee Laivue-hanke. Mutta olisin arvoisalta ministeriltä kysynyt tässä samalla: Mikä on neuvottelutilanne Senaatti-kiinteistöjen ja Puolustuskiinteistöjen osalla? Mikä on esimerkiksi ilmatorjunnan osuus tällä hetkellä, vaikkapa pääkaupunkiseudun ilmapuolustuksen? Saadaanko riittävästi uudistettua esimerkiksi Stinger-ohjuksia ynnä muita? Mikä on tilanne siinä tällä hetkellä? — Kiitos.

Puhemies Anu Vehviläinen: Otetaan vielä kaksi puheenvuoroa ennen ministerin vastauksia. Seuraavana edustaja Kimmo Kiljunen ja sen jälkeen edustaja Könttä.

11.21 Kimmo Kiljunen sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Ministeri avasi jo puheenvuoronsa toteamalla, että tämä puolustusbudjetti on historiallinen, ja suuruusluokaltaan se sitä onkin, ja keskeisenä syynä on tämän Hornet-kaluston korvaaminen. Sitä perustellaan aivan oikein isänmaan turvallisuuden näkökulmasta. Meillä on viisi vaihtoehtoa tällä hetkellä kilpailutuksen alla, ja kilpailutus on sikäli erikoinen, että se on kiinteähintainen kilpailu, jolloin siinä hinta on määrätty ja suorituskky on asetettu siihen keskeiseksi kilpailukriteeriksi.

Kuitenkin isänmaan turvallisuuden kannalta sotilaallisen suorituskyyyn lisäksi on muita tekijöitä, jotka saattavat olla jopa tärkeämpiä kuin puhdas sotilaallinen suorituskky. Tämä hävittäjähankinta tulee synnyttämään myöskin pitkäaikaisen strategisen riippuvuuden, ja toivoisin, että myöskin siitä käydään keskustelua. Sen lisäksi edustaja Essayah nosti esille myöskin sen, että näinkin suurella mittakaavalla tehtävällä hankkeella — 10 miljardia euroa on nyt tämä hankintatilanne — on suuri työllisyys-, tutkimuksellinen, teknologinen vaikutus myöskin kotimaahan, jos se osataan oikein synnyttää. [Puhemies koputtaa] Ovatko nämä tekijät mukana tässä kilpailutuksen arvioinnissa?

11.22 Joonas Könttä kesk (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Ihan alkuun kiitokset ministerille ja koko Puolustusvoimille. Se tapa, millä Puolustusvoimat selviytyi ja on selviytymässä tästä koronaviruksesta, on esimerkillinen. Se toiminta, mitä Puolustusvoimat on osoittanut, on ollut erinomaista.

Tätä talousarvioesitystä voi luonnehtia monilta osin mutta erityisesti puolustuksen hallinnonalalta lain ja järjestyksen budjetiksi. Siinä paalutetaan ja panostetaan ennennäkemätön summa maanpuolustukseen, isänmaan itsenäisyyden turvaamiseen.

Nyt kun Merivoimien hanke on hyvällä mallilla ja Ilmavoimien HX-hanke etenee, kuten ministeri ensimmäisessä puheenvuorossaan kertoi, niin haluaisin kysyä, kuinka Maa-voimien tulevat investoinnit turvataan. Mielestäni tämä nykyinen taso, siis ensi vuoden budjetti, yli 2 prosenttia bkt:stä, on taso, joka tulee säilyttää myös HX-hankkeen jälkeen.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 126/2020 vp

Puhemies Anu Vehviläinen: Ja nyt ministeri Kaikkonen, 3 minuuttia.

11.24 Puolustusministeri Antti Kaikkonen: Arvoisa puhemies! 3 minuutissa tiukkaa tekee, mutta tehdään, mitä pystytään.

Kanervalle: Suomi—Norja—Ruotsi-yhteistyö rahoitetaan enimmäkseen muista momenteista kuin kv-yhteistyön momenteista. Mitään oleellisia muutoksia yhteistyön tasoon ei ole suunnitteilla muilta osin. Jatketaan aktiivista yhteistyötä.

Edustajat Ronkainen ja Könttä kysyivät Maavoimien tilanteesta. Kun nämä Merivoimien ja Ilmavoimien hankinnat tulevat vanhan puolustusbudjetin päälle, niin Maavoimien toimintakyky pystytään turvaamaan sillä vanhalla puolustusbudjetin tasolla myös tulevana vuosikymmenenä. Epäilemättä tarpeita aina pystyy rakentamaan mielessään lisää, mutta sen verran isot lisäpanostukset on tulossa Puolustusvoimille, että en minä ainakaan kehtaa kovin paljon enempää pyytää, ja kyllä Puolustusvoimien arvio on se, että kyllä tällä pärjätään.

Edustaja Kalli, reservin koulutusta kehitetään. Myös informaatiovaikuttaminen otetaan entistä vahvemmin huomioon sekä varusmies- että reservin koulutuksen kehittämisessä. On tulossa myös sähköisen asioinnin järjestelmä, josta tulee mielenkiintoinen — se koskee koko palvelusaikaa. Mutta palataan siihen myöhemmin, siinä on kehitystyö vasta alkuvaiheessa.

Edustaja Halla-aho, tässä hankkeessa vertaillaan kokonaissuorituskykyä. On juuri niin kuin sanoitte, että tämä kappalemäärä ei enää ole... Tai kun kysyitte, niin kappalemäärä ei ole enää se merkitsevin asia tässä näin. Totta kai, kun tehdään kokonaisarviota, niin katsotaan, kuinka monta konetta, mutta katsotaan myös aseistusta, muuta kokonaisjärjestelmää, ja puolustushallinto vertailee näitä viittä kokonaisuutta, miten ne vertautuvat keskenään, ja painottaa suorituskykyä. Hintakatto ei jousta. Kyllä sillä 10 miljardilla pitää tämä investointi pystyä tekemään.

Edustaja Heinonen, Arctic Lock on peruttu. Tilalle tulee kansallinen pääsotaharjoitus ensi touko—kesäkuussa. Tutkitaan mahdollisuutta, voiko ja onko tarpeellista katsoa joskus myöhemmin 20-luvulla vastaavaa harjoitusta. On järkevää katsoa myös, minkälaisia harjoituksia vaikkapa Ruotsilla on tulossa, ettei ainakaan päällekkäisiä harjoituksia sitten järjestettäisi, mutta tästä asiasta ei ole mitään päätöksiä vielä tässä vaiheessa.

Edustaja Holopainen, yhteistupakokeiluraportti on tulossa ensi vuonna. Naisten osuus rauhanturvatehtävissä -tavoite — no, siinä ollaan melko hyvin tavoitteissa, mutta olen vähän samaa mieltä, että olisi hyvä, että päästään vieläkin pidemmälle.

Edustaja Tuomiojalle: Afganistanin operaatio — ei ole vielä varma, miten siellä käy, mutta on mahdollista, että siellä tilanne muuttuu ensi vuoden aikana. Selvitämme muita mahdollisuuksia. Tavoitteena on suurin piirtein tuo taso kyllä ylläpitää, mikä meillä tällä hetkellä on. Esimerkiksi Afrikkaan meiltä on aika paljon kysyntää, mutta tämä on kaikki täysin avoinna tässä vaiheessa, ja muuallakin maailmassa kyllä riittää kriisiä, missä Suomea tarvittaisiin.

Edustaja Mustajärvi, Suomi—Ruotsi—Norja-yhteistyö ei muuta Suomen Nato-suhdetta.

Edustaja Essayah, kotimainen työ ja teollinen yhteistyö on iso osa tätä HX-investointia, sen voi todeta, eli se pystytään ottamaan huomioon.

Tässä jäi nyt pari kysymystä vastaamatta. Sanotaan vielä edustaja Sankelolle, että siviilipalvelusmiehet kuuluvat itse asiassa TEMin rooteliin, sinne on hyvä sitä kysymystä heit-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 126/2020 vp

tää. Komitea voi kyllä tätä asiaa pohtia, mikä on nyt — tämä parlamentaarinen kysymys — käynnissä.

Ja toivottavasti edustaja Kiljuselle käy myös tuo vastaus tästä teollisesta yhteistyöstä. Kaikki neljä toimittajamaata ovat meidän hyviä puolustusyhteistyökumppaneitamme. — Jatketaan.

11.27 Ville Vähämäki ps (vastauspuheenvuoro): Kunnioitettu puhemies! HX-hankkeessa täytyy aina muistaa se jälkimmäinen osakin, ne käyttökustannukset, ja minä luulen, että monille toimittajille onkin kenties tullut aika yllätyksenä se, että Suomi on aika tiukka näitten käyttökustannustenkin kanssa. Monien liiketoimintamalli saattaa olla sellainen, että alennetaan sitä toimitushintaa mutta sitten taas laitetaan sinne hävittäjien päivityksiin tai muihin käyttökustannuksiin niitä lisäkustannuksia. Minä toivon, että Suomi pitää tässä tiukasti kiinni siitä, että ei ylitetä näitä kustannuksia missään nimessä.

866 miljoonan tilausvaltuus sotilaallisen kyvykkyyden ylläpitämiseen ja kehittämiseen: toivoisin, että tässä kotimaisuusaste pysyisi hyvänä, ja jos tätä voi aukaista vähän, mihin tätä tullaan käyttämään, kun ensi vuonna siihen tulee 171 miljoonaa. Ja sopimussotilaisiin tulee 4,4 miljoonaa lisäystä, tämä on oikein hyvä. — Kiitokset tästä.

11.28 Pauli Kiuru kok (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! [Puhemies: Rouva!] — Rouva puhemies, anteeksi. — Suomea pitää pystyä puolustamaan maalla, merellä, ilmassa ja myös kyberympäristössä. Jotta se onnistuisi, tarvitaan myös hyvää tiedustelua, ja sen takia viime vaalikaudella aloitettiin tiedustelulainsäädännön uudistaminen, ja uudet lait ovat nyt myös sotilastiedustelun osalta voimassa. Kysyn ministeriltä: Miten näette omalta kannaltanne, oman ministeriönne kannalta, miten tämä tiedustelulainsäädäntö on vastannut odotuksia? Ovatko rekrytoinnit onnistuneet, onko lainsäädäntö vastannut kaikilta osin odotuksia, onko muutostarpeita ilmennyt tämän lyhyen voimassaoloajan aikana, ja onko teidän mielestänne pystytty tuottamaan valtionjohdolle lisää sellaista informaatiota, [Puhemies koputtaa] joka auttaa turvallisuustilanteen ylläpitämisessä? [Puhemies koputtaa]

11.30 Tuula Väättäinen sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Poistuvan suorituskyvyn korvaaminen on perusteltua. Myös maanpuolustustahdon ja maan puolustamisen edellytysten ylläpitäminen on oleellinen asia. Koko ajan on pidettävä huolta siitä, että Puolustusvoimat kaikilla tahoilla uudistuu ja huomioi muuttuvan tilanteen ympäristössä. Jatkossakin Suomen on oltava mukana kansainvälisessä rauhantoiminnassa ja erilaisen kriisien ratkaisuissa.

Viranomaisyhteistyö on keskeinen osa Puolustusvoimia, ja toivon, että myös tähän tehtävään panostetaan voimakkaasti. Korona on haastanut viranomaisyhteistyön aivan uusille ulottuvuuksille, ja tähän mennessä me olemme siitä selvinneet ja olemme pystyneet tekemään laajaa yhteistyötä.

Kiitän ministeriä siitä, että te olette hyvin maltillisesti ollut kehittämässä Puolustusvoimia ja sitä kautta olette ollut nostamassa Suomen painoarvoa tälläkin saralla. — Kiitoksia.

11.31 Tuomas Kettunen kesk (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Ensinnäkin haluan kiittää puolustusministeri Kaikkosta. Niin kuin täällä on sanottu, päälinjat ovat kunnossa ja muutenkin homma pelaa. Suomi on rauhan ja vakauden takaaja tässä maail-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 126/2020 vp

massa tällä hetkellä, ja niin kuin tässä jo edustaja Kalli sanoi, Suomeen ei kohdistu tällä hetkellä sotilaallista uhkaa, mutta vahva puolustusvoima ja eritoten maanpuolustustahto on hyvä pitää yllä, ja siitä kiitän, että maanpuolustusjärjestöjen toimintaa tuetaan lähes 5 miljoonalla eurolla. Tästä on hyvä pitää jatkossakin huolta.

Itse pohjoisen poikana ja vanhana sotilassoittajana totean, että meillä on tällä hetkellä pohjoisessa ainoastaan Lapin sotilassoittokunta, ja vaikka se ei tietenkään tähän budjettiin ennätä, niin tässä nyt jo lähetekeskusteluna, muistutuksena, esitän, että olisiko tulevaisuudessa, kun Kainuussa on maan suurimpia varuskuntia, syytä miettiä myös Kainuun sotilassoittokunnan takaisin laittamista — ei tässä budjetissa vaan tulevaisuudessa. [Erkki Tuomiojan välihuuto] — Kiitoksia.

11.32 Atte Harjanne vihr (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Kiitos ministerille esittelystä, hyvistä vastauksista ja kollegoille myös erinomaisista puheenvuoroista ja kysymyksistä.

On melko uskomatonta, että itse asiassa — minä olen ymmärtänyt näin — varusmiesten palaute koulutuksesta tänä vuonna on ollut erittäin hyvää. Kun ottaa huomioon poikkeukselliset olosuhteet, niin se on hurjan hieno saavutus, mikä kertonee siitä, että koronakohortointijärjestelmä onnistui, varmaan yhdessä Koulutus 2020 -ohjelman ja uudistusten kanssa, mitä ollaan tekemässä muutenkin. Ja olisin varmistanut: kyllähän tämä Koulutus 2020 nyt sitten pystyy etenemään koronasta huolimatta myös ensi vuonna?

Ja toisena kysymyksenä: Meillä on totuttu tekemään pienellä budjetilla hyvää, mutta Euroopan tasolla vaivaa edelleen puolustuksen kustannustehottomuus, eli suhteessa siihen rahaan, mitä EU-maat käyttävät puolustukseen, se kyky, mitä saadaan, voisi kyllä olla parempikin, tai oikeastaan se voitaisiin saavuttaa pienemmällä. Miltä näyttää Euroopassa puolustusyhteistyö, tämä tehostaminen, ensi vuonna?

11.33 Juha Mäenpää ps (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Tässä olisi monta asiaa, mistä Kaikkosta haluaisin vähän tentata — tai, anteeksi, ministeri Kaikkosta [Eduskunnasta: Ihan vapaasti!] — mutta ehkä tärkeimpiä asioita, mitä itse näen, on tuo Puolustuskiinteistöjen eriyttämisen onnistuminen, ja siinä on varmasti haasteita. Toivoisin, että pystyisitte sitä avaamaan meille, onko siinä vaarana, että tämä Puolustuskiinteistöt-ratkaisu siirtyy eteenpäin näiden Senaatin sisällä olevien lakipykäliden takia, koska tämä HX-hanke vaatii myös jonkinlaisia rakentamistoimenpiteitä. Tämä on semmoinen tärkeä asia. Vaikuttaako se tähän budjettiin, ja millä lailla se etenee? Ja saadaanko sinne Puolustuskiinteistöihin oma toimitusjohtaja? Käsittääkseni [Puhemies koputtaa] nämä ovat ensi vuoden asioita.

11.34 Paula Risikko kok (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Tällä hetkellä ei tosiaan sotilaallista uhkaa ole, mutta paljon monia muita uhkia. Haluan kiittää teitä, arvoisa ministeri, erityisesti viime kevään tapahtumista, kun koronakriisi tuli ja tarvitsimme sitten operaatiota, kun piti näitä suojavarusteita puhdistaa. Puolustusvoimilla oli siinä valtavan suuri merkitys ja teillä henkilökohtaisesti. Kysynkin: mikä on tilanne tällä hetkellä? Se, mitä Puolustusvoimat silloin loi tieteen tekijöiden kanssa ja tutkimuslaitosten kanssa, voisi olla nytkin kyllä tarpeen, koska meillä varmasti tulee suojavarusteista tällä menolla aika moinen pula.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 126/2020 vp

Toinen asia liittyy tähän vapaaehtoiseen maanpuolustukseen. Meillä on upeita järjestöjä siinä. Ja kun ajattelee, että näiden vapaaehtoisten maanpuolustusjärjestöjen tehtävä on nimittäin koulutus ja varautuminen, niin aikaansaako teidän mielestänne tämä korona-kriisi — ennakoiden seuraavia kriisejä — myöskin tähän toimintaan joitain muutoksia? Toivon, että se on otettu jo suunnittelun alle. — Kiitos.

11.35 Hussein al-Tae sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Arvoisa ministeri, haluaisin kysyä sopimuksista.

Vuonna 72 sovittiin avaruuteen asetettavien joukkotuhoaseiden kieltämisistä. Tätä sopimusta ei ole päivitetty tähänkään päivään mennessä, ja tämän sopimuksen puitteista on käytännössä jätetty pois muun muassa täsmäaseet, laseraseet, tietynlaiset kyberulottuvuuteen vaikuttavat aseet. Kun Suomi, joka on vahva tämmöinen sopimisen maa, kykenee tuomaan erilaiset toimijat yhteiseen pöytään sopimaan erilaisista asioista, niin mikä on tässä kohtaa, puolustusministeri Kaikkonen, Suomen kanta tähän, miten me voisimme nyt läheteä tätä viemään eteenpäin?

Ja sitten toinen kysymys liittyy EU:n puolustukseen. On 27 maata, joissa on Ranska, joka on ydinasevalta. Miten me voisimme tehdä vielä lähempää yhteistyötä, [Puhemies koputtaa] jotta Suomen turvallisuus voitaisiin taata myöskin [Puhemies koputtaa] EU:n puitteissa? — Kiitos.

11.36 Johannes Yrttiaho vas (vastauspuheenvuoro): Puhemies! Palaan vielä tähän HX-hankkeen hintaan. Näyttäisi siltä budjettikirjan perusteella, tämän tilausvaltuuden kirjauksen perusteella, että piikki on itse asiassa auki ja tätä 10 miljardin hintakattoa ei tosiasialla ole, vaikka siitä nyt puhutaan. Tässä nimittäin sanotaan, että tämä 10 miljardin tilausvaltuus voidaan ylittää ”kustannustasomuutoksilla, jotka aiheutuvat hankintasopimuksen mukaisista sidonnaisuuksista”. Minusta tämä kirjaus merkitsee sitä, että piikki on tosiasialla auki. Eduskuntahan ei voi tietää mitään tämän hankintasopimuksen sisällöstä, kun se aikanaan tehdään, eikä eduskunta siten voi varsinkaan tässä budjettipäätöksen yhteydessä olla tietoinen siitä, mitä nämä sidonnaisuudet, jotka voidaan ylittää, tulevat olemaan. Esimerkiksi sekin lukee budjettikirjassa, että koneisiin hankitaan aseistusta vain ”operatiivisen valmiuden aloittamiseen tarvittava määrä”. [Puhemies koputtaa] Tämähän tarkoittaa, että myöhemmin hankitaan lisää. [Puhemies koputtaa] Eli mikä tämän hankkeen todellinen hinta on, ja onko piikki auki?

11.38 Mia Laiho kok (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Puolustusvoimat on osoittanut hyvin kriisinhallintaa pitämällä koronatapaukset alhaisina, ja kiitokset siitä henkilöstölle ja myös varusmiehille. Kysyisinkin tässä yhteydessä, onko jatkossa nyt sitten suunniteltu Puolustusvoimien hyväksikäyttöä muussa kriisinhallintatyössä, koronan vastaisessa työssä väestön suhteen, viitaten myöskin edustaja Sankelon kysymykseen siviilipalvelusmiesten hyödyntämisestä tässä työssä. Meidän henkilöstöresurssit terveydenhuollon sektorilla ovat jo hyvin rajalliset ja tulemassa vastaan.

Sitten kysyisin liittyen nyt varusmiesten palvelukseen, kun tuleva talvi on tulossa: Onko suunniteltu, mitä käytännön järjestelyjä sitten maastoasumisen suhteen tehdään ja myöskin kertausharjoitusten suhteen? Nythän Ruska-harjoituksessa oli joitakin tapauksia. [Puhemies koputtaa] Miten se on suunniteltu? — Kiitos.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 126/2020 vp

11.39 Mikko Savola kesk (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Tätä hallitusta pitää kyllä kiittää varsin myönteisestä suhtautumisesta Suomen puolustukseen. Turvallisuuden satsataan ennätysellinen määrä, 4,87 miljardia euroa. HX-hanke toteutetaan — se hän tästä budjettikirjasta on luettavissa — täysimääräisesti. Se on erittäin hyvä asia. Samaten kertausharjoitukset, sopimussotilaat, kansallinen puolustus ylipäättään ja siinä vapaaehtoinen maanpuolustus mukana — nämä kaikki saavat ansaitsemansa eurot, eli tämä turvallisuuspuoli on kunnossa.

Minun varsinainen kysymykseni liittyy nyt tähän kansainväliseen puoleen ja oikeastaan tähän Afganistanin operaatioon, mistä nyt on Yhdysvalloista luettavissa, että sieltä oltaisiin varsin nopeastikin vetäytymässä, mutta myös puolustusministerin kannanotoista tätä on luettavissa. Kuinka nyt ulkoministeriön kanssa on analysoitu sitä Afganistanin tilannetta siltä osin, että tässä ei tule tavallaan terrorismiin liittyviä haittoja lähitulevaisuudessa [Puhemies koputtaa] ja tulevaisuudessa, ja onko ihmisoikeustilanne siellä semmoinen, että sieltä voidaan tämän kansainvälisen liittouman puitteissa lähteä näinkin nopeasti?

11.40 Sakari Puisto ps (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Ministeri, kysyisin EU-puolustusyhteistyöstä ihan konkretian tasolla: Onko puolustushallinnossa tehty selvää analyysiä, mitä me nimenomaan kansallisen sotilaallisen suorituskyvyn puitteissa hyödynnämme kustakin yhteistyömuodosta, mitä tehdään? Eli erilaista yleisellä tasolla olevaa tavoitteellisuutta kyllä löytyy, puhutaan strategisesta kompassista ja vastaavasta, mutta onko tällaista ihan kansallisen sotilaallisen suorituskyvyn kannalta tehtyä kokonaisvaltaista analyysiä yhdessä paikassa? Aiotteko te tehdä sellaisen, jos ei sitä ole?

11.41 Ilmari Nurminen sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Itsekin kysyisin näistä HX-hankinnoista, ja heti totean, että olen täysin maallikkona rivikansanedustajana seurannut tätä prosessia ja olen samaa mieltä, että tämä poistuva suorituskyky pitää korvata. Mutta kysyisin ehkä, voisitteko kertoa tästä kokonaisarviosta. Kun nyt kuitenkin puolustushallinto ja armeija varmasti ovat olleet tässä valmistelussa vastuullisia, niin onko tästä hankkeesta teetetty ihan niin kuin ulkopuolelta tämmöistä kokonaisarviota, mikä olisi irrallinen tästä puolustushallinnon arviosta? Minun mielestäni se on tärkeää, että me yksittäiset kansanedustajat, jotka päätämme kuitenkin tästä Suomen historian kalleimmasta ostoksesta, saamme mahdollisimman neutraalia ja puolueetonta tietoa siitä, mitä tarvitaan, että tämän suoritusmäärän täysimääräinen korvaaminen on mahdollista. Eli toivoisin, että käytännössä tähän riippuvuussuhteeseen, ministeri, ottaisitte kantaa. — Kiitos.

11.42 Mikko Kärnä kesk (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Aivan alkuun: kun edustaja Tuomioja oli huolissaan termistä ”iskukyky”, niin voin näin evp-upseerina todeta, että myös puolustussodankäynnissä tarvitaan iskukykyä [Timo Heinonen: Juuri näin!] ja se on siinä mielessä ihan oleellinen termi.

Kuten edustaja Savola erinomaisessa puheessaan totesi, niin budjettihan on historiallinen. Voisi arvioida, että meillä on tässä kyllä maanpuolustushenkisin hallitus vuosikymmeniin, ja se on hieno asia. [Vasemmalta: Pitää paikkansa!]

Vaikka sodankäynti on kehittynyt, niin perusasiat pysyvät: armeija marssii vatsallaan, ja jos ei ole ruokaa, ei ole huoltovarmuutta, niin armeijakaan ei marssi. On kuultu huolestuttavia uutisia tuosta Leijona Cateringin muonituksesta, sen heikosta kotimaisuusasteesta, ja olisin kysynyt ministeriltä: mihin toimenpiteisiin tämän suhteen ryhdytään?

Pöytäkirjan asiakohta PTK 126/2020 vp

11.43 Jaana Pelkonen kok (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Kansainvälisestä puolustusyhteistyöstä on täällä monessa puheenvuorossa jo puhuttu. Kansainvälisissä suurissa sotaharjoituksissahan mitataan Puolustusvoimien osaamista, ja monikansallisia harjoituksista on Suomelle monenlaista hyötyä, nämä harjoitukset ovat erittäin tärkeitä. Nyt harjoituksia ei koronan vuoksi pidetä. Esimerkiksi edustaja Heinosen esiin nostama Arctic Lock -harjoitus siis korvataan kansallisella sotaharjoituksella, ja, ministeri, tekin tästä omassa vastauspuheenvuorossanne jo puhuitte. Koronan kestosta ei valitettavasti kenelläkään ole tietoa, ja kysyisin ministeriltä: miten näette, että tämä kaikki tulee vaikuttamaan Suomelle tärkeään kansainväliseen puolustusyhteistyöhön?

Ja toinen tärkeä asia: mitä naisten asepalveluksen kehittämiseksi kuuluu?

11.44 Merja Kyllönen vas (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Ilmatorjunta, ilmatorjunta ja ilmatorjunta, torjunta laajassa kuvassa ilmatorjuntajoukkojen osalta ja väestönsuojelu: Käytin jo aikaisemmassa puheenvuorossani, viime vuonna, esimerkiksi Saudi-Arabiasta, joka on erittäin hyvin varusteltu sotilasmahti, ja heidät pisti kontalleen kymmenen dronea. Meidän näkövinkkelistämme ilmatorjunta on äärimmäisen tärkeä kysymys, mutta siinä ei aina ratkaise suuruus ja vehkeiden kokoluokka vaan se, miten me pystymme ketterästi reagoimaan ja miten meidän koneistomme on valmiudessa myös tähän uuteen teknologiaan, mitä kehitellään koko ajan, valitettavasti myöskin sotavoimien puolella negatiivisessa mielessä. Miten, ministeri, vastaat tähän: miten meidän ilmatorjuntapuoli pystyy vastaamaan näihin uusiin sodanajan välineisiin, mitä koko ajan kehitellään? — Kiitos.

11.45 Sebastian Tynkkynen ps (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Suomessa on tosiasiaa vain yksi räikeä tasa-arvokysymys, jota ei ole ratkaistu. Sen ympärillä käydyn keskustelun hiljaisuus särkee korvia. Maan puolustaminen koskee edelleen vain miehiä, vaikka meillä olisi hyviä naisia Suomi täynnä. Tässä kohtaa epätasa-arvo ei ole tulokinnanvarainen kysymys, sillä asevelvollisuus koskee vain miehiä, ja se jo itsessään rikko perustuslain henkeä yhdenvertaisuuspykälän osalta. 20-vuotiaan teinipojan ja teinitytön kieltäytyessä suorittamasta asevelvollisuutta ainoastaan teinipoika passitetaan vankilaan. Israelissa sekä miehet että naiset käyvät armeijan. Yhtäläinen palvelus ei ole vain tasa-arvokysymys, vaan se kohottaa koko kansakunnan maanpuolustustahtoa ja ymmärrystä kokonaisturvallisuudesta. Ministeri Kaikkonen, pitäisikö teidän mielestänne asevelvollisuus ulottaa koskemaan kaikkia kansalaisia? — Kiitos.

11.46 Jouni Ovaska kesk (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Naisten osallistumisesta tulee tietysti mieleen kriisinhallinta, niin sotilaallinen kuin siviilikriisinhallinta. Suomi on ottanut siinä aimo harppauksia ja on toiminut hienosti, mutta viestiä tulee valitettavasti tuolta muualta EU-maista, jotka lähettävät esimerkiksi moniin operaatioihin ainoastaan miehiä. Nythän meillä on tämä parlamentaarinen komitea pohtimassa lähivuosien ja yli hallituskausien menevää kriisinhallintatoimien tavoitteellisuutta, mutta millä tavalla te, arvoisa ministeri, varmistatte sen, että nämä operaatiot, joihin jatkossa osallistutaan, ovat entistä vaikuttavampia ja niissä otetaan huomioon se kokonaisvaltaisuus, ja ennen kaikkea, millä tavalla me pystymme vaikuttamaan siihen, että naisten asemaa ja naisten osallistumista tulotaisiin lisäämään myös muualla eikä ainoastaan vain Suomessa?

Pöytäkirjan asiakohta PTK 126/2020 vp

11.47 **Sofia Vikman kok** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Hallitusohjelmassa on kirjaus, että naisten edellytyksiä suorittaa vapaaehtoinen asepalvelus ja palvella Puolustusvoimissa parannetaan muun muassa lisäämällä tietoisuutta naisten asepalveluksesta. Tämä on hyvin tärkeä kirjaus, kun haluamme ikäluokkien parhaat kyvyt maanpuolustuksen, Puolustusvoimien, käyttöön, kuitenkin hahmottaen sen tosiasian, että maanpuolustuksen näkökulmasta Puolustusvoimilla ei ole tarvetta koko ikäluokkaa koskevalle pakolliselle asepalvelukselle. Talousarvioesityksessä ei kuitenkaan ole tästä hyvästä hallitusohjelmakirjauksesta huolimatta mainintaa naisten asepalveluksen kehittämistä. Kysyn: eikö hallitus pyri kehittämään hallitusohjelmakirjauksen [Puhemies koputtaa] mukaisesti naisten asepalvelusta [Puhemies koputtaa], kuten se hallitusohjelmassa lukee?

11.49 **Pasi Kivisaari kesk** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Sananen varusmiespalveluksesta, joka kiinnostaa myös henkilökohtaisesti — oma poikani suorittaa maanpuolustusvelvollisuuttaan paraikaa Niinisalossa. Nämä ajat ovat todella olleet haasteelliset varusmiespalveluksen järjestämiselle, mutta ihastellen olen seurannut tätä turvallisuusorganisointia, jota Puolustusvoimissa on tehty. Suuri kiitos siitä.

Puhemies! Vaikka varusmiehet ovat toden totta useissakin tutkimuksissa ilmaisseet kiittolisuutta varusmiesajasta, silti ehkä yhä enenevässä määrin törmätään kahteen ongelmaan varusmieskuntoisuudessa, joista toinen liittyy mielenterveysongelmiin ja toinen fyysisen kuntoisuuden ongelmiin. Nämä molemmat mielestäni näyttäytyvät totta kai suurena kansallisena hyvinvointiongelmana mutta kenties myös maanpuolustusongelmana. Kysyisinkin arvoisalta ministeriltä: miten tällaista varusmieskuntoisuutta [Puhemies koputtaa] voitaisiin yhteiskunnassa lisätä?

11.50 **Marko Asell sd** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Armeijalla on iso merkitys nuorten elämässä. Siellä nähdään lähes koko ikäluokka ainakin miesten puolelta, ja silloin myöskin Puolustusvoimilla on vaikutusta heidän elämäänsä paljon. Tässä hiljattain just uutisoitiin, että varusmiesten kunto on heikentynyt ja Cooperin testien tulokset ovat ennätysalhaalla. Tästä tuli sitten mieleen kysyä vähän sama asiaa kuin täällä edustaja Kivisaari äsken: Millä tavalla tähän on reagoitu, ja onko tästä käyty keskustelua? Onko tämänlaiseen hyvinvointivalmennukseen Puolustusvoimilla resursseja? Näinhän se on, että hyvä fyysinen ja henkinen kunto ovat tietysti tärkeitä tarvittaessa myös kriisitilanteissa.

Puhemies Anu Vehviläinen: Myönnän tässä debatissa vielä neljä puheenvuoroa, ja sen jälkeen ministerille pidempi vastauspuheenvuoro: edustajat Ronkainen, Kinnunen, Kari ja Kanerva ja sen jälkeen ministeri.

11.51 **Jari Ronkainen ps** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Budjetissa on otettu huomioon hallitusohjelman mukainen henkilöstö- ja tehtävämäärän lisääminen. Henkilöstötyövuosimäärä Puolustusvoimissa lisääntyy, ja suunta on toki oikea mutta valitettavasti isossa kuvassa aika riittämätön. Kentältä kuuluu viestiä, että henkilöstöä on liian vähän työtaakkaan nähden. Selvitysten mukaan Puolustusvoimiin tarvittaisiin jopa 1 500 uutta työntekijää.

Henkilöstön jaksamista kuormittaa monikin asia. Yksi, mikä voi olla selittävä tekijä, on tämä työaikalaki, joka on vuodelta 1970. Siinä saattaisi olla muutostarpeita. Työnantajat toki ovat olleet sitä mieltä, että laki palvelee edelleen hyvin, mutta järjestöedustajat ovat

Pöytäkirjan asiakohta PTK 126/2020 vp

taas sitä mieltä, että se tulisi päivittää vastaamaan yleistä työaikalakia. Miten te, ministeri, näette: onko työaikalaki edelleen hyvä, vai pitäisikö se päivittää?

11.52 Mikko Kinnunen kesk (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Kolmas poikani suorittaa varusmiespalvelusta ja saa korkeatasoista koulutusta Kainuussa. Kiitos ministeri Kaikkoselle, hallitukselle ja Puolustusvoimille onnistumisesta koronan aikana ja tästä isänmaallista budjetista. Asevelvollisten koulutuksen vuorottelusysteemi toimii sielä hyvin.

Palveluksessa opitaan paljon myös työelämää varten. Vaasan yliopisto hyväksyy nykyisin varusmiespalveluksen johtajakoulutuksen valmiina opintoina kaikissa tutkinnoissa. Se on hieno avaus jatkuvan oppimisen ja yhteistyön tiellä. Kysynkin puolustusministeriltä: aikooko Puolustusvoimat edistää tällaista myönteistä kehityskulkua, että sen antama koulutus jatkuvan oppimisen hengessä hyväksytään suorituksina palvelusta seuraavissa oppilaitoksissa? Ja toiseksi: miten Puolustusvoimat voisi tehdä yhteistyötä koulujen kanssa maanpuolustustahdon ylläpitämisessä?

11.53 Mika Kari sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Kuten tuossa puolustusvaliokunnan varapuheenjohtaja, perussuomalaisen Jari Ronkainen, totesi, tämä henkilöstömäärän nostaminen on aivan riittämätöntä, mutta kuitenkin se on selkeästi enemmän kuin mihin pystyitte omana hallituskautenanne. Olen siitä samaa mieltä, että työtä on vielä tehtävänä.

Mutta olisin uudistanut kysymyksen — ministeri, ymmärrän, ettei 3 minuutissa kaikki ehdi vastata: voidaanko olla varmoja siitä, että ensi vuonna HX-hanke etenee valtioneuvostossa esitykseen asti vuoden loppuun mennessä, ottaen huomioon tämä koronakriisi ja sen aiheuttamat vaikeudet?

Sitten toinen kysymys: Teollinen yhteistyö — se on noin 3 miljardia euroa suomalaiselle elinkeinoelämälle, kilpailukyvyille, innovaatioille, osaamiselle ja niin edelleen. Voidaanko se 3 miljardia ottaa tähän hankkeen alkuun mahdollisimman hyvin auttamaan myös koronasta toipumisessa, luomaan uusia työpaikkoja ja niin edelleen — eikä vain niin, että se 3 miljardia jaottuu sitten sinne hankkeen viimeisille vuosille?

11.54 Ilkka Kanerva kok (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Selville on käynyt tässäkin keskustelussa, että meidän puolustusasiamme on hoidettu esimerkillisellä tavalla — hyvä niin. Eräs lisäarvo, jota puolustuksellemme haemme, on tämä kansainvälinen yhteistyö ja partnerius. Siinä kehikossa on puolestaan monta, monta elementtiä: kahdenkeskiset sopimukset yhdeksän maan kanssa, yksi sopimus kolmen maan kanssa. [Markus Mustajärven välihuuto] Sen lisäksi meillä on Nordefco, meillä on JEF, Saksan kanssa tehtävää yhteistyötä, Ranskan kanssa tehtävää yhteistyötä kehikkovaltioiden kanssa. [Kimmo Kiljunen: Japanin kanssa!] Sen lisäksi meillä on Nato-yhteistyö ja sen lisäksi Euroopan unionin kanssa — jos nyt nopeasti kartan käy läpi.

Euroopan unionin kanssa tapahtuva yhteistyö on vaiheessa, jossa nyt Saksan puheenjohtajakaudella toivoisin, että vihdoin päästäisiin puolustusyhteistyössä sellaisiin [Puhemies koputtaa] asiaa kehittäviin ohjelmiin ja toteutuksiin, joilla olisi [Puhemies koputtaa] konkreettista lisäarvoa myös Suomelle. Onko Suomen mahdollista olla puolustuspoliittisessa yhteistyössä Saksan suuntaan nyt niin, että tuettaisiin [Puhemies koputtaa] Saksan isännöityä tällaisten aloitteiden toimeenpanossa?

Pöytäkirjan asiakohta PTK 126/2020 vp

Puhemies Anu Vehviläinen: Ministeri Kaikkonen, 5 minuuttia.

11.56 Puolustusministeri Antti Kaikkonen: Arvoisa puhemies! Jäi ainakin edustaja Niemelle ensimmäiseltä kierrokselta vastaamatta: ilmapuolustusta kyllä kehitetään, myös siinä on hankkeita olemassa. Edustaja Kyllönen kysyi tätä samaa asiaa, koskien sekä drooneja että korkeavaikuttamista. Molemmissa on hankkeita kyllä tulossa.

Edustaja Vähämäki, HX-hankkeen käyttökustannukset on tärkeä asia. Se otetaan huomioon tässä valinnassa, ja niiden katto on määritelty tässä tarjouskilpailussa. Mitä tämä teollinen yhteistyö voi olla, ja mikä se aikataulu voi olla? Se kuuluu tähän kilpailuun ja on osittain myöskin neuvottelukysymys, vaikka sen aikataulutuksen suhteen.

Edustaja Kiuru, tiedustelulainsäädäntö on ollut todella tärkeä, viime eduskunnan tärkeimpiä päätöksiä. Se on osoittautunut toimivaksi ja hyväksi. Se on toki ollut toiminnassa vasta aika vähän aikaa mutta näyttää toimivan niin kuin oli tarkoituskin.

Edustaja Väättäinen, viranomaisyhteistyö on todella tärkeää. Varmaan näyttävin esimerkki siitä oli Puolustusvoimien koronavirka-apu Uudenmaan eristämisessä. 800 varusmiestä ja 50 kantahenkilökuntaan kuuluvaa oli poliisin apuna.

Edustaja Kettuselle: Kainuun sotilassoittokunta — en nyt ihan tältä seisomalta lupaa sitä, mutta jos nyt alkuun lupaisin tulla käymään Kainuun prikaatissa.

Edustaja Harjanne, Koulutus 2020 etenee kyllä. On totta, että varusmiesten palaute on ollut oikein hyvää ennen koronaa, mutta ehkä pienenä yllätyksenäkin myös korona-aikana palaute on ollut todella hyvää, siis se, mikä saadaan varusmiehiltä, kun he lopettavat palveluksen ja kysytään, että millaista oli, mitä piditte. Tässä on pitkät aikasarjat, eli se on aitoa.

Puolustusyhteistyöstä Euroopassa oli tässä useampi kysymys. On aika monta järjestelyä, missä Suomi on mukana. Tällä vaalikaudella varmaan merkittävin uusi avaus oli tuo Suomi—Ruotsi—Norja, mihin laitoin nimen paperiin pari viikkoa sitten. Niitä alkaa nyt olla sen verran, että määrää nyt ei ole erityistarvetta hamuta lisää, että katsotaan pikemmin, miten ne kehittyvät, missä niistä on elinvoimaa, mistä aitoa hyötyä Suomelle. Ei ole tarvetta mihinkään välittömään karsimiseenkaan, en sellaista sano, mutta aika näyttää, missä niistä on enemmän elinvoimaa ja hyötyä meidän kotimaiselle puolustuksellemme ja eurooppalaiselle yhteistyölle. Tietysti pitäisin järkevänä, että EU:n puitteissa saataisiin tätä yhteistyötä mahdollisimman paljon järjestymään niin, että kovin pitkälle tulevaisuuteen ei olisi kovin monia erilaisia rakenteita, mutta tämä ei ole tietenkään yksin meistä kiinni.

Edustaja Mäenpäälle Puolustuskiinteistöistä, tästä aikatauluasiasta: Se minun tietojeni mukaan pitäisi saada tästä talosta ulos viikolla 48, jotta se voisi tulla voimaan ensi vuoden alusta. Tämähän on nyt täällä valiokunnissa, eli se on pykälien sisällön osalta eduskunnan käsissä enemmän kuin meikäläisen käsissä. Jos se ei siinä onnistu, niin tulee joittenkin kuukausien viive. Se olisi hieman harmillista, mutta ei nyt maailma siihenkään kaadu. Tärkeintä on, että saadaan hyvää lainsäädäntöä aikaiseksi. Toivon tietysti, että se tulisi aikataulussa ulos ja te täällä käsittelette niitä sisältöasioita ja tarvittaessa teette muutoksia, jos löytyy yhteisymmärrystä siitä. [Juha Mäenpää: Entä se toimitusjohtaja?] — Sekin on eduskunnan asia. En näe sitä itse valtavan suurena asiana, onko henkilön nimitys johtaja vai toimitusjohtaja, mutta sekin on eduskunnan käsissä oleva asia.

Edustaja Risikko, tämä puhdistusjärjestelmän tilanne, mitä kysyitte: On totta, että tällainen kehitettiin, elikkä maskeja ja suojatakkeja voidaan puhdistaa tarvittaessa Puolus-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 126/2020 vp

tusvoimien uudella kalustolla. Se on tällä hetkellä niin sanotusti hyllyssä, koska sitä ei juuri tällä hetkellä tarvita, mutta se on käyttöön otettavissa sieltä, ja tämä on viestitetty myös sosiaali- ja terveystieteiden osastoille. Varmaan parasta, että saataisiin omaa uudistuotantoa, mutta jos tilanne äityy pahaksi, niin tämäkin väline on kyllä todella edelleen olemassa.

Edustaja al-Tae, tämä vuoden 1972 avaruussopimus, myönnän, ei ole itselleni kovin tuttu asia, mutta täytyy tsekata.

Edustaja Yrttiaho, tämän investoinnin hintakatosta pidetään kiinni, mutta on selvää, että tulee esimerkiksi merkittäviä elinkaarikustannuksia, jos katsotaan kymmeniä vuosia eteenpäin. Piikki ei kuitenkaan ole auki, ja puolustusvaliokunnassa on äskettäin käyty läpi näitä yksityiskohtia tähän hintakysymykseenkin liittyen.

Edustaja Laiho, varusmiesten käytössä virka-aputehtävissä on lainsäädännöllisiä rajoitteita, eli emme saa saattaa varusmiehiä esimerkiksi kohtuuttomaan terveydelliseen vaaraan, ja se aika paljon määrittää sitä, minkälaisissa tehtävissä varusmiehet voivat olla, mutta oma ohjeeni ja toiveeni puolustushallinnon suuntaan ja Puolustusvoimien suuntaan on ollut se, että autetaan, kun vain suinkin on mahdollista.

Edustaja Savola kysyi, voidaanko Afganistanista lähteä. Sitä ei voi varmaksi sanoa vielä, eikä voi varmaksi sanoa, mikä tuon kansainvälisen operaation kohtalo on, mutta on totta, niin kuin olen lehtihaastattelussakin todennut, että tällaisia aikeita maailmalla on, ja jos sieltä muu porukka lähtee, niin kyllä muuten Suomikin lähtee silloin sieltä. Emme me sinne yksin jää. Mutta seurataan Afganistanin tilannetta, kansainvälisen operaation ratkaisuja, ja tehdään päätöksiä sitten nämä huomioiden.

Edustaja Puisto, näitä aloitteita on analysoitu ministeriössä kyllä, ja näitä käydään valiokuntien kanssa läpi vuosittain myöskin vähän tarkemmin.

Edustaja Nurmisen: HX:ssä on ulkopuolinen arvio teetetty.

Ja, edustaja Kärnä, Puolustusvoimilta tuli uusi ohjeistus liittyen varusmiesten maastoruokailuun. Siinä on ollut parantamisen varaa. Itse tapaan Leijona Cateringin edustajia huomenna tämän asian tiimoilta.

Edustajat Kivisaari ja Asell, varusmiesten kunto on heikentynyt. Se on koko ikäluokan kunto, ei vain varusmiesten, ja näkisin, että kouluilla ja kodeilla olisi tässä vastuuta, että tässä pitäisi lähteä jo vähän nuoremmista liikkeelle.

Ja, edustaja Kari — joka ei jää kahta kertaa ilman vastausta kysymykseensä — kysyi, voidaanko olla varmoja, että tämä päätös voidaan tehdä ensi vuonna. No, sanoisin, että voidaan olla jokseenkin varmoja. Sataprosenttista varmuutta en tällaisena korona-aikana pysty lupaamaan, mutta jokseenkin varmoja voidaan olla. — Kiitoksia.

Puhemies Anu Vehviläinen: Keskustelu ja asian käsittely keskeytetään. Istunto keskeytetään ja sitä jatketaan kello 16.

Täysistunto keskeytettiin kello 12.02.

Asian käsittelyä jatkettiin kello 17.01.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 126/2020 vp

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Nyt jatketaan kello 12 keskeytettyä päiväjärjestyksen asiakohdan 3 käsittelyä. Siellä onkin työministeriön asiat esiteltävänä. — Ministeri Haatainen.

17.02 Työministeri Tuula Haatainen: Arvoisa herra puhemies! Hallituksen tavoitteena on mahdollistaa sosiaalisesti, taloudellisesti ja ekologisesti kestävä yhteiskunta. Vaikka kuluva vuosi onkin ravistellut Suomea, tämän tavoitteen edistäminen on pysynyt vahvana. Tämä kriisi on koetellut meitä kaikkia, ja se koettelee jatkossakin. Tästä tulevaisuuden epävarmuudesta huolimatta jälleenrakennus on jo alkanut, ja se tehdään hyvällä yhteistyöllä. Kyllä, monet meidän tavoitteemme edellyttävät nyt kovempaa ponnistelua kuin osasimme vuosi sitten ennakoida. Toisaalta koronaviruksen johdosta kohtaamamme ongelmat tuovat eteemme myös mahdollisuuksia uusiutua. Uudistuksia me toden teolla tarvitsemme, ja uudistuksia me myös teemme.

Budjettiriihessä hallitus päätti uudesta työllisyystavoitteesta. Koronakriisin myötä on selvää, että me emme tällä vaalikaudella tule pääsemään 75 prosentin työllisyystavoitteeseen, mutta me teemme kuitenkin päätökset 80 000 lisätyöllisestä tällä vaalikaudella. Tämä on kova tavoite, mutta sen saavuttamiseksi teimme jo useita merkittäviä päätöksiä niin ennen tätä budjettiriihtä kuin myös tässä budjettiriihessä. Uusista toimista päätämme jälleen hallituksen puoliväliriihessä ensi keväällä. Työllisyystavoite ei kuitenkaan ratkea yksin työ- ja elinkeinoministeriön työkaluilla. Sen saavuttaminen edellyttää nyt hyvää yhteistyötä ja laajasti toimenpiteitä useilta eri hallinnonaloilta. Työ- ja elinkeinoministeriön osalta viedään nyt eteenpäin isoja kokonaisuuksia, joilla on oma vaikuttava roolinsa tavoitteen saavuttamiseksi. Työllisyyden vahvistamisessa haluan, että Suomi siirtyy entistä vahvemmin pohjoismaiselle linjalle. Kyse on nyt merkittävistä muutoksista, sillä Suomihan laahaa muita Pohjoismaita perässä niin työllisyyspalveluiden laadussa kuin määrässä sekä osatyökykyisten työllistämisessä.

Nyt me laitamme työllisyyspalvelut kerralla kuntoon, ja työministerinä olen erityisen tyytyväinen siihen, että vihdoinkin, vihdoinkin tässä maassa tunnustetaan työllisyyspalveluiden rooli työllisyyden vahvistajana — niiden arvo tunnustetaan. Kuka olisi vuosi sitten uskonut, että yksi vaikuttavimmista työllisyyttä vahvistavista reformeista liittyy juuri työllisyyspalveluihin? Tuskinpa kukaan. Liian pitkään, aivan liian pitkään on puhuttu tempputyöllistämisestä, on puhuttu kasvottomista virkailijoista, kun samaan aikaan Pohjoismaiden esimerkki on kertonut vuosikaudet jo ihan muuta. Tiivis ja yksilöllinen palvelurakenne vahvistaa nimenomaan työllisyyttä. Nyt tämä on vihdoinkin hallituksen toimesta tunnistettu Suomessa, ja tähän tulee muutos. Tämän uudistuksen valmistelu on nyt käynnissä. Varaamme siihen TE-toimistoille 70 miljoonaa euroa, ja tällä lisärahoituksella arvioidaan palkattavan noin 1 200 lisähenkilöä TE-toimistoihin. Jatkossa työnhakija myös valitsee itse, mitä työmahdollisuuksia hän hakee. Siinä huomioidaan työnhakijan työkyky, osaaminen ja työmarkkinatilanne. Samalla me kohtuullistamme myös karenssijärjestelmän kokonaisuudessaan. Ylipitkistä ja kohtuuttomista karensseista luovutaan, eli tässä ja monessa muussakin asiassa olemme nyt hyvällä tiellä, pohjoismaisella linjalla.

Suomi on myös liian pitkään laiminlyönyt osatyökykyiset ihmiset ja heidän halunsa ja myös mahdollisuutensa osallistua täysivaltaisina kansalaisina yhteiskunnan rakentamiseen. Nyt onkin oikea aika tunnistaa seuraava tosiasia, sillä jokaisella meistä on osaamista, jota myös voidaan työmarkkinoilla hyödyntää, kun se vain nähdään. Kaikki meistä eivät kuitenkaan kykene hyödyntämään tätä osaamista yksin, ja usein siihen tarvitaan apua. Sik-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 126/2020 vp

si tarkoituksena on nyt, että rakennamme välityömarkkinoille työllistämisen Suomen mallin, Välittäjän. Työ käynnistyy ensin selvityksellä, jossa määritellään tämän mallin sisältö, toiminnan organisoiminen, rahoitusmuodot ja muut toimeenpanojärjestelyt, ja tavoitteena on, että tämä käynnistyy viimeistään vuonna 2022. Mallin rakentamisessa me tulemme hyödyntämään Ruotsin Samhallin esimerkkiä ja Suomen työpankkikokeilun tuloksia. Osa-työkykyisten asema paranee myös palkkatukeen tehtävien muutosten seurauksena. Osa-työkykyisten palkkatukitaso nostetaan 70 prosenttiin, ja erityisesti heidän palkkatukijaksoonsa sidotaan tiiviisti myös muut työllistymistä edistävät palvelut. Järjestöillä säilyy 100 prosentin palkkatuki. Pohjoismainen esimerkki kannustaa hallitusta myös etenemään tällä rintamalla.

Meidän on myös otettava huomioon nuoret ja huolehdittava heistä. Elokuussa TE-toimistoissa oli nuoria, alle 25-vuotiaita työttömiä työnhakijoita 42 000, mikä on 12 400 enemmän kuin edellisvuonna. Nyt panostamme siihen, että tämä kehitys saadaan käännettyä toiseen suuntaan. Muun muassa uudistamme oppisopimuskoulutusta, vakiinnutamme matalan kynnyksen palveluita mielen hyvinvoinnissa, ja niitä tullaan tarjoamaan Ohjaamoissa. Turvaamme Ohjaamoiden resurssit siten, että asiakasta voidaan ohjata yksilöllisesti ja monialaisesti. Hallitus myös valmistelee tällaista vastinrahapohjaista kannustinmallia, jonka pohjalta kunnilla olisi nykyistä suurempi kannuste palkata koulutuksen ja sosiaalitoimen ammattilaisia Ohjaamoihin. Mallia valmistellaan rahoitettavaksi EU:n elpymispaketista. Tulemme myös valmistelevaan alle 30-vuotiaille suunnattavan määräaikaisten startup-kokeilun, jossa tulemme käyttämään työllisyysmäärärahoja nykyistä enemmän yritystoiminnan harjoitteluun ja yrittäjyyden alkuvaiheen tukemiseen.

Loppuun vielä katsaus työllisyystilanteeseen. Tämä kriisi on koetellut Suomea, mutta ei ihan niin pahasti kuin muuta maailmaa. Me olemme pärjänneet niin talouden kuin terveydenkin näkökulmasta tähän asti varsin hyvin, mutta epävarmat ajat kuitenkin jatkuvat, ja suurin epävarmuuden aihe on, mistä tässä salissa puhuttiin puolet kyselytunnista, koronavirus. [Puhemies koputtaa] Se on se aihe, joka meitä vaivaa, ja epävarmuus poistuu vasta sitten, kun koronavirus on pystytty taittamaan, ja näin ollen kaikki ne ponnistelut, joita nyt tehdään koronaviruksen taittamiseksi, ovat samalla parasta talouspolitiikkaa ja työllisyyspolitiikkaa.

17.10 Elinkeinoministeri Mika Lintilä: Arvoisa herra puhemies! Niin kuin tiedätte hyvin, ensi vuoden talousarvioesityksen valmistelu on mennyt erittäin poikkeuksellisissa olosuhteissa ja näkymä on valitettavan sumuinen. Emme voi tietää, milloin pandemiatilanne muuttuu paremmaksi, ja hyvät edustajat, tämä lisää esimerkiksi yritysten vaikeuskerrointa huomattavasti. Siksi tarvitaan määrätietoisia päätöksiä, joilla luodaan näkymää eteenpäin.

Nykyistä hallitusohjelmaa laadittaessa ei ollut tietoa koronasta, mutta toisaalta korona alleviivaa hallitusohjelman tavoitteita. Hallitusohjelma pohjaa kestäväen kasvun tavoitteeseen. Kaikki toimet kestäväen kasvun hyväksi ovat elintärkeitä suomalaisille kuluttajille, yrityksille ja koronan jälkeiselle talouskehitykselle. Ensinnäkin, meidän on huolehdittava, että mahdollisimman moni terve yritys selviytyy koronan yli. Toiseksi, meidän on mahdollistettava elinkeinoelämälle uudistumista ja uusia liiketoimintamahdollisuuksia turvaava toimintaympäristö. Kolmanneksi, meidän pitää tehdä kaikki, jotta suomalaiset yritykset ovat myös jatkossa kilpailukykyisiä.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 126/2020 vp

Kriisin ylitse pääseminen edellyttää yhteistyötä. Tätä taitoa tarvitaan ennen muuta jälle-
leenrakennustyössä, joka ei jää odottamaan itseään. Suomi on pärjännyt epävarmuuden
oloissa tähän asti kaikesta huolimatta verrattain hyvin. Olemme lukuisilla päätöksillä ja
toimilla tukenet suomalaista elinkeinoelämää ja suomalaista yrittäjää, ja tämä työ tulee
jatkumaan. Hallitus tulee tekemään uudistuksia yhteistyössä kaikkien työmarkkinaosa-
puolten sekä kuntien ja alueiden kanssa niin, että kestävä kasvun työssä olisivat kaikki
mukana.

Lähiaikojen näkymät ovat, kuten sanoin, verrattain sumuiset ja synkät. Suomen talou-
dessa on luvassa kylmä ja pimeä talvi — tämän olen jo todennut aiemmin ja toistan sen nyt
tässäkin. Siksi meidän tehtävänämme on tukea yrittäjää, sillä suomalainen yrittäjä on kan-
santalouden kivijalka. Voimme kompensoida yritysten kustannuksia, rakentaa yrityksiä tu-
kevia instrumentteja ja tehdä päätöksiä, jotka luovat ennakoitavuutta. Nimenomaan enna-
koitavuus on sitä, mitä yrittäjä tarvitsee.

Nostan esille elinkeinoministerin näkökulmasta niitä taloudellisia lisäpanostuksia, joita
olemme tehneet helpottaaksemme yrittäjien ahdinkoa. Ensinnäkin nostimme Finnveran ra-
hoitusvaltuudet 4,2 miljardista 12 miljardiin. Myönsimme yrityksille tukea Business Fin-
landin kautta lähes miljardi euroa, ely-keskusten kautta 300 miljoonaa, ravitsemisyrittäjil-
le hyvitystä ja tukea lähes 100 miljoonaa, osoitimme kuntien käyttöön 250 miljoonaa eu-
roa yksinyrittäjien tukemiseen, myönsimme kustannustukea yrityksille yli 120 miljoonaa
euroa Valtiokonttorin välityksellä. Lisäsimme lisäksi omapääomaehtoista rahoitusta Teol-
lisuussijoituksen kautta 400 miljoonalla eurolla ja t&k-lainoja Business Finlandin kautta
300 miljoonalla eurolla. Kaikki mainitut toimet ovat olleet iso satsaus sen hyväksi, että
kansantalouden kivijalka eli yritykset pärjäisivät. Olemme onnistuneet korjaamaan ja täy-
dentämään tukikokonaisuutta matkan varrella. Tätä työtä me tulemme jatkamaan, ja tähän
työhön tarvitaan tukea kaikista eduskuntapuolueista, ja sitä kiitettävästi olen tähän asti saa-
nutkin.

Olemme juuri käynnistäneet uuden tukimuodon valmistelun. Se on jatkoa yritysten kus-
tannustuelle. Tällä yleistuella pyrimme tukemaan eri toimialoja, joita korona on kuritta-
nut. Kustannustukea koskeva hallituksen esitys tuodaan eduskunnan käsittelyyn syyskau-
den kuluessa. On selvää, että suuruusluokaltaan tukeen tullaan esittämään useampia satoja
miljoonia euroja.

Budjettiriihessä sovimme merkittävistä teollisuuden kilpailukykyä vahvistavista toimis-
ta. Teollisuuden sähkövero lasketaan EU:n minimitasolle, energiaveroleikkuri poistetaan
asteittain kahden hallituskauden aikana, valmistellaan epäsuorien kustannusten kompen-
sointituki ja niin edelleen.

Myös vuoden 21 talousarvioesitys vastaa käsillä oleviin haasteisiin. T&k-rahoitusta,
avustuksia, Business Finlandin kautta esitetään 336 miljoonaa euroa ja tki-lainoihin 147
miljoonaa euroa. Jatkamme hyvin toiminutta audiovisuaalisen alan tuotantotukea myös
vuonna 21. Tuki on osoittanut toimivuutensa ja vauhdittanut ulkomaisia tuotantoja Suo-
meen sekä laadukkaita kotimaisia tuotantoja, jotka nyt leviävät maailmalle. Kuten totesin,
olemme merkittävästi lisänneet yritysrahoitusta, ja nämä panostukset heijastuvat myös
vuoden 21 talousarvioesitykseen siten, että toimista aiheutuu maksatuksia reilu puoli mil-
jardia euroa. Kasvatamme myös VTT:n rahoitusta. Kansainvälisen ohjelman toimeenpa-
noon varataan vuodelle 21 reilu 20 miljoonaa. Kaikkein tärkeintä on kuitenkin se, että Suo-
mi selviytyy koronasta. Kestävä kasvun tukemiseksi tarvitsemme niitä edellytyksiä.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 126/2020 vp

Arvoisa puhemies! Mainitsin aiemmin ennakoitavuuden, sitä tarvitaan nyt enemmän kuin koskaan. [Puhemies koputtaa] Elinkeinoministeriön esitys tähtää siihen, että näkymä eteenpäin aukeaa.

Tässä tiivis katsaus, mielellään käyn keskustelua edustajien kanssa.

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Ja nyt on tilaisuus sitä keskustelua, arvoisat edustajat, käydä. Painakaa V-painiketta, jos haluatte paikalla oleville ministereille kysymyksiä esittää.

17.17 Katja Taimela sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Parasta työllisyyspolitiikkaa on se, että hoidamme oikea-aikaisesti työnhakijan tarpeisiin sopivat palvelut, ja tähän kaikkeen hallitus on nyt satsaamassa, muun muassa 1 200 uutta virkailijaa tekemään sitä tärkeää kasvokkain tapahtuvaa työtä, mikä liittyy työnvälitykseen ja työnhaun seurantaan — siitä kiitos.

Kun työllisyystoimia on oppositiosta kovasti arvosteltu, unohdetaan myös se, että tämä hallitus on tehnyt koulutuspolitiikan kunnianpalautuksen, kun se panostaa osaamiseen, koulutukseen ja tutkimustoimintaan. Tähän päälle tulee oppivelvollisuuden laajentaminen ja varhaiskasvatusmaksujen alentaminen, myös ne ovat keinoja työllisyysasteen nostoon.

Arvoisa ministeri, avasitte jonkun verran tuossa omassa esittelypuheenvuorossanne osa-työkykyisten pääsemistä paremmin välityömarkkinoille myös jatkossa, mikä on hallituksen iso tavoite. Toivon, että pystyisitte sitä tässä budjettikeskustelussa avaamaan vielä lisää.

17.18 Hanna Kosonen kesk (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Eilen valtiovarainministeri Vanhanen sanoi hyvin, että hallituksen ensi vuoden massiivisin ilmastotoimi on teollisuuden sähköveron alentaminen. Toisena varmasti on teollisuuden sähköistämistuki. Nämä molemmat vauhdittavat suomalaisen teollisuuden toimintaedellytyksiä, turvaavat ja lisäävät työpaikkoja kestäväällä tavalla ja torjuvat maapallomme lämpenemistä.

Suomalaiset yritykset ja teollisuus ovat olleet etulinjassa tekemässä ilmastotiekarttoja ja toimia kohti uusiutuvaa energiaa, kiertotaloutta ja resurssiviisautta. Eurooppa on pitkään havitellut ilmastomuutoksen torjunnassa ykkössijaa. Viime viikolla meille kuitenkin ilmoittautui kova kilpailija, nimittäin Kiina. Kiinan ilmoitus kertoo siitä, että meno kohti vähähiilisiä yhteiskuntia sen kuin kiihtyy. On todella tärkeää tieteenkin elinolosuhteidemme mutta myös taloutemme ja tulevaisuuden työpaikkojen takia, että Suomi on tässä etulinjassa, ja moni suuri suomalainen yritys onkin [Puhemies koputtaa] maailman kestävimpien yritysten listalla. Kysyn ministeri Lintilältä tarkemmin teollisuuden sähköistämistuesta: [Puhemies koputtaa] mitä sähköistämistuki käytännössä tarkoittaa?

17.20 Rami Lehto ps (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Ministeri Haatainen puhui pohjoismaisesta työnhakumallista elikkä aktiivimalli kakkosestakin. Kauden alussa kumottiin aktiivimalli ykkönen, se on hyvä asia. Siellä oli perusteluissa monesti se, että ei pystytty vaikutusarvioitakaan toteamaan, sitä mitä hyötyä siitä oli, ja se myös koski eniten ikääntynyttä työväestöä, se kohdistui paljon heihin. Nyt hallitus on tekemässä aktiivimalli kakkosen, ja siellä toistetaan samoja virheitä. Siellä ei tehdä verrokkikuntia tai -alueita, jotta voitaisiin verrata eri ihmisten välillä, onko siitä hyötyä, vaan laitetaan ihmiset tekemään

Pöytäkirjan asiakohta PTK 126/2020 vp

sitten niitä hakemuksia, temppuhakemuksia, paljon. Tähän hallitus varaa sitten 70 miljoonaa euroa ja 1 200 työntekijää, tosin vasta vuodelle 2022. Haluaisin kysyä nyt ministeri Haataiselta: mikä tässä on nyt parempaa kuin Sipilän hallituksen aktiivimalli kakkosessa, jossa oli lähes samat asiat [Puhemies koputtaa] kuin nyt tässä?

17.21 Tarja Filatov sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Tässä mallissa parempaa on se, että se aktiivimalli ykkönen ei ole voimassa. Elikkä olisi aivan järjetöntä, että työttömällä on velvollisuus löytää töitä, jotta hän saa täyden työttömyysturvan, ja sen päälle rakennettaisiin malli, jossa hänellä on velvollisuus vielä hakea töitä ilman henkilökohtaista palvelua tai ilman tuon velvoitteen räätälöimistä henkilökohtaiseksi — toisin kuin tässä uudessa, yksilöllisessä työnhaun mallissa on nyt tapahtumassa.

Mutta pyysin puheenvuoron sen vuoksi, että mielestäni on erittäin arvokasta, että ministeri on ajanut nuorille työttömille tällaista nopeaa terapiaa, koska itse asiassa mielenterveydelliset syyt ovat tällä hetkellä suurin syy työkyvyttömyyseläkkeisiin ja nuo ongelmat alkavat usein varsin nuorena, ja jos me pääsemme varhemmin niihin puuttumaan, niin me pystymme pelastamaan nuorten elämän ja pystymme pelastamaan työvoimaa suomalaisille työmarkkinoille — tästä iso kiitos. Ja iso onnittelu siitä, että nyt vihdoin tehdään kunollinen panostus työvoimapalveluihin, koska silloin kun [Puhemies koputtaa] ihmistä palvelullaan henkilökohtaisesti, tulokset ovat huomattavasti parempia.

17.22 Arto Satonen kok (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Silloin, kun on aihetta, täytyy antaa kiitosta. Pidän hyvänä sitä, että tämän yksilöllisen työnhaun malli etenee ja nämä kuntakokeilut toteutuvat. Toivon myös, että ne vakinaistuvat. Annan kiitosta myös siitä, että vaikka oppositiossa raivokkaasti vastustitte tätä aktiivimalli kakkosta, niin kuitenkin sitten huomasitte hallituksessa, että tämä ministeri Lindströmin valmisteleva malli onkin erittäin hyvä ja toimiva.

Mutta varsinainen kysymykseni kuuluu: mitä kuuluu näille työllisyystyöryhmille? Ne ovat nyt toista vuotta istuneet, ja vielä ei ole tullut mitään tuloksia. Mitä siellä tehdään? Onko sieltä tulossa jotain myös paikalliseen sopimiseen liittyen? Ja onko työministeri tyytyväinen siihen työhön, jota siellä kolmikantavalmistelussa on tähän asti tehty? Nimittäin Suomen työllisyystilanne on todella vakava, ja nyt pitäisi saada aikaan sellaisia keinoja, että tässä pärjätään ja ihmisten työpaikat säilyvät.

17.23 Bella Forsgrén vihr (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Olen edustaja Filatovin tavoin huolestunut siitä, että vielä viime vuonna mielenterveyteen liittyvät ongelmat olivat suurin syy jäädä työkyvyttömyyseläkkeelle. Meidän on otettava koppi erityisesti koulutuksen ja työn ulkopuolelle jäävistä nuorista. He ovat erityisen haavoittuva ryhmä, sillä heillä on usein taustallaan erilaisia mielenterveysongelmia ja mahdollisia oppimisvaikeuksia.

Tällä hetkellä iso osa mielenterveysongelmista kärsivistä nuorista ei hakeudu hoitoon. Siksi onkin erittäin tärkeää, että hallitus päätti työllisyystoimissaan vakiinnuttaa nuorten matalan kynnyksen mielenterveyspalvelut osaksi Ohjaamoiden toimintaa. Näiden palveluiden vaikuttavuudesta on saatu oikein hyviä tuloksia. Jos onnistumme taistamaan nykykehityksen ja puolittamaan työkyvyttömyyseläkkeelle jäävien määrän, voimme tällä vuosikymmenellä saada työmarkkinoille miltei 10 000 ihmistä lisää. Tämän päivän mielenterveydestä huolehtiminen onkin siis mitä kovinta työllisyyspolitiikkaa.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 126/2020 vp

17.24 **Jari Myllykoski vas** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Haluan osaltani kiittää hallituksen nimenomaan työllisyyteen tuomia ja työllistymisasioihin keskittyviä hyviä linjauksia, jotka ottavat nyt ihmisen ihmisenä huomioon, ja sitä kautta tulee tällainen henkilökohtainen palvelu ja ihmisestä kiinnipitäminen. Yhteiskunnassa työnhakija pitää kohdata myös toisena ihmisenä.

Olisin kuitenkin kysynyt ministeri Lintilältä siitä, kun meillä Finnveran kautta on telakateollisuuteen melko paljon erilaisia vastuita, ja nyt tämä korona, maailmanlaajuinen kriisi, varmasti tuolla risteilypuolella voi saattaa varustamoita sellaiseen tilanteeseen, missä voi ajautua konkurssiin ja niin edelleen. Onko arvioitu, minkälaisia riskejä meidän vakuudet Finnveran kautta voivat olla, jos tällainen isompi konkurssiaalto tulee tuolla risteilijävarustamoissa?

17.25 **Tuula Väättäinen sd** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! TE-keskusten vahvistaminen on tavattoman tärkeä asia. Työntekijät tarvitsevat nykyistä enemmän henkilökohtaista ja tiivistä ohjausta. Samalla kertaa on syytä lisätä yhteistyötä yrittäjien kanssa niin, että myös työntekijöitä hakevat yritykset tulevat kohdatuiksi niin, että onnistunutta rekrytointia tapahtuu. Mitä te, ministeri Lintilä, toivoisitte TE-keskuksilta yritysten tukemiseen? Kun palkataan runsaasti työntekijöitä TE-keskukseen, on varmistettava heidän osaamisensa, onhan kyse varsin monipolvisesta ja vaativasta työstä.

Ministeri Haatainen: miten olette ajatellut varmistaa, että työvoimapalvelut ovat osamisessa yhtäläisiä ympäri maata?

Valitettavasti tämä pieni liikunta ja maski teettävät näköjään ongelmia terveydenhuoltoalan ammattilaisellekin. [Eduskunnasta: Niin meille muillekin!]

17.27 **Mikko Lundén ps** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Business Finlandin toimintamenoja koskevasta momentista löytyy kirjaus, että Suomi osallistuu Dubain maailmannäyttelyyn yhteensä miljoonien eurojen kustannuksella. Tämän on perustelun mukaan tarkoitus edistää suomalaisten yritysten kansainvälistymistä ja parantaa Suomen houkuttelevuutta matkailulle ja investoinneille maakuvaa vahvistamalla.

Koronavirusepidemia on kuitenkin vähentänyt matkustamista merkittävästi, eikä Suomi tietääkseni ole ollut koskaan erityinen kohdema Persialahden maisteluun tottuneille matkailijoille. Business Finlandin oman tilaston mukaan Suomeen saapuu eniten matkailijoita Venäjältä, Saksasta, Britanniasta, Ruotsista ja Kiinasta. Eniten on kasvanut Intian, Kiinan, Ranskan, Viron ja Itävallan kansalaisten yöpymiset.

Arvoisa puhemies! Tässä valossa kysyn ministeri Lintilältä, onko Business Finlandin järkevää sijoittaa miljoonia Dubain maailmannäyttelyyn, vai voisiko matkailun edistämiseen käytettävillä rahoilla saada paremman vastineen lisäämällä Suomen markkinointia niissä maissa, joista Suomeen ja Pohjoismaihin tällä hetkellä tulee turisteja? — Kiitos.

17.28 **Pia Kauma kok** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Ministeri Lintilä, te totesitte äsken, että kaikkein tärkeintä on tässä tilanteessa, että yrityksemme selviävät koronasta. Nyt jos katsotaan esimerkiksi, mitä tänään on tapahtunut, niin ravintola-ala on osoittanut mieltään liian tiukoille koronarajoituksille, jotka itse asiassa tällä hetkelläkin ovat käsitellyssä talousvaliokunnassa. Näyttää siltä, ettei ole opittu mitään kesän tilanteesta.

Samanaikaisesti voidaan todeta, että tapahtuma-ala ja matkatoimistoala edelleen odottavat päätöksiä. Ja muistutan vielä siitä, että meidän käsittelimme näitä rajoituksia ja itse

Pöytäkirjan asiakohta PTK 126/2020 vp

asiassa niihin liittyviä koronatukia jo kesäkuussa ja silloin edellytettiin ministeriöltä, että näille aloille aivan spesifisti tuodaan kriteeristö, jonka perusteella niitä voidaan tukea. Ja edelleenkin tätä tukea tai niihin liittyviä kriteeristöjä ei ole tullut. Voitteko selittää, miksi?

17.29 Eeva Kalli kesk (vastauspuheenvuoro): Puhemies! Hallituksen ja eduskunnan työssä ovat viime kuukausina aivan aiheellisesti korostuneet ne lukuisat toimet, joilla on autettu yrityksiä ja yrittäjiä pysymään pinnalla ja rakennettu siltää tämän vaikean vaiheen yli.

Tämän kaiken keskellä saattaa kuitenkin unohtua se tosiasia, että edelleenkin, tällä hetkellä Suomessa on iso määrä yrityksiä, jotka kärsivät osaajapulasta. Esimerkiksi meillä Satakunnassa on lukuisia yrityksiä, joiden, voisiko sanoa, toiminnan kehittymisen suurin pulonkaula on osaavan työvoiman saatavuus. Tämä liittyy niin sanottuun kohtaanto-ongelmaan: toisaalta on työttömiä, mutta toisaalta on myös kova pula osaajista. Mitä tälle voisi tehdä? Tämä liittyy myös kansainvälisten huippuosaajien houkutteluun ja saamiseen tänne Suomeen.

Kysyisinkin ministeriltä: millä konkreettisilla keinoilla hallitus aikoo vauhdittaa kansainvälisten osaajien houkuttelua ja nykyistä huomattavasti nopeampaa työllistymistä Suomeen ja toisaalta sitten ihan tämän kotimaisen [Puhemies koputtaa] kohtaanto-ongelman ratkaisua?

17.30 Joakim Strand r (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies, värderade talman! Tosiaan talousvaliokunnassa viimeiset puoli vuotta olemme puhuneet yritysten tukemisesta, tänään viimeksi ravintoloitten sulkemisesta, paljon palvelualoista, mikä on äärimmäisen tärkeää. Mutta itse haluaisin nostaa myös tämän vientiteollisuuden, koska ilman sen nousua emme tule tästä ikinä selviämään. Näen myös, että sillä puolella on erinomaiset mahdollisuudet, jos miettii energia-, ympäristö- ja ilmastoteknologiainvestointeja, globaalisti mahdollisesti jopa kaksi—kolmetuhatta miljardia seuraavan kymmenen vuoden aikana eräiden arvioiden mukaan. Ja itse toivon, että Suomi pienenä fiksunä maana ottaa tässä tällaisen uudentyyppisen julkisen ja yksityisen sektorin tki-kumppanuuden nimenomaan globaalilla tasolla. Ja tähän haluaisin kuulla ehkä ministeri Lintilän kommenttia ensisijaisesti. Miten näette yleisesti korkean jalostusasteen vientiteollisuuden toimintaedellytykset? Miten me voimme niitä tukea? Ja ennen kaikkea globaalitason ilmastoteknologian vientimahdollisuudet, miten me hyödynnämme niitä täysimääräisesti?

17.31 Ilmari Nurminen sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Täällä on keskusteltu paljon aktiivimallista, ja nyt on tärkeää, että aktiivimalli ykkönen on peruttu ja tätä aktiivimalli kakkosta ei tule. Ehkä tässä pohjoismaisessa hyvinvointimallissa keskeinen ero on siinä, että totta kai me ajattelempa, että ihmisten pitää hakea töitä — lähtökohta on se, että työtön etsii ja hakee töitä — mutta tässä työtön voi epäonnistua eikä häntä rangaista siitä. [Välihuutoja oikealta ja vastauksia vasemmalta] Eli tämä on inhimillisempi ja oikeudenmukainen, ja työnhaku määritellään riippuen työmarkkinatilanteesta ja ihmisen työkyvystä. Siinä mielessä minä kyllä näen, että tässä pohjoismaisessa hyvinvointimallissa, mitä tässä rakennetaan, vahvistettuna näillä TE-toimiston palveluilla, meidän työvoimahallintomme viranomaiset ovat sen työnhakijan tukena ja auttavat ja kannustavat ihmisiä löytämään sen paikan siellä työelämässä. Ja ehkä toivoisin, että ministeri vielä tähän puuttuisi [Puhemies koputtaa] ja oikaisisi tätä väärinymmärrystä, mitä täällä salissakin on esitetty.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 126/2020 vp

17.32 Minna Reijonen ps (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Arvoisat ministerit! On toki tärkeää, että Suomen kilpailukyky säilyy myös tämän korona-ajan jälkeen. Siihen tarvitaan yrityksiä ja tarvitaan sitten energiateknologiaa ja muuta, mutta tässä oli mielenkiintoinen tämä tuulivoimatuki. Se edelleenkin on aika iso eli 279 miljoonaa euroa. Näettekö, että se on järkevällä tasolla? Ja sitten mietin myös sitä kivihiiltä: kivihiilen käyttöä korvaaviin investointeihin on rahoitusta laitettu 18 miljoonaa euroa. Näettekö te minkälaisella aikataululla on järkevää päästä eroon tästä kivihiilestä?

Sitten täällä oli vielä yksi muukin mielenkiintoinen kysymys, oikeastaan yllätyin siitä, se oli tämmöinen yksittäinen, ”Guayanen avaruuskokouksen maksut”. Se oli 760 000. Olisiko tänä aikana, korona-aikana, ollut järkevää jättää tämmöinen avaruuskokouksen maksu vaikka väliin? — Kiitos.

17.33 Kai Mykkänen kok (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Tämäkin on arvokasta työtä, että käydään budjettikirjaa tarkkaan läpi, ja itse asiassa olisin vähän samaan tarttunut.

Täällä muun muassa edustaja Taimela aivan oikein nosti tärkeänä esiin 1 200 TE-hallinnon uutta virkailijaa osana tätä pohjoismaista työnhakumallia, joksi hallitus ja työministeriö on ristinyt tämän aktiivimalli kakkosen hieman räätälöidyn version. Minä olisin tässä puuttunut siihen, että kun itse kävin tätä keltaista kirjaa TEMin pääluokan osalta läpi, niin minä en löydä sieltä tätä 70 miljoonan euron kokoluokassa olevaa satsausta työvoimapalveluihin, en sitten löydä, josta tämä reilu tuhat virkailijaa tulisi. Ei kai tätä vain ole tarkoitettu rahoittaa jostain väliaikaisista muista koreista? Silloin se olisi tietysti vain yhdelle tai kahdelle vuodelle. Toivottavasti tähän löytyy jokin luonnollinen selitys.

Toisen kysymyksen vielä sanon: nythän yksinyrittäjien pääsy tähän työttömyysturvaan, joka on pelastanut yli 40 000 yrittäjää vaikealta tilanteelta tänä vuonna, on [Puhemies koputtaa] päättyneessä 31.12. Voitteko vielä jatkaa tätä tärkeää työttömyysturvaan pääsyä?

17.34 Hilikka Kemppi kesk (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Koronan myötä olen ollut erittäin huolestunut matkailualan tulevaisuudesta, jota olemme pyrkineet Suomessa kehittämään kasvavana elinkeinona menneinä vuosina. Matkailu tuntuu olevan erityisen hankalassa ahdingossa, ja siihen linkittyy totta kai — täälläkin salissa on keskusteltu siitä — tapahtumatuotannon ja ravintoloiden ahdinko. Ravintoloista on puhuttu paljon, mutta vähemmän olemme korvanneet tapahtumatuotannon ja matkailun menetyksiä, sillä ne osuvat tietenkin huomattavasti tähän kustannustuen vaatimukseen, aivan kuten ministeri Lintiläkin on todennut.

Tapahtuma-alan muodostaa kirjava joukko toimijoita, mutta kyse ei ole mistään pienestä toimialasta. Tukien lisäksi hyvä ratkaisu on ilman muuta kestävän kotimaisen matkailun kehittäminen, ja kysynkin ministeriltä, mitä kaikkea hallitus on tehnyt ja aikoo tehdä sen hyväksi, että koronan myötä kasvanutta kotimaanmatkailua ja tapahtumatuotantoa voidaan ylläpitää ja vahvistaa kestäväällä, työllistävällä ja paikallistaloutta vahvistavalla tavalla.

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Vielä edustaja Essayah, ja sen jälkeen ministereille vastausmahdollisuus.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 126/2020 vp

17.35 **Sari Essayah kd** (vastauspuheenvuoro): Kiitoksia, arvoisa puhemies! TE-hallinto on saamassa lisää rahoitusta, ja todellakin se on tärkeää, että me saamme nämä työvoimapalvelut samalle tasolle kuin ne ovat muissakin Pohjoismaissa. Samanaikaisesti sitten olemme toteuttamassa tätä kuntakokeilua, ja tietysti tässä nyt tulee mieleen se, että kun työllisyys valitettavasti näyttää olevan heikkenemässä ja työttömien määrä kasvamassa, niin millä me varmistamme sen, että myös siellä kunnissa on sitten riittävästi resursseja, kun lähdetään näitä kuntakokeiluita toteuttamaan, ettei käy nyt niin, että ne satsaukset ovat siellä TE-keskusten puolella ja sitten kuntien puolella taas ihmetellään esimerkiksi vaikka nuorten tai maahanmuuttajien tai muitten vaikeammin työllistyvien kohdalla.

Täällä totesitte, että näihin Ohjaamoihin ollaan hakemassa sitä rahoitusta oikeastaan kokonaan sieltä elpymisrahaston puolelta. Onko tämä nyt vähän sellainen ajatus, että kun me emme kuitenkaan ole vielä hyväksyttäneet näitä kansallisia toimintasuunnitelmia, niin onko tämä rahoitus [Puhemies koputtaa] niin kuin ilmassa niiltä osin? Ja miten me voimme sitten budjettimenoja tällä tavalla lähteä paikkailemaan omalla velkarahallamme?

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Ja nyt annetaan ministereille mahdollisuus vastata. Ministeri Haatainen, 3 minuuttia.

17.37 **Työministeri Tuula Haatainen:** Arvoisa herra puhemies! Ensinnäkin tähän pohjoismaisen mallin rahoitukseen: 70 miljoonaa, se on tulossa vuoden 22 budjettiin, mutta me olemme saaneet lisätalousarviossa 40 miljoonaa, jolla tulemme jo käynnistämään näitä rekrytointia siinä vaiheessa, kun tämä lainsäädäntö on valmisteltu siihen vaiheeseen. Eli ensi vuonna on tarkoitus tätä jo käynnistää, ja lainsäädäntövalmistelu on käynnissä.

Toivottiin oikealta ja vasemmalta laidalta avautua sille, mitä tämä pohjoismainen malli on, ja siihen tuntuu olevan kiinnostusta koko salissa. Se on hyvä asia, koska tässähän käytämme mallina nyt Ruotsin mallia ja Tanskan mallia, joissa palvelut ovat todella vahvat [Välihuutoja kokoomuksen ryhmästä] ja joissa TE-toimistojen [Perussuomalaisten ryhmästä: Lindströmin malli!] virkailijoiden tapaamiset työttömien kanssa ovat tiiviitä. Tarkoitus on päästä siihen, että 5. päivänä on ensimmäinen tapaaminen ja sitten kahden viikon välein sen ensimmäisen kolmen kuukauden aikana. Tämä malli tulee täsmentymään, kun tätä lainsäädäntöä tehdään.

Ja sitten nämä karenssit: ne tulevat lievenemään huomattavasti. Se, mihin edustaja Filatov tässä kiinnitti huomiota, on juuri se, että nyt tämä työtön itse hakee niitä työpaikkoja, kun tällä hetkellä työttömälle tarjotaan paikkoja, joihin pitää hakea, jopa automaattisesti robotti tarjoaa. Ja jos tämä työtön ei ole hakenut niitä sen aktiivimalli ykkösen kautta, joka silloin luotiin, niin hänelle tulee sitten karenssi. Ja tämä käytäntö on tälläkin hetkellä käytössä, mutta nyt jatkossa työtön itse hakee näitä työpaikkoja, ja hänelle tehdään työllistymissuunnitelma ja hänen tulee sitä noudattaa. Aktiivimalli ykkönen purettiin sen takia, koska siinä oli kohtuuton vaatimus työttömälle onnistua: hänen piti työllistyä. Jos hän ei työllistynyt, hänen työttömyysturvaansa leikattiin. Tämä oli väärin, tämä koettiin kohtuuttomaksi.

Sitten täällä kysyttiin myös nuorista ja kiinnitettiin huomiota näihin mielenterveyspalveluihin ja terveyteen yleensäkin. Nyt OECD:n raportti on tullut, en ole ehtinyt sitä vielä lukea, mutta julkisuudessa olleiden tietojen mukaan meillä Suomessa erityisesti terveys näyttäytyy suurena esteenä työllistymiselle ja siellä mielenterveys nousee vahvasti esille, ja siitä syystä erityisesti nuorten kohdalla tähän on nyt kiinnitettävä huomiota. Lisätalous-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 126/2020 vp

arviossa saatiin resursseja siihen, [Arto Satosen välihuuto] että Ohjaamoissa, ohjaamopalveluissa, voidaan ostaa tällaisia lyhytkestoisia terapioita, joilla päästään eteenpäin, jotta ongelmat eivät pahene.

Kansainvälisten osaajien houkuttelu — edustaja Kalli kyseli. Meillä on käynnissä Talent Boost -ohjelma, jolla pyritään kansainvälisiä osaajia rekrytoimaan ja saamaan Suomeen. Totta kai tämä korona on nyt [Puhemies koputtaa] vaikeuttanut tätä tilannetta, mutta me teemme täysillä sitä eteenpäin ja pyritään luomaan nopeita käytäntöjä, vähentämään byrokratiaa, ja tavoite on se yhden kuukauden käsittelyaika.

17.40 Elinkeinoministeri Mika Lintilä: Arvoisa puhemies! Hyvin tiiviisti kokoilin.

Ensinnäkin, edustaja Kosonen, tämä teollisuuden sähköistämistukihan tulee siis korvaamaan pois siirtyvää päästökauppatukea. Ja se tulee vihreän sähkön puolelta eli sopii Suomeen verrattain hyvin. Meillä on raskaan teollisuuden energiantensiivistä teollisuutta, ja sen tukemiseen tullaan osoittamaan rahaa. Nämä yksityiskohdat tullaan tarkentamaan tämän valmistelun aikana.

No, sitten edustaja Myllykoskelle risteilijäpuolen riskeistä Finnveralle: Meillä on tällä hetkellä Finnveralta ulkona reilut 3 miljardia risteilijöiden rahoituksia. Meillä on varauksia sinne, taitaa olla kymmenkunta miljardia, jos otetaan kaikki se, mitä on tilauskirjoissa olemassa, mutta tällä hetkellä kiinnitettynä ulkona olevia on noin 3 miljardia.

Sitten edustaja Lundén kysyi tästä Dubain maailmannäyttelystä. Ei sitä miljoonaa kannata jättää, koska se osasto on siellä jo olemassa. Tämähän johtuu siitä, että Dubain maailmannäyttely on siirtynyt vuoden eteenpäin. Tiedän, että se on siellä, koska olin itse siellä paikalla. Eli tämä tulee oikeastaan, sanotaanko, niihin kuluihin, joita siellä nyt tulee kaikinensa kertymään.

Edustaja Kauma kysyi kriteeristöä tuille. En ihan saanut selvää, mistä tuista oli kysymys. Meillä on tällä hetkellä valmistelussa kustannustuen laajennus enemmän, voisiko sanoa, yleistuen puolelle. Jos viittasitte ravintolapuoleen, niin ne tehtiin silloin valmiuslain aikana. Tällä hetkellä juridinen pohja on erilainen. Eli en tiedä, mihin oikein viittasitte.

Edustaja Strand kysyi viennin tukemisesta. Erittäin tärkeä asia, ja se on se, jolla Suomi pitää saada ylös. Meillä on nyt viennin ja kansainvälisen kasvun ohjelma, johon me tulemme kyllä panostamaan ihan reilusti. Sillä on ollut hyvä vastaanotto kaikinensa.

Sitten edustaja Reijonen: tuulivoimatuki. Niiltä osin kuin sopimukset ovat olemassa, tuulivoimatuista on pidettävä kiinni. Se taitaa olla yksi juridiikan vanhimpia sääntöjä, juristit voivat sanoa. Eli siis sopimus voidaan purkaa vain molempien osapuolien hyväksynnällä, ja niitä on olemassa. Siellä se kivihiihituki on olemassa. Korvaavalle puolelle meillä on kuitenkin 60 miljoonaa, niin että kyllä kuitenkin tullaan sieltä irtautumaan.

Sitten oli se Guayan avaruuskas, ja se on meidän kansainvälinen sopimus. Se pitää muistaa, että Suomi on siirtynyt avaruusaikaan: meillä on satelliitteja — taitaa olla tällä hetkellä neljä kappaletta suomalaisia satelliitteja taivaalla — ja meillä on erittäin merkittäviä firmoja, [Puhemies koputtaa] jotka toimivat avaruuspuolella.

Kemppi kysyi, mitä tehdään kotimaanmatkailulle. Meillä on jo seitsemännessä lisäbudjetissa panostukset kotimaanmatkailun tukemiseen ja markkinoinnin tehostamiseen.

17.44 Riitta Mäkinen sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Ennen kansanedustajuutta ennätin työskennellä pitkään työllisyydenhoidon kentällä, ja ihan rehellisesti sanottuna, jos nyt niiden vuosien aikana harjoitettua työllisyyspolitiikkaa pitäisi jollakin sa-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 126/2020 vp

nalla luonnehtia, käyttäisin sellaisia sanoja kuin ”epäjohtonmukaisuus” ja ”lyhytnäköisyys”. Tästä syystä tervahdin nyt erittäin ilolla tätä hallituksen linjaa, jossa Suomi siirtyy viimein tähän pohjoismaiseen malliin, jossa siis työttömiä ihmisiä ei kyykytetä, heidät kohdataan yksilöinä ja jossa yksilölliset palvelut huomioidaan niin nämä henkilökohtaiset tarpeetkin kuin sitten myös työelämän vaatimusten muutokset mukaan lukien. Erittäin hienoa on se, että ensimmäistä kertaa myös saadaan rahaa näiden palvelujen toteuttamiseen. [Kai Mykkäsen välihuuto]

Mutta kysyisin ministeri Haataiselta: kun tämä kaikki tulee vaatimaan hyvin paljon laaja-alaista yhteistyötä niin julkisen sektorin kuin elinkeinoelämänkin kanssa, niin millä tavalla tässä jatkovalmistelussa ja toimeenpanossa varmistetaan se, [Puhemies koputtaa] että saamme parhaat mahdolliset käytännöt käyttöön?

17.45 Sakari Puisto ps (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Hallitus on lykännyt työllisyystavoitettaan vuosikymmenen loppuun, mikä on tietysti sinänsä valitettavaa, osin ymmärrettävää, lukuun ottamatta sitä, että hallitusohjelmaa muuten ei tarkastella uudelleen.

Toivoisin, että kuitenkin tämä huono työttömyystilanne aiheuttaa sen, että hallitus tarkastelee hieman realistisemmin tätä niin kutsuttua työvoimapulaa. Eli vaikka täällä on aloja ja yrityksiä, mitkä varmasti tarvitsevat jatkossakin täsmärekrytointia, niin tuskin me nyt tarvitsemme ainakaan mitään valtavaa, laajamittaista matalan koulutuksen maahanmuuttoa. Nimenomaan tämä humanitäärinen maahanmuutto on ollut kroonisesti Suomessa ongelma, työllisyysasteet ovat olleet alhaisia. Tästä kysyisin, että kun te otatte nyt mallia Tanskasta, mikä on ihan hyvä näissä työllisyyspalveluissa, niin otatteko te mallia Tanskasta myös siinä, mitä tulee tähän pakolaiskysymykseen ja kotouttamisongelmiin, esimerkiksi erilaiset asuinalueen eriytyminen ja toimet, mitä he ovat tehneet. [Puhemies koputtaa] Siellähän on otettu tiukkoja toimia käyttöön.

17.46 Janne Sankelo kok (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Tuossa tuli mainituksi osatyökykyiset ihmiset. Olen aikaisemmin ollut näissä kuvioissa mukana, ja oikeastaan tähän keskusteluun semmoisena mielipiteenä, että kun yrityksillehän suunnataan palkkatukea, niin kuin pitääkin, niin kuitenkin nimensä mukaisesti tällaiset henkilöt pystyvät tarjoamaan tietyn määrän sitä työpanosta, ja tämä yritys, joka sitten työllistää sitä porukkaa siellä, tarvitsee kyllä, sanotaan, arvostusta jatkossa, koska se toiminta on kaksisuuntaista. Myös siellä yrityksessä menee ehkä keskimääräistä pidempään perehdyttää asianomainen henkilö näihin työtehtäviin, mutta joka tapauksessa se on arvokasta työtä.

Toinen asia, jonka tässä aikataulun puitteissa vielä toistan, joka tuli jonkin verran tuossa kyselytunnilla esille — tämä ehkä Lintilälle — että kyllä nyt olisi äärimmäisen tärkeää erottaa ravintolatoiminnassa [Puhemies koputtaa] yökerhot ja ravintolat ja ruokapaikat. Jos tässä mennään [Puhemies koputtaa] samalla sapluunalla, niin kyllä tulee konkursseja lisää.

17.47 Mikko Savola kesk (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Kuten ministeri Lintilä sanoi, niin kotimaanmatkailun tukemiseen ja markkinoinnin tehostamiseen satsataan, ja tämä on kyllä aivan keskeistä, koska kyllähän matkailu vaikeuksissa on. Jos vaikka mietin omaa kotipaikkakuntaani Ähtäriä, jossa on paljon satsattu matkailuun, eletään hyvin paljon sen varassa: Keväällä luokkaretkiryhmät olivat kiinni. Kesä oli hyvä, koska kotimaanmatkailua oli paljon. Nyt varauskirjat ovat periaatteessa täynnä syyslomalle, mut-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 126/2020 vp

ta uhka on päällä tämän koronan vuoksi. Sen takia olisi äärimmäisen tärkeää näissä erilaisissa rajoituksissa kiinnittää huomio niihin paikkoihin. Aivan kuten edustaja Sankelo sanoi ravintoloitten osalta, ettei kategorioida kaikkia samaan koriin, niin samoin näitten paikkojen osalta, eli on esimerkiksi avoimia ulkona olevia tiloja, missä pystytään väljemmin olemaan ja toteuttamaan. Eli nyt olisi erittäin keskeistä katsoa se, että nämä rajoitukset ovat tavallaan paikkakuntakohtaisia ja paikallisia katsoen myös yrityksen ympäristöä, että siellä pystytään turvallisesti olemaan. Tähän minä kannustan kyllä koko hallitusta.

17.49 Atte Harjanne vihr (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Työ- ja elinkeinoministeriön johdolla on valmisteltu tänä vuonna näitä vähähiilisyystiekarttoja, ja ne ovat varmaan maailmankin mittakaavassa edelläkäyviä ja hienoja. Nyt ne pitää vain saada myös käytäntöön, koska ne ovat pääosin erinomaisia. Sieltä heijastuu käytännössä kautta linjan tarve päästöttömälle, toimitusvarmalle ja hinnaltaan kilpailukykyiselle sähkölle ja lämmölle — ja siis alleviivaan sanaa ”päästötön”, ei ”uusiutuva”. Olisin kysynyt: Kun myös kemianteollisuuden osalta puhutaan parinkymmenen vuoden säteellä moninkertaisista sähkömääristä, niin miten huolehditaan se, ettei sähköstä tule pullonkaulaa tälle meidän yhteiskunnan dekarbonisaatiolle? Meillä on tässä kuultu jo joistakin instrumenteista, mutta miten tämä näkyy esimerkiksi energia- ja ilmastostrategian valmistelussa, että puhdasta sähköä tarvitaan ja paljon lisää? [Puhemies koputtaa]

17.50 Niina Malm sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Oikein paljon kiitoksia molemmille ministereille siitä, mitä työtä olette tehneet suomalaisen teollisuuden eteen. Tänä aikana, jolloin ulkoinen tekijä haittaa lähes kaikkea meidän toimintaamme, on hyvä huomata, että hallituksen päätöksentekokyky ei ole lamaantunut. Juuri ne toimet, joita vientiteollisuus on pyytänyt, ovat toteutuneet: teollisuuden sähkövero EU-minimiin, väylämaksujen pitäminen puolitettuna ja vaihtoehto hiilitulleille.

Tulevaisuuden teollisuus on murroksessa, ja siinä on myös meillä iskun paikka. Siksi on ilo myös huomata, ministeri Lintilä, että myös uusiutuvan teollisuuden strategia on valmistelussa. Haluaisinkin kysyä: millä aikataululla ja kokoonpanolla tämä strategia tehdään, ja mitä se tulee sisältämään?

17.51 Ari Koponen ps (vastauspuheenvuoro): Puhemies! Tähänastisten tulosten perusteella koiria on haistanut koronataartunnan neljä viisi päivää ennen kuin nenänielunäytteen PCR-laboratoriotesti on näyttänyt positiivista, kertoo dosentti Anna Hielm-Björkman Helsingin yliopistosta. Ranskassa koirat ovat haistaneet tartunnan yli viikon ennen positiivista PCR-testiä. On arvioitu, että tuhannen koronakoiran kouluttaminen maksaisi noin 2 miljoonaa. Se on samansuuruinen summa kuin mikä meillä menee yhtenä päivänä testauksiin. Koronakoirat olisivat ennaltaehkäisevä investointi, jonka avulla yhteiskuntaa voitaisiin varmasti pitää paremmin avoinna, mikä taas auttaisi monia suomalaisia elinkeinoja ja yrityksiä, kuten esimerkiksi tapahtuma- ja matkailuteollisuutta. Eläinrakas ministeri Lintilä, koronaa ei olla kukistamassa, vaan se saattaa olla ongelmanamme vielä pitkään. Oletteko miettineet tällaisia pitkän aikavälin kustannustehokkaita ratkaisuita, mitkä voisivat pelastaa [Puhemies koputtaa] monia suomalaisia yrityksiä?

17.52 Sinuhe Wallinheimo kok (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Ensinnäkin haluan antaa kiitosta ministeri Lintilälle siitä työstä ja asenteesta, jolla hän on hoitanut sekä

Pöytäkirjan asiakohta PTK 126/2020 vp

yritysten että yrittäjien asemaa. Toivoisinkin, että tämä teidän asenteenne tulee laajemminkin leviämään hallituksessanne. Erilaiset tuet ovat osuneet suhteellisen hyvin ensimmäisessä aallossa, mutta nyt tämän toisen aallon koittaessa meillä tulee olemaan paljon yrityksiä, jotka joutuvat uudelleen vaikeuksiin. Meillä on itse asiassa monia tuhansia uusia kasvuhakuisia yrityksiä, joilla on pääomat negatiivisena. Lainanlyhennykset on nyt käytetty, vuokra-alet ovat nyt maksussa, ja silti näkymät ovat sumuiset. Nämä yritykset tarvitsisivat nytten markkinaehtoista lainaa, mutta negatiivisella pääomalla tämä on erittäin hankalaa. Olisiko nyt joku taho, Finnvera tai joku muu sellainen, joka voisi pääomittaa nimenomaan näitä yrityksiä, jotta ne voisivat saada halvempaa markkinaehtoista lainaa markkinoilta, [Puhemies koputtaa] koska samalla me välttyisimme turhilta konkursseilta?

17.53 Juha Pylväs kesk (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Suomen Yrittäjien puheenjohtaja Pentikäinen on julkisuudessa todennut, että hallitus on tehnyt yritysmysteistä politiikkaa, jos katsotaan pk-yritysten näkökulmasta. ”Yritystuet, joita on vähintään puolitoista miljardia yrityksille jaettu, ovat olleet erittäin merkittävä apu monelle yrittäjälle. Budjettiriihessäkin tuli asioita, jotka tukevat suomalaista yrittäjyyttä ja teollisuutta”, Pentikäinen on todennut. Kiitos ministeri Lintilälle erinomaisesta työstä.

Arvoisa puhemies! Hallitus ei luo yhtään työpaikkaa vaan luo puitteet yritykselle työllistää. Niitä toimenpiteitä on tehty, kuten Yrittäjien puheenjohtaja on todennut, ja ministeri Lintilä totesi äsken saman. Esimerkkinä mainittakoon tukiratkaisut: valmisteilla olevalla koronatuella autetaan yrityksiä kriisivaiheen yli, on otettu käyttöön investointien tuplipoistot, yrittäjyyteen kannustava listaamattomien yritysten osinkoverotus ja yrittäjävähennys on turvattu ja niin edelleen.

Kysyisin ministeri Lintilältä: Työ- ja elinkeinoministeriö on käynnistänyt kotimaisen omistajuuden ohjelman, jota tehdään entisen pääministerin, kansanedustaja Juha Sipilän, vedolla. Milloin voimme odottaa [Puhemies koputtaa] tältä työltä tuloksia? Miten työ on lähtenyt käyntiin? Yksi hyvä esityshän tätä aihepiiriä koskien onkin parhaillaan eduskunnan käsittelyssä, eli henkilöstöantien verouudistus, [Puhemies: No nyt on aika täynnä!] joka tarjoaa hyviä mahdollisuuksia henkilöstön sitouttamiseen.

17.55 Sofia Virta vihr (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Suomi tarvitsee lisää työtä ja sille työlle tekijöitä, vain sillä tavalla me kykenemme turvaamaan tämän hyvinvointivaltion palvelut jatkossakin. Mutta jotta voimme saavuttaa nämä kunnianhimoiset työllisyystavoitteet, meidän tulee nähdä ihmiset yksilöinä ja ymmärtää elämäntilanteet monien asioiden summana. Esimerkiksi työttömät eivät ole vain yksi joukko, vaan siellä on monta erilaista ihmistä oman elämäntarinansa kanssa ja erilaisilla syillä sille, miksi on työttömänä. Onkin erittäin hienoa, että hallitus nyt panostaa näihin yksilöllisiin palveluihin ja monipuolistaa tapoja päästä kiinni työelämään.

Ja kuten täällä jo kuulin, on erittäin tärkeää, että nuorista pidetään huolta. On paljon nuoria, jotka kamppailevat mielenterveyden kanssa, ja on tärkeää, että nyt tätä tukea tarjotaan. Kysyisin kuitenkin ministeriltä: miten niillä alueilla, joilla ei ole Ohjaamo-toimintaa lähipalveluna, näille nuorille kyetään nyt tarjoamaan vastaavaa resurssia tai vastaavaa mielenterveyspalvelua työnhaun tukena?

Pöytäkirjan asiakohta PTK 126/2020 vp

17.56 **Anders Norrback r** (vastauspuheenvuoro): Ärade talman! Regeringen har förbundit sig till en aktiv sysselsättningspolitik. Därför är det glädjande att vi ser att den nordiska modellen går vidare, att man också gör satsningar i kommunförsöken och så vidare.

Mutta, arvoisa puhemies, elvytys on myös ollut ja tulee olemaan valtavaa. Ja haluaisin kysyä, arvoiset ministerit: onko tehty laskelmia, kuinka monta työpaikkaa on tähän saakka säästetty? Eli tässä tilanteessa yhtä tärkeää kuin luoda uutta on se, että säästetään ne työpaikat, jotka ovat olemassa. Onko tällaista laskelmaa olemassa, ja jos ei, olisiko syytä tehdä? — Kiitos.

17.56 **Johannes Koskinen sd** (vastauspuheenvuoro): Herra puhemies! Jatkaisin siitä kohdennetusta vientituesta, josta edustaja Strand aloitti. Tämähän on todella poikkeuksellinen tilanne lähivuosina, että on kymmenien miljardien markkina avautumassa juuri sen kaltaisiin vihreän siirtymän investointeihin, joissa Suomella on parasta osaamista. Otetaan nyt esimerkkinä kaukolämpöjärjestelmien modernisoinnit ja energiatehokkuuden parantaminen niissä. Se on Suomelle tyypillistä, mutta on aika harvassa maat, lähinnä itäisen Keski-Euroopan maat, joissa niitä markkinoita on. Ja nyt sinne tulee erityistä kohdennettua rahoitusta EU:lta: sekä tätä aluekehitys- ja koheesiorahoitusta että sitten tästä elpymispaketista. Miten tällaisille sektoreille, alueille — jätehuolto on toinen esimerkki samalla suunnalla — löydetäisiin ne riittävän vahvat veturiyritykset, konsortiot? Pitäisi koota pieniä ja keski-suuriakin toimijoita mukaan, että uskalletaan lähteä tarjouskilpailuihin ja tuomaan työtä Suomeen. [Puhemies: Aika!]

17.58 **Jaana Pelkonen kok** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Useammasa puheenvuorossa salissa on jo tänään nostettu esiin matkailu- ja ravintola-ala, ja syystä. Alahan tuo Suomessa toimeentulon yli 100 000 kotiin. Koronan myötä kymmenettuhannet työntekijät ovat kärsineet lomautuksista, ja suuri joukko on jäänyt kokonaan ilman työtä. Hallituksen uusi suunnitelma rajoittaa ravintoloiden toimintaa, ajaa ravintola- ja matkailualaa entistä syvempään suohon ja uhkaa viedä arvioiden mukaan alalta tuhansia ja tuhansia työpaikkoja. Ravintola- ja matkailualan toimintaedellytysten turvaamiseksi kokoomuksessa esitimme jo keväällä esimerkiksi ulosmyyntioikeuden laajentamista ja anniskelun arvonalisäveron alentamista. Nämä toimet eivät tietenkään yksinään pelasta alaa, mutta apua niistä varmasti olisi.

Ministeri Lintilä, mainitsitte vastauspuheenvuorossanne jo panostuksesta matkailun markkinointiin, tämä on varmasti tarpeellista, mutta kysyisin: mitä muuta hallituksessa aiotte tehdä, että nämä matkailu- ja ravintola-alan tuhannet yritykset ja työpaikat saadaan pelastettua? [Puhemies: Aika!]

17.59 **Mats Löfström r** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Haluan kiittää hallitusta niistä tukiohjelmista, joita on esitetty koronakriisin aikana. Ne ovat auttaneet hyvin paljon niitä yrityksiä, jotka ovat voineet hyödyntää tukea. Olen iloinen siitä, että myös ahvenanmaalaiset yritykset ovat saaneet hakea tukia.

Ahvenanmaan kannalta koronakriisin taloudelliset vaikutukset ovat olleet raakoja. Finanssikriisi oli kevyt henkäys tähän myrskyyn verrattuna, koska se on iskenyt Ahvenanmaan talouden sydämeen: merenkulkuun, matkailuun ja palveluihin. Työttömyys nousi toukokuussa 13,4 prosenttiin viime vuoden toukokuun 3,2 prosentista. Tukiohjelmista on

Pöytäkirjan asiakohta PTK 126/2020 vp

ollut paljon apua, mutta niiden tiukkojen kriteerien takia ne eivät kuitenkaan ole auttaneet kaikkia yrityksiä. Kriteerit ovat tietenkin tärkeitä, jotta tukia ei käytetä väärin, mutta haluan kysyä, miten nyt käytettyjä tukia arvioidaan ja kuinka ne ovat toteutuneet.

18.00 Timo Heinonen kok (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Ministeri Lintilä ansaitsee kyllä ehdottomasti kiitosta näistä toimista koronakriisin aikana. Meillä on tehty teidän johdollanne hyvää työtä yritysten pelastamiseksi, kaikkia ei toki ole onnistuttu pelastamaan, ja sekin on tässä tilanteessa ihan ymmärrettävää, tämä on poikkeuksellisen raju kriisi.

Tässä on tänään puhuttu paljon ravintoloista, matkailualasta ja siihen kohdistuvista uusista rajoitustoimista, ja täytyy kysyä, pohdittiinko sellaista vaihtoehtoa, että näitä samoja rajoitteita ei olisi laitettu koko maahan — kun nyt on puhuttu, että tietyt rajoitteet tulevat koko maahan ja sitten niitä voidaan tiukentaa. Pohdittiinko sitä, että olisi ollut mahdollisuus mennä myös osittain matalammilla rajoitteilla tai jopa ilman rajoitteita?

Sitten tämä ravintola-alvin lasku. Kysyisin valtiovarainministeri Vanhaselta, voisitteko harkita sitä. Se voisi pelastaa vielä ravintola-, matkailualalta [Puhemies: Aika!] työpaikkoja, jos sen nopeasti tekisitte.

18.01 Paula Werning sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Tiedämme, että työntekijöiden joukossa on monenlaisia ihmisiä, monenlaisissa elämäntilanteissa olevia, joilla on erilaiset tarpeet ja erilaiset haasteet. Olen hyvilläni siitä, että budjettiesityksen turvin pystytään huomioimaan nämä yksilölliset tarpeet entistä paremmin. Jotta tulevaisuudessa työnhakijaksi ilmoittautuminen olisi sujuvampaa ja asiakaslähtöisempää, on erittäin tärkeää lisätä TE-toimistojen resursseja. Hallituksen tavoite lisätä TE-keskuksen virkailijoiden määrää jo ensi vuonna on välttämätöntä. Kysyisin työministeri Haataiselta: millä tavoin jatkossa työnhakijaa tullaan tukemaan työhaussa, ettei työnhakija jää työnhakuprosessissa yksin?

18.02 Tuomas Kettunen kesk (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Hallitus on huolehtinut ja huolehtii teollisuuden kilpailukyvn ja yritysten toimintanäkymien parantamisesta kaikkialla — kaikkialla Suomessa. Ja yksi hyvä konkreettinen esimerkki on se, että matkailun vahvistamista tehdään tämän Kestävä matkailu 2030 -ohjelmatyön käynnistämällä, ja tähänhän sisältyvät niin sanotut itäiset yöjunayhteydet, eli Kainuuseenkin yöjuna todennäköisesti tulee takaisin. On hienoa, että ministeri Lintilän viime vaalikaudella tekemä selvitystyö saa nyt konkretiaa tällä vaalikaudella.

Arvoisa puhemies! Myös reippaampia askelia otetaan kohti bio- ja kiertotalous-Suomea, vauhditetaan kivihiilestä luopumista erityisesti energiatuella. Mutta haluaisin, puhemies, kysyä ministeriltä, missä mennään biokaasun osalta. Onhan tähän tulossa toimenpiteitä ja ehkä [Puhemies koputtaa] jopa vähän riittävämpää [Puhemies: Aika!] tukitasoa biokaasun vauhdittamiseen?

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Ja sitten ministereiden vastauksia.

18.03 Työministeri Tuula Haatainen (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Edustaja Mäkinen kyseli sitä, miten nyt sitten varmistetaan paras mahdollinen lopputulos tämän pohjoismaisen mallin toteuttamiseksi. Ensinnäkin tietenkin sillä, että resurssit var-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 126/2020 vp

mistetaan. 70 miljoonaa on valtava määräraha, melkein 40 prosentilla lisääntyvät nyt sitten TE-toimistojen määrärahat, joilla saadaan tiiviimmät, paremmat ja laadukkaammat palvelut.

Lisäksi kuntakokeilu alkaa nyt sitten vuodenvaihteessa, ja se tarkoittaa sitä, että siellä on nyt kuntien ja TE-toimistojen resurssit yhdessä. Kunnissa on valtavasti myös sellaista osaamista, joka tukee erityisesti niiden ryhmien tarpeita, jotka ovat nyt sitten jo niille Kelan etuuksille tippuneet: ovat siis pitkäaikaistyöttömiä monet, ja sitten ovat nuoret alle kolmekymppiset ja maahanmuuttajataustaiset. Eli tämä tulee myös vahvistamaan sitä, että onnistumme siinä, että työtön saa paremmin palvelua ja pääsee nopeammin töihin.

Edustaja Puisto kyseli siitä, miten tätä maahanmuuttopolitiikka tarkastellaan. Minulle kuuluvat kotouttamisasiat, mutta se, minkä tässä omalla hallinnonalallani olen ottanut esille, liittyy siihen, että ulkomaalaisen työvoiman hyväksikäyttö kitketään nyt ihan kertakaikkisesti. Eli tässä on topakat otteet ja lainsäädäntöä tulossa, että saadaan ne, jotka rikkovat lakia, vastuuseen, ja uhria tuetaan.

Edustaja Virta otti esille nämä Ohjaamot, ja niistä kyseli joku toinenkin täällä. Ohjaamojen toimintaa on tällä hetkellä meillä noin 70 kunnassa, ja sitä kautta aika laajasti tavoitetaan nuoret. TE-toimistojen kautta tietenkin myös mielenterveyspalveluita nuoret saavat. Me myös koulutamme näissä Ohjaamoissa ja TE-toimistossa työntekijöitä kohtaamaan nuoria, koska tämä korona-aika [Puhemies koputtaa] erityisesti korostaa tätä tarvetta.

18.05 Elinkeinoministeri Mika Lintilä: Arvoisa herra puhemies! Nopeasti läpi.

Ensinnäkin edustaja Sankelo erottaa ravintolat ja yökerhot. En tunne täysin sitä juridiikkaa. Tämä on sosiaali- ja terveysministeriön päätöksiä, ja en tunne sen taustaa tarkemmin. Edustaja Savola viittasi myös näihin paikkakuntakohtaisiin: nythän tehdään paikkakuntakohtaisia eroja, siis on näitä alueita, joissa tulee rajoituksia. Itse henkilökohtaisena mielihiteenäni kannatan kovin sitä. Olihan talvella aika vaikea perustella utsjokelaiselle ravintolan omistajalle, miksi hän pitää ravintolan kiinni, kun lähin koronatapaus on 500 kilometrin päässä.

Edustaja Harjanne otti erittäin tärkeän asian, eli vähähiilitiekartat. Voisi sanoa, että se on ollut yksi menestystarinoista, joita nyt on ollut, eli teollisuuden tekemät vähähiilitiekartat, ja se paneutuminen yleensäkin ja sitoutuminen. Se tulee mukaan meidän uuteen Suomen teollisuusstrategiaan. Me rakennamme sen hyvin pitkälle sen päältä. Siellä on mukana Teollisuusliitto, siellä on teknologiateollisuutta, metsää, paperia, kemiaa, energiaa ja niin edelleen, ja se tulee puoliväliriiheen.

Edustaja Koponen kysyi koronakoirista. Niitä en tarkemmin tunne, mutta kyllä pitkän aikavälin toimenä tuo meidän elvytyspakettimme on varmaan semmoinen keskeinen, jolla koronasta tullaan ylös nousemaan.

Wallinheimo, yritysten pääomittaminen: niissä määrin kuin Finnveran laki sen sallii. Finnveran laki on tietyllä tavalla tähän aikaan verrattain tiukka, ja ne miinusmerkit tekevät siellä aina vaikeutta.

Edustaja Pylväs, kotimaisen onnistumisen ohjelma: ulos helmikuussa 21.

Edustaja Norrback, hyvä kysymys, montako työpaikkaa on säästetty. Vaikea varmaan arvioida, mutta olisi varmasti aiheellinen käydä läpi.

Edustaja Koskinen, veturiyhtiöt ovat tietysti. Meillä on Business Finlandin kautta tämä veturiyhtiöihin perustuva, jolla mennään ulos.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 126/2020 vp

Pelkonen, mitä tehdään [Puhemies: Aika!] mara-puolelle: jää varmaan myöhemmin vastattavaksi.

18.08 Valtiovarainministeri Matti Vanhanen: On selvää, että on sitten kyse ihmisten käyttäytymisen muutoksesta, suosituksista tai rajoituksista, niin nämä vaikutukset kohdistuvat selvästi täällä moneen kertaan luetelluille toimialoille. Erityisesti erilaisten tapahtumien järjestely, kulttuuritilaisuudet, ravintolatoiminta ja matkailu ovat niitä toimialoja, joissa poikkeuksellisen voimakkaasti korona antaa iskuja.

Budjettiriihen aikana selvitytin lähinnä itselleni valtiovarainministeriöstä näitä erilaisia variaatioita siitä, voitaisiinko arvonlisäverolla tulla vastaan, voisiko se toimia tässä. Ravintoloiden kohdalla ehkä kiinnostavin mallihan olisi se, että esimerkiksi ulosmyytävät annokset voisivat olla alennetussa arvonlisäverokannassa, mutta taas sen erottaminen ruoka-kauppojen myynnistä on käytännössä mahdotonta. Ja ylipäätään tämä arvonlisäveron kautta tapahtuva tukeminen on äärimmäisen kallis tapa valtiolle. Sen takia pääsuuntautuminen on nyt kaikessa valmistautumisessa syksyn lisäbudjettia kohti ollut sellaisessa kustannustuessa, joka ei katsoisi sektoreittain, vaan olisi kattava ja kriteerit sillä tavalla määritelty, että ei väliinputoajia tulisi. Tätä yhdessä ministeri Lintilän putiikin kanssa valmistelemme.

18.09 Heli Järvinen vihr (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Parasta työllistämistä tässä ajassa ovat kaikki ne toimet, joilla turvataan ja tuetaan jo olemassa olevia työpaikkoja, sillä aivan liian moni suomalainen on tänäänkin saanut viestin ja tiedon joko irtisanomisesta tai lomautuksesta, ja siksi arvostan kovasti sitä pitkää listaa toimista, joita ministeri Lintilä luetteli tässä alkutunnista siitä, mitä olemme tehneet yritysmaailman helpottamiseksi.

Mutta yksi tarvittava lisätoimi on ilman muuta paikallinen sopiminen, jonka edistäminen on valitettavasti tyssännyt vuosi toisensa jälkeen etenkin järjestäytymättömiin yrityksiin ja niiden ongelmiin. Olen itse ehdottanut yritysasiamesjärjestelmää eli sitä, että aveissa olisi ammattilaisia, jotka voisivat toimia välittäjinä työnantajien ja työntekijöiden välillä niissä pienissä yrityksissä, joissa ei ole lakimiehiä tai pääluottamusmiehiä. Olen esitellyt tätä ajatusta myös sekä palkansaajajärjestöille että [Puhemies koputtaa] yrittäjäjärjestöille, [Puhemies: Aika!] ja sitä ei ole tyrmätty. Voisiko sitä edistää?

18.11 Sanni Grahn-Laasonen kok (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Nuorten työttömyys ja mielenterveysongelmat ovat nyt huolestuttavasti kasvussa. Nuoret eivät voi odottaa vuosikymmenen loppuun sitä, että työllisyystoimia mahdollisesti jossain vaiheessa tehdään tai ne alkavat vaikuttaa. Tässä salissa käytävässä keskustelussa hyvin käy ilmi, että paljon tehdään, mutta kysymys on, tehdäänkö oikeita asioita tai riittävästi vaikuttavia toimia. Viime hallituskaudella aktiivinen työllisyyspolitiikka auttoi nimenomaan nuoria. Ensimmäistä kertaa vuosiin koulutuksen ja työelämän ulkopuolella olevien nuorten määrä kääntyi Suomessa selkeään laskuun. Ja tämä oli nimenomaan siitä syystä, että työllisyys veti, ja se auttoi nuoria työelämään.

Nuoret kärsivät hallituksen heikosta työllisyyspolitiikasta kahta kautta. Ensimmäinen on se, että työmarkkinoille pääsy hidastuu, ja sillä voi olla kauaskantoisia vaikutuksia. Toinen syy on se, että miljardivelat, joita nyt joudutaan ottamaan, kaatuvat sitten [Puhemies koputtaa] pienien ikäluokkien harteille. Ministerit, mitä tälle asialle tehdään?

Pöytäkirjan asiakohta PTK 126/2020 vp

18.12 Anneli Kiljunen sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Sote-uudistuksen yhteydessä on noussut epäselvyys siitä, kuinka tukea tarvitsevien ihmisten ja lähinnä nuorten työllisyyspalvelut tultaisiin toteuttamaan.

Meillä Etelä-Karjalassa tukea tarvitsevien kaikki työllisyyspalvelut on keskitetty Eksoteen. Otetaan esimerkkinä vaikka nuori, joka hakee työtä, mutta hänellä on mielenterveysongelmia. Hänelle tarjotaan mielenterveyspalveluja ja terveyspalveluja, mutta hänelle saatetaan tarjota myös kuntouttavaa työtoimintaa. Nyt kuntouttava työtoiminta oltaisiin siirtämässä kunnille. Kuitenkin se edellyttää sosiaalihuoltolain mukaista päätöstä, ja tämä tulee sitä kautta hajottamaan tämän nuoren kokonaisvaltaisen palvelukokonaisuuden.

Nyt kysynkin ministeri Haataiselta, onko mahdollista — olisi toivottavaa — että tätä kokonaisuutta ei pilkottaisi, vaan sen voisi jatkossakin toteuttaa sillä tavalla, että nämä palvelut on keskitetty [Puhemies koputtaa] esimerkiksi kuten meillä Etelä-Karjalassa [Puhemies: Aika!] Eksoten alle, jolloin nuori saa kokonaisvaltaisesti kaikki palvelut.

18.13 Vilhelm Junnila ps (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Täällä on ihan ansiokkaasti puhuttu työllisyystoimista, mutta olisi hyvä, että puhuttaisiin myös työssä käynnistä. Nimittäin yhä useammin työpaikat keskittyvät kaupunkien keskustoihin ja esimerkiksi pienituloiset joutuvat asumaan jossakin kauempana, koska heillä ei ole varaa asua aivan keskustoissa. Tämä johtaa siihen, että usein he asuvat alueella, jossa ei ole julkista liikennettä, ja joutuvat käyttämään omaa autoa. MTT on tutkinut tätä asiaa ja todennut, että esimerkiksi Rymättylästä Turun keskustaan on riittävän pitkä matka sille, että työtä ei aina kannata edes ottaa vastaan, koska matkakustannukset nousevat niin suuriksi.

Kysynkin ministeriltä: harkitsetteko vielä polttoaineverotukseen liittyviä asioita tai työmatkavähennystä tai kilometrikorvausta, ja jos ette, niin voisiko olla jokin muu malli, millä saataisiin kompensoitua tätä, että myös pienituloisten olisi edelleen mahdollista käydä töissä?

18.14 Pekka Aittakumpu kesk (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Haluan kiittää hallitusta siitä, että se on sekä ennen koronaa että nyt koronan aikana tärkeän terveyden turvaamisen ohella halunnut luoda pitkän ajanjakson näkymiä suomalaisen työn ja yrittäjyyden ja — voi sanoa — aivan erityisesti nuorten tulevaisuuden eteen. Hallitus teki sen, mikä pitikin tehdä, ja sopi työllisyyspaketista, jolla saamme valtiovarainministeriön mukaan vähintään 31 000 tai jopa 36 000 työllistä. Kiitän hallitusta ja ministeri Haataista siitä, että nuorisotyöttömyyteen puututaan nyt. Kerroitte, arvoisa ministeri, monista toimista, joilla nuoria autetaan töihin. Tärkeää tulevaisuuden rakentamista nuorelle on saada koulutus ja päästä mukaan työelämään. Pidän erittäin arvokkaana asiana sitä, että hallitus haluaa tällä tavalla luoda nuorille toivon näköaloja. Haluaisin kysyä: millä tavalla hallitus aikoo uudistaa oppisopimuskoulutusta nuorten työllistämiseksi?

18.16 Timo Heinonen kok (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Tapahtumala työllistää Suomessa suoraan 20 000 ihmistä ja välillisesti jopa 175 000 ihmistä, ja tämä ala on äärimmäisen tukalassa paikassa. Meillä on iso vaara siitä, että me menetämme monia perinteikkäitä, isoja tapahtumia. Osaa niistä on pystytty auttamaan, mutta käykö, yhtenä esimerkkinä, niin, että meidän MM-rallissamme, joka on ajettu 69 kertaa, 70. rallia emme tule näkemään? Viro esimerkiksi tukee näitä isoja tapahtumia merkittävästi, ja toi-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 126/2020 vp

von, että etsimme myös Suomessa keinoja auttaa tapahtuma-alaa, konsertteja, artisteja — mutta myös ääniteollisuutta ja muita — yli tämän tilanteen.

Tämä ravintola-alvikysymys: Ymmärrän sen, että arvonlisäveron laskeminen on kallista, mutta on muuten kallista sekin, jos sieltä ravintolasta ei kohta tule alvieuvoja yhtään. Eli kyse on siitä, [Puhemies koputtaa] että pelastetaan näitä työpaikkoja.

18.17 Marko Asell sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Hallitus on tukenut yrityksiä tämän koronakriisin aikana voimakkaasti erilaisin välinein, muun muassa Business Finlandin kautta lähes miljardi euroa, ely-keskusten kautta 300 miljoonaa, kuntien kautta 250 miljoonaa ja niin edelleen. Kustannustukea yrityksille on myönnetty 120 miljoonaa euroa. Ja nyt on tulossa uusi kustannustuki, uusi väline.

Tähän aiemmin olleeseen kustannustukeen oli resursoitu se 250 miljoonaa. Alle puolet siitä myönnettiin sen takia, että hakijat eivät täyttäneet näitä kriteerejä. Esimerkiksi erään yrityksen oma pääoma jäi muutaman satasen alle vaaditun 50 000 euron pääoman ja sen takia se hylättiin. Se on työllistänyt kuitenkin parinkymmenen vuoden aikana lähes 20 henkilöä, tällainen liikunta-alan yritys. Kun tämä uusi kustannustuki nyt tulee, niin tuleeko sieltä joustavampia tai useampia kriteereitä, millä voidaan arvioida näitä yrityksiä, ettei se hylkäysprosentti olisi näin suuri?

18.18 Noora Koponen vihr (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Elämme yhteiskunnassa, jossa joukkoomme kuuluu monenlaisia perheitä. Jokainen perhe on arvokas ja oikeanlainen omana itsenään. Yhteiskuntamme ja työelämämme eivät kuitenkaan vielä tunnista erilaisten perheiden tarpeita aukottomasti. Moni vuorotyötä tekevä vanhempi tuskailee, mistä lapset saisivat perheen tarpeisiin soveltuvan hoitopaikan. Toiset pohtivat sitä, onko lapsen laittaminen varhaiskasvatukseen taloudellisesti mahdollista, ja toiset sitä, onko perheenisäystä mahdollista edes suunnitella pysyäkseen kiinni työelämässä tai siihen mukaan päästäkseen.

Tämä hallitus on halunnut tunnistaa erilaisten perheiden tarpeita nykyistä paremmin ja auttaa siinä, että vanhemmilla olisi paremmat mahdollisuudet integroitua työelämää. Kysynkin, mitä hallitus aikoo tehdä edistääkseen vanhempien mahdollisuuksia pysyä vahvemmin mukana työelämässä.

18.19 Jari Myllykoski vas (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Korona josain kohtaa väistyy ja yritykset alkavat kasvamaan. Olisin kysynyt elinkeinoministeriltä: olemmeko jo tässä vaiheessa valmistautuneet siihen, että ne pienet yritykset voivat palkata ensimmäisen vieraan työntekijän? Se ongelma olisi hyvä nyt valmiiksi ratkaista niin, että meillä olisi elementtejä, joilla voimme turvata sen, että yrittäjä ennakoivasti voi ottaa ensimmäisen vieraan työntekijän yrityksensä palveluun, esimerkiksi niin, että ensimmäisenä vuonna yritys vapautettaisiin kokonaan sosiaaliturvamaksuista, jotka sitten rahoitettaisiin päivärahasta, jolloin tämä olisi valtiontalouden kannalta täysin kustannusneutraali, koska palkkatuloverosta voitaisiin sitten nämä kustannukset peittää.

Samalla kysyisin ministeriltä: joko nyt kohta käymme keskustelun pitkäjänteisestä teollisuuspoliittisesta [Puhemies koputtaa] ohjelmasta?

18.20 Jari Koskela ps (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Ministeri Lintilä, keväällä useampaankin otteeseen teiltä kysyttäessä vastasitte, että kaikki terveet yritykset

Pöytäkirjan asiakohta PTK 126/2020 vp

pelastetaan. Ja nyt uusisin tämän kysymyksen. Me tiedämme, miten kävi Business Finlandin miljoonien kanssa. Varsinkin tämä yleistuki epäonnistui, koska 73 prosenttia anomuksista hylättiin, eli ne eivät täyttäneet kriteerejä. Osittain tuli tietysti onnistumisia, mutta kuten itsekin keväällä kerroitte, kaikki ei mennyt ihan suunnitelmien mukaisesti. Nyt kun tässä tilanteessa tässä yleiskehyksessä varmasti on jakamatonta varausta — onko se 500 miljoonaa, ilmeisesti tämä on se raha, mikä on seuraavaksi tapetilla — niin nyt tämä sama kysymys: me ehkä näillä keväisillä toimenpiteillä pelastimme osan yrityksistä, mutta mikä on tämä tilanne nyt syksyllä, kun tämä toinen aalto tulee? Tiedämme esimerkiksi, että valtiovarainministeri [Puhemies: Aika!] Vanhanen on sanonut, että on helpompi tukea velaksi kuin päästää yritykset konkurssiin.

18.22 Kim Berg sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! On todella tervetullutta, että tämä hallitus nostaa vihdoin työllisyyspalvelujen resursseja kohti pohjoismaista tasoa. Työvoimapolkujen uudistuksen myötä työnhakuveto ottaa huomioon työttömän työkyvyn ja alueen työpaikkatilanteen, joten keneltäkään ei enää vaadita kohtuuttomia kuten aktiivimallin aikana. Pohjoismaisessa mallissa karensseja kohtuullistetaan merkittävästi ja ennen karensseja otetaan käyttöön huomautus. Kukaan ei myöskään saa 3 kuukauden karensseja kuten aktiivimallin aikana. Haluankin kiittää hallitusta ja ministeri Haataista siitä, että nyt vihdoinkin puheet aktiivimalli kakkosesta voidaan lopullisesti kuopata.

18.23 Arto Satonen kok (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Palaan vielä aiempaan kysymykseeni, kun en saanut vielä vastausta siihen, mitä näille hallituksen kolmikantaisille työllisyistyöryhmille kuuluu. Tämä kysymys on mielestäni vakava siinä mielessä, että kun vuosi sitten täällä tätä samaa asiaa käsiteltiin, silloin vannottiin, että ne 30 000 päätöspäätösteistä työpaikkaa syntyvät sitten seuraavassa budjetissa. No nyt me tiedämme, että siihen 30 000:een on laskettu sekä ne työpaikat, jotka on saatu aikaan ennen kuin nämä työryhmät ovat käynnistäneet toimintaansa, että ne, jotka ovat vielä kesken, ja sen lisäksi tätä aikahaitaria on siirretty. Me ymmärrämme, että korona on tullut, mutta se korona ei ole syy sille, että tehdään vähemmän, vaan pitäisi tehdä enemmän, jotta pystytään torjumaan tätä pitkäaikaistyöttömyyttä. Siitä annan täydet pisteet, että nopeasti pystyttiin neuvottelemaan nämä lomautukseen ja työttömyysturvaan liittyvät muutokset, mutta jarruttaako joku nyt esimerkiksi tätä paikallista sopimista, ja onko se jossain työryhmässä käsittelyssä?

18.24 Hannu Hoskonen kesk (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Todellinen suomalaisten vientivaltti on aivan varmasti metsäteollisuuden tuotteet eri muodoissaan. Kaikki me tiedämme, että Suomen viennistä tällä hetkellä noin 20 prosenttia tulee metsästä tai sen tuotteista, ja tulevaisuudennäkymät meillä ovat erittäin rohkaisevat: Pitkäkuituinen suomalainen havusellu esimerkiksi on pakkausmateriaaliteollisuudessa, sanotaan nyt vaikka fluting-kartonki, taikka sitten sieltä tulevat uudet tuotteet, joita parhaillaan kehitetään aivan valtavalla nopeudella. Sama koskee suomalaista keksintöä liukosellua, josta voidaan tehdä viskoosia, vaatteita, eli puuvillakin syrjäytyy lähiaikoina ja pellot vapautuvat muuhun tuotantoon.

Nyt kun meillä on tämä Valtion kehitysyritys Vake, jonka Ilmastorahastonkin mainitaan muuttuvan sellaiseksi, niin onko teillä merkittäviä suunnitelmia, että saamme tämän todellisen suomalaisen luonnonvaran vielä tehokkaampaan käyttöön? Olen siitä tavattoman huolestunut, että ensi talvena palaa miljoonia motteja hyvää, arvokasta jalostuspuuta

Pöytäkirjan asiakohta PTK 126/2020 vp

kaasuna taivaalle tämän turveseikkailun jälkeen, eli onko tähän [Puhemies: Aika!] löytynyt lääkettä, miten tämä kehitetään? Edustaja Myllykoski mainitsi... [Puhemies keskeyttää puheenvuoron puheajan ylityttyä]

18.25 Minna Reijonen ps (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Arvoisat ministerit! Liikenteen päästöjä on ajateltu vähentää 10 vuoden ajalla noin 50 prosenttia, ja se on aika iso määrä. Nyt kuitenkin korona-aika tuli, ja aika monella raha on aika tiukassa, ja voi olla, että niitä uudempia autoja ei ihan pystytäkään hankkimaan joka talouteen. Onko mietitty, onko tästä tavoitteesta kuitenkin varaa vähän tinkiä?

18.26 Pia Kauma kok (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Palaan vielä äskeiseen puheenvuorooni, kun ministeri Lintilälle oli epäselvää, mitä tarkkaan ottaen kysyin. Kysymys oli siis tapahtuma-alasta ja matkatoimistoalasta, jotka ovat molemmat sellaisia, jotka ovat käytännössä ihan muutamia toimijoita lukuun ottamatta jääneet ilman tukea, eli onko heille tulossa tukea?

Mutta, arvoisa puhemies, varsinainen kysymykseni olisi ministeri Haataiselle: Olette todennut useassakin haastattelussa, että tässä uudessa aktiivimallissa työttömän henkilön tulee hakea yhtä työpaikkaa viikossa. Ymmärsinkö todella oikein, että nyt kun palkataan 1 200 lisähenkilöä TE-keskuksiin, niin siitä huolimatta työttömän tulee hakea vain yhtä työpaikkaa viikossa?

18.26 Tarja Filatov sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Varmasti tämmöisissä malleissa, joissa asetetaan minimejä, kyse on siitä, että jokainen voi ne ylittää, ja suurin osa työttömistä ihmisistä tälläkin hetkellä hakee paljon useampaa työtä kuin yhtä viikossa. Useat hakevat satoja ja satoja ja satoja, eivätkä välttämättä löydä.

Mutta itse asiassa se, miksi pyysin puheenvuoron, liittyy siihen, että poikkeuksellisen suuri osa työttömistä Suomessa epäilee työnsaantia sen vuoksi, että kokee, että itsellä on terveydellisiä ongelmia — OECD:n uusi tutkimus kertoo tästä — ja se on lähes puolet meidän työttömistä. Siksi on tärkeää, että hallitus tekee toimia esimerkiksi tämän Ruotsin mallin mukaisesti osatyökykyisten työllistämiseksi, mutta tätä asiaa kannattaisi perata laajemminkin ja varautua esimerkiksi siihen, että kun me uudistamme nyt näitä rakenteita, kun tulee kuntakokeilua, tulee näitä velvoitteita hakea työtä ja sote on muuttumassa maakunnan alueella toimivaksi, ei käy niin, että terveystalvet karkaavat tästä työvoimapalveluiden kokonaisuudesta.

18.28 Tiina Elo vihr (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Korona paljasti, kuinka yksin ja turvattomia pienyrittäjät ja erityisesti yksinyrittäjät ovat. Ensimmäisestä 300 miljoonan euron tukipotista jäi jakamatta lähes kaksi kolmannesta, koska hakijat eivät täyttäneet asetettuja ehtoja. Suuri joukko yrityksiä jäi vaille tukea, koska tukisumma jäi alle 2 000 euron alarajan. Myös tukeen oikeuttavien kustannusten määrittelyt herättivät paljon keskustelua.

Ministeri Lintilä, kerroitte, että tarkoitus on mahdollisimman nopeasti saada käyntiin uusi yritysille suunnattu kustannustuki, jolla yritykset voisivat paikata rajoitustoimien takia syntyneitä liiketoiminnan vähenemistä. Kysynkin: miten varmistetaan, että myös pien- ja yksinyrittäjät pääsevät aiempaa paremmin tukien piiriin? Kyse on todella merkittävästä

Pöytäkirjan asiakohta PTK 126/2020 vp

määrästä ihmisten itsensä luomia työpaikkoja ja ennen kaikkea näiden yrittäjien ja heidän perheidensä elämästä ja toimeentulosta.

18.29 Sebastian Tykkynen ps (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Te olette halituksessa paljon vartijoina. Siitä teitä ei voi syyttää, että tuli korona. Siitäkään teitä ei voi syyttää, että te joudutte ottamaan velkaa, mutta jos te ette tee työllisyystoimia talouden romahdustilan vaatimalla tasolla, niin siitä teitä voi syyttää.

Kun jätätte työllisyystavoitteiden toteutumisia vuosikymmenen loppuun ja kun jätätte tärkeiden ratkaisujen tekemisen työmarkkinajärjestöjen tapeltavaksi, te ette ota itse vastuuta talosta, joka palaa nyt. Te jätätte toimet raivauskoneelle, jos annatte hyvinvointivaltion palaa kivijalkaan. Köyhillä on kovat ajat edessä. Miksi te johdatte maata ohjelmalla, joka on vanhentunut, ettekä suostu edes hillitsemään ei-välttämättömiä menonlisäyksiä?

18.30 Katja Taimela sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Tässä kohdin debattia otan esiin kaksi asiaa.

Mitä tulee tähän paikallisen sopimisen auvoisuuteen, kun sitä oppositiosta usein peräänkuulutetaan, niin haluan todeta, että hallitus kyllä selvittää sen lisäämistä, mutta on hyvä muistaa, että on tutkimuskirjallisuuden valossa myös tietoa siitä, että tällä paikallisella sopimisella ei voida osoittaa olevan välittömiä työllisyysvaikutuksia. Ja toisekseen on hyvä muistaa se, että paikallinen sopiminen järjestäytyneillä työpaikoilla on ollut tähän asti täysin mahdollista, jos työnantajalla on aidosti tahto sopia, eli mikään uusi hokkuspokkusuuttu tämä paikallinen sopiminen ei todellakaan työpaikoilla ole.

Sitten minä haluan vielä tarkentaa tähän hallituksen pohjoismaiseen työllisyyspalvelumalliin. Se ei todellakaan ole mikään viime kauden aktiivimalli, koska nyt Marinin hallituksen toimesta kasvokkaista palvelua lisätään, keneltäkään ei odoteta mitään sellaista, [Puhemies koputtaa] mitä hän ei voi kohtuudella tehdä, [Puhemies: Aika!] ja mikä tärkeintä, työttömältä ei leikata, niin kuin teki viime kauden aktiivimalli.

18.31 Riikka Slunga-Poutsalo ps (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Me tarvitsemme niitä yksityisen sektorin työpaikkoja, joilla me voimme esimerkiksi kustantaa näitä TE-toimistojen uusia työntekijäresursseja, mutta me todella tarvitsemme niitä TE-toimiston resursseja lisää.

Järkytin aika tavalla, kun lähipiirini alle 30-vuotias nuori joutui hakemaan elämänsä ensimmäistä kertaa työttömyyskorvausta, se prosessi on aivan järkyttävä. Ihan normitoimintakykyinen kaveri on suunnilleen halukas lyömään hanskat tiskiinkin ensimmäisen 15 minuutin jälkeen. Prosessi on vaikea, ja vielä näin kahden viikon jälkeenkään ei yhtä ainuttakaan henkilökohtaista kontaktia työvoimatoimiston puolelta ole tullut. On tosin todettu, että uutiskirje pitäisi tilata ja työntekijän oikeuksista pitäisi lukea itse itsenäisesti netissä.

Mietinkin sitä, kuinka paljon meillä on niitä nuoria työttömiä, [Puhemies: Aika!] jotka eivät kohtaa sitä työpaikkaa sen prosessin hankaluuden vuoksi, eivät pelkästään matkan tai etäisyyden vuoksi.

18.32 Mats Löfström r (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Yksi kriisin suurista kärsijöistä on merenkulku, sillä monet varustamot ovat kärsineet matkustajarajoituksista samoin kuin lentoliikenne. Tämä näkyy muun muassa Suomi—Ruotsi-liikenteessä, jossa monet alukset on poistettu liikenteestä, kolme niistä Suomen lipun alla. Muut alukset lii-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 126/2020 vp

kennöivät pienemmällä miehistöllä, koska matkustajamäärät voivat olla jopa 90 prosenttia normaalia pienemmät. Tämän takia monet miehistön jäsenet on lomautettu. Samalla varustamot ovat huolissaan talvesta ja siitä, miten ne selviytyvät, jos matkustajamäärät jäävät nykyiselle tasolle. HVK:n ja Traficomin kautta saadut tuet huoltovarmuuden ylläpitämiseksi ovat elintärkeitä — kiitos hallitukselle niistä — vaarana on kuitenkin niin synkkä tilanne, että ne eivät riitä. Palkkatuki olisi yksi keino, jolla helpotettaisiin varustamoiden tilannetta. Tätä liitot ja varustamot ovat yhdessä ehdottaneet. Harkitseeko hallitus merenkulun ja miehistön tukemista palkkatuella?

18.33 Hussein al-Tae sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Ymmärrän täysin, että meillä on akuutti koronakriisi päällä, mutta haluaisin omassa puheenvuorossani korostaa kenties koronan jälkeistä aikaa ja siihen liittyvää valmistelutyötä, uudelleenrakentamista.

Monet ulkomaalaisista, jotka ovat tulleet työn perässä tänne Suomeen, ovat työttömiä tänä päivänä. Heillä ei ole ankkuroituna suhteita niihin kaupunkeihin, minne he alun perin tulivat, ja he ovat hyvin mobiileja ja valmiita liikkumaan Suomen sisällä työn perässä. Työministeri Haatainen, mitä heidän eteensä voisi tehdä? He ovat valmiita aktivoitumaan.

Ja toinen kysymys, joka liittyy ministeri Lintilän toimialaan. Kysyisin koronan jälkeisestä ajasta: onko pohdittu, että kansainvälisesti tehtäisiin hankintasopimuksia, niin että esimerkiksi Suomen ja Ruotsin välillä hankittaisiin halvemmalla ja paljon enemmän, jotta meidän molemmat maat rakentuisivat? — Kiitos.

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Ja tässä vaiheessa parin minuutin vastauksia, ministerit Haatainen ja Lintilä. — Haatainen, olkaa hyvä.

18.35 Työministeri Tuula Haatainen: Arvoisa puhemies! Täällä peräänkuulutettiin, kysyttiin, mitä paikalliselle sopimiselle kuuluu. Se työ jatkuu työryhmässä, eli sieltä odotetaan tuloksia. Siellä on työmarkkinaosapuolet läsnä, ja odotan, että sieltä saadaan valmista tavaraa.

Edustaja Satonen kysyi myös, mitä näille kolmikantaisille työryhmille kuuluu. Ne työskentelevät, minä olen puolittanut niiden määrän, jäntevöittänyt sitä työtä, ja ne valmistelevat nyt näitä TEMin hallinnonalalla tehtäviä ratkaisuja eli vievät niitä eteenpäin. Hyvässä yhteistyössä on saatu, kuten Satonenkin mainitsi, nämä kaksi pakettia, ja nyt sitten jatko-työ käydään lähinnä tämän paikallisen sopimisen ympärillä ja sitten ikääntyneiden työllisyystavoitteiden saavuttamiseksi.

Sitten Aittakumpu otti esille tämän nuorten oppisopimuskoulutuksen. Sehän on opetusministeriön vastuulla, mutta hallitus on päättänyt siitä korvauksesta sen, että työnantajan korvaukseen tulee vaikuttamaan se, että nuori on oppivelvollisuuden piirissä tai sitten on alle 30-vuotias ja on vailla tutkintoa. Näistä jatkolinjaukset tullaan tekemään, kun tässä erillinen työryhmätyö tullaan tämän vuoden loppuun mennessä saattamaan loppuun.

Edustaja Grahn-Laasonen otti esille nuorten työttömyyden, ja sen moni muukin täällä esiin nosti. Tämä nuorisotakuuhan päätettiin ja tuli voimaan itse asiassa toissa hallituksen aikana, ja edellisen hallituksen toimista nämä Ohjaamot olivat ainoita, jotka jäivät olemaan kaikkien niiden leikkausten keskellä. Eli Ohjaamot ovat säilyneet, ja ne ollaan nyt vakainaistamassa. Ja Ohjaamojen kautta saatavia mielenterveyspalveluita tulee nyt valtakunnallisesti kaikkialle, näille 70 paikkakunnalle saadaan [Puhemies koputtaa] laajennet-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 126/2020 vp

tua muun muassa mielenterveyspalvelut ja nämä matalan kynnyksen palvelut. [Puhemies koputtaa]

Ja sitten edustaja Kiljuselle: hallintorajat eivät saa estää toimivia palvelupolkuja.

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Sitten ministeri Lintilä, 2 minuuttia.

18.37 Elinkeinoministeri Mika Lintilä: Arvoisa herra puhemies! Tässä tuli jo aika paljon samojakin kysymyksiä vastaan, eli edustaja Heinonen kysyi tapahtuma-alan korvauksista tai tuesta: Tässä katsotaan, että osa pääsisi uuteen kustannustukeen. Opetusministeriöhän on korvannut osan, mutta on täysin selvää, että kaikki eivät tule saamaan siitä tukea.

Edustaja Asell kysyi kustannustuen kriteeristöstä. Meillä on paraikaa arvioinnissa, kuinka kriteeristöä tullaan muuttamaan. Nyt jo alkaa olla selvää se, että se muuttuu niin paljon, että me joudumme kirjaamaan sen lakiin, eli se tulee lähtemään lausunnolle ja sitten eduskuntaan, eli pelkillä asetusmuutoksilla se ei tule menemään eteenpäin.

Edustaja Myllykoski kysyi ensimmäisen ulkopuolisen palkkaamisesta. Se on aina ollut agendalla, mutta nyt on ihan pakko sanoa, että kyllä nyt lähdetään enemmän siihen, että kun saisi nykyisetkään turvattua. Tämä on valitettavasti se tilanne. Teollisuuspoliittinen ohjelma on tulossa, niin kuin sanoin. Se on huhtikuussa riiehen valmiina, ja sitä valmistellaan paraikaa.

Edustaja Koskela antoi kriittisiä terveisiä. Toki aloitti siitä, että sanoin, että terveet yritykset pyritään pelastamaan - ja niin yritetään edelleen. Mutta vaikeaa on kyllä monien sie-
raimet saada pidettyä vedenpinnan yläpuolella. Väittämä, että kustannustuki ei osunut: yleisin syy oli se, että se avustuksen määrä ei olisi noussut 2 000 euroon asti. Ja nyt varmasti punnitaan sitä alarajaa. Ja toisin kuin mainitsitte, niin kyllä ne Business Finlandin tuet osuivat verrattain hyvin kuitenkin.

Edustaja Elolla meni nyt pikkasen sekaisin yksinyrittäjän tuki ja kustannustuki. Päinvastoin, yksinyrittäjien tukihan maksettiin 2 000 euroon asti. Kustannustuen täytyi olla vähintään 2 000 euroa, että sen sait. Kustannustuki tulee jatkumaan, ja yksinyrittäjien tuen lupaan vielä katsoa ja harkita, pitäisikö siitä ottaa jatko.

18.39 Ilmari Nurminen sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Tässä on paljon puhuttu näistä työllisyystoimista, ja nyt on tärkeätä, että yritykset pelastetaan tämän kriisin keskellä ja että nyt lomautetut ihmiset löytävät töitä. Tässä hallitus on tehnyt erinomaista työtä, ja kiitos siitä.

Ministeri Lintilälle: Täällä on puhuttu paljon nimenomaan ravintola- ja matkailualasta ja tästä kustannustuesta. Minä olen itse eduskunnan musiikkiverkoston vetäjä, ja toivoisin, että nimenomaan tämä musiikki- ja tapahtuma-ala tultaisiin huomioimaan entistä paremmin tässä kustannustuen laajentamisen selvityksessä. Nämä tulevat toimet kohdistuvat erityisesti musiikkialaan monella tavalla, ja tämä musiikkialan koko ekosysteemi työllistää valtavan määrän ihmisiä. Tällä hetkellä he ovat jääneet tästä kustannustuesta ulkopuolelle.

Tämän lisäksi me tarvitsemme tämmöisen pitkän aikavälin suunnitelman siitä, miten tätä sosiaaliturvaa uudistetaan ja tätä kasvupotentiaalia koko luovalla alalla kehitetään. Ja jos tästä tulee pysyvä muutos koronakriisin jälkeen, niin miten tähän sopeudutaan? Oletteko valmis tarttumaan tähän?

Pöytäkirjan asiakohta PTK 126/2020 vp

18.40 Kimmo Kiljunen sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Ministeri Haatainen viittasi ikääntyneiden työntekijöiden työllistymisohjelmaan, joka hallituksella on, erinomaisesti, olemassa. Haluaisin tiedustella, onko hallitus suunnittelemassa erityistä ohjelmatyötä siihen suuntaan, että yli 65-vuotiaat, eli jo eläköityneet ihmiset, voisivat myös antaa paremman panoksen työelämässä. Meillähan laskennallisesti tällä hetkellä on jo noin 100 000 yli 65-vuotiaasta, jotka ovat palkkatyössä mukana. Monissa maissa, joissa on ikääntynyttä väestöä paljon — ei tarvitse kuin viitata Japaniin ja moniin muihin maihin — on aidot ohjelmat sen suhteen, että jo tavallaan eläkeiässä olevat ihmiset myöskin voisivat antaa työpanoksen yhteiskuntaan.

Meillähan on tämä aito ongelma, että eläkkeelle sekä päästään että joudutaan. Tässä ne, jotka sinne joutuvat, voisivat antaa vielä aidonkin työpanoksen. Totta kai eläköityminen täytyy myöskin mahdollistaa niille, jotka sen haluavat, jo riittävän varhaisessa vaiheessa.

18.41 Seppo Eskelinen sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Budjetti on minusta hyvä kokonaisuus niin työllistämisen näkökulmasta — uusia työkaluja — kuin myös sitten elinkeino- ja yritysten tukipolitiikan osalta. Erityisen ilahtunut olen siitä, että Itä- ja Pohjois-Suomen alueiden kuljetustuki on nyt sitten hyväksytty koko hallituskauden mittaiseksi, 6 miljoonaa, ja sehan on täällä budjetissakin. Se on tärkeä tuki Itä- ja Pohjois-Suomen yrityksille kilpailukyvyn näkökulmasta.

Toinen positiivinen asia on ollut se, että tämän hallituksen aikaan ely-keskuksilla on ollut kohtuuhyvät resurssit tukea yrityksiä. Ja uutena työkaluna nyt sitten ainakin tuolla Kuopiossa, Mikkelissä ja Joensuussa ovat myös sitten olleet pääomarahastot ja startup-rahastot, mihin ely-keskukset ovat lähteneet mukaan. Näillä rakennetaan sitä kasvua ja kansainvälistymistä erityisesti startupien ja siemenvaiheessa olevien nuorten yritysten osalta. [Puhemies koputtaa] Onko tämäntyyppistä toimintaa tarkoitus jatkaa jatkossakin?

18.42 Arja Juvonen ps (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Kun täällä joku äsken kyseli, miten ne hoitoalan ihmiset jaksavat tätä maskia pitää, niin kyllähän se kuuma on, voin kertoa — 24 vuotta työtä siellä — on nuori tai vähän iäkkäämpi. Koronalisä olisi siksikin paikallaan. Se olisi hyvä työllistämistoimi. Valitettavasti ministeri Vanhanen ehti jo lähteä.

Arvoisa ministeri Lintilä, olette todella ollut hyvin yritysten ja yrittäjien asialla, ja siitä teille kiitos. Olette ollut ponteva. Mutta toivoisin, että pidätte myös huolen siitä, että nyt, kun avataan esimerkiksi matkailua, tämä matkailukupla ei haihdu saippuakuplaksi, että tiedotus ja ohjeistus ja neuvonta pätevät ja ihmiset muistavat varoa edelleen tätä koronavirusta. Se on kaiken a ja o.

Arvoisa ministeri Haatainen, kysyisin teiltä nuorten tilanteesta. Kun tänä kesänä monelta nuorelta jäi kesätyöt saamatta, niin miten valmistautuisitte siihen, että ensi kesänä tilanne olisi toinen? Olen esittänyt tällaista mallia, että kotitaloudet voisivat palkata nuoria, koska heillä on myös pääomaa sitä tehdä. Mitä vastaatte tähän? Olisiko joku hallituksen kesäseteli [Puhemies koputtaa] mahdollinen nuorille? — Kiitos.

18.44 Rami Lehto ps (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Kun salin vasen laita on nyt innostunut kehuaan sitä aktiivimalli kakkosta, niin otan pari asiaa siitäkin esille. [So-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 126/2020 vp

siaalidemokraattien ryhmästä: Väärä nimi!] Edustaja Nurminen on ihan oikeassa siinä, että työntekijä voi epäonnistua työnhaussa eikä siitä rangaista. Totta, ei ensimmäisestä erheestä, mutta toisesta erheestä rangaistaan, karenssi viisi päivää. Näin on suunniteltu. [Sosiaalidemokraattien ryhmästä: Vähän eri kuin kuukausi!] Sehän tekee sitten 25 prosenttia siitä kuukauden työttömyysetuudesta, toisin kuin aktiivimalli ykkösessä se oli vain 4,65 prosenttia.

Sipilän hallitus hylkäsi aktiivimalli kakkosen, jotta ay-liikkeet hyväksyisivät irtisanomislain muutokset, jotka helpottivat työntekijän irtisanomista. Ministeri Haatainen, nyt kun tuotte aktiivimalli kakkosen, niin aikooko hallitus kumota viime kaudella tuodut irtisanomislain muutokset vai hyväksyykö ay-liike nyt aktiivimalli kakkosen ja tehdyt irtisanomisen helpotukset samaan aikaan?

18.45 Sakari Puisto ps (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Täällä sivuttiin uusia teknologioita aikaisemmin. Yksi mielenkiintoinen ala on tekoäly. TEMillä on tekoälyaikaohjelma ja valtiovarainministeriössä on AuroraAI, mikä itse asiassa vaikuttaa hyvin lupaavalta. Toinen semmoinen aika läheisesti siihen liittyvä on lohkoketjuteknologioiden ala, mikä on siis merkittävä rahoitusteknologian innovaatio ja mitä voidaan mahdollisesti käyttää toimitusketjujen hallinnassa tai sote-ratkaisuissa. Euroopan keskuspankki ja itse asiassa Suomen Pankkikin viime viikolla justiin kertoivat tästä digirahasta, miten EKP tekisi digieuron. Siinä varmaan käytetään jotakin samanlaista teknologiaa, näin olettaisi: hajautettua teknologiaa.

EU:ssa näitä käsitellään. Kun menee OECD:hen, siellä on isoja konferensseja alalta. Mutta sitten täällä Suomessa tämä koko sana tuntuu ihan loistavan poissaolollaan. Ihan samalla lailla kuin tässä AuroraAI:ssa tai tekoälyaikaohjelmassa, voisitteko te ottaa tämän yksittäisen teknologia-alan ja tehdä siitä [Puhemies koputtaa] jonkinlaisen esiselvityksen?

18.46 Sanni Grahn-Laasonen kok (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Tilastot ovat aika aukottomat tässä, että viime hallituskaudella koulutuksen ja työelämän ulkopuolella olevien nuorten määrä kääntyi laskuun ja nyt se kasvaa jälleen, ja toivon, että ministeri kantaa tästä asiasta vastuun.

Varsinainen kysymykseni koskee nyt kuitenkin tasa-arvoa työelämässä. Naisten työllisyys, työurat, palkat ja eläkkeet laahaavat edelleen Suomessa kaukana miesten palkoista, eläkkeistä, työurista. Ja tämä perhevapaaudistus, kunnianhimoinen perhevapaaudistus, jota hallitus nyt tässä ilmeisesti hautoo joissakin työryhmissä, ei tunnu nyt oikein etenevän, ja se malli, jota ajetaan, on ylipäättään työllisyyttä jopa heikentävä, ja toivon, että ministerit ottaisivat kantaa, onko se oikea suunta, että tehdäänkin perhevapaaudistus, joka heikentää kokonaistyöllisyyttä Suomessa.

Toinen kysymys tähän liittyen on se, että tilastojen mukaan kotityöt edelleen kasautuvat voimakkaasti [Puhemies koputtaa] naisille. Voisiko hallitus harkita kotitalousvähennyksen laajentamista [Puhemies: Aika!] myös tästä näkökulmasta hyvänä, viisaana työllisyystekonä?

Pöytäkirjan asiakohta PTK 126/2020 vp

18.47 **Pia Kauma kok** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Kysyisin yli 55-vuotiaiden työllistämistä. Nythän on edelleen niin, että viimeinen työnantaja maksaa aika usein edelleen sen kustannuksen, jos henkilö jää työkyvyttömyyseläkkeelle. Tätähän muutettiin aika lailla jo jokunen vuosi sitten, mutta edelleen se on iso kustannus sille, joka viimeisenä on tämän henkilön työllistänyt.

Toinen kysymys on, voisiko yli 55-vuotiaan työvoiman sivukuluihin valtio ottaa osaa sillä tavalla, että tehtäisiin houkuttelevammaksi tällaisen henkilön palkkaaminen.

Ja kolmanneksi: Viime hallituskaudella tehtiin mahdolliseksi se, että henkilö voi opiskella 6 kuukautta työttömyysturvalla, kuitenkin niin, että hän ei saa sitä tutkintoa tästä opiskelustaan. Voisiko tätä laajentaa niin, että se olisi kaksi vuotta ja myöskin tutkinto olisi mahdollinen?

18.48 **Hanna Kosonen kesk** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Työelämä on muuttunut viimeisten vuosien aikana todella isosti, ja se tulee muuttumaan koronan takia aina vain hurjistuvammalla tahdilla, ja on aivan selvää, että työmarkkinoidenkin on muuttuttava siinä mukana. Paikallista sopimista on lisättävä, mutta kun joustoja lisätään, niin samaan aikaan pitää lisätä myös turvaa. Tämä on yritysten ja samalla sitten myös työntekijöiden parhaaksi.

Työelämän ja päätöksenteon on viimein muututtava myös niin, että kuuluiin tuodaan pätkä- ja silpputyöläisten, itsensä työllistävien, yksinyrittäjien, osatyökykyisten ja ikääntyneiden suomalaisten ääni työelämässä. Myös työ- ja perhe-elämä on pystyttävä sovittamaan yhteen paremmin. Näiden puitteiden, päätöksenteon täytyy ryhtyä vastaamaan todellisuutta, ja myös todellisuus on tiedostettava. [Puhemies: Aika!] Ministeri Haatainen, millä toimilla työelämää tullaan uudistamaan?

18.49 **Eeva Kalli kesk** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Edustaja Pylväs nosti täällä aiemmin esiin kotimaisen omistajuuden merkityksen yhtenä hyvinvointiyhteiskunnan kivijalkana, ja olen tästä edustajakollegan kanssa täysin samaa mieltä, ja kannustankin lujasti toimiin, jotka vahvistavat kotimaista omistajuutta. Siinä ei muuten ole kyse pelkästään taloudesta ja yrittäjyydestä tai työpaikoista, vaan myös huoltovarmuudesta, kuten tänä vuonna kaikki olemme oivaltaneet.

Edustaja Nurmisen kanssa jaan huolen musiikkialan ahdingosta, ja toivonkin, että uudistettava kustannustuki ottaa huomioon paremmin myös musiikkialan toimijat ja muut luovan alan toimijat.

Mutta varsinainen kysymykseni liittyy vielä työllisyystoimiin, joista hallitus sopi budjettiriihessä erityisesti nuorten työllisyyteen liittyen. Ministeri Haatainen mainitsikin jo esittelypuheenvuorossaan, että työn alla on myös alle 30-vuotiaille suunnattava määräaikainen startup-kokeilu. Kysyisinkin ministeriltä, miten tämän kokeilun edistäminen ja valmistelu nyt etenee. Se on erinomainen asia, ja olisi tärkeää, että se saataisiin mahdollisimman pian käyttöön.

18.50 **Bella Forsgrén vihr** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Vaikka salin oikeamman laidan puheenvuoroissa monesti muuta väitetään, ikääntyvä Suomi tarvitsee kiireesti lisää maahanmuuttoa. Tulevaisuuden kestävyysvajeessa on pohjimmiltaan kysymys juuri väestömme ikääntymisestä. Ilmiselvä ratkaisu tähän on vauhdittaa työperäistä maahanmuuttoa.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 126/2020 vp

Mahdollisuuksia siihen hallitus on lisännyt jo aiemmin ja jatkaa tätä hyvää työtä. Hallitus on sopinut alueellisesti kokeilusta, jossa lievennetään ulkomaisten työntekijöiden tarveharkintaa ensi vuonna. Lisäksi työperäisen maahanmuuton prosesseja nopeutetaan niin, että kuukauden käsittelyaikaan päästään mahdollisimman pian. Ne ovat konkreettisia toimia julkisen talouden vahvistamiseksi ja kestävyysvajeen paikkaamiseksi, ja mikä tärkeintä, kaiken tämän lisäksi panostamme samalla täällä olevien maahanmuuttajien kotouttamiseen. Arvoisa ministeri Haatainen, kuulisinakin mielelläni lisää hallituksen tekemästä hyvästä työstä työperäisen maahanmuuton lisäämiseksi.

18.51 Tiina Elo vihr (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Jatkan vielä nuorten työllisyydestä, jota korona on heikentänyt erityisen paljon. Pelkästään Espoossa alle 30-vuotiaita työttömiä oli heinäkuussa lähes 5 000, ja se on yli 80 prosenttia enemmän kuin viime vuonna samaan aikaan. Ilahduin, kun luin uutisen siitä, että Espoossa on nyt asetettu tavoitteeksi puolittaa nuorisotyöttömyys vuoden 22 loppuun mennessä. Tämä on tarkoitus tehdä moniammatillisella yhteistyöllä, ja se on osa työllisyyden kuntakokeilua.

Kuten ministeri Haatainen totesi, niin kunnat tuntevat oman alueensa ja asukkaansa ja pystyvät arvioimaan työttömäksi jääneiden palvelutarpeita laajasti. Kysyisinakin ministeriltä: miten arvioitte sen työn etenemistä, että pääsisimme kuntakokeiluista pysyvään malliin, jossa vastuuta työllisyystoimista siirretään enemmän kunnille?

18.53 Jari Myllykoski vas (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Ministeri Lintilää tässä on kehuttu, ja toivotaan, että tämän puheenvuoron jälkeen minäkin kehu vielä vuolaammin.

Kyseessä on akkuklusteri, jota Suomessa olisi syytä vieläkin ponnekkaammin kehittää. Olemme kuulleet pääomituksista Suomen Malmijalostus Oy:lle, ja toivoisin kuitenkin jännevyyttä siihen. Me tiedämme, että Harjavaltaan Satakuntaan on nyt syntymässä — peruskivi on jo muurattu — akkukemikaalia valmistava teollisuuslaitos, ja samalla me tarvitsimme tämän koko ketjun Suomeen, niin että meillä tapahtuisi myös kennojen valmistus. Kysynkin ministeriltä: millä tavoin olette linjannut sitä tavoitetta, että näitä uusia työpaikkoja voi syntyä niin, että me todellakin olemme mukana tässä sähköistymisessä?

18.54 Niina Malm sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Tässä edustaja Kauma jo aloittelikin aiheesta, eli yhteiskunnassa käydään parhaillaan keskustelua siitä, mitä eläkeputken kanssa tulisi tehdä, ja minusta tämä keskustelu on nyt muuttunut hiukan sellaiseksi ikävästi jakavaksi.

Suomessa on valtava määrä yli 55-vuotiaita työttömiä, joilla olisi vielä kova halu ja palo päästä työelämään. Heillä olisi ainakin 15 vuotta tehokasta työaika annettavana työnantajalle ja varmasti myös sitoutumista. Toisaalta meillä on paljon työssä ihmisiä, jotka eivät vain meinaa jaksaa. Työ voi olla fyysisesti tai henkisesti raskasta, pahimmassa tapauksessa molempia. He taas tarvitsisivat joustoa sinne työelämän loppupäähän. Valitettavasti se tie on usein joko sairausloma tai vuorotteluvapaa, ja vuorotteluvapaa taas olisi parempi käyttää ruuhkavuosina, esimerkiksi kun lapset ovat pieniä. Siksi kysynkin, ministeri Haatainen: kuinka te olette ajatellut hoitaa tämän kinkkisen kysymyksen yli 55-vuotiaiden työttömien osalta ja osaltaan myös heidän kanssaan, jotka ovat vielä töissä?

Pöytäkirjan asiakohta PTK 126/2020 vp

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Myönnän vielä yhden puheenvuoron tähän debattiin, ja sitten ministerien vastaukset. — Edustaja Kiljunen Anneli.

18.55 Anneli Kiljunen sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Ministeri Lintilä, tiedän että olette tutustunut LUT-yliopiston kehittämän synteettisen polttoaineen mahdollisuuksiin. Aivan tuore Hiilineutraali Suomi -raportti osoittaa, että tehtaat eivät olisi enää saastuttajia, vaan päästöjä voisi käyttää hiilineutraalisuuden saavuttamiseen yhdessä tuuli-voiman kanssa. Tämä tarkoittaa sitä, että meillä on mahdollisuus tuottaa kaikki liikenteessä käyttämämme hiilineutraalipolttoaine omin raaka-ainein. Arvion mukaan tämä toisi maahamme kymmeniätuhansia uusia työpaikkoja.

Synteettisten polttoaineiden teollisia laitoksia ei ole vielä toteutettu Suomessa eikä maailmalla. Nyt tällaista laitosta valmistellaan Joutsenossa. Ministeri Lintilä, EU:n elvytysraha antaisi hiilineutraalille kehitykselle ponnahduslaudan juuri nyt. Tuletteko tukemaan ilmastoinnovaatiota ja kymmenientuhansien työpaikkojen mahdollisuutta, joka käynnistyisi [Puhemies koputtaa] nyt Joutsenossa?

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Ministeri Lintilä, 2 minuuttia.

18.56 Elinkeinoministeri Mika Lintilä: Arvoisa herra puhemies! Ensinnäkin edustaja Nurmiselle: Täsmälleen samaa mieltä, että musiikkiala muun muassa on jäänyt erittäin pienelle huomiolle. Ikävää on se, että minun on hirveän vaikea löytää mitään alaa, joka ei olisi tarvinnut tukea, ja sen takia enemmän olen tällä hetkellä yleistuen kannalla, koska aina löytyy se seuraava ala, joka tarvitsee vielä enemmän tukea.

Edustaja Eskeliselle: Erittäin tärkeänä olen pitänyt jo viime kaudella sitä, että me voimme pieniäkin rahastoja perustaa alueille. Niillä saadaan niitä alueellisia startupeja ylös. Sen ei tarvitse olla satoja miljoonia, kymppimiljoonalla tekee jo ihan hyvää jälkeä Pohjois-Karjalassa, Pohjois-Savossa ja niin edelleen.

Edustaja Juvoselle: Matkailukuplasta muistutan vain sen, että tällä hetkellä nämä tartunnat ovat kaikki suunnilleen ihan kotikutoisia, eli kyllä meidän pitää pitää niistä perusasioista huoli, niin ollaan hyvällä tiellä.

Edustaja Puistolle: Erittäin mielenkiintoiset nämä lohkoketjut ja niihin liittyvä asia. Minä olen tekoälyfriikki, ja minä olen nyt oikeastaan tuonne kvanttiteknologian puolelle seuraavana kääntynyt. Juuri on perustettu Tekoäly 4.0, joka on lähinnä teolliseen tekoälyyn keskittyvä, jolla me yritämme auttaa pk-sektorin yrityksiä, mutta tämä lohkopuoli on ehdottomasti yksi.

Sitten edustaja Myllykoskelle: Akkuklusteristrategia on liikkeellä. Meillä tulee Harjavaltaan, meillä tulee nyt Sotkamoon Terrafamelle kemikaali- ja kennotehtaita. Voin sanoa, että neuvotteluja käydään koko ajan. Suomi kiinnostaa maailmalla eikä vähiten sen takia, että meillä on kestäväällä tavalla tuotettuja raaka-aineita.

Edustaja Kiljuselle: Olen tosiaan tutustunut tähän LUT:iin. Se tekee äärettömän hienoa ja hyvää työtä, ja tämä synteettinen polttoaine on ehdottomasti yksi parhaimpia hankkeita, joihin olen törmännyt.

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Ja sitten ministeri Haatainen.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 126/2020 vp

18.58 Työministeri Tuula Haatainen: Arvoisa herra puhemies! Kysyttiin edelleen nuorista. On tärkeää, että sali on kiinnostunut nuorista, minusta se on olennainen kysymys nyt koronan jäljiltä.

Juvenon kysyi kesäsetelistä. Se on valmisteilla. Ensi kesäksi on valmisteilla kesätyöseteli, sillä pystytään auttamaan.

Myös edustaja Grahn-Laasonen otti esiin nuoret. Nuorten työttömyyshän lähti nousuun: kun käyrä nousi koronatartunnoissa, niin samaa tahtia nousi nuorten työttömyys. [Sanni Grahn-Laasonen välihuuto] Eli tämänhetkinen tilanne on hyvin vahvasti koronaan sidoksissa. Siinä mielessä hallituksen satsaukset nimenomaan koulutukseen ja siihen, että tarjotaan eri vaihtoehtoja päästä koulutukseen ja saada sitä kautta osaamista... Tämäkin aika, mikä tuhlantuisi koronan vuoksi, voidaan käyttää fiksummin.

Grahn-Laasonen kysyi myös näistä perhevapaista. Perhevapaaudistuksella kannustetaan nyt isiä pitämään enemmän vapaita ja muutenkin joustavoitetaan. Ja perheiden näkökulmasta tietysti iso asia on varhaiskasvatusmaksujen alentaminen, joka myös edistää työllisyyttä.

Ikääntyneistä kysyttiin monessa kysymyksessä. Työmarkkinapöydässä etsitään nyt ratkaisua, millä keinoilla pystytään ikääntyneiden työllisyyttä vahvistamaan. Mutta sitten toinen asia — johon edustaja Kiljunen viittasi — oli se, miten työssä jo olevat ikääntyneet pystyvät paremmin selviytymään. Siihen varmasti etsimme ratkaisua muun muassa STM:n vetovastuulla olevassa työhyvinvointihankkeessa, jossa TEM on tiiviisti yhteistyössä mukana. Tämähän on aihepiiri, joka on vuosikaudet ollut tapetilla, ja siinä pitää päästä konkreettisiin toimiin.

Sitten kysyttiin näistä startupeista alle 30-vuotiaille — edustaja Kalli taisi kysyä näistä. On tarkoitus, että pilottialueilla tullaan tätä toimintaa käynnistämään niin, että näitä meidän työllisyysmäärärahoja [Puhemies koputtaa] käytetään siihen yritystoiminnan harjoitteluun ja tukemiseen. [Puhemies: Kiitoksia, aika!] Ja sitten myös Ohjaamot ovat tässä vahvasti mukana.

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Kiitoksia ministereille Lintilä ja Haatainen tästä pääluokasta.

Siirrytään seuraavaan pääluokkaan, ulkoministeriön hallinnonalaan. — Ministeri Haavisto, olkaa hyvä.

19.01 Ulkoministeri Pekka Haavisto: Arvoisa puhemies! Ulkoministeriön tehtävä on puolustaa Suomen etua maailmalla. Samalla rakennamme maailmasta vähän parempaa paikkaa meille kaikille.

Ensi vuoden talousarvio vahvistaa Suomen kansainvälistä vaikuttavuutta ja tukee koronaepidemian hallintaa ja jälkihoitoa. Kuluven vuoden tavoin talousarvioesityksessä painottuvat Suomen edustustoverkon toimintaedellytysten parantaminen, osallistuminen kansainväliseen konfliktinestoon ja rauhanvälitykseen sekä kehitysrahoituksen tason varmistaminen. Koronapandemian hallinta ja jälkihoito tulevat entisestään lisäämään tarvetta kansainväliselle yhteistyölle, mikä vaatii lisätoimia myös Suomelta.

Suomen ulko- ja turvallisuuspolitiikan arvopohjassa keskeistä on ihmisoikeuksien, oikeusvaltioperiaatteen, demokratian, rauhan, suvaitsevaisuuden ja tasa-arvon edistäminen kaikessa kansainvälisessä toiminnassa. Päämääränä on vahvistaa Suomen kansainvälistä

Pöytäkirjan asiakohta PTK 126/2020 vp

asemaa, turvata itsenäisyys ja alueellinen koskemattomuus, parantaa Suomen ja suomalaisten turvallisuutta ja hyvinvointia sekä ylläpitää yhteiskunnan toimivuutta.

Globaali keskinäisriippuvuus on valitettavasti törmäyskurssilla koko toimintaympäristöön heijastuvien suurvaltajännitteiden kanssa. Merkitykseltään kaikkein kauaskantoisimmat kysymykset, kuten ilmastomuutos, terveysturvallisuus ja ympäristön elinkelpoisena säilyttäminen, edellyttävät laajaa kansainvälistä yhteistyötä ja nopeita toimia. Pariisin ilmastopöytäkirja ja kestävä kehityksen tavoitteet määrittävä Agenda 2030 antavat perusteet lähivuosien yhteistyölle ja Suomen toiminnalle.

Koronapandemian myötä eriarvoisuus on vaarassa lisääntyä, ja hauraat valtiot ovat entistä haarampina. Pandemian laukaisema maailmanlaajuinen taloustaantumia asettaa vaikeita haasteita kestävä kehityksen tavoitteiden saavuttamiselle ja tekee toimintaympäristöstä entistä haarampaa. Pandemia näyttää voimistavan myös monia sellaisia kehityskulkuja, jotka olivat olemassa jo ennen kriisiä, kuten kansainvälisiin ihmisoikeusnormeihin, demokratiaan ja oikeusvaltioon sitoutumisen kyseenalaistamista ja niihin kohdistuvan paineen lisääntymistä. Sääntöpohjaisen kansainvälisen järjestelmän puolustaminen on Suomelle vielä tärkeämpää tänä hetkenä kuin aikaisemmin. Tämän vuoksi Suomi pyrkii keväällä 2021 jäseneksi YK:n ihmisoikeusneuvostoon kaudelle 2022—2024.

Euroopan unioni säilyy Suomen ulkosuhteiden tärkeimpänä viitekehyksenä ja turvallisuusyhteisönä myös turvallisuuden käsitteen laajentuessa. Sekä Euroopan että Yhdysvaltojen globaali vaikutusvalta muuttuu maailman moninapaistuessa. Samalla muutkin valtiot, kuten vaurastunut Kiina ja Venäjä, hakevat merkittävämpää asemaa kansainvälisesti. Afrikan merkitys EU:n strategisena kumppanina on kasvava. Pohjoismaat ovat edelleen Suomen lähimmät yhteistyökumppanit. Suomi toimii ensi vuonna puheenjohtajana Pohjoismaiden ulkoministereiden ulko- ja turvallisuuspoliittisessa yhteistyössä, Pohjoismaiden ministerineuvostossa sekä pohjoismais-balttilaisessa yhteistyössä.

Arvoisa puhemies! Ulkoministeriön varsinaisiin toimintameneihin esitetään 239 miljoonaa euroa. Kasvua kuluva vuoden talousarvioon on 1,3 miljoonaa euroa hallitusohjelman linjausten mukaisesti. Edustustojen työ koronapandemian keskellä on ollut korvaamatonta. Se on ollut tärkeää niin kriisin nopean etenemisen seurannassa, ennakkoinnissa ja ymmärtämisessä kuin suomalaisten auttamisessa eri puolilla maailmaa. Keskellä kriisiä olemme pitäneet hyvää huolta kansalaisistamme. Pohjoismaiden ja EU-koordinaatio esimerkiksi kotituloslentoissa on yksi esimerkki onnistuneesta yhteistyöstä kriisiin vastaamisessa.

Maailman ja Suomen siirtyessä pandemian jälkihoitoon ei voida unohtaa edustustoverkon merkitystä pienelle vientivetoiselle maalle. Tehtävämme on Suomen viennin ja kansainvälistymisen edistäminen sekä suomalaisen elinkeinoelämän tukeminen. Hallitusohjelman mukainen edustustoverkon vahvistaminen onkin nyt ajankohtaisempaa kuin koskaan myös talouden elpymisen näkökulmasta. Uusien edustustojen perustamista tulee hallitusohjelman mukaisesti viedä eteenpäin. Vuoden 2021 talousarvioesitykseen sisältyy yhden uuden edustuston avaaminen, jonka sijaintipaikasta päätetään myöhemmin. Ulkoministeriö jatkaa hallitusohjelman mukaisesti myös ensi vuonna maahantuloasioiden käsittelyn vahvistamista erityisesti työperäisen maahanmuuton pullonkaulojen purkamiseksi. Samalla jatketaan edelleen viisumitoiminnan kehittämistä sekä maahanmuuttoviestintää.

Muutokset kansainvälisessä toimintaympäristössä lisäävät tarpeita Suomen edustustoverkoston tietoturvaan ja turvallisuuteen liittyen. Talousarvioesityksen puitteissa jatketaan myös ulkoministeriön turvallisen tiedonvälityksen kehittämistä. — Kiitos, herra puhemies.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 126/2020 vp

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Kiitoksia, ja sitten omasta vastuualueestaan ministeri Skinnari, 5 minuuttia.

19.06 Kehitysyhteistyö- ja ulkomaankauppaministeri Ville Skinnari: Arvoisa puhemies! Koronan vaikutuksesta äärimmäinen köyhyys ja nälkä ovat maailmassa kääntyneet kasvuun ja monet kehitystulokset ovat vaarassa. Erityisen huolestuttava tilanne on Saharan eteläpuolisessa Afrikassa, jonka ennustetaan vajoavan tänä vuonna taantumaa ensimmäisen kerran 25 vuoteen. Äärimmäisessä köyhyydessä elävien määrä nousee jopa 70—100 miljoonalla, puolet heistä IMF:n arvion mukaan Afrikassa. Seisomme vedenjakajalla, ja meillä on tilaisuus tehdä asioita kriisin jälkeen uudella tavalla. Meidän on ajettava loputkin siilot alas kaupan ja kehityksen yhteisvaikutusten tieltä ja saatava yksityinen sektori mukaan kestävän kehityksen työhön.

Kehitysvaikutusten kestävyyttä hahmotetaan usein niin sanotun nexus-ajattelun kautta eli humanitäärisen avun, kehitysyhteistyön ja rauhantoimien jatkumona. Tämä on hyvä lähtökohta, mutta riski on, että kolmiosainen ajattelu on lopulta kuin jakkara, joka näyttää sinänsä tukevalta mutta jonka varaan ei uskalla täydellä painolla nojata. Koska kestävä kehitys edellyttää taloudellista kasvua, kauppa tulisi mieltää neksusajattelun neljänneksi jalaksi. Se loisi allemme tukevan tuolin.

Arvoisa puhemies! Globaalit haasteet ovat valtavat, mutta koronavirus haastaa myös Suomen omaa avointa taloutta vakavasti. Suomalaistoimijoiden toimintaedellytysten vahvistaminen kehittyvillä markkinoilla edesauttaa huippuosaamiseemme perustuvien ratkaisujen tarjoamista kehitysmaiden haasteisiin ja avaa samalla uusia markkinoita suomalaisille yrityksille. Vahvempi läsnäolo tukee myös osaltaan sitä, että eurooppalaiset vaihtoehdot ja arvot muodostuvat kehitysmaissa halutuimmaksi vaihtoehdoksi. Kehittyvien maiden kapasiteetin, talouden ja kaupan vahvistuminen on välttämätön edellytys niiden kestäväpohjaiselle nousulle.

Arvoisa puhemies! Muutama huomio määrärahoista. Suomen julkisen kehitysyhteistyön arvioidaan olevan ensi vuonna kokonaisuudessaan 1,2 miljardia euroa. Tämä on noin 0,49 prosenttia bruttokansantulosta. Ulkoministeriön lisäksi suurimmat menoerät sisältyvät valtiovarainministeriön, sisäministeriön ja työ- ja elinkeinoministeriön budjetteihin. Ulkoministeriön hallinnoimaan varsinaiseen kehitysyhteistyöhön ehdotetaan 711 miljoonaa euroa. Tämä sisältää akuutista globaalista tilanteesta johtuen noin 25 miljoonan euron nousun. Esitämme hallitusohjelman mukaisesti vahvistusta muun muassa monenkeskisten organisaatioiden ja kansalaisjärjestöjen rahoitukseen, humanitäärisen apuun sekä Finnfundin toimintaan. Koronakriisi on osoittanut, että Suomen kehityspolitiikan painopisteet tukevat yhteiskuntien kriisinkestävyttä laajasti. Tulosten saavuttamisessa aivan olennaisia ovat johdonmukaisuus, pitkäjänteisyys ja vahvuksiimme nojautuminen. Korostankin tässä yhteydessä määrärahojen käytön strategisuutta, vaikuttavuutta ja järjestelmätason muutosten aikaansaamista.

Ensi vuoden budjetilla ulkoministeriö jatkaa myös Suomen viennin ja suomalaisten yritysten liiketoimintamahdollisuuksien, talouskasvun ja työllisyyden tukemista. Meidän tulee tunnistaa pandemian jälkeiset ensi vaiheen markkinoiden avautumiset, olla etulinjassa ja käynnistää nopeasti vahvemmat vienninedistämistoimet sekä kehittää uusia virtuaalisia työkaluja tukemaan vientiponnisteluja. Koronan vuoksi koko Team Finland -verkosto on toiminut proaktiivisesti yrityksiin päin, ja tähän on liittynyt luonnollisesti myös koronahoitustukimuotoja.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 126/2020 vp

Viennin edistämisessä olennaista on edustustoverkon kattavuus. Nyt pitää olla rohkeutta avata uusia edustustoja, ja samalla tulee vahvistaa nykyisiä Team Finland -resursseja erityisesti Euroopassa, Aasiassa ja Afrikassa. Näin vastataan myös exit- ja jälleenrakennustyöryhmän raporttiin, jossa todetaan selvästi, että Suomi on jatkossakin taloudellisista ulkosuhteistaan [Puhemies koputtaa] riippuvainen yhteiskunta. Viennin ja kansainvälistymisen edistämiseen onkin syytä panostaa entistä [Puhemies: Aika!] enemmän. — Kiitos.

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Nyt on mahdollisuus debatoida tässä muutama tunti. Olkaa hyvä ja painakaa V-painiketta, te, ketkä haluatte osallistua keskusteluun. Omalta paikaltaan pitää painaa.

19.12 Erkki Tuomioja sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Suomi haluaa olla kokoaan suurempi maailmalla. Tämä hallitusohjelman kirjaus on joskus voinut saada vähän ivallisiakin reaktioita, mutta se on kuitenkin ihan oikea ja tärkeä asia, koska meidän hyvinvointimme, meidän turvallisuutemme, meidän tulevaisuutemme riippuu siitä, miten tämä kansainvälinen yhteisö pysyy koossa ja miten se pystyy ratkaisemaan ne haasteet, joita vain yhdessä voidaan ratkoa. Sen vuoksi olen hyvin tyytyväinen siihen, että budjetissa on huomioitu sekä kehitysyhteistyön merkittävä nostaminen että myöskin edustustoverkon laajentaminen — molemmat asioita, jotka jäivät aikaisemmin varjoon ja joissa tapahtui paljon vahinkoja, joita nyt korjataan. Kun meillä on ambitio olla rauhankäytön tai rauhanturvaamisen pieni suurvalta eikä meillä koskaan kuitenkaan ole suurvaltaresursseja tätä varten, niin silloin on entistään tärkeämpää, että kaikkia näitä käytetään yhdessä samanaikaisesti ja tehokkaasti, ja olen vähän huolissani siitä, että yksi pieni momentti rauhankäytön näyttää tässä budjetissa supistuneen miljoonalla. Se on minusta [Puhemies: Aika!] väärä signaali. — Kiitos.

19.13 Mika Niikko ps (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Hallituksen budjetissa on listalla tämän edustustoverkon parantaminen ja yhden uuden edustuston avaaminen. Nyt kun tarkastellaan tätä kokonaisuutta, niin tässä herää mieleen tämä Afganistanin lähetystön tilanne. Nimittäin ministeri Kaikkonen on maininnut, että Suomen Nato-johtoinen operaatio voi mahdollisesti päättyä suomalaisten osalta jo ensi keväänä. Toki tämä oli nyt vain uutinen ja tässä on monta muuttujaa vielä matkassa, mutta siellä kuitenkin on erittäin suuret lähetystökustannukset. Ja jos ajatellaan sitä, missä näitä rahoja tarvittaisiin nimenomaan vaikka viennin edistämisen kannalta, niin vaikkapa Intiassa, joka tuli esille meillä valiokuntakuulemisissa. Siellä on valtavat markkinapotentiaalit, ja meillä on kuitenkin vain Delhissä suurlähetystö. Esimerkiksi Tanskalla ja Ruotsilla on Mumbaissa konsulaatit, ja moni muu maa panostaa sinne erittäin voimakkaasti, koska se on tuleva markkina-alue, jossa monet maat jo tekevät hyvää kauppaa. Arvoisa ulkoministeri, millä tavalla voitaisiin kohdentaa näitä lähetystöihin [Puhemies: Aika!] osoitettuja varoja siten, että se edistäisi kauppaa mahdollisimman paljon?

19.14 Jaana Pelkonen kok (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Tällä viikolla vietetään kansainvälistä tyttöjen päivää. Ilmastomuutoksen vaikutukset ovat kiistattomia ja osuvat meidän kaikkien elämään mutta erityisen kipeästi kuitenkin kehitysmaiden tyttöjen elinympäristöön ja elämään. Ilmastomuutos muun muassa lisää koulupudokkuutta ja lapsiavioliittoja, heikentää tyttöjen ravitsemusta, aiheuttaa pakolaisuutta sekä altistaa

Pöytäkirjan asiakohta PTK 126/2020 vp

tyttöjä erilaiselle hyväksikäytölle. Globaalisti tyttöjen aseman parantaminen vaatii ilmastoon hillitsemisen ohella myös paljon työtä tasa-arvon eteen, ja korona on lisännyt entisestään haasteita. Kehitysyhteistyöhön tehtävät määrärahakorotukset ovat ehdottomasti tärkeitä ja kannatettavia. Emme kuitenkaan ole vielä siellä paljon puhutussa 0,7 prosentin tavoitteessa, ja kysynkin: mitä kuuluu suunnitelmalle tähän tavoitteeseen pääsemiseksi?

19.15 Mikko Savola kesk (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Vakaa ulkopolitiikka, hyvät suhteet eri ilmansuuntiin, omasta maanpuolustuskyvystä huolehtiminen — niihin perustuu meidän ulko- ja turvallisuuspolitiikkamme. Ja se on hyvä, että se tehdään hyvässä konsensuksessa, aina hyvässä yhteistyössä yli puoluerajojen, oltiin hallituksessa tai oppositiossa.

Kriisinhallinta on se, missä Suomi on ollut maailmalla vahva ja on edelleenkin vahva. Me olemme mukana operaatioissa, joilla on pyritty vakauttamaan tilannetta, niin kuin esimerkiksi Afganistanissa. Nyt Yhdysvallat on viimeisimpien tietojen mukaan vetäytymässä Afganistanista hyvinkin nopealla aikataululla, jo joulukuun mennessä, ja kysyisin nyt ulkoministeriltä: Kuinka tätä on käyty läpi Suomessa, niin ettei tässä tehdä korvaamatonta vahinkoa sillä, että tämä terrorismin vastainen taistelu jää kesken, ja ettei näille ihmisoikeusasioille, jotka maassa eivät edelleenkään ole hyvin, tule vahinkoa? [Puhemies koputtaa] Ja kuinka huolehditaan siitä, että [Puhemies: Aika!] tämän operaation hyvät asiat eivät nyt tässä haudaudu hukkaan?

19.17 Inka Hopsu vihr (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! On hienoa, että budjettiesityksessä kehitysyhteistyömäärärahataso nousee hallitusohjelman mukaisesti. Vaikka emme vielä saavuta 0,7 prosentin tavoitetta, suunta on kuitenkin oikea. Määrärahatason lisäksi olennainen kysymys on se, mihin ja miten Suomen kehitysyhteistyörahat kohdennetaan.

Koulutus on kestävä kehityksen kulmakivi. Koulutus on perusedellytys myös köyhyyden vähentämiselle, työpaikkojen luomiselle, talouskasvulle, tasa-arvolle, vakaille demokratioille ja myös ilmastomuutoksen torjumiselle. Yksikään Suomen kehityspolitiikan prioriteeteista ei toteudu ilman koulutusta, ja siksi koulutuksen nostaminen Suomen kehityspolitiikan painopisteeksi oli todella tärkeää. Mitkä ovat ne konkreettiset toimet, joilla Suomi aikoo edistää koulutuspainopistettä ja hyödyntää Suomen vahvaa koulutusosaamista kehittyvien maiden koulutuksen edistämiseksi ensi vuonna ja tulevaisuudessa?

19.18 Paavo Arhinmäki vas (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Ulkomaankauppaministeri Skinnari kritisoi kolmijalkaista jakkaraa. Paheksun tätä syvästi. Artekin kolmijalkainen jakkara 60, niin sanottu Aalto-jakkara, vuodelta 1934 on suurimpia suomalaisia designklassikoita — ja vientituotteita. Ulkomaankauppaministerin pitäisi nimenomaan edistää tällaisten designtuotteiden vientiä entisestään, ei kritisoida niitä täällä.

Arvoisa puhemies! Vakavammin: Hallitusohjelman mukaan Suomi ei vie puolustusmateriaalia ihmisoikeuksia polkeviin tai sotaa käyviin maihin. Suomi on kuitenkin vienyt Turkkiin — onneksi silloinen pääministeri Rinne totesi Syyrian-hyökkäyksen jälkeen, että enää ei viedä. Arabiemiraatteihin on viety varaosia. Ja toisaalta sitten, jos mietitään aseosastoja, niitä on tehty muun muassa Israelista, joka ylläpitää laittomia siirtokuntia ja Gazan saartoa. Haluaisin nyt kuulla, mihin suuntaan tämä hallitusohjelman kirjaus [Puhemies koputtaa] on viemässä meidän asevientiä [Puhemies: Aika!] ja toisaalta aseosastoja.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 126/2020 vp

19.19 **Kimmo Kiljunen sd** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Tämän pääluokan ehkä tärkein ja suurin momentti on kehitysyhteistyö, ja siltä osin täytyy vahvasti kiittää hallitusta — selkeä suunnanmuutos verrattuna edelliseen hallitukseen, joka käytännössä rojautti kehitysyhteistyön. Nyt kurssi on käännetty. Kehitysyhteistyön määrärahat sekä määrällisesti nousevat että kansantuoteosuudet nousevat 0,6 prosentilla lähes 0,5:een tällä hetkellä. Ja mikä olennaista, myöskin vähiten kehittyneiden maiden osalta tätä nousua on 0,16:sta 0,18:aan. Kansainvälinen tavoitehan on tuo 0,2 näille vähiten kehittyneille maille ja 0,7 tuolle koko kehitysyhteistyölle. Tärkeää on, että myöskin sisällöllisesti humanitaariseen apuun panostetaan reilusti ja erittäin arvokas tai laadukkaita kehitysyhteistyö, kansalaisjärjestöjen tekemä toiminta, nostetaan uudelleen keskeiseksi. Minäkin haluaisin kysyä samaa, mitä täällä jo kysyttiin: Miltä näyttävät nämä kansainväliset tavoitteet 0,7 ja 0,2? Mikä on se karkea suunnitelma, joka hallituksella näihin liittyen on? Onneksi olkoon joka tapauksessa kehitysyhteistyömäärärahojen nostosta.

19.20 **Ville Tavio ps** (vastauspuheenvuoro): Herra puhemies! Ymmärrämme moraalisen velvollisuuden tukea kehitysmaita, mutta olisi korkea aika myöntää, että kehitysapu ei oikein toimi, se ei tuota toivottuja tuloksia. Esimerkiksi tuonne Saharan eteläpuoliseen Afrikkaan on varmaan pumpattu enemmän rahaa kuin toisen maailmansodan jälkeiseen Euroopan jälleenrakentamiseen. Vastaavasti Aasiaan käytetty kehitysapu on vähäisempi kuin Afrikkaan käytetty, ja silti Aasiassa on noustu köyhyydestä. Eli ei voida suoraan sanoa, että tuo kehitysavun määrä olisi siinä ratkaiseva tekijä.

Pienenä maana Suomen on jokseenkin vaikea hallita useita projekteja ja kohdentaa niitä tehokkaasti. Siksi perussuomalaiset panostavatkin enemmän laatuun kuin määrään. Kysyn ministeriltä: onko tuo 0,7 prosentin tavoite itseisarvo, vai olisivatko tarjotun [Puhemies koputtaa] avun tulokset kuitenkin tärkeämpiä?

19.21 **Anne-Mari Virolainen kok** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Edustaja Taviolle kehottaisin, että lukisitte Kehityspolitiikan tulosraportin vuodelta 2018. Siinä on aika paljon konkreettisia tuloksia, joita on saatu vuosien varrella aikaiseksi. [Ville Tavion välihuuto] Tämä pandemia on todellakin valitettava, ja se aiheuttaa sen uhkan, että monet kehitystulokset kääntyvät aivan pääläelleen, taantuvat.

Kuuntelin mielenkiinnolla sitä, kun, ministeri Skinnari, sanoitte sen, että nyt on viimeinen hetki purkaa siilot kaupan ja kehityksen väliltä. Se on minusta tosi hyvä asia, varsinkin kun mainitsitte vielä sen, että yksityisen sektorin merkitys on erittäin suuri silloin, kun me puhumme esimerkiksi Afrikan mantereesta, ja sehän on nyt tässä hallituksella painopisteenä. Yritykset, jotka haluavat lähteä niille markkinoille, ottavat poliittista riskiä ja ottavat taloudellista riskiä, ja siksi kysynkin ministeri Skinnarilta: mitkä ovat ne keinot, joilla te houkuttelette suomalaisia yrityksiä lähtemään Afrikan markkinoille [Puhemies: Aika!] ja saamaan aikaan tuloksia siellä?

19.22 **Joonas Könttä kesk** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Edellisen puhujan asiantuntemus näkyy ja kuuluu. Muun muassa tuosta raportista käy hyvin ilmi, että tyttöjen ja naisten koulutusaste on saatu nousemaan kehitysavun myötä, ja kehitysavulla voidaan tehdä paljon. Se ei poissulje sitä, etteikö voida myös virheistä ottaa oppia ja tarkastella kriittisesti sitä, mitä voidaan tehdä paremmin.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 126/2020 vp

Olisin kysynyt ulkomaankauppa- ja kehitysministeriltä, miten voisimme houkutella entisestään kauppiaita Suomeen, suomalaisten kauppiaita maailmalla, investointeja maahan ja toisaalta houkutella osaajia isänmaan palvelukseen. Miten tätä voisi vahvistaa? Meillä on aika kattava edustustoverkko, ja sitä edelleen lisätään. Nyt on panostettu viimeisimmät vuodet siihen, että uudet diplomaatit osaavat tehdä vientiä entistä paremmin ja osaavat markkinoida tuotteita, mutta miten me saamme parannettua tätä entisestään? Aivan kuten te alussa sanoitte, Suomi on pieni avotalous, ja kauppa on tälle maalle erittäin tärkeää, ja siihen pitää panostaa.

19.23 Saara Hyrkkö vihr (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Koronapandemia on tarjonnut eräänlaisen savuverhon naisten oikeuksia vastustavalle liikehdinnälle ympäri maailmaa. Jo kertaalleen saavutettuja seksuaalioikeuksia vastaan hyökätään eri puolilla maailmaa sekä avoimesti että ikään kuin varjoissa, monin eri keinoin. Esimerkkinä: YK:n yleiskokouksessa nämä naisten oikeuksia ja seksuaalioikeuksia vastustavat maat, Yhdysvallat etunenässä, pyrkivät määrittelemään uudelleen jopa perustavanlaatuisia ihmisoikeuksia. Heidän mukaansa vuoden 1948 ihmisoikeusjulistuksessa on ikään kuin liikaa ihmisoikeuksia, ja he pyrkivät heikentämään naisten ja sukupuoli- ja seksuaalivähemmistöjen asemaa. Suomen pyrkimys ihmisoikeusneuvostoon on todella tärkeä ponnistus ja hieno osoitus siitä, että me olemme valmiita tekemään töitä ihmisoikeuksien puolesta silloinkin — ja ehkä erityisesti silloin — kun se on vaikeaa. Kysynkin oikeastaan molemmilta ministereiltä: mitä voimme tehdä, jotta tämä hyökkäys seksuaalioikeuksia vastaan ja pyrkimys [Puhemies koputtaa] heikentää niitä voidaan [Puhemies: Aika!] pysäyttää?

19.25 Paavo Arhinmäki vas (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Tällä hetkellä yksi sotakriisi, joka on hyvin ajankohtainen ja huolestuttava, on Armenian ja Azerbaidžanin välillä. Taustalla on pitkä historiallinen taakka. Siellä toimii Venäjä, mutta ennen muuta myös Turkki. Turkki on pyrkinyt laajentamaan toimintaansa ja vaikutusvaltaansa: hyökkäys Syyriaan kurdien kimppuun sen lisäksi, että oman maansa sisällä käy sotaa kurdeja vastaan, ja nyt on myös Armenian ja Azerbaidžanin välinen sota, jossa Turkilla on Azerbaidžanin puolella suuri rooli, [Erkki Tuomiojan välihuuto] sen lisäksi Libyassa YK:n turvaneuvoston vastaisia toimia ja niin edelleen. Kysyisinkin: miten Suomi aikoo reagoida tähän Turkin toimintaan? Eihän enää ole sama linjaus kuin edellisellä ulkoministerillä, jonka mukaan Suomi ja Turkki jakavat kivijalkanaan [Puhemies koputtaa] samat demokraattiset arvot?

19.26 Johannes Koskinen sd (vastauspuheenvuoro): Herra puhemies! Tässä ovat edellä kollegat todenneet tyydytyksellä tämän kasvavan kehitysyhteistyövarojen määrän. Kysyisin siihen liittyen tästä vielä reilummin kasvavasta EU:n kehitysrahoituksesta. Naapurussuhdeohjelmat niin pohjoisessa Afrikassa kuin sitten meistä itään ja kaakkoon kasvavat rajusti tulevilla seitsemänvuotiskaudella, ja suomalainen vientihän on noin perinteisesti menestynyt aika heikosti näissä kehitysrahoituksilla hoidettavissa hankkeissa. Minkälaisia ajatuksia ministerillä on, miten nyt jatkossa pärjätään paremmin, kun siellä iso osa tästä rahoituksesta kohdistuu sellaisiin sektoreihin, joilla Suomella on hyvää ja korkeaa teknologista osaamista ja myöskin tämmöistä hankeosaamista? Miten näiden kehityspankkien ja muun kehitysrahoituksen kautta päästäisiin paremmin sisälle? Sanon yhtenä esimerkkinä,

Pöytäkirjan asiakohta PTK 126/2020 vp

että tämän Euroopan kehitysrahaston, Cotonoun sopimuksen, puitteissa, mutta [Puhemies koputtaa] samaan tapaan pitäisi mennä muillekin alueille.

19.27 Sakari Puisto ps (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Tämä maailma on nyt hyvin monimutkainen, ja tapahtumat tapahtuvat nopeasti. On erilaisia jännitteitä, puhutaan valuuttasodista, teknologiasodista ja niin edespäin. Ja tämä kaikki tietysti aiheuttaa sen, että myös ulkopoliittikan toimijoiden pitää olla kartalla siitä, mitä tapahtuu teknologiassa ja taloudessa ja niin edespäin, yhä tiiviimmin. Onko teillä ajatuksia ja mitä ajatuksia teillä on siitä, miten tämä näyttäytyy nimenomaan ulkoministeriön kompetenssipoolissa? Tämä kysymys liittyy osin ehkä siihen, mitä edustaja myös Könttä kysyi. Tietysti laajempi ja tiiviimpi yhteistyö eri hallinnonalojen välillä on tärkeää, mutta myös näiden itse henkilöiden ulkoministeriön piirissä täytyy tietysti olla kykeneviä absorboimaan tietoa.

19.28 Ilkka Kanerva kok (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Oikeastaan minulla on kysymys ulkoministerille ajatellen sitä, kuinka tärkeää meidän maailmassamme ja ajattelussamme, mielenmaisemassa, on arvopohjainen ulkopoliittikka. Nyt on vaan niin, että niillä voimistuvilla valtakeskuksilla maailmanpolitiikassa, jotka ottavat enenevää, suurempaa, kasvavaa roolia, on arvopohja entistä kauempaa siitä, mitä me pidämme arvossa. Ja meidän arvomme ovat aika kevyttä tavaraa aika monien tällaisten valtakeskusten suunnasta, katsot itään tai katsot länteen, valitettavasti.

Emme voi luopua arvopohjaisesta ulkopoliittikasta, mutta haluaisin kuulla ulkoministerin näkemyksen siitä, miten hän painottaa arvopohjaista ulkopoliittikkaa ja sellaista ulkopoliittikkaa, jossa otetaan näiden isojenkin toimijoiden omat intressit ja edut huomioon, mitä kautta on kuitenkin päästävässä sitten myöskin [Puhemies koputtaa] konkreettisiin lopputuloksiin ajatellen kansainvälisen järjestelmän toimivuutta [Puhemies: Kiitoksia!] ja sen myönteisiä tuloksia.

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Annan ministereille, kummallekin, 2 minuutin vastauspuheenvuorot, sen verran kysymyksiä on tullut.

19.29 Ulkoministeri Pekka Haavisto (vastauspuheenvuoro): Kiitoksia. — Erinomaisia kysymyksiä. Kollega vastaa varmasti noihin kehy-kysymyksiin.

Edustaja Tuomiojalle: Niin sanotun kakkoskorin rahoitus, joka hallituksella on vielä käsittelemättä, kokonaisuudessaan sisältää myöskin näitä rauhanvälitysmäärärahoja, eli tilanne ei ole tällainen, jonka kuvasitte, kokonaisuuden osalta, vaan rauhanvälityksen kokonaisresurssit ovat kasvavia. Tässä on tärkeää myös huomata, että nyt avasimme rauhanvälityskeskuksen tuonne ulkoministeriöön 1. päivä lokakuuta, eli myöskin henkilöresursseja on aivan toisella tavalla. Ja olemme tietysti hyvin tyytyväisiä myöskin siihen, että USA ja Venäjä valitsivat Helsingin tämän New Start -sopimuksen keskustelupaikaksi.

Edustaja Niikko ja edustaja Savola, otitte kysymykseenne tämän Afganistanin operaation tulevaisuuden. Ja yhdyin hyvin paljon edustaja Savolan näkemykseen, että ei saisi käydä niin, että sotilaiden nopealla vetämisellä aiheutettaisiin tilanne, jossa ne pitkän aikavälin saavutukset Afganistanissa lakoaisivat. Siellähän on tilanne, jossa Suomi on nyt mukana järjestämässä tätä Afganistanin apulupauskokousta marraskuussa. Olin tänään juuri yhteydessä Afganistanin neuvottelijoihin, jotka ovat olleet Qatarissa ja seuranneet näitä Dohan neuvotteluja. Tämä on hyvin tärkeä poliittinen prosessi, ja olisi hyvin tärkeää, että

Pöytäkirjan asiakohta PTK 126/2020 vp

myöskin tämä sotilaallinen komponentti tukisi tätä, mitä nyt näissä neuvotteluissa saadaan aikaan. Eli toivotaan, että mitään tämmöistä äkillistä nopeaa vetäytymistä ei tapahtuisi.

Edustaja Arhinmäki, totesitte aseviennistä. Ehkä tässä vain nopeana vastauksena, että kaikki ei näy näissä päätöksissä, koska silloin kun hallituksen linja on tiukentunut, on yrittäjiä ja yrityksiä, jotka eivät lähde hakemaan näitä lupia tai saavat ennakkovaroituksen siitä, että tiettyihin maihin näitä lupia ei saada. Tämä todellisuus näyttäytyy ehkä vähän toisenlaisena kuin näissä tilastoissa.

Teillä oli myös erinomainen kysymys Armenian ja Azerbaidžanin kriisistä. Tulin tänne juuri puhelusta Turkin ulkoministerin Çavuşoğlun kanssa, ja olen puhunut tällä viikolla Armenian ja Azerbaidžanin ministerien kanssa. Suomi on mukana tässä [Puhemies koputtaa] niin sanotussa Minskin ryhmässä tätä ongelmaa ratkomassa, ja nyt yritetään löytää tähän rauhanomaista ratkaisua.

19.31 Kehitysyhteistyö- ja ulkomaankauppaministeri Ville Skinnari (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Edustaja Niikko kysyi uusien lähetystöjen osalta lähetystöverkon tasapainosta liittyen kauppaan, vientiin ja kaikkeen muuhunkin. Kyllä se tulee olemaan tasapainossa. Se tulee olemaan tasapainossa, koska Suomi tarvitsee kaikkia näitä meille poliittisesti tärkeitä elementtejä.

Mitä kuuluu 0,7:n tavoitteelle? Suunta on oikea. Me laadimme nyt aikataulua, aikataulutettua tiekarttaa, ja esimerkinomaisesti voin sanoa, että vaaditaan noin 100—150 miljoonaa euroa vuodessa lisäystä, jotta olisimme siinä tasossa. 0,2:n tavoitteen osalta olemme itse asiassa aika lähellä, 0,18 häämöttää jo lähitulevaisuudessa.

Edustaja Tavio, mitä hyötyä on kehitysyhteistyöstä? Annan muutaman esimerkin. Vietnamin toiminee hyvänä esimerkkinä, jossa kehityksen kautta on pystytty kehittämään yhteiskuntaa, kehittämään rakenteita, luomaan kaupallisia suhteita. Toisena esimerkkinä annan teille Mosambikin. Suomalaiset kahdeksan energiateknologian yritystä — itse asiassa Vaasan alueelta, Wärtsilän johdolla — voivat sähköistää kokonaisen maan ja samalla tehdä ilmastopositiivista työtä, [Ville Tavio: Hiilivoimalla, vai?] ja suomalainen teollisuus on siellä kärjessä. Sen pohjalla on pitkäjänteinen kehitysyhteistyö. Eli me tarvitsemme molempia, kehityspolitiikkaa ja sen hyvää, pitkäjänteistä työtä, jotta me voimme tehdä miljardilla niitä vientituloja, mitä suomalainen teollisuus tarvitsee. Ja mielelläni avaan teille enemmän tätä digitalisaation maailmaa, mobiiliverkkojen rakentamista eri mantereilla. Siinä meillä on Suomessa yksi yritys, joka on itse asiassa maailman parhaita alallaan, eli tässäkin mielessä tämä on suuri mahdollisuus.

Edustaja Hopsu kysyi, edelleenkin aivan oikein, koulutuksesta. Me olemme sitoutuneet myös koulutuksessa monella tavalla, uudella tavalla — Education Cannot Wait -kokonaisuus, Global Partnership for Education näistä esimerkkeinä — ja siinä olemme maailman huippua myös digitalisaation kautta.

19.34 Aki Lindén sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Esitän kysymyksen, joka on rakenteeltaan omastakin mielestäni hieman outo, mutta kysyn kehitysyhteistyöasioista vastaavalta ministeriltä: Meillä on nyt varsinaisen kehitysyhteistyön määräraha 711 miljoonaa euroa siinä momenttikohdassa. Viime syksynä käsitellessämme budjettia perussuomalaiset esittivät 300 miljoonan euron vähennystä kehitysyhteistyömäärärahaan. Arvostan sinänsä sitä, että opposition vaihtoehtobudjeteissa on selkeitä ja rohkeita avauksia, mutta olen siitä lähtien miettinyt: mitä oikeasti Suomen kansainväliselle maineelle ja Suo-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 126/2020 vp

men yhteyksille muihin maihin tapahtuisi, jos tällainen päätös menisi meillä täällä läpi? Ja pyydän siitä nyt aivan vilpittömästi teidän arviotanne. [Mika Niikko pyytää vastauspuheenvuoroa]

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Kiitoksia. — Edustaja Niikko, olkaa hyvä.

19.35 Mika Niikko ps (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Kiitos, puhemies, kun sain vastauspuheenvuoron. — Voin perussuomalaisten puolesta nyt kertoa, mitä tarkoittaa perussuomalaisten kehitysyhteistyön kriittisyys. Nyt kun täällä esimerkiksi on määrärahan kohdentamista maaohjelmissa, maa- ja aluekohtaisesti on ohjattu 180 miljoonaa euroa, niin täällä on myös sektoribudjettitukea esimerkiksi Somalialle. Nyt me ajattelemme niin, että kun Somalia esimerkiksi saa rahaa, niin se on sitoutunut vaikkapa tyttöjen ja naisten aseman kohentamiseen. Esimerkiksi 2014 Somalian hallituksessa allekirjoitettiin peruskirja, jossa sitouduttiin lopettamaan lapsiavioliitot vuoteen 2020 mennessä. Kuitenkin elokuussa Somalian parlamentissa keskustellaan lakialoitteesta, jossa lasten olisi mahdollisuus mennä naimisiin murrosiän alkaessa, mikä voi tarkoittaa, että 10-vuotiaaksi tultuaan. Tästä keskusteltiin elokuussa Somalian parlamentissa. Ja Somaliassa on tällä hetkellä esimerkiksi lapsiavioliittoja siten, että heidän oman virallisen arvionsa mukaan 34 prosenttia [Puhemies koputtaa] on mennyt alle 18-vuotiaana naimisiin [Puhemies: Aika!] ja 6 prosenttia alle 15-vuotiaana. [Puhemies: Kiitoksia!] Eli tällä tässä minä tarkoitan sitä, että rahat pitäisi kohdentaa siten, että se aidosti auttaa lapsia ja naisia.

19.36 Saara-Sofia Sirén kok (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Tänä vuonna vietetään YK:n 70-vuotisjuhlavuotta, ja tämän juhlavuoden teemana on dialogin ja vuorovaikutuksen edistäminen. Minusta tämä on huomionarvoista ja erittäin arvokasta, että jos joidenkin budjetin pääluokkien keskustelu on varsin vastakkainasettelun värittämää, niin tämä ulkoministeriön hallinnonalan keskustelu ei sitä ehkä niinkään ole. Ja kokoumuksenkin näkökulmasta nämä hallinnon alalla tehtävät panostukset ovat oikeansuuntaisia ja vastaavat myös meidän tavoitteitamme pitkälti.

Sääntöperustaisen ja monenkeskisen yhteistyön vahvistamiselle on nyt enemmän tarvetta kuin ehkä pitkään aikaan. Kysyisinkin ulkoministeriltä: Miten näette Suomen roolin ja mahdollisuudet tässä globaalissa haastavassa tilanteessa? Miten aiotaan huolehtia YK:n toimintaedellytysten [Puhemies: Aika!] turvaamisesta etenkin tässä hetkessä?

19.37 Marko Asell sd (vastauspuheenvuoro): Puhemies! Jossain vaiheessa Suomi ja Eurooppa nousevat tästä kriisistä. Nousemme entistä vihreämpänä. Vihreään talouskasvuun on meilläkin vastattava etukenossa. Nyt on oltava tuntosarvet herkkänä megatrendeille ja signaaleille, joista voidaan löytää oikeat polut menestykseen kansainvälisessä kaupassa.

Esimerkiksi noston kiertotalouden alat. Meillä on Pirkanmaalla Eco3, kiertotalouden yrityspuisto, johon on sijoitettu 70 miljoonaa euroa. Siellä toimii 28 yritystä, ja se kehittyy ja laajenee koko ajan. Tämä on konsepti ja kiertotalouden alusta, joka on systeeminä vietävissä maailmalle. Se on laajennettavissa helposti esimerkiksi Pohjoismaihin. Tähän kiertotalouteen ja jätehuoltoon liittyvä osaamisemme pitäisi valjastaa erityisesti kolmansiiin maihin — kun uutisista seuraamme alan tilannetta siellä. Kun EU:n elpymisrahaa tai muita vientitukia aletaan eri alueille kohdentamaan, niin huomioidaan siinä nyt muun muassa Eco3:n kaltaisten kiertotalouskonseptien potentiaali. Miten tätä alaa voitaisiin maailmalle

Pöytäkirjan asiakohta PTK 126/2020 vp

viedä tehokkaammin? Voisiko kehitysyhteistyötukia käyttää tähän jätehuollon kehittämiseen?

19.38 Mikko Savola kesk (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Kyllä näiden asevientilupien pitää olla linjassa muiden EU-maiden vientilupien kanssa. Näen, että tässä ei voida olla tiukempia kuin muut maat ovat. Tässä on meillä kyseessä huoltovarmuus, tässä on meillä kyseessä meidän omat työpaikat. Pahimmillaan me liputamme meidän osaisemamme tai meidän yrityksemme meidän maamme rajojen ulkopuolelle. Ja kyse on myöskin luottamuksesta — siitä, että jos me olemme jotain toimittaneet, niin kyllä meidän pitää myöskin varaosahuolto siinä pystyä sen jälkeen toimittamaan. [Välihuuto sosiaalidemokraattien ryhmästä] Joskus voi olla myös niitä tilanteita, että me olemme ostaneet jotakin ja me voimme tarvita huoltoa niihin välineisiin, mitä me ostamme. Tämä on asia, missä meidän pitää olla johdonmukaisia. Pidän tuosta ministeri Skinnarin puheenvuorosta, kun puhuitte siitä, että meidän pitää päästä pois siiloutumisesta, ja kyllä tässäkin asiassa TEMin, meidän omistajaohjauksen, puolustusministeriön ja ulkoministeriön tavallaan keskinäinen keskustelu on äärimmäisen tärkeää. Nyt kysyisinkin: kuinka tämä keskusteluyhteys teillä toimii näitä asioita selvitettyä, ja kuinka huolehditaan, [Puhemies koputtaa] että meidän vientilupapolitiikkamme on linjassa muiden EU-maiden kanssa?

19.40 Vilhelm Junnila ps (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Neljä kysymystä.

Ensimmäinen ministeri Skinnarille 5G:n ulkopoliittisesta merkityksestä: vaikuttaako sen kehityskuva Suomen geopoliittisiin suhteisiin, miten Nokian kilpailukyky turvataan, ja millainen asento Kiinan vaikuttamispyrkimykseen tietoverkkojen suhteen otetaan?

Ja seuraavat ministeri Haavistolle:

Vuoristo-Karabahista olikin juttua. Tietenkin Etyjin Minsk-ryhmä sitä yrittää ratkaista, mutta tähän ryhmäänhän kuuluu muun muassa Turkki, ja sen vuoksi se on aika vaikeaa. Mutta tekeekö Suomi jotakin konkreettista UM:n puolella nyt? Näkyykö se Turkki-suhteissa? Ranskahan on aika avoimesti kertonut mielipiteensä tästä. Onko esimerkiksi Venäjään oltu yhteydessä kahdenkeskisesti? Sillä on kuitenkin ratkaisun avaimet taskussaan.

Näköjään neljää kysymystä en ehdi, mutta otetaan vielä yksi — koskettaa siviilikriisinhallintaa. Sen painopiste on muun muassa Georgiassa. Millainen Suomen rooli alueella tällä hetkellä on, toimitaanko siellä Abhasian tasavallan vastaisella rajalla vai missä, ja miten Venäjän aggressio vaikuttaa siellä tänä päivänä?

19.41 Pia Kauma kok (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Suomi on perustamassa uuden suurlähetystön ensi vuonna mahdollisesti joko Kaakkois-Aasiaan tai Afrikkaan. Molemmat alueet ovat hyvin mielenkiintoisia. Jos mietitään esimerkiksi EU:n ohjelmaa Afrikassa, niin siellä varmasti aukeaa erilaisia mahdollisuuksia suomalaisille yrityksille — esimerkiksi Marokko on hyvin esimerkillinen ja kunnianhimoinen uusiutuvan energian vaihtoehtojen käyttöönottoamisessa. Ja toisaalta jos ajatellaan esimerkiksi edustaja Niikon esille ottamaa Intiaa, niin sielläkin samalla tavalla yrityksille avautuu mahdollisuuksia infran ja vesi-infran rakentamisessa, muutamia mainitakseni. Mitkä teidän kriteerinne tämän suurlähetystön avaamiselle ovat?

Ja, arvoisa puhemies, vielä toinen kysymys: Kehitysyhteistyö on erittäin tärkeää, sitä ei käy kiistäminen, mutta silloin tällöin käy ilmi, että on myöskin väärinkäytöksiä. Viime vuonna tuli esiin, että Sambiasa 45 yhteistyövuoden jälkeen kävi ilmi, että siellä oli vä-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 126/2020 vp

rinkäytöksiä. Onko meillä tällä hetkellä lupin alla muita tällaisia maita, joissa vastaavia väärinkäytöksiä olisi tulossa esiin?

19.42 Inka Hopsu vihr (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Hallituksen tavoitteena tosiaan on olla kokoaan suurempi maailmalla. Tämä edellyttää riittävän kehitysyhteistyöresurssien lisäksi myös keinoja tukea yksityissektorin kautta tapahtuvaa kehityshaasteisiin vastaamista. Suomi on sitoutunut edistämään YK:n kestävä kehityksen tavoitteita mukaan lukien tavoitetta ”leave no one behind” eli ’ei jätetä ketään jälkeen’. Suomen ja muiden toimijoiden tulisi pystyä tukemaan erityisesti Afrikan kestävä kehitykseen sitoutuneita pieniä ja keskisuuria yrityksiä. Kuitenkin näissä yrityksissä on suuri työllisyyspotentiaali ja sitä kautta potentiaali puuttua myös pakolaisuuden juurisyihin.

Finanssipoliittisissa sijoituksissa on paljon mahdollisuuksia. Miten myös kasvavat finanssipoliittiset sijoitukset saataisiin tukemaan kestävä kehityksen tavoitteita hauraimissa maissa? Miten esimerkiksi Finnfund tai muut toimijat voisivat suunnata sijoituksia tukien erityisesti [Puhemies koputtaa] hauraiden maiden pieniä yrityksiä?

19.43 Arto Satonen kok (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Ulkoministeri Haavisto totesi täällä osuvasti, että kansainvälisen sääntöperusteisen järjestelmän turvaaminen on Suomelle äärimmäisen tärkeää. Näin varmasti on. Niin on myös se, että demokratia ja ihmisoikeudet etenevät. Haluaisinkin kysyä ulkoministerin arviota Valko-Venäjän tilanteesta. Valko-Venäjä tietysti koskettaa meitä aika vahvasti, koska täältä Eduskuntatalolta on lyhyempi matka Minskiin kuin Rovaniemelle, ja on aika lailla käsittämätöntä, että niin lähellä meitä on sellainen tilanne, että siellä ei voida vaalituloksiin luottaa, ja niitä ihmisiä, jotka sitten osoittavat mieltään ja vaativat rehellisiä, uusia vaaleja, pidätetään. Tästä on ehkä tullut myös vähän symboli sille, että voivatko tänä aikana jossain demokratia ja ihmisoikeudet edetä. [Puhemies koputtaa] Haluaisin kuulla analyysiä tästä tilanteesta.

19.44 Paavo Arhinmäki vas (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Edustaja Niikko nosti täällä, aivan oikein, esille Intia-kysymyksen ja New Delhin suurlähetystön lisäksi mahdollisen konsulaatin Mumbaihin. Ylipäänsä se alue on kiinnostava. Sieltä tulee paljon osaajia myös Suomeen, esimerkiksi Bangladeshista. Olen ymmärtänyt, että viisumin hakeminen on suuri ongelma sekä pakistanilaisilla että bangladeshilaisilla. Onko mietitty, kun suurlähetystöverkkoa käydään läpi, sitä, miten voitaisiin avittaa sitä, että näitä osaajia saataisiin Suomeen helpommin? Esillä on ollut pitkään esimerkiksi lähetystö Bangladeshissa.

Toinen — sitten kauemmas itään — jos mietitään kauppapolitiikan näkökulmasta, on Kiina-kysymys. Se käyttää pehmyttä valtaa ympäri maailmaa mutta sisällä aika raakaa valtaa. On uiguurien vankileirit, uiguurien tilanne on aikamme pahimpia ihmisoikeusloukkauksia. Millä tavalla tällaiset kysymykset nousevat Kiinan kanssa toisaalta ulkopoliitikassa esille, [Puhemies koputtaa] toisaalta kun Kiinan kanssa tehdään paljon kauppaa, niin miten esimerkiksi uiguurien tilanne [Puhemies: Aika!] niissä otetaan esille?

19.46 Hussein al-Tae sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Kiitos puheenvuoron antamisesta.

Ensinnäkin edustaja Ovaskalle: ihmettelen sitä, että ihmisoikeudet eivät ole [Inka Hopsu: Savolalle! — Mikko Savola: Ovaska ei ole täällä!] — anteeksi, Savolalle — se ensisi-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 126/2020 vp

jainen puntari, kun näistä asioista puhutaan. Te sanoitte, että ensisijainen puntari on se, ovatko muut Euroopan maat yhtä tiukkoja vai eivätkö ole näissä asemyynneissä. Se ei voi olla niin. Jos suomalaisia aseita käytetään jonkun koulun ja siviilien tappamiseksi, niin siinä vaiheessa meillä täytyy joku klausuuli olla, ettei näin kävisi.

Ulkoministeri Haavisto, onko ihmisoikeudet se ensisijainen puntari, millä perusteella voimme esimerkiksi jonkun diilin perua, jos katsotaan ja nähdään todistusaineiston valossa, että aseitamme on käytetty esimerkiksi siviilikohteiden pommittamiseen? — Kiitos.

19.47 Arja Juvonen ps (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! 25.6.2018 uutisoitiin, että ulkoministeriöllä on 1,2 miljoonaa euroa kehitysyhteistyörahoja, joita on väärinkäytetty, ja väärinkäytöksiin liittyviä epäilyjä ulkoministeriö sai 16—28 kappaletta vuosittain vuosina 2015—2018. Kysyisin teiltä, ministeri: onko näitä rahoja saatu takaisin perittyä?

Suomi on lopettanut kehitysyhteistyön Sambian kanssa, ja vuonna 2023 maksetaan viimeinen erä. Kysyisin, miksi ihmeessä vielä maksetaan, koska Sambiassa nämä epäilyt kohdistuivat juurikin Suomen tukemaan sosiaaliturvaohjelmaan ja ne rahat eivät menneet sinne oikeisiin kohteisiin. Tein tästä myös kirjallisen kysymyksen vuosi sitten.

Ministeri Skinnarilta kysyisin liittyen koulutusvientiin: Eikö olisi viisasta mennä paikan päälle? Miten edistätte sitä, että esimerkiksi hoitotyötä voidaan lähteä opettamaan paikan päälle?

Ja lopuksi ministeri Pekka Haavistolle haluan antaa kiitoksia koronakriisissä toimimisesta, kun järjestitte suomalaisia kotiin. [Puhemies koputtaa] Tiedän, että otitte sydämen päälle sen asian.

19.48 Ville Kaunisto kok (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Kansainvälisyys on elinehto Suomelle monella eri tasolla niin turvallisuuden kuin kaupankin puolella. Koronakriisi on valitettavasti kiihdyttänyt ongelmia monin paikoin maailmaa. Myös rauhattoisuus leviää viruksen lailla. Monet lapset elävät jatkuvassa vaarassa.

Haastava aika korostaa Suomen mahdollisuutta kehittää omaa kansainvälistä asemaansa esimerkiksi kriisinhallinnan puolella. Olen erittäin kiitollinen ministereille, että juuri kriisinhallinnan määrärahat pysyvät melko lailla samalla vanhalla tasolla.

Suomen pitää kiinnittää kriisinhallinnan tehtävissä huomio enemmän laatuun kuin määrään ja sitä kautta johtajuuteen. Miten te, arvon ministeri, varmistatte, että valtioneuvostolta tulee vahva poliittinen tuki suomalaisen kriisinhallinnan ammattilaisille, ja edistätte heidän mahdollisuuttaan kansainvälisten operaatioiden johtotehtäviin?

19.49 Erkki Tuomioja sd (vastauspuheenvuoro): Herra puhemies! Ministeri Haavisto mainitsi New Start -neuvottelut Helsingissä, ja se onkin ainoa valopilkku maailmassa, jota muuten leimaa irtaantuminen asevalvonta- ja aseriisuntasopimuksista ja varustelukierre, joka näyttää Suomeenkin jossain määrin heijastuneen. Tässä tilanteessa me emme tiedä, tuleeko tästä Start-sopimuksesta tuloksia.

Mutta on toinenkin valopilkku, ja se on se, että ratifiointien määrä täydelliseen ydinasekieltosopimukseen lisääntyy niin, että sopimus astuu kyllä lähikuukausina voimaan. Tällä on merkitystä. Vaikka se ei yhtään ydinasetta vielä poistakaan, niin se lisää painetta ydinasevaltioille ja antaa tukea ydinsulkusopimuksen toimeenpanolle myöskin tältä osin. Toivon, että hallituksessa, eduskunnankin antaman viitteen mukaisesti, seurataan tätä kehitys-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 126/2020 vp

tä ja ollaan valmiita antamaan myöskin Suomen panos — ottaen huomioon, että [Puhemies koputtaa] 56 meidän entistä kollegaammekin Nato-maista jo vetosi tämän puolesta.

19.51 Kimmo Kiljunen sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Ulkoministeri Haavisto kertoi käyneensä puhelinkeskustelun tänään Turkin ulkoministerin kanssa. Te yhdessä hänen kanssaan johdatte myöskin YK:n puitteissa toimivaa rauhanvälittäjien ystävyy verkostoa. Kävittekö mahdollisesti keskustelua tästä verkostosta? Todennäköisesti ette. Hieman ehkä ironisesti joudun tämän toteamaan tietäen Turkin tämänhetkisen politiikan luonteen.

Sen sijaan kysyisin tästä rauhanvälityskeskuksesta, joka on ministeriöön perustettu. Onneksi olkoon siitä. Oli myöskin hyvä kuulla, että nimenomaan rauhanvälitykseen varattavat määrärahat ovat kasvaneet. Kertoisitteko hieman tämän keskuksen agendasta, minkä tyyppisiin toimiin te olette suuntaamassa sitä, ja hieman siitä toimintaohjelmasta, mitä sillä tavoitellaan?

19.51 Mika Niikko ps (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Ministeri Skinnari, mainitsitte hyvänä suorituksena kehitysyhteistyömalleista muun muassa Vietnamin, joka on päässyt jaloilleen ja saanut kehitysyhteistyötä, mutta jos oikein muistan, niin vaalikautena 2011 keskusteltiin ainakin kansanedustajien kesken siitä, että siellä jos jossain rahat, mitä sinne annettiin, menivät korruptioon. Täältä eduskunnasta tehtiin tarkastusmatkoja. En viitsi mainita, keitä kansanedustajia matkoilla oli. Voin kertoa, että kyllä heille virallisten tarkastusten jälkeen tultiin näyttämään, kertomaan, mimmoisissa huviloissa ne kaverit asuivat, jotka projektia johtivat. Lopetettiinko tämä Vietnamin rahoitus nimenomaan tästä syystä, että siellä oli korruptioepäilyksiä? Tiedätekö te tätä? Oliko tässä mitään tutkimusta meneillään ulkoministeriössä?

Ja mitä tulee Somaliaan, niin en saanut vastausta siihen — kun täällä budjettikirjassa sanotaan ”sektoribudjettitukea kumppanimaiden hallituksille” — onko ehtona se, että tyttöjen ja naisten oikeudet paranevat, jos sitä rahaa hallitukselle annetaan. Onko tästä mitään kirjattua lausumaa, että me ehdollistamme sen tuen näihin ihmisoikeuksiin?

19.53 Ville Tavio ps (vastauspuheenvuoro): Herra puhemies! Ministeri Skinnari mainitsi Mosambikin ja ilmastonmuutoksen samassa lauseessa positiiviseen sävyyn. Kysyisin: miten suhtaudutte siihen, että Mosambik pyrkii olemaan maailman suurin hiilentuottajamaa? Eli Suomi epäsuorasti tukee Afrikan kasvavia hiilivoimaloita.

Ilmastopolitiikasta puhutaan kehityspolitiikan yhteydessä aika kauniiseen sävyyn, mutta ikävä totuus on, että jos CO₂-päästöjen vähentämisen ottaa tosissaan, niin väestönkasvuahan tässä tulisi vähentää, eli väestönkasvuun tulisi puuttua nyt eikä kymmenen vuoden päästä. Tunnistaako ministeri Haavisto väestönkasvun ja sen myötä kasvavan kulutuksen merkityksen hiilidioksidipäästöjen kasvussa? Suomalaisten autoilu ei siinä paljoa enää paina, kun tulevana vuosikymmeninä Afrikkaan syntyy jopa 2 miljardia uutta ihmistä elämään tällä mosambikilaisella hiilellä.

19.54 Jaana Pelkonen kok (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Edustaja Virolainen käytti hyvän puheenvuoron Afrikkaan liittyen. Afrika on mainittu täällä useammasakin puheenvuorossa. Suomen oman kansallisen Afrika-strategian valmisteluhan on nyt käynnistetty, ja tämän strategian tavoitteesta eli Suomen ja Afrikan suhteiden laajentami-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 126/2020 vp

sesta kehitysyhteistyöstä poliittiseen ja taloudelliseen yhteistyöhön on helppo olla samaa mieltä ja sitä helppo tukea. Mutta minä kysyisin: Onko tähän suhteiden laajentamiseen liittyen jo olemassa jotain tarkempia suunnitelmia, koska tämä on erittäin mielenkiintoinen aihe? Ja mikä Afrikka-strategian aikataulu on? Käsittääkseni strategia ei tule eduskuntaan varsinaisesti käsiteltäväksi. Miten tätä Suomen Afrikka-strategiaa koordinoidaan EU:n kanssa?

19.55 Anne-Mari Virolainen kok (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Suomi tunnetaan maailmalla tasa-arvon mallimaana. Ja kun me katsomme tätä siviilikriisinhallintaa, niin siinäkin YK:n tavoitteena on, että rauhanturvaajista 15 prosenttia olisi naisia. Valitettavasti meidän lukumme on tällä hetkellä 5 prosenttia, ja hallituksen tavoitteena on, että se nostettaisiin 7 prosenttiin. Kysynkin ministeri Haavistolta: onko tässä tämä kunnianhimon taso riittävän korkea?

19.55 Ilkka Kanerva kok (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! On tosi motivoivaa saada puheenvuoro tässä vaiheessa listaa, jossa puhujia on ollut jo parikymmentä vähintäänkin ja ministerillä on minuutti—kaksi aikaa vastata niihin. On täysin kestämaton tilanne sinänsä käydä tätä keskustelua, joka ei ole todellinen.

Mutta sanonpa nyt kuitenkin oman mielipiteeni tai kysymykseni tästä kehitysyhteistyöstä. Vielä sen verran, että olisiko mitenkään mahdollista ajatella, että kun meidän vahvuutemme on meidän koulutusjärjestelmämme, niin Afrikassa voitaisiin hyvin nimikoida yksi tietty maa, johon Suomen koulutusvienti toteutettaisiin tavalla, joka lähtee aivan perustasta korkeakoulutasolle saakka, ja se toteutettaisiin tavalla, joka onnistuessaan antaisi esimerkkiä myöskin laajemmalle koulutusviennille myöhemmässä vaiheessa.

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Kiitoksia. — Ja nyt annan ministeri Haavistolle 4 minuuttia ja ministeri Skinnarille 3 minuuttia aikaa vastata.

19.56 Ulkoministeri Pekka Haavisto: Arvoisa puhemies! Edelliseltä kierrokselta, edustaja Kanerva, teillä oli erinomainen kysymys, geopolitiikka versus arvopohjaisuus, ja molemmat ovat niitä elementtejä. Syy siihen, miksi arvioin myöskin tätä arvopohjaisuutta, on se, että saamme suuremman joukon liittolaisia näiden arvojen taakse, jos puhumme multilateralismista, ihmisoikeuskysymyksistä ja demokratiakysymyksistä, liittolaisia, jotka välttämättä eivät ole jonkun suurvallan naapurimaita tai tällaisia, joita geopolitiikka yleensä koskee enemmän, mutta tämä geopolitiikkaa unohtamatta — tärkeä näkökulma.

Edustaja Sirén, erinomaisella tavalla nostitte esiin tämän YK:n 70-vuotisjuhlavuoden ja sääntöperustaisuuden monenkeskisyyden. Suomi on ollut mukana Saksan ja Ranskan aloittamassa Alliance for Multilateralism -hankkeessa. Siinä on noin 70 maata, se ei ole pieni joukko enää, ja se haastaa myöskin sen, että on maita, jotka vähättelevät multilateralismin merkitystä. Pahinta vähättelyä on tietysti irtautua YK:n järjestöistä, niin kuin näimme WHO:lle, Maailman terveysjärjestölle, käyvän, olemme nähneet UNCHR:lle, palestiinalaisjärjestöille tai Unescolle käyvän. Nyt WHO:n osalta, Maailman terveysjärjestön osalta, Suomi lisäsi omaa rahoitustaan — vähän niin kuin vastapainona kuulumme niihin maihin, jotka sitten koettivat kompensoida tätä menetystä. YK:n toimintaedellytykset ilman muuta Suomen näkökulmasta pitää turvata.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 126/2020 vp

Edustaja Junnila ja edustaja Kaunisto, hyvin kuvasitte sekä kriisinhallinnan että siviilikriisinhallinnan merkitystä ja tärkeyttä. Ensinnäkin edustaja Junnilalle tästä, minkälaisia tehtäviä siviilikriisinhallinnassa olemme tehneet ja missä onnistuneet: Otan usein esimerkkinä Ukrainan ja Itä-Ukrainan työn. Meidän miehemme ja naisemme Etyjissä ovat päässeet esimerkiksi sinne Itä-Ukrainan sektoreille ja rajojen yli ja tehneet aivan valtavaa työtä keskellä kriisiä — ja tässä vielä liitän edustaja Virolaisen ajatuksen siihen, että sekä naisia että miehiä tarvitaan näissä. Suomella taitaa olla siviilikriisinhallintapuolella noin 40 prosenttia naisia, mutta olette oikeassa, sotilaallisella kriisinhallintapuolella on vähemmän, ja tässä meillä on vielä tehtävää.

Edustaja Satonen otti esille ajankohtaisen poliittisen kysymyksen, Valko-Venäjä-kysymyksen: mikä on Suomen linja, mitä voidaan tehdä. Olimme tietysti ensin viestittäneet, kun näimme, mitä vaaleista oli tulossa, ja olimme tietysti ensin jo vaatineet sinne kansallisia tarkkailijoita, joita ei sinne huolitettu. Sitten nähtiin tämä vaalien epäonnistunut ääntenlaskenta, mielenosoitukset kaduilla. Vetosimme tietysti muiden EU-maiden joukossa, ja myöskin käytin omaa ulkoministerisuhdettani ulkoministeri Makeihin, että nyt on otettava opposition ääni vakavasti ja aloitettava siellä neuvottelut. No, näin ei ole käynyt: olemme nähneet poliisiväkivallan, ihmisiä on joutunut lähtemään maasta ja nyt viimeksi diplomaatteja, Liettuan ja Puolan diplomaatit joutuivat sieltä poistumaan. Tämä kehitys ei ole hyvä, ja olemme pyrkineet muun muassa Ruotsin kanssa katsomaan, voisiko Etyjin mekanismeja käyttää tässä. Ruotsista on tulossa Etyjin puheenjohtajamaa. Mutta kuten hyvin sanoitte, tämä on lähellä meitä, tämä koskee meitä ja vaikuttaa siihen Eurooppaan, missä me parhaillaan elämme.

Edustaja Tuomioja, puhuitte tästä New Start -aloitteesta, ja itsekin pidän sitä valopilkuna. On hyvin kiinnostavaa, mihin tämä ydinasekieltosopimus johtaa, ja näen samalla tavalla kuin te analysoitte, että se voi johtaa myöskin ydinasevaltojen lisääntyvään painostukseen tältä osin. Erittäin tärkeä näkökulma, ja hallituksessa edelleen näistäkin kysymyksistä käydään jatkuvaa keskustelua.

Edustaja Kaumalla oli kysymys näistä uusista lähetystöistä ja näistä kriteereistä, millä avataan uusia lähetystöjä. Siinä yhdistyvät monet kaupalliset intressit, Suomen edustautuminen, mahdollisesti suomalaisia yhteisöjä, jotka toimivat näissä maissa, suomalaisia yrityksiä, jotka toimivat, mutta myöskin meidän poliittinen intressimme. Tämä liittyy vähän myöskin tähän edustaja Pelkosen Afrikka-strategiakysymykseen, että haluamme enemmän poliittisia suhteita, dialogia, aitoa vuoropuhelua myöskin Afrikan maiden kanssa — esimerkiksi Länsi-Afrikka on alue, jolla emme ole oikein edustautuneina. Uskon, että Afrikka-strategia luo sen ajattelutavan, että emme katso niin kuin ylhäältä alaspäin, emme katso vain avunantaja—avunsaaja-näkökulmasta vaan tasavertaisesta näkökulmasta kaupan, kehityksen, yhteisten ilmastokysymysten ja muiden osalta myöskin Afrikkaa tänä päivänä.

Puhemies Anu Vehviläinen: Ja ministeri Skinnari, 3 minuuttia.

20.01 Kehitysyhteistyö- ja ulkomaankauppaministeri Ville Skinnari: Arvoisa puhemies! Edustajat Koskinen ja Lindén kysyivät, miten Suomi olisi paremmin mukana kehityspankkien ja kehitysrahastojen toiminnassa, miten Suomi liimautuisi paremmin julkisiin hankintoihin, mitä jos emme olisi mukana monenkeskisessä toiminnassa, mihin edustaja Lindén ilmeisesti viittasi. Totta kai Suomi on monella tavalla mukana, mutta pitää olla re-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 126/2020 vp

hellinen siinä, että me olemme pieni maa ja meidän elinkeinorakenne ja meidän elinkeinoelämän hartioiden suhteellisen kapeat, kuten tapahtumat Suomessakin osoittavat. Sitä pitää monipuolistaa, ja sitä työtä me teemme, mutta kuten sanoin, meillä on paljon, paljon mahdollisuuksia, ja me olemme siihen laittaneet lisää panostuksiakin.

Sitten edustaja Junnilalle: Digitalisaatio, teknologian murros, 5G — erinomainen kysymys. Maailman pelikenttä ei ole tasainen, ja totta kai me teemme sen eteen työtä kauppapolitiikassa Euroopan unionissa Suomea, että se olisi mahdollisimman tasainen. Ja on hyvä huomata, että Nokia on erittäin osaava ja kilpailukykyinen toimija, ja nyt kun maailmanmarkkinoita jaetaan uudestaan, niin on tärkeää, että Nokia menestyy, koska silloin myös Suomi menestyy.

Edustaja Kaumalle: Oikeastaan sama kysymys maailmanmarkkinoista, niiden jakamisesta. Se tapahtuu nyt. Oli aika ennen ja jälkeen koronan, ja meidän pitää kysyä itseltämme, kummalla puolella haluamme olla, millaista maailmaa haluamme rakentaa.

Ja edustaja Tavio, puhuitte kivihiilestä, Mosambikista. Juuri itse asiassa suomalainen Wärtsilä tekee sen ratkaisun: korvaa kivihiihen kaasulla. Tämä on ilmastoteko, tämä on suomalaista osaamista. Siitä se 200 miljoonaa tuotekehitysinvestointina Vaasaan on erinomainen osoitus. Suomi on tässä maailman parhaita, joten tukekaamme sitäkin työtä yhdessä.

Vietnamin historiasta en valitettavasti tunne kaikkia asioita liittyen tähän hankkeeseen, mutta on ihan selvää, että väärinkäytöksen osalta ulkoministeriö reagoi heti. Kaikki selvitetään, ja me suhtaudumme näihin kaikkiin erittäin vakavasti. Sambian osalta tiedän sen, että kyseinen hanke on välittömästi jäädytetty. En kaikkia edellisen hallituksen tai vuosien 2011—2015 tapahtumia tietenkään tässä voi teille avata, mutta varmasti selvitämme tätäkin asiaa ja palaamme siihen.

Seksuaali-, lisääntymisterveys, siihen liittyvät oikeudet, Suomen painopiste, naisten ja tyttöjen asema, myös vammaisten osallistaminen — tässä tietysti SRHR-toiminta kaiken kaikkiaan tukee tasapainoista väestönkasvua. Se jos mikä on tärkeää, ja siinäkin suomalainen osaaminen, neuvolatoiminta, ylipäätään kaikki se, mitä me teemme YK:n kanssa, on erittäin tärkeää.

Edustaja Asellille kiertotaloudesta, Nokian mallista: Kiitos Nokian, me tarvitsemme tällaisia lähtöjä, mutta se meidän ongelma on siinä, että kun mittasuhteet ja koko ovat aika pieniä, niin siitä on matkaa sinne Wärtsilän maailmaan. Mutta tätä työtä me hallituksessa yhdessä ministeri Lintilän kanssa teemme, että te [Puhemies koputtaa] voitte olla Nokian ratkaisun kanssa mukana myös kehittyvillä markkinoilla.

20.04 Mika Niikko ps (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! En vielä saanut ihan selkeätä vastausta siitä edustustoverkoston laajentamisesta. Siinä kyllä voisi mennä ihan sinne juureen. Kysymys olisi kuitenkin sellainen, että — esimerkin sanon vaikkapa tästä Intian markkina-alueesta, kun Tanska ja Ruotsi erittäin hyvin menestyvät siellä, esimerkiksi konsulaattien kautta Mumbaissa — olisiko meillä mahdollisuus käyttää niitä rahoja esimerkiksi sinne Intian muille alueille pysyviä toimipisteitä perustettaessa. Tämä olisi tällainen strateginen valinta tavallaan. Mistä sinne löytyisi rahaa? Voisiko löytyä rahaa esimerkiksi siitä Afganistanin lähetystön kohdalta? Olisi hyvä, jos joskus arvioitaisiin se, kuinka tärkeä se Afganistanin lähetystö on, koska se maksaa useita miljoonia, pelkästään sen turvaaminen, vuosittain, ja sinänsä sitä Afganistania voitaisiin hoitaa vähän etäämpääkin.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 126/2020 vp

Mutta mitä tähän kehitysapuun tulee, niin siihenkään nyt ei ihan vastauksia tullut, mutta monet teistä, jotka ette ole täällä aikaisemmin olleet, eivät tiedä, että vuonna 2011 vaalikauden aikana esimerkiksi Afganistanissa jäivät kiinni hallitukset siitä, kun ne varastivat 900 miljoonaa dollaria [Puhemies koputtaa] kehitysapurahoja, joista vain 200 miljoonaa saatiin takaisin, [Puhemies koputtaa] ja me olemme kuitenkin antaneet Afganistaniin nyt tämän neljän vuoden aikana 111 miljoonaa euroa — tosin budjettitukena [Puhemies koputtaa] on mennyt [Puhemies: Aika!] vain noin 10 miljoonaa vuodessa.

Puhemies Anu Vehviläinen: Edustaja Kanerva. — Oliko Edustaja Kanervalla puheen-
vuoro?

20.06 Ilkka Kanerva kok (vastauspuheenvuoro): En ehkä pyytänyt, mutta käytän. [Naurua] Ei, kyllä minä olen pyytänyt useamman kerran, puhemies...

Puhemies Anu Vehviläinen: Kannattaa käyttää, jos saa.

...vähän huonolla menestyksellä [Eduskunnasta: Nyt on menestystä!] — tämä käy varsin hyvin — kehuakseni kyllä näitä toimenpiteitä, joita hallitus ulkopolitiikassaan ja kansainvälisessä toiminnassaan edustaa.

Mutta tässä yhteydessä en nyt suoranaisesti kehu, mutta yhdyin siihen näkemykseen kehitysyhteistyön merkeissä, mistä edustaja Niikko täällä puhui, sen vuoksi, että Intia ei ole ollut ikään kuin meidän intressipiirissämme. Kiina on merkittävä katseenvangitsija, ymmärrettävistä syistä, mutta se ei saisi merkitä sitä... Jos vähänkään katsoo pidemmän ajan trendejä, niin Intia on meille huomattavan merkittävä yhteistyökumppani eri muodoissaan, lähtien siitä, että joka tapauksessa — päinvastoin kuin eräät muut kansainväliset suuret toimijat — Intia on pohjimmiltaan kuitenkin demokratia, joka tarjoaa paljon paremmat lähtökohdat kuitenkin [Puhemies koputtaa] yhteistyön toteuttamiseen kuin monien muiden kanssa on lähtökohtaisesti asianlaita.

20.07 Erkki Tuomioja sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Intia on demokratia, mutta se on kuitenkin hyvin pitkälti tällä hetkellä matkalla Erdoğanin Turkin mallin mukaiseen järjestelmään, ja siitä on syytä olla tosiaan huolissaan. Ministeri ei oikein kommentoinut tätä Turkin rauhanvälitysyhteistyötä. Ymmärrän, että se on kiusallista, eikä siitä nyt tarvitse isompaa numeroa tehdä, mutta rauhoittaisi varmaan mieltä, jos me tietäisimme, että tämä vähin äänin tullaan hautaamaan sen vuoksi, että silloin kun aloitimme sen, Turkilla ei ollut ongelmia mihinkään suuntaan, mutta nyt siellä on sotia joka suunnassa. Tämä tekee siitä rauhanvälityksen kohdemaan, se ei missään tapauksessa ole rauhanvälityksen esikuvamaa.

20.08 Arja Juvonen ps (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Palaan vielä näihin kehitysyhteistyörahoihin. Katselin tuossa vuoden 2019 tilinpäätöstä ulkoministeriöstä. Siellä kerrottiin, että 17 väärinkäytösepäilyä on silloin sinne kirjattu ja hieman alle 80 000 euroa olisi sitten vielä perinnässä. Kysyisin tästä ja toivon, että saamme tästä sitten vielä lisätietoja. Itseltäni on tulossa kirjallinen kysymys aiheesta. 2019 maksoimme myös Nigeriaan kehitysyhteistyörahoja, ja samana vuonna sitten paljastui siellä Nigeriassa — kun täällä mainittiin sana koulutus — erittäin pahoja väärinkäytöksiä. Siellä oli jopa kidu-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 126/2020 vp

tettu näitä opiskelijoita ja oppilaita. Kysyisin: mitenkä sitten katsotaan, että nämä rahat varmasti kohdistuvat oikeisiin kohteisiin?

Arvoisa rouva puhemies! Vielä kysyisin tästä Agenda 2030 -toimenpideohjelmasta, jossa me olemme kaikki hyvin syvästi ja vahvasti mukana. Mitkä ovat niitä näkyvimpiä saavutuksia, mitä olemme siellä maailmalla saavuttaneet, ja entä sitten Suomessa? Miten näet, millaisena sitä ohjelmaa esimerkiksi muualla Euroopassa otetaan käyttöön? Meillähan esimerkiksi köyhyyden poistaminen on yhtenä teemana.

20.09 Mikko Savola kesk (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Pidin tuosta edustaja Kanervan esityksestä, että olisi maa, missä voitaisiin rakentaa koulutusjärjestelmä alusta loppuun. Mutta meillähan olisi tämäntyyppistä osaamista ottaa kohdemaalla kerrallaan esimerkiksi metsäosaamisessa, ilmastonmuutoksen torjumisessa tätä kautta, omassa ruoantuotannossa näihin maihin. Meillä on valtavasti osaamista näissä eri asioissa, ja sen takia tätä tulisi vahventaa enemmän.

Oikeastaan kysyisinkin ministereiltä: kun meillä tätä lähetystöverkostoa nyt vahvistetaan ja jokainen näistä lähetystöistä on se meidän käyntikortti tuolla maailmalla, niin kuinka varmistetaan se, että siellä on riittävä markkinointiosaaminen, siellä on Suomen lippu aina keskiössä, suomalaiset brändit aina tuodaan voimakkaasti esiin, markkinoidaan suomalaista tuotetta, suomalaista osaamista, haetaan niitä ratkaisuja yhdessä niitten paikallisten kanssa niin, että saataisiin mahdollisimman suuri hyöty sille kaikelle osaamiselle, mitä ollaan täällä kotimaassa leivottu, ja saataisiin sitä sitten vietyä, saataisiin niitä euroja tänne meille Suomeen myöskin tätä kautta tuotua, se koko laaja osaaminen laajempaan käyttöön?

20.10 Inka Hopsu vihr (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Mielihyvin tuen edustaja Kanervan näkemystä siitä, että Suomella voisi olla vahvempaa yhteistyötä Intian kanssa. Lähetystöjen lisäksi se voisi olla tutkimusyhteistyötä tai vaikka kansalaisjärjestöjen vahvempaa läsnäoloa siellä.

Mutta halusin puhua vähän ilmastonmuutoksesta, globaalista haasteesta, jonka kriittiset seuraukset näkyvät jo luonnonmullistuksina monin paikoin maailmaa. Niin ilmastokriisi kuin luonnon monimuotoisuuden kato, kiihtyvä katoaminen, ovat suuri uhka myös ihmisoikeuksien toteutumiselle. Olemme luvanneet tehdä ihmisoikeusperustaista ulkopolitiikkaa. Haluankin kysyä: Kuinka tämä ihmisoikeusnäkökulma ja ilmastotyö näkyvät vahvemmin nyt tällä hallituskaudella? Ja olemmeko aktiivisia kansainvälisessä ympäristö- ja ilmastopolitiikassa ja etsimme samanmielisiä kumppaneita, jotta voimme kansainvälisesti nostaa kunnianhimon tasoa ilmastonmuutoksen torjunnassa?

20.12 Vilhelm Junnila ps (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Kiitos ministereille vastauksista. Jatkan tuosta siviilikriisinhallinnasta joku muu kerta, sillä kysyn ministeri Haavistolta vielä Yhdysvaltain suhteista. Olen saanut viestiä, että neutraliteetti ulkosuhteissa jää välillä jonkin verran vajavaiseksi, ja siltä se toisinaan itsestään tuntuu. Se voi kuitenkin vaarantaa monia diplomaattisia ja kaupallisia suhteita, jos rapakon toisella puolella koetaan toiminta edes osittain värittyneeksi. Tietenkin Washington D. C. on erityisasemassa ja se asettaa paineita, mutta Amerikka on hyvin polarisoitunut maa suurilla osavaltiokohtaisilla eroilla. Ymmärretäänkö, että Suomen ei ehkä kannata liikaa nojata toisen valtapuolueen kylkeen vaan edistää suhteita laajemmin etenkin pääkaupungin ulko-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 126/2020 vp

puolella? Uskon, että meillä olisi mahdollisuus ottaa paljon enemmän irti etenkin kauppasuhteissa, joihin, kuten tunnettua, vaikuttavat myös geopolittiset tekijät. Onko asiaa laajemmin pohdittu? Jos ei, niin esitän sitä harkittavaksi.

20.13 Johannes Koskinen sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Salista satelee niin paljon kysymyksiä, että ministereiltä vastausajat loppuvat. Mutta jatkaisin tästä kehityspankkien kautta edustautumisesta, strategiasta siinä. Nythän, kun tämä Suomen kehitysyhteistyömäärärahataso nousee aika nopeasti, meillä olisi mahdollisuus harkita sitä, että hankitaan jalansijaa näihin kehityspankkien rahastoihin, joko aluekohtaisiin, maakohdaisiin tai teemakohtaisiin, mitä kautta pääsee todella isoihin kehityspanosrahavirtoihin, mukaan päätöksentekoon, jolloin siitä tiedettäisiin paremmin, ja silloin olisi myös näitä Suomen viennin ja tämmöisten kehityskumppanuuksien kohentamiseen paljon enemmän tilaisuuksia. Tässä esillä ollut Afrikka-strategia varmaan pitää sisällään tämänkaltaista ajattelua. Mutta kautta linjan erityisesti EU:n naapurussuhdeohjelmien rahavirtoihin mukaan pääseminen olisi tärkeää. Jos me olemme mukana tavalla, joka tukee myös suomalaista työllisyyttä, niin myös tämä kehitysyhteistyön laajempi hyväksyntä [Puhemies koputtaa] laajenee.

Puhemies Anu Vehviläinen: Ja molemmille ministereille 3 minuuttia. — Ministeri Haavisto aloittaa.

20.14 Ulkoministeri Pekka Haavisto: Kiitos, arvoisa puhemies! Kiitos taas hyvistä kysymyksistä. Aikaisemmalla kierroksella edustaja Kiljunen kysyi tästä rauhanvälityskeskuksesta, miten se toimii. Sen idea on nyt ensinnäkin kerätä yhteen nämä suomalaiset järjestöt ja järjestötoimijat ja myös tämmöiset rauhanvälityksen yksinyrittäjät, joita meillä on hyvin päteviä sellaisia, ja saada heidät verkostoitumaan keskenään niin, ettei tule päällekkäisyyksiä ja muuta, ja sitten toimia aktiivisesti näiden muiden maiden ja hallitusten mutta myöskin kansainvälisten järjestöjen kanssa rauhanvälityskysymyksissä. Se on jo osoittanut kyntensä, ja on erittäin hyvä, että tämmöinen vahvuus on ulkoministeriössä ja voimme myöskin markkinoida ikään kuin tätä rauhanvälitysosaamistamme keskitetympin ja järjestyneemmin YK-yhteyksissä, EU-yhteyksissä ja muualla.

Edustaja Taviolla oli täällä aikaisemmin kysymys väestönkasvusta ja kehityksestä. Oma vastaukseni tähän on aina ollut, että tämä tyttöjen koulutus, naisten koulutus, tyttöjen asema, naisten asema on se paras lääke, kun ajattelee yhteiskuntien muuttumista ja esimerkiksi sellaisia tilanteita, joissa suuri perhekokoon on ollut vaikka tae sosiaaliturvasta sitten vanhuudenpäivinä tai muuta. Silloin kun saadaan ihmiset koulutuksen piiriin ja järjestyneesti sosiaaliturva, se on se kaikkein paras lääke tähän kysymykseen.

Edustustoverkon osalta edustaja Niikko kysyi, voisiko Afganistanista lähteä, kun turvakulut ovat niin kalliit. Tietysti jos Afganistaniin tulisi nyt tässä Qatarin rauhanprosessissa kestävämpi rauhantilanne, niin kyllä turvakulutkin voisivat olla siellä pienemmät sitten eli saataisiin maahan rauhallisuutta. Ja vetoan ehkä siihen näkökulmaan, että ei kannata kuitenkaan lähteä nopeasti sellaisista hankkeista, joihin on satsannut paljon ja joissa on ollut pitkä sitoutuminen, vaan katsoa, että ne kehityksen hedelmät sitten jollain tavalla jäävät siihen maahan ja niitä voida tukea. Olisin tässä aika varovainen ainakaan mitään nopeita liikkeitä kuuluttamaan.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 126/2020 vp

Edustaja Tuomioja ja aikaisemmin edustaja Kiljunen kysivät tästä, vieläkö rauhanvälitysyhteistyö Turkin kanssa jatkuu, ja näin juuri onkin kuten kuvaatte, että Turkki on nyt niin kuin konfliktien osana eri puolilla, oli se sitten itäinen Välimeri tai Vuoristo-Karabah tietyssä mielessä tai muuta. Eli yhteydenpito sinänsä jatkuu, mutta nyt vähän toisissa merkeissä: koetetaan vaikuttaa siihen, että myöskin Turkki luopuisi joissain tapauksissa sotilaallisesta toiminnasta tai sen tukemisesta ja tulisi sitten neuvottelupöytään. Yhteydenpito sinänsä on tärkeää, mutta Turkin toiminta ei ole näissä kaikissa yhteyksissä hyväksyttävää.

Edustaja Juvonen kysyi hyvän kysymyksen Agenda 2030 -toimenpideohjelmasta, köyhyyden poistamisesta ja sen hyvin laajasta kirjosta, ja se on kyllä meillä semmoinen käsikirja ulkoministeriössä kaikkien toimintojen suhteen. Siellä on monia eri sektoreita, ja myöskin nämä rauhan ja kehityksen kysymykset kuuluvat siihen. Se minusta koskee sekä kotimaita että ulkomaita.

Edustaja Junnilalla oli vielä kysymys Yhdysvallat-suhteista. En ole huomannut eikä korviini ole kantautunut tällaista, että meillä olisi jollain tavalla huono tai huonontunut suhde Yhdysvaltoihin. Viittaan nyt vain siihen valtionpäämiesten aktiiviseen vuorovaikutukseen ja nyt tähän Helsingissä pidettyyn kokoukseen, jossa sekä Venäjä että Yhdysvallat katsoivat, että Helsinki on oikein sopiva paikka New Start -neuvotteluille, niin että tässä ei varmaan ollut ongelmaa. Se, mitä viittasitte sitten tähän alueelliseen kattavuuteen Yhdysvalloissa, oli erittäin tärkeä näkökulma, kiitos siitä.

Puhemies Anu Vehviläinen: Ministeri Skinnari, 3 minuuttia.

20.17 Kehitysyhteistyö- ja ulkomaankauppaministeri Ville Skinnari: Arvoisa puhemies! On selvää, että sen tapainen kysymys kuin oli edustaja Kanervalla — voimmeko tehdä koulutusjärjestelmän kokonaisuudessaan — on aivan oikea. Se on aivan oikea strategisen tason kysymys. Itse puhuin energiapuolesta, puhuin mobilisaatiosta eli digitalisaatiosta, ja siksi olen perustanut ulkoministeriöön kuuden teemasuurlähettilään kokonaisuudet, joissa on mukana koulutus, kauppa ja kehitys, energia- ja kiertotalous sekä digitalisaatio ja myös terveys ja hyvinvointi, johon tehtävään itse asiassa Päivi Sillanaukee siirtyi sosiaali- ja terveysministeriöstä. Olen erittäin iloinen siitä, että tämä poikkihallinnollisuus meilläkin nyt kehittyy, tämä on sitä aitoa siilojen purkamista. Ja sitä omistajuutta me voimme hakea maatasolla sitoutumisessa, ja muun muassa Etiopiassa ja Mosambikissa näemme juuri tätä kehitystä.

Edustaja Juvonen kysyi väärinkäytöksistä. On ihan selvää, että ihmisoikeusperusteisuus tutkitaan aina ennen kuin rahoituspäätöksiä ja rahoitusesityksiä tehdään. Ja mielelläni tulen vaikka teidän eduskuntaryhmäänne avaamaan näitä yksityiskohtia maakohtaisesti ja tapauskohtaisesti, koska tämä 3 minuuttia ei valitettavasti siihen riitä.

Edustaja Savola viittasi näihin systeemitason ratkaisuihin, ylipäätään suomalaisen teollisuuden ja elinkeinoelämän tulevaisuuteen, metsätoimialaan. Kyllä näen itse aivan samalla tavalla, mutta meidän pitää täälläkin oppia sitten tekemään niistä skaalautuvia liiketoimintamalleja, että me voimme aidosti olla mukana niissä laajemmissakin projekteissa. Usein se pienuus on se meidän haasteemme. Ja tästä on myös kysymys näissä, mihin Junnila viittasi aikaisemmin: suurvaltapoliittikka, Kiinan rooli, Yhdysvaltojen rooli, Afrikka-strategia.

Täällä kysyttiin Suomen Afrikka-strategian ja EU:n komission Afrikka-strategian suhteesta. Meillä on erittäin tiivis suhde, kun me valmistelemme, teemme tätä työtä. Nostan

Pöytäkirjan asiakohta PTK 126/2020 vp

esille vaikka nuoret, tulevaisuuden sukupolvet, next generation -ajattelut. Tämä on aivan yksi yhteen komissaari Urpilaisen työn kanssa: miten nuoret löytävät töitä, miten me koulutamme ihmisiä näissä maissa ja miten me maatasolla tätä lähestymme. Ja kun me ulkoministeriössä nyt vuoden loppuun mennessä saamme maaohjelmat tehtyä, niin mielellämme käymme teidän kanssanne avoimesti läpi hyvässä dialogissa tätä keskustelua.

Sitten täällä kysyttiin vielä Agenda 2030 -tavoitteista, missä olemme onnistuneet. Kyllä, menimme eteenpäin hyvin paljon ennen koronaa, mutta nyt pitää olla rehellinen: pahimmillaan palaamme takaisin 25—30 vuotta. Hätä on suuri, siksi Suomi on reagoinut humanitäärisellä avulla. Olemme tehneet sen, mitä me olemme pystyneet yhdessä Pohjoismaiden kanssa, yhteisenä eurooppalaisena Team Europe -joukkueena. Me olemme tehneet kaikkemme sen ongelman eteen, ja se ei ole Afrikassa pelkästään korona vaan ne sosio-ekonomiset ongelmat, jotka ovat jo nyt sylissä, vaikka itse korona ei välttämättä olisi se pahin ongelma.

20.21 Sebastian Tynkkynen ps (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Ministeri Skinnari, nostitte tässä aikaisemmin Mosambikin maaesimerkkinä onnistuneesta kehitysyhteistyöstä. Teidän kehitysyhteistyöstä vastaavana ministerinä pitäisi varmasti tietää se, että Mosambik ei tätä nimenomaan ole.

Itselläni oma avopuolisoni on Mosambikista kotoisin, ja päivittäin keskustelemme tuon maan tilanteesta, kuinka se kuuluu maailman köyhimpien maiden joukkoon. Kysyin, voisiko hän lähteä hakemaan kansanedustajaksi joku päivä ja parantamaan maan tilaa. Hän sanoi, että ”en missään nimessä”, koska hän ei halua tulla tapetuksi. Siellä on päivittäin aivan järkyttäviä esimerkkejä siitä, missä kunnossa maa on, vaikka sinne esimerkiksi jotain sähköverkkoja ja muita rakennettaisiin. Ihmisiä kuolee ihan siihen, että roskakasoja kaupungeissa lentää heidän päällensä. Siellä pohjoisessa islamistit tappavat tavallisia ihmisiä.

Jos me emme saa maata itsessään nousemaan niin että se itse kehittää itseään, niin myöskin ne tietyt segmentit, tietyt asiat, joita me saamme hetkellisesti aikaiseksi, tullaan murtaamaan tulevaisuudessa. Siksi kehitysyhteistyön pitää olla pitkäjänteistä [Puhemies koputtaa] eikä tällaista, miten Suomi nykyään sitä tekee. — Kiitos.

20.22 Kimmo Kiljunen sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Edustaja Tynkkynen kuvasi Mosambikia, minä voisin kuvata ison joukon kehitysmaita, joissa on samantyyppisiä ongelmia. Tämä havainto on sinänsä oikea.

Edustaja Kanerva tässä aikaisemmassa vaiheessa teki esityksen, mihin ministeri vastasi, että me ohjelmatyypillisesti keskittäisimme esimerkiksi koulutusyhteistyön johonkin tiettyyn maahan — Afrikassa, sanoitte vielä. Minulla on teille myöskin idea tai konkreettinen ehdotus, kun ministeri vastasi, että tämä olisi mahdollista. Eikö se maa, joka siihen parhaiten ehkä voisi sopia — kun sen täytyy olla suhteellisen pieni maa, jotta sillä olisi myöskin näytävyyttä, myöskin Suomen resurssit ovat pieniä — ole luontevasti Namibia? Miksi Namibia? Koska me olemme koulutusvientiä ensimmäisenä harjoittaneet juuri tuohon maahan, ja Namibia on muuten ainoa maa maailmassa, josta ulkoministeriössä on tehty virallinen esitys, vuonna 1922, että siitä tulisi meidän siirtomaamme. Se on muuten ainoa maa, josta Suomessa on vakavasti tällä tasolla keskusteltu, että voisiko se olla itse asiassa kolonia Suomelle. Ja Namibiaanhan meillä on ollut erityissuhde jo hyvinkin pitkään, mikä näkyy monellakin tavalla. Siellä Suomi on specific case, kun menee Windhoe-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 126/2020 vp

kiin, menee Namibiaan — lähetystyöhän [Puhemies koputtaa] tässä on ollut hyvin keskeisellä sijalla. Tämä oli vain ehdotus yhdeksi ideaksi.

20.23 Joonas Könttä kesk (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Täällä on tänään puhuttu paljon kehitysyhteistyöstä, ja minusta avoimeen kansalaiskeskusteluun ja avoimeen demokratiaan kuuluu se, että voimme myös kriittisesti tarkastella kehitysyhteistyötä. Meillä osittain harjoitetaan kehitysyhteistyötä tällaisten hankerahoitusten myötä, joissa hankerahoitus jaetaan osiin ja niitä tarkastellaan vaiheittain ja seuraavan vaiheen rahoitus riippuu siitä, että sen ensimmäisen vaiheen periaatteet ovat toteutuneet. Minusta tätä periaatetta voidaan laajentaa ja hyödyntää niitä oppeja, joita sieltä on saatu.

Mutta haluaisin kysyä ulkoministeriltä tästä aseviennistä, josta tänäänkin on puhuttu täällä paljon: voitaisiinko harkita sitä, että Suomi lähtisi ajamaan tällaista aitoa EU:n yhteistä asevientilinjaa? Meillä on asevientiosasto ulkoministeriössä erittäin hyvä, meillä on ollut hyvä asevientilinja vuosikausien ajan, mutta nämä kaksikäyttötuotteet muodostavat haasteita Euroopan unioninkin maiden kesken, ja sinällään samoja periaatteita noudattavat maat eivät kuitenkaan noudata samoja periaatteita. Uskon, että tämä olisi suomalaisen aseteollisuuden etu, jos Ranska ja Ruotsi harjoittaisivat samanlaista [Puhemies koputtaa] asevientipolitiikkaa kuin Suomi.

20.25 Sakari Puisto ps (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Palaisin vielä tähän ministeri Haaviston aikaisempaan puheenvuoroon koskien arvopohjaista ulkopolitiikkaa — aika fundamentti näkökulma sen takia. Ja hallitushan korostaa hallitusohjelmassa hyvin vahvasti nimenomaan arvopohjaista ulkopolitiikkaa. Toisaalta on sitten tällainen poliittisen realismin koulukunta, jossa korostuu nimenomaan intressit osana ulkopolitiikkaa. Ministeri Haavisto, te käsittäkseni aikaisemmin olette sanonut sitä, että nämä kaksi voivat ainakin parhaimmillaan kulkea käsi kädessä niin että niiden välillä ei synny ristiriitaa, mutta jos ajatellaan, että tämä kansainvälinen monenkeskinen sopimusjärjestelmä heiluu ja toisaalta tulee tämmöinen voimapolitiikka yhä voimakkaammin kuvaan, niin näkisittekö, että tässä on kuitenkin riski siitä, että tasapaino menee enemmän sinne realismin puolelle, ja jos kunnianhimoa tavallaan tässä arvopohjaisessa ulkopolitiikassa nostetaan liian korkealle, niin siitä joudutaan perääntymään? Näkisin, että esimerkiksi Ruotsissa aikaisemmat puolustuspoliittiset ratkaisut olivat esimerkki tästä.

20.26 Saara Hyrkkö vihr (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Täällä on keskusteltu laadukkaasti arvopohjaisesta ja ihmisoikeusperustaisesta ulkopolitiikasta. Itse ajattelen, että se tarkoittaa sitä, että niitä arvoja ja ihmisoikeuksia puolustetaan ja edistetään silloinkin, kun se on hieman hankalaa, epämukavaa tai ehkä jopa lyhyellä aikavälillä taloudellisesti epäedullista. Se tarkoittaa sitä, että kaikki ei ole kaupan.

Uiguurien järkyttävä tilanne on esimerkki tilanteesta, jossa kansainvälisen yhteisön pitäisi pystyä nykyistä paremmin puuttumaan niihin räikeisiin ihmisoikeusrikkomuksiin, vaikka siellä vastassa onkin tärkeä kauppakumppani Kiina.

Toisaalta asevienti on toinen esimerkki toiminnasta, jossa juuri arvot ja periaatteet, ihmisoikeusperustaisuus, asettavat ne raamit. Ja kyllä minä ajattelen, että ne raamit ja periaatteet meidän on asetettava itse sen sijaan, että peesaisimme muita. On hienoa kuulla, että asevientikysymykset kulkevat Suomessa tiukan ihmisoikeusarvioinnin läpi, ja kaikki tuki sille, että näin on jatkossakin. Ja toki, jos tällainen linja saataisiin laajennettua koko EU:n

Pöytäkirjan asiakohta PTK 126/2020 vp

tasolle — tämä ihmisoikeusperustaisuus ja tinkimättömyys siinä — [Puhemies koputtaa] se olisi hieno asia.

20.27 Paavo Arhinmäki vas (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Kuten edustaja Hyrkkö äsken nosti esille, mielellään kuulisin myös, kun kysyin aikaisemmin tästä uiguurien tilanteesta, miten se otetaan ulkopolitiikassa ja kauppapolitiikassa Kiinan kanssa esille. Toki Hongkong on toinen kysymys.

Tässä on puhuttu siirtomaista. Jos ajatellaan Afrikkaa, niin siellä on vielä yksi siirtomaa, Länsi-Sahara, jota vuodesta 1975 lähtien Marokko on laittomasti miehittänyt. YK on sen miehityksen tuominut. Samaan aikaan EU:lla on kuitenkin ollut kalastussopimuksia Marokon kanssa myös Länsi-Saharan vesillä. Kysyisin: millä tavalla EU:ssa ja laajemmin Suomi edistää tätä Länsi-Saharan kysymystä ja sitä, että kansa saa siellä oikeuden?

Sitten täytyy sanoa, että ihmettelen tätä, kun perussuomalaiset jokaisesta mahdollisesta eri kulmasta kritisoivat kehitysapua, sanovat, että sen pitää olla pitkäjänteistä, ja samaan aikaan haluavat leikata sitä. Toisaalta te sanotte jatkuvasti, että pitää auttaa ihmisiä siellä, missä ongelmat ovat, etteivät he joudu muuttamaan, mutta toisaalta te ette halua myöskään kehitysavulla auttaa ihmisiä, jotta yhteiskunnat nousisivat, etteivät ihmiset joutuisi lähtemään liikkeelle. Ette te yhtä aikaa voi olla [Puhemies koputtaa] molempaa mieltä.

20.28 Hussein al-Taei sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Kun suomalaisilta on kysytty, tukevatko he kehitysyhteistyötä, niin siellä on valtavan hyvät luvut sen suhteen, todella suomalaiset tukevat sitä jopa 90-prosenttisesti. Uskon, että tämännäpäiväisestäkin keskustelusta huomaa, että puoluepoliittisesti jokainen puolue on ollut sitä mieltä, että kehitysyhteistyötä pitää tehdä — on vain ollut jonkin verran keskustelua siitä, miten pitäisi priorisoida, kuinka kohdennettua ja kuinka pitkäkestoista se on. Sitä tuetaan vahvasti kautta linjan.

Kysymykseni nyt sitten liittyy nimenomaan tähän kehitysavun täsmätilaukseen. Voimeko me esimerkiksi tätä meidän suomalaista varautumistamme ja huoltovarmuuttamme, jota on kaikissa maailman lehdissä nyt mainostettu, jotenkin paketoita ja myydä maailmalle? Jos epidemiavalmiutta olisi maailmalla enemmän, niin olisimme esimerkiksi tästä koronastakin selvinneet vähemmällä miinuksilla.

20.29 Mika Niikko ps (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Tämä on sinänsä ikävä keskustelu, kun tässä joudutaan kahteen tärkeään teemaan käyttämään aikaa, ulkopolitiikkaan ja kehitysyhteistyöhön. Haluaisin puhua enemmän ulkopolitiikasta, mutta myös kehitysyhteistyöstä.

Pakko nyt vastata taas tässä vaiheessa, että perussuomalaiset ymmärtävät kehitysyhteistyöstä esimerkiksi suomalaisten kansalaisjärjestöjen tekemän kehitysyhteistyön arvon. [Kimmo Kiljunen: Leikkasitte puolet, kun olitte hallituksessa!] Se rahoitus on hyvin evaioitu, ja se raha menee yleensä sinne, minne sen pitää mennä. — Kuitenkaan hallitus ei korottanut sitä. Se on vajaat 80 miljoonaa euroa. Aikaisemmassa hallituksessahan sitä leikattiin 106 miljoonasta alaspäin. Te lupasitte korottaa sen takaisin sinne, missä se aikaisemmin oli, joten, vihreät, teillä on vähän töitä vielä jäljellä.

Sitten seuraava kysymys, arvoisa ulkoministeri, koskee edelleen tätä Vuoristo-Karabahiin asiaa. Siellä on erittäin paha kriisi tulossa nyt, kun siellä on arviolta jo yli 70 000 pakolaista ja siellä tykkitulta tulee puolin ja toisin ja talvi on tulossa. Nyt jos tänne ei saada

Pöytäkirjan asiakohta PTK 126/2020 vp

nopeasti rauhaa aikaiseksi, niin miten näille siviileille käy, jotka kärsivät? Tänään oli Eduskuntatalon edessä mielenilmaisu tästä asiasta, ja mielenosoittajat sanoivat: ”Onko EU unohtanut kokonaan meidät?” [Puhemies koputtaa] ”Miksi EU ei lähde ja puutu Turkin toimintaan, [Puhemies: Aika!] miksi se edesauttaa tämän eskalaation jatkumista?”

20.31 Saara-Sofia Sirén kok (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Edustaja Niikolle tämän puheenvuoron päätteeksi on varmaan syytä tarkentaa, että kehityspolitiikka on hyvinkin osa Suomen ulkopolitiikkaa.

Mutta haluaisin itse kysyä painotuksista, esimerkiksi tämän kehitysyhteistyön painotuksista. Meillä on viime kaudella määritelty hyvät painopisteet, jotka lähtevät nimenomaan Suomen vahvuuksista, joita myös hallitus painottaa. Mutta onko suunnitelmissa painottaa näiden painopisteiden sisällä vielä erityisesti esimerkiksi tyttöjä ja naisia, jotka ovat olleet täällä esillä?

Kysyisin myös kriisinhallintamäärärahoista. Toki päätökset tehdään aina tapauskohtaisesti, mutta millä tavalla YK-operaatiot painottuvat? Hallitusohjelman liitteeseen on kirjattu kansalaisjärjestöjen toimintaedellytysten selvittäminen ja turvaaminen. Onko tästä tietoa, miten tavoitteen osalta on edetty?

Ja vielä, puhemies: Hallitusohjelmassa on tavoitteena 30 prosentin kanavoiminen YK:n kautta. Miltä tämä nyt näyttää, [Puhemies koputtaa] kun osa on finanssisijoitusten kanavoitumisen, ikään kuin poikkeuksen, kautta?

20.32 Erkki Tuomioja sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Tässä keskustelussa on puhuttu sekä geopolitiikasta että arvopohjaisesta ulkopolitiikasta, ja minusta on kyllä tärkeää, että me emme luo minkäänlaista vastakkaisuutta näiden välille. Jos me nyt katsoimme esimerkiksi suurimpia yhteisiä haasteita koko maailmassa, ilmastonmuutosta ja kestäväntä kehitystä, niin niitä vastaan toimimista voi pitää arvopohjaisena, mutta se on mitä suurimmassa määrin nimenomaan selviytymisen, elossa säilymisen määrittämää reaali-politiikkaa. Yksi silta näiden käsitteiden välillä on sääntöpohjainen yhteistyö ja sen vahvistaminen, tänä päivänä ehkä enemmänkin sen ylläpitäminen, koska meillä on ikävän paljon esimerkkejä niistä maista, jotka siitä ovat irtaantumassa, [Sebastian Tynkkysen välihuuto] ja olen huolissani, että tämä näkyy myöskin Euroopassa. Britit ovat rikkoneet EU:n kanssa tekemäänsä kansainvälistä sitovaa sopimusta. Meillä on EU:ssakin pari jäsenmaata, joihinkä EU ei ole päässyt [Puhemies koputtaa] käsiksi. Mitä näille pitäisi tehdä?

20.33 Pia Kauma kok (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Yksi asia, josta emme ole vielä puhuneet, on oppositiojohtaja Navalnyin myrkytys novitšokilla, joka oli varmasti järkytys kaikille ja toisaalta muistutus siitä, mikä tilanne oppositioedustajilla on Venäjällä. Mitä arvellette, ministeri Haavisto, miten tilanne kehittyy? Päädytäänkö tässä henkilöpakotteisiin? Nord Stream kakkosenkin jarruttamisesta on puhuttu. Vai mihin tässä tilanteessa vielä joudutaan, tai mihin me haluamme tätä politiikkaa viedä?

Toinen kysymys, ministeri Haavisto: Irakin Bagdadiin perustettiin suurlähetystö noin vuosi sitten, ja siinä oli kanssa aika suuria toiveita myöskin kaupallisen yhteistyön saamisesta. Kiinnostaisi tietää, miten tämä yhteistyö on kehittynyt, ja myöskin se, että kun meillä on Irakista aika paljon sellaisia turvapaikanhakijoita, jotka eivät ole suostuneet palaamaan kotimaahansa, niin onko tämä palautuspolitiikka kehittynyt.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 126/2020 vp

20.34 **Mikko Savola kesk** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Oikeastaan vielä yksi asia, jota haluaisin sivuta tässä keskustelussa, on tuo brexitin vaikutus, koska sillä on vaikutuksia sinne niin sanottuun kovempaan turvallisuuteen mutta myöskin meidän kauppapolitiikkaamme. Ja nyt kun nämä tapaamiset EU-pöydissä ovat kieltämättä poissa, niin kysyisinkin siitä, kuinka te olette pystyneet näitä kahdenvälisiä tapaamisia harjoittamaan ja huolehtimaan Suomen osalta siitä, että Iso-Britannia pysyy tässä turvallisuusyhteisössä mukana, EU:n yhteisen puolustuspolitiikan kehittämisessä mukana, niin kuin sitä on katsottu osana — tämän piti olla brexitin ulkopuolella oleva asia — ja sitten toisaalta kauppapuolen osalta, että meidän yrityksillämme on toimintaedellytykset niin viedä sinne Isoon-Britanniaan kuin tuoda sieltä ja tässä ei ole ylimääräisiä haasteita.

Puhemies Anu Vehviläinen: Ja tässä vaiheessa annan ministereille puheenvuorot, 3 minuuttia. Aloitetaan tällä kertaa Skinnarista. — Olkaa hyvä.

20.35 **Kehitysyhteistyö- ja ulkomaankauppaministeri Ville Skinnari:** Arvoisa puhemies, kiitoksia! — Edustajat Arhinmäki ja Tuomioja, sääntöpohjainen järjestelmä kaiken kaikkiaan, kuten puheessani korostin, kauppapolitiikka ja kehityspolitiikka ovat osa ulko- ja turvallisuuspolitiikkaa. Minä olen erittäin tyytyväinen ja ylpeäkin tästä keskustelusta, koska varmasti me kaikki Suomessa ymmärrämme sen, että kaikki liittyy kaikkeen ja nekusajattelunkin laajentaminen tässäkin mielessä on erittäin tärkeää. ”Avoim”, ”strateginen”, ”autonomia” ovat ehkä ne kolme sanaa, mitä Euroopan unioni Saksan johdolla puheenjohtajuuskaudella korostaa, ja tähän liittyy se avoimuus, mutta samalla se autonomia, suvereniteetti, jota tietysti Eurooppakin omalla tavallaan positiivisessa mielessä tarvitsee kauppasodan keskellä — vahvaa taloutta, vahvaa osaamista ja sitä kautta yhtä vahvaa tulevaisuutta kuin me Suomessakin haluamme. Mutta siihen me tarvitsemme yhtenäisyyttä.

Edustaja Tynkkynen, olette aivan oikeassa: kehityspolitiikan pitää olla pitkäjänteistä. Olette aivan oikeassa siinä, ja jaan teidän kanssanne kaikki ne haasteet, ongelmat, joita mainitsitte. Juuri tällaista strategista lähestymistä me tarvitsemme. Puhutte siis täyttä asiaa.

Edustaja al-Taee, suomalainen huoltovarmuusosaaminen — kyllä, se on varmasti viennin tuote, ja siinä, kuten aikaisemmin sanoin edustaja Kanervan kysymykseen, se lähestyminen systeemitasolla valtioiden välillä mutta myös eurooppalaisittain ja pohjoismaalaisittain on se, mistä me olemme keskustelleet kehitysministereiden kesken, ja se liittyy myös ruokaturvaan, joka myös on meille vahvuus monella tavalla. Kaiken kaikkiaan Euroopan kauppaministerikokouksessa Berliinissä kävimme juuri läpi sitä, miten me voimme yhdessä tehdä paremmin, ja kehitysministereiden kohdalla sitä, miten Afrikka-strategiassa eurooppalaisittain komissaari Urpilaisen johdolla pystymme maaohjelmissa vaikuttamaan siihen, että olisimme jatkossa valmiimpia uusiin kriiseihin, että meitä ei missään maailmassa enää yllätettäisi, niin kuin nyt meille kaikille tässä kävi.

Vielä, arvoisa puhemies, lisäisin tähän sen kansalaisjärjestöjen näkökulman, joka nousi esille. Hallitus on panostanut ja arvostaa erittäin paljon sitä kansalaisjärjestötyötä. Meillä on parhaillaan auki viestintä- ja globaalikasvatushankkeiden hakukierros vuosille 21—22, — yhteensä näille vuosille on allukoitu, suunniteltu 2:ta miljoonaa euroa — ja hakukierros suomalaisten YK-taustaisten kansalaisjärjestöjen toiminta-avustuksille vuosille 21—22, ja tässäkin on taas 2 miljoonan kokonaisuus. Ohjelmatukihaku avautuu taas nyt lokakuun lopussa. Eli siinäkin mielessä me arvostamme todella paljon sitä suomalaisten kansalaisjär-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 126/2020 vp

jestöjen työtä ja etenkin sitä työtä kohdemaassa, että me kehitämme kansalaisyhteiskuntaa ja [Puhemies koputtaa] demokratioita, tuemme oikeusvaltiokehitystä edelleen.

Puhemies Anu Vehviläinen: Ministeri Haavisto, 3 minuuttia.

20.39 Ulkoministeri Pekka Haavisto: Kiitos, puhemies! Hyvää keskustelua. En malta olla puuttumatta yhteen kehitysyhteistyöasiaan, vaikka se ei tonttiini kuulu, ja se on tämä edustaja Kanervan ajatus, että ottaisimme jonkun maan kohteeksi ja panisimme siellä vaikka koulutusjärjestelmän tai jonkun muun järjestelmän kuntoon. Ehkä juuri tämä avunantajaja—avunsaaja-asetelma nykyään on murtumassa niin, että on hyvin vähän semmoisia maita, joiden puolesta voi ikään kuin suoraan tehdä asioita. Nämä maathan haluavat ehkä tilanteen, jossa heillä on useampia partnereita, he haluavat EU-koordinaatiota, he haluavat tehdä YK-järjestöjen kanssa työtä. Ei ole ehkä sellaista tilannetta, missä kukaan pääsisi jonkun maan järjestelmää dominoimaan. Maat ovat hyvin arkoja ehkä tällaisesta liiasta riippuvuudesta. Tämä on vain yksi havainto, koskee kaikkia muitakin asioita.

Asevienti puhutti täällä. Könttä, al-Tae ja muut nostivat esiin, mitkä ovat periaatteet, jos suomalaisia aseita käytetään ihmisoikeusloukkauksiin. Se on ilman muuta kiellon peruste. Sellaisiin maihin ja sellaisiin tarkoituksiin ei suomalaisia välineitä voi viedä. Saataisiinko parempi EU-koordinaatio? Sitä edustaja Könttä kaipasi. Tämä olisi toivottavaa, ettei olisi niin, että kun Suomi kieltäytyy, niin joku muu sitten lähtee viemään. Ja varsinkin nämä kaksikäyttötuotteet ovat ongelmallisia. On nähty myös tapauksia, joissa ensin on epähaluttu ostaja, joka on koettanut hankkia sen tuotteen, ja kun tuotetta ei ole myyty, on ostettu koko yritys. On siis ostettu koko yritys. Tämä tilanne on aika problemaattinen.

Edustajat Hyrkkö ja Arhinmäki nostivat esiin uiguurit ja yleensä sen, miten Suomi ottaa ihmisoikeuskysymykset esille. Otamme myöskin Kiinan kanssa esiin erittäin vaikeat tilanteet, uiguuritilanteen, Hongkong-tilanteen ja tämän tyyppiset. Se kuuluu suomalaiseen tapaan ja suomalaisiin neuvotteluihin. Myöskin Venäjän kanssa ihmisoikeuskysymykset ovat olleet säännöllisesti esillä. Tähän ei liity mitään sellaisia tabuja, ja minusta se on hyvä asia, että näin voidaan tehdä.

Edustaja Sirén kysyi kriisinhallintamäärärahoista ja Suomen halukkuudesta olla YK-operaatioissa, ja tietysti Libanon-operaatio on meille tärkeä. YK:n kanssa käydään jatkuvasti keskustelua, minkälaista osaamista tarvittaisiin heidän operaatioonsa ja missä Suomi voisi olla hyvä. Täällä aikaisemmin puhuttiin ehkä juuri sillä tavalla, että kun olemme pieni, niin meillä pitäisi olla tarkkuutta siinä, mitä osaa me juuri eri tilanteisiin tarjoamme. Uskon, että YK:n kanssa tämä dialogi on tärkeä.

Edustaja Tuomioja kiinnitti hyvin huomiota tähän koko multijärjestelmän tai sääntöpohjaisen järjestelmän rappioon. Ja se, mitä pitäisi tehdä, on minusta se, mitä nyt jo tehdään: ollaan tehty tämä multimaailman allianssi, joka tukee sitä, että sääntöpohjainen maailmanjärjestys säilyy, ja Alliance for Multilateralism -maita on todella paljon jo tässä joukossa.

Sitten viimeksi ottaisın vielä Navalnyin kysymyksen — edustaja Kauman erittäin tärkeä kysymys. Kyllä, EU:nkin täytyy siihen reagoida. Ja tietenkin on kaksi väärää asiaa tapahtunut. Joku on tehnyt myrkyn, mikä on kiellettyä, ja joku on saattanut sen myrkyn sellaiseen käyttöön, jossa on henkilö koetettu tappaa. Siinä on tavallaan tapahtunut kaksi väärinkäytöstä, ja näihin pitää puuttua.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 126/2020 vp

Puhemies Anu Vehviläinen: Tässä vaiheessa kysyn vielä, onko halukkuutta ottaa lisää puheenvuoroja. Nouskaa ylös ja painakaa V-painiketta.

20.42 Ilkka Kanerva kok (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Lähden siitä, mihin ulkoministeri päätti puheenvuoronsa, ajatuksesta ”alliance for multilateralism” — hyvä, kaunis, kannatettava ajatus. Mutta pitää samalla muistaa, että se saattaa riskeerata YK-järjestelmän perusteita, ja siihen ei pidä olla myötävaikuttamassa sinänsä. Me olemme todistamassa vaihetta, jossa geopolitiikka on kaikkineen tavallaan marssimassa ulos kulisseista päänäyttämölle. Ja se työ, jota Suomen arvopohjalla tehdään, on tehty kymmeniä vuosia, rauhankäilytys ja kriisinhallinta, ja ne arvopohjaiset asiat, jotka meille ovat tärkeitä, ovat joutumassa haastetuiksi. Sen takia arvostamme, varmasti jokainen täällä eduskunnassa, sitä, että kehitysyhteistyö, [Puhemies koputtaa] rauhankäilytys ja aseriisuntatoiminta saadaa näkyvästi esille [Puhemies koputtaa] yhä edelleen Suomen ulkopoliitikassa. — Kiitoksia.

20.43 Kimmo Kiljunen sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Tämä Navalnyin keissi oli tässä esillä, ja ministeri jo vastasikin siihen. Edustaja Kauma oli jo esittämässä pakotteita tähän tilanteeseen — tästä joutuu kysymään tietysti, kun ensin täytyisi tietää syylliset ja syyllinen. Mutta ministeri sanoi aivan oikein, että Venäjä on aidosti selityksen meille velkaa, ja tämä täytyy pystyä myöskin kansainvälisesti selvittämään, jos viranomaiset eivät ole halukkaita yhteistyöhön. Sen jälkeen meidän tietysti täytyy miettiä, mitä sitten teemme. Sen me tiedämme joka tapauksessa, että edustaja Kauma halusi sanoa, että Venäjällä opposition, aidon opposition, liikkumatila on vähäinen, pahimmillaan on murhia, erittäin runsaasti oikeusmurhia, senkin me tiedämme.

Nyt tässä on viimeisimmät uutiset, että Venäjä tuntuu puuttuvan myöskin muiden maiden opposition toimintaan, ja haluaisin ulkoministeriltä tiedustella: onko kysymys uutisankasta vai aidosta tilanteesta siinä, että Svetlana Tihanovskajasta on asetettu Venäjällä pidätysmääräys eli Valko-Venäjän tällä hetkellä näkyvin oppositiojohtaja hahmona olisi asetettu Venäjällä tällaiseen [Puhemies koputtaa] kulmaan? Tämäkin vain kertoo tämän tilanteen korniudesta.

20.45 Saara Hyrkkö vihr (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Haluaisin vielä nostaa esiin kysymyksen, joka tässä ulkopoliitiikan maailmassa voi tuntua pieneltä mutta on maailman suurin niille, joita se koskee. Kansainväliseen adoptioon liittyvät kysymykset ovat herättäneet laajasti huolta nyt koronapandemian aikana. Monet adoptioprosessit ovat menneet pandemian myötä jäihin, ja ihmiset eivät saa lapsiaan kotiin. Se on ymmärrettävästi äärimmäisen tuskallista. Suomen lähetystöjen merkitys näiden kansainvälisen adoption ikään kuin uusien esteiden purkamisessa voi olla suuri. Kysyisinkin: miltä tilanne näyttää tällä hetkellä, ja mitä voimme tehdä, jotta lapset saadaan kotiin?

20.45 Joonas Könttä kesk (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Koronakriisi on osoittanut valitettavalla tavalla, kuinka tärkeä kysymys ruokaturva on paitsi meillä täällä kotimaassa myös globaalisti. YK:n elintarvike- ja maatalousjärjestö FAO:n mukaan jopa joka yhdeksäs ihminen maapallolla kärsii nälästä, ja Unicefin mukaan joka kolmas alle 5-vuotias lapsi kärsii aliravitsemuksesta. Tällä hetkellä sään ääri-ilmiöt lisääntyvät, ja siitä johtuvat monet haitat kasvavat maailmalla. Se vaikeuttaa myös ruoantuotantoa glo-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 126/2020 vp

baalisti. Millä tavalla Suomi voisi tätä omaa osaamistaan hyödyntäen edistää sitä, että ruokaturva maailmalla vahvistuu ja erityisesti kehitysmaissa vahvistuu?

20.46 Erkki Tuomioja sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Navalnyin tapaus on sellainen, jossa Venäjän kieltäytyminen yhteistyöstä on asia, joka edellyttää reaktiota. Hyväksyn tässä tapauksessa täysin sen, että EU:ssa täytyy valmistella ja hyväksyä pakotteita. Me olemme näitä pakotteita, lähinnä henkilöihin kohdistuen, harjoittaneet aika monessa muussakin suunnassa, viimeksi myös Valko-Venäjällä. Mutta samalla askarruttaa se kysymys, miten nämä pakotteet todellisuudessa toimivat. Se on tällainen eräänlainen poliittinen selkäydinreaktio, ymmärrettävä ja perusteltu, että niitä lätkäistään, mutta ei yleensä mietitä sitä, miten niistä päästään pois, millä lailla voidaan vaikuttaa itse siihen epäkohtaan tai tapahtumaan, jonka vuoksi ne halutaan asettaa. Ja tämä on minusta EU:ssa puuttunut, valitettavasti.

20.47 Arja Juvonen ps (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Vielä tähän kehitysyhteistyöasiaan, mistä edustaja Arhinmäki meiltä kysyi. Sen tarkoituksena on tehdä kestävä kehityksen toimenpiteitä ja auttaa hädässä olevia. Kehitysyhteistyövarojen väärinkäytökset romuttavat täysin kehitysyhteistyömallia ja heikentävät kansalaisten luottamusta kehitysyhteistyöhön. Tästä tässä on kysymys, ei mistään muusta. Kun 2019 meille paljastui se, että Nigeriassa koulussa 7—40-vuotiaita opiskelijoita on jopa kahlittu kettingeillä, kidutettu, raiskattu, pahoinpidelty, niin totta kai se meitä kiinnostaa, koska samalla kun me annamme sinne rahaa, meidän täytyy tietää, mihin se raha kohdistuu. Siitä tässä on kysymys. Kyllä kansalaiset haluavat tietää. Täällä on käyty erittäin hyvää keskustelua, ja kiitän ministeriä jo nyt, että lupaudutte jopa meidän ryhmään tulemaan.

Tästä koulutusviennistä kysyin ensimmäisessä kysymyksessä. Näen sen erittäin hyvänä. Vuonna 2018 opettajat jo sanoivat, että opettaja on kuin keisari Kiinassa. Meillä on niin valtavan hyvää osaamista. Toivon, että esimerkiksi äitiyshuoltoa, kättilöitä ja tätä tietoutta [Puhemies koputtaa] viedään maailmalle.

20.48 Saara-Sofia Sirén kok (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Edustaja Hyrkkö kysyi erittäin ajankohtaisen ja tärkeän kysymyksen siitä, miten kansainvälisen adoption etenemistä voitaisiin tässä vaikeassa tilanteessa edistää. Tein itse kirjallisen kysymyksen aiheesta kesällä. Siihen vastasi ministeri Kiuru, mutta varmasti ulkoministerillä on mahdollisuus vastata siltä osin, onko esimerkiksi diplomaattisuhteissa jotain, mitä voitaisiin hyödyntää, tai sitten lähetystöjen kautta, niin kuin edustaja Hyrkkö nosti esille.

Vielä uudestaan kysyisin tästä hallitusohjelman liitteestä löytyvästä kirjauksesta, jossa hallitus on asettanut tavoitteeksi kansalaisjärjestöjen toimintaedellytysten selvittämisen ja myös tämmöisen pitkäjänteisen turvaamisen. Onko tällainen selvitystyö lähtenyt käyntiin, ja mikä sen aikataulu mahdollisesti on?

20.49 Sebastian Tynkkynen ps (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Täällä aikaisemmin haastettiin perussuomalaisten kantoja siihen, että emmekö me ole valmiita auttamaan täällä paikan päällä emmekä sitten rajojen ulkopuolella. Vedän rautalangasta, mistä on kyse. Me emme voi hyväksyä sitä, että suomalaisten verorahoja käytetään vastuuttomasti tai löysästi. Me olemme puhuneet siitä, että autetaan paikan päällä pakolaisleireillä. Kun kriisi on ohi, sieltä ihmiset pääsevät helposti takaisin omaan maahansa. Mutta

Pöytäkirjan asiakohta PTK 126/2020 vp

jos se raha moninkertaisesti kulutetaan ja tuhlataan siihen, että autetaan niitä ihmisiä, jotka Euroopan läpi pääsevät tulemaan Suomeen, niin silloin meillä ei ole rahaa muuhun. Me emme halua, että tätä tuetaan. Toinen, mihin me emme voi antaa rahaa missään tapauksessa, on sellainen kehitysyhteistyö, mikä menee korruptoituneille hallinoille ja millä ei saada tuloksia aikaiseksi. Tässä tämä on yksinkertaisesti selitettynä. Jos toimittaisiin oikein, voisimme antaa rahaa, ja jo pienelläkin rahalla saataisiin paljon aikaiseksi. Ymmärrän poliittiset realiteetit, että tämä yritetään kääntää toisinpäin, mutta tästä tässä on kyse. — Kiitos.

20.50 Hussein al-Tae sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Tämä adoptiovanhempien ja adoptiolasten kysymys ja diplomaattikunnan avustaminen tässä kysymyksessä on erittäin olennainen. Haluaisin sitten laajentaa sen suoraan tavallaan siihen kattoasiaan, joka on perheenyhdistäminen. Monet, monet perheet ulkomailla, monet lapsiperheet, odottavat pääsevänsä Suomeen, mutta erilaisia haastatteluja on ollut vaikeata järjestää, ja niitä ei ole myöskään pystynyt järjestämään esimerkiksi virtuaalisesti. Tässä kohtaa toivoisin ministeri Haavistolta helpotusta.

Varsinainen asiani koskee nyt EU:ta. Meillä on 27 maata, joista Ranska on ydinasevaltio. Mitä me voisimme tehdä, että EU:n puolustusyhteistyö vahvenisi, nyt varsinkin, kun arktinen alue kiinnostaa erityisesti Kiinaa suuremmin kuin koskaan ennen?

20.51 Pia Kauma kok (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Palaisin vielä tähän Kreikan ja Turkin väliseen tilanteeseen. Se, että Turkki on porannut kaasua useaan otteeseen siellä Kyproksen aluevesillä ja rannikolla, on tietysti yksi asia. Mutta toinen kysymys on se, että mitä, ministeri Haavisto, ajattelette olevan taustalla näissä Turkin pyrkimyksissä. Onko tässä kysymys pelkästään kaasusta, vai voiko tässä olla kyse muustakin? Palaan esimerkiksi tähän pakolaisleirikysymykseen. Siellähän on puolisen miljoonaa Syyrian pakolaista ilmeisesti edelleenkin, ja tämä on ollut eräänlainen kiristysruuvi EU:hun päin. Elikkä voiko tässä olla jotain muutakin taustalla kuin pelkästään vain kysymys kaasusta ja siitä, kuka sitä saa hyödyntää?

20.52 Inka Hopsu vihr (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Täällä perussuomalaiset ovat nostaneet joitain esimerkkejä korruptiosta ja epäonnistuneista kehityshankkeista. Jos nämä kontekstit ja maat olisivat helppoja, eivät ne meidän kehitysyhteistyötämme tarvitsisi. Tämä sektori on erittäin tarkkaan hallinnoitu ja seurattu, ja valitettavia virheitä on tapahtunut, mutta niihin on tartuttu, ja niitä korjataan, ja kansalaisten luottamus todellakaan ei ole mennyt, vaan päinvastoin, 90 prosenttia pitää kehitysyhteistyötä tärkeänä tai melko tärkeänä.

Haluaisin kysyä, kun ministeri Skinnari nosti triple nexus -lähestymistavan, siitä, kuinka rauhantyö [Puhemies koputtaa] on osana Suomen kehitysyhteistyötä. Entä kuinka vahvistetaan johdonmukaisuutta eri politiikkalohkoilla, esimerkkinä yritysvastuut?

20.53 Mika Niikko ps (vastauspuheenvuoro): Rouva puhemies! Tässä kun alkaa tämä kaksi tuntia täyttymään, niin meidän on aika kiittää ministereitä siitä, että olette olleet läsnä täällä ja olette vastanneet jokaiseen kysymykseen. Ja haluan vielä erityisesti kiittää, vaikka olemme joistain sisältökysymyksistä eri mieltä, ministeri Skinnaria siitä, että teette hyvää työtä, kun edistätte Suomen vientiä. Ja toivon, että teillä olisi rohkeutta tehdä sellai-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 126/2020 vp

sia uudistuksia, että me saamme takamatkan kiinni siinä, minkä ovat esimerkiksi Pohjoismaissa jotkut päässeet meidän edelle. Tässä tarvitaan rohkeutta, innovatiivisuutta.

Ja sitten myös, ulkoministeri Haavisto, haluan kiittää siitä, että teette hyvää työtä sen suhteen, että saadaan tämä rauhanvälityshenki syntymään sinne — koskee niin Navalnyin kysymystä Venäjän suuntaan kuin näitä Turkin kysymyksiä, mitkä ovat erittäin vaikeita kysymyksiä. Ja kun te maanantaina menette neuvottelemaan kollegojen kanssa, niin viette sitä spirittiä sinne mukanaan mutta pidätte myös kiinni siitä, että me olemme se esimerkin näyttävä, että sopu voidaan löytää kärsivällisellä yhteistyöllä. [Puhemies koputtaa] Ja varokaa sitten myös niitä pieniä miinoja, mitä isot EU-sisaret ja -veljet [Puhemies koputtaa] tekevät suhteessa siihen, millaisia pakotteita lähdetään luomaan.

Puhemies Anu Vehviläinen: Ja tämän osuuden päättävät ministerit. Ministeri Haavisto, 3 minuuttia, ja ministeri Skinnari, 2 minuuttia.

20.54 Ulkoministeri Pekka Haavisto: Arvoisa puhemies! Ensinnäkin haluan kiittää tästä keskustelusta — hyviä puheenvuoroja, hyviä ajatuksia, erinomaisia kysymyksiä — ja ehkä vielä erikseen nostaa kaksi teemaa, jotka nousivat hyvin monissa puheenvuoroissa, enkä erikseen niitä kommentoinut: ilmastopolitiikan tärkeyden osana ulkopoliittikkaa — se on meille kohtalonkysymys, se on meille elämän ja kuoleman kysymys monella tavalla tällä planeetalla — ja naisten oikeudet, naisten ja tyttöjen oikeudet, miten eri tahoilla kehitysyhteistyön kautta mutta myöskin Suomen poliittisessa toiminnassa niiden pitää näkyä ja ne tällä hetkellä näkyvät. Kaikki tuki näihin on arvokasta.

Edustaja Kiljunen kysyi Svetlana Tihanovskajan tilanteesta Venäjällä, siitä, onko hän etsintäkuulutettu siellä. Tämä on lehtitietoihin perustuva käsitykseni, että Venäjällä ja Valko-Venäjällä on tällainen sopimus etsintäkuulutetuista henkilöistä, että kun toisessa maassa joku etsintäkuulutetaan, niin tämä laajenee toiseen, ja tämä ilmeisesti on tässä selityksenä, mutta minusta se vaikuttaa myös poliittisesti hyvin arveluttavalta toimenpiteeltä tällä hetkellä.

Kansainvälisestä adoptiosta kysyivät useammat: Sirén, Hyrkkö ja muut nostivat tämän esille. Ulkoministeriö on pyrkinyt kaikin tavoin edistämään sitä, että perheet saataisiin yhteen. Nyt meillä on Filippiineiltä onneksi positiivisia tapauksia, on jo voitu tuoda vauvoja tai lapsia, ja Thaimaan kanssa tätä keskustelua käydään. Thaimaan omat säännöt ovat olleet tässä rajana, ja teemme kaikkemme, jotta diplomatia tässä onnistuisi. Tämä liittyy myös tähän vähän laajempaan al-Taeen ottamaan kysymykseen perheenyhdistämisestä. Mainitsitte, että kun ei ole voitu korona-aikana saada fyysisiä haastatteluja, niin ei ole ollut haastatteluja ollenkaan, ja minusta tämä on suuri epäkohta. Se ei riipu pelkästään ulkoministeriöstä, mutta tällaiset videohaastattelut ja etähaastattelut tähän maailmanaikaan sopivat, ja sillä tavalla näitä asioita saataisiin eteenpäin. Meillä on ensi viikolla niiden ministeriöiden tapaaminen, jotka tätä asiaa käsittelevät hallituksessa. Koetetaan saada järkeviä ratkaisuja siitä aikaan.

Edustaja Tuomioja nosti esiin Navalnyi-asiassa vielä tämän pakotekysymyksen. Todel-la on tärkeä pohtia sitä, minkälaisia pakotteita, miten ne vaikuttavat ja näin poispäin, mutta pidän myöskin hyvin tärkeänä sitä, että reagoidaan, että silloin kun kansainvälistä sääntöpohjaista järjestelmää haastetaan, niin joku reaktio siihen täytyy totta kai sitten kansainvälisellä yhteisöllä olla.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 126/2020 vp

Edustaja Kauma kysyi hyvän kysymyksen tästä Kreikka—Turkki-, Turkki—Kyprios-asetelmasta: onko siinä vain nämä luonnonvarat. Siinä on tavallaan, voisi sanoa, vedenalainen rajariita eli kysymys siitä, minne aluevedet ja omat vesioikeudet ulottuvat, ratkaisematon riitä, joka pitäisi itse asiassa ihan kansainvälisen oikeuden mukaan ratkaista, jos osapuolet saataisiin samaan pöytään, mutta siinä on myöskin kysymys tietysti piilotetusti tai avoimesti Kyproksen vaikeasta sisäisestä tilanteesta ja siihen liittyvistä jännitteistä. Ja valitettavaa on, että tämä on EU:ssa, niin kuin on nähty, vaikeuttanut jopa tätä Valko-Venäjä-päätöksentekoa, että tämä itäinen Välimeri-, Kypros—Turkki-kysymys ja muu on ollut hidasteena tässä. — Kiitos.

Puhemies Anu Vehviläinen: Skinnari, 2 minuuttia.

20.58 Kehitysyhteistyö- ja ulkomaankauppaministeri Ville Skinnari: Arvoisa puhemies! Myös minun puolestani iso kiitos, ja samalla tietysti haluan kiittää kaikkia niitä ulkoministeriön työntekijöitä ja kaikkia suomalaisia ympäri maailmaa, jotka ovat tämän kriisinkin aikana pystyneet palvelemaan suomalaisia ja suomalaisia yrityksiä, kaikkia meitä, ja tässäkin mielessä toivon, että tätä keskustelua voidaan jatkaa yksityiskohdista myöhemminkin.

Ehkä itse vetäisin yhteen tätä kaupan, viennin, kehityspolitiikan ja kehitysyhteistyön keskustelua siten, että kyllä ne meidän suomalaisten ja Suomen perinteiset vahvuudet ja osaamisalueet koulutuksesta tasa-arvoon, ilmasto-osaamiseen, oikeastaan demokratiaan, oikeusvaltiokehitykseen ja avoimuuteen ovat niitä meidän kansainvälisiä vahvuuksia, meidän tavaramerkkejä, mistä meidät tunnetaan, naisten ja tyttöjen oikeudet, seksuaali- ja lisääntymisterveys ja niin edelleen. Tämä on sitä, mitä me teemme, ja tämä on sitä, mihin me panostamme.

Ehkä, arvoisa puhemies, muutama yksittäinen nosto tähän loppuun. Paljon oli kysymyksiä.

Näkisin mielelläni, että Verotus ja kehitys -ohjelma on sellainen, josta keskustelisimme lisää: miten se näkyy Suomen kehitysyhteistyössä, miten se näkyy maatasolla. On myös se tosiasia, että Suomi ei anna suoraa budjettitukea, ei millekään maalle, ja tämän haluan myös niin kuin rautalangasta vielä kerran väentää.

Mitä tulee Yhdistyneiden kansakuntien, YK:n, rooliin, niin kyllä, olemme olleet aktiivisemmin myös taloudellisesti mukana YK:n toiminnassa, ja se on eniten kasvanut osuus vuonna 2020. Suurimmat ovat YK:n tasa-arvojärjestö UN Women ja UNFPA eli väestöraho.

Edustaja Könttä, erinomainen puheenvuoro ruoasta. Nostin itsekin kouluruoan esille EU-ministerikokouksessa kansainvälisen ruokaohjelman pääjohtajan kanssa: se jos mikä on näyttänyt, miten Suomi on rakentanut kestävästi yhteiskuntaa, nuorten ja perheiden hyvinvointia. Kouluruoka kaiken kaikkiaan on siitä hyvä esimerkki.

Edustaja Juvonen, koulutusvienti: Olette aivan oikeassa. Teemme päivittäin työtä sen eteen, että suomalainen koulutusjärjestelmä ja suomalainen [Puhemies koputtaa] koulutusvienti elää ja näkyy ja myös tuottaa paremmin, ja tietenkin tähänkin asiaan mielelläni palaan teidän kanssanne. — Kiitos. [Arja Juvonen: Kiitos!]

Puhemies Anu Vehviläinen: Nyt siirrytään puhujalistaan.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 126/2020 vp

21.00 Sakari Puisto ps: Arvoisa puhemies! Vuoden 2008 finanssikriisin jälkeen Suomen julkista taloutta ei ole saatu tasapainoon eikä kehitystä kääntymään edes maailmantalouden nousuvuosina. Samalla kotimarkkinoiden kehitys on jäänyt heikoksi, vaikka tarvitsimme selvästi elinvoimaisempia kotimarkkinoita myös kasvualustaksi yrityksille ja sitä myöten työllisyydelle. Nykyisen hallituksen ohjelmassa julkisen talouden menolisäykset oli rakennettu alun perin sen optimistisen toiveen varaan, että työllisyysaste saadaan nostettua 75 prosentin tasoon talouskasvun jatkuessa. Korona oli se musta joutsen, jonka myötä tilanne viimeistään romahti. Nyt työllisyystavoitteesta on luovuttu siirtämällä sitä vuosikymmenen loppuun.

Tänä vuonna Suomen valtio ottaa velkaa 16,7 miljardia euroa, ja syyskuun budjettiriihessä hallitus sopi toimista, jotka kasvattavat alijäämän ensi vuonna 10,8 miljardiin euroon. Velkaantumismuutos on nopeampi kuin finanssikriisin aikana Etelä-Euroopan kriisimaissa. Akuutista sokista on siis tulossa krooninen kriisi. Tilanteesta tekee vaarallisen se, että hallitus ei ole valmis arvioimaan kokonaislinjaansa. Hallitusohjelmassa luvattiin arvioida aiemmin päätettyjä menolisäyksiä uudelleen kuluvan vuoden budjettiriihessä, mikäli niiden toteuttaminen vaarantaisi julkiselle taloudelle asetettujen tavoitteiden saavuttamisen. Tämä kirjaus ei toteutunut, vaan hallitus on sen sijaan sitkeästi pitänyt kiinni kaikista sovitusta menoista ja ennen kaikkea ideologisista hankkeistaan tilanteessa, jossa menolisäysten tulopohja on romahtanut. Kehitys- ja kriisimaista tuleva heikosti integroituva maahanmuutto voi olla useiden sukupolvien mittainen rasite julkiselle taloudelle. Myös maailman kunnianhimoisimman ilmastopolitiikan tulee antaa tilaa taloudellisille ja teknillisille realiteeteille.

Realismia tarvitaan myös yhteisvastuiden osalta, ja EU:n elpymisrahastossa Suomi on miljardien nettomaksaja. Samalla on huomattava, että Suomen perinteisten EU:n verrokki maiden, siis Hollannin, Tanskan, Ruotsin ja Belgian, joukossa Suomella on edelleen heikoin elintaso mitattuna ostovoimakorjatulla bruttokansantuotteella. Ministerit ovat väittäneet, että kyseessä olisi kertaluonteinen ratkaisu, mutta näin tuskin on. Viimeksi Euroopan keskuspankin piiristä esitettiin, että tulonsiirtomekanismista pitäisi tehdä pysyvä. Kun mukaan lasketaan Suomen erilaiset sitoumukset Euroopan unionin ja myös Euroopan keskuspankin kautta, Suomen ottamien vastuiden kokonaisarvo voi liikkua kymmenissä miljardeissa euroissa. Nämä vastuut voivat olla vaarallisia varsinkin poikkeuksellisissa tilanteissa, joissa rahoitusmarkkinat ja mahdollisesti myös euroalue ajautuvat epävakauteen. Tällaisessa tilanteessa koko hallitusohjelma pitäisi uudelleenarvioida realistiselta pohjalta.

21.04 Joonas Könttä kesk: Arvoisa rouva puhemies! Maanpuolustukseen panostetaan nyt ennätyksellisen paljon. Suomen puolustusbudjetti vuonna 2021 nousee selvästi yli 2 prosentin osuuteen bruttokansantulosta, joka on kansainvälisesti vertaillen suhteessa suurempi kuin monilla lähialueidemme valtioilla. Puolustusbudjetin koko olisi hyvä säilyttää mielestäni yli 2 prosentissa myös tulevaisuudessa. Puolustuspoliittikka ei voi olla riippuvaista poliittisista tai taloudellisista suhdanteista. Puolustuksesta on huolehdittava kaikissa oloissa, ja juuri näin hallitus toimii. Talousarvioesitys on todellinen puolustuksen puheenvuoro.

Rajavartiolaituksen vanhat ulkovartiolaivat tullaan korvaamaan kahdella uudella. Merivoimien Laivue 2020 toteutetaan täysimääräisesti. Ilmavoimien nykyiset Hornetit korvataan uusilla monitoimihävittäjillä. Ennätyksellisten lähes 20 000 reserviläisen kertausharjoitukset järjestetään ensi vuonna, mikäli koronatilanne sen sallii. Määrä nousee 1 200:lla

Pöytäkirjan asiakohta PTK 126/2020 vp

vuoden 2019 tasosta. Puolustusvoimien materiaaliseen valmiuteen osoitetaan ensi vuonna lähes miljardi euroa. Uusia sotilaita palkataan jälleen lisää sekä pysyviin tehtäviin että sopimussotilaisiksi. Uudet tehtävät hyödyttävät koko Suomea, ja ne jakautuvat lähes kaikkiin Puolustusvoimien organisaatioihin alueellisesti ympäri Suomen. Jokainen uusi tehtävä vaikuttaa positiivisesti Puolustusvoimien henkilöstön jaksamiseen. Uudet tehtävät jakautuvat tasaisesti siviilitehtäviin, erikoisupseereihin, aliupseereihin ja upseereihin. Lisäykset henkilöstöön tulevat toden totta tarpeeseen, mutta panostuksia tarvitaan lisää myös tulevaisuudessa. Nykysuunta onkin oikea, mutta tulevaisuudessa tarvitsemme lisärahoitusta uusien sotilaiden palkkaamiseksi myös näiden lisäysten päälle. On selvää, että epävarmoina aikoina panostukset turvallisuuteen korostuvat.

Arvoisa puhemies! Suomen turvallisuuden kulmakivistä on pidettävä kiinni kaikkina aikoina. Maanpuolustukseen ja Suomen puolustuskykyyn panostaminen on isänmaallista, tästä voimme tässä salissa varmasti kaikki olla samaa mieltä. On totta sekin, että yhteiskunnallisesti eheä Suomi on puolustuksenkin kannalta vahvempi Suomi. Kriisiaikojen keskellä oikeusvaltion ja kansalaisyhteiskunnan toimivuus punnitaan. Ensi vuoden talousarvioesitys on Suomen turvallisuutta, yhteiskunnan toimivuutta, yhteiskuntarauhaa ja oikeusvaltiota korostava lain ja järjestyksen budjetti.

21.07 Sebastian Tynkkynen ps: Arvoisa rouva puhemies! Koronakriisi on asettanut valtioita vaikeiden päätösten eteen ympäri maailmaa. Ihmishenkien suojelemiseksi on jouduttu tekemään välttämättömiä toimia, joiden vaikutukset ulottuvat läpi koko yhteiskunnan. Myös Suomessa liikkumista ja elinkeinotoimintaa on jouduttu rajoittamaan, mikä on horjuttanut sekä kansalaisten että valtion taloutta voimakkaasti. Valtio velkaantuu tänä vuonna arviolta 18 miljardilla, ja nyt hallituksen esittelemä ensi vuoden budjetti kasvattaa velkataakkaa entisestään liki 11 miljardilla. Korona aiheuttaa valtiolle väistämättä kustannuksia, mistä osoituksena on esimerkiksi koronatestaukselle varattu yksi 1,4 miljardin euron menoerä. Näistä kuluista ei tule tinkiä.

Koronakriisiä ei saa kuitenkaan käyttää keinona pakoilla vastuuta vaikeista päätöksistä, eikä saa käyttää tilaisuutta hyväksi omien ideologisten päämäärien saavuttamiseksi. Hallitus on vedonnut velkaantumisen yhteydessä tiekarttaan, jonka turvin Suomen talous saataisiin takaisin kestäväälle uralle vuosikymmenen loppuun mennessä. Riittämättömät työllisyystoimet ja samanaikainen holtiton velkaantuminen uhkaavat kuitenkin sysätä Suomen sellaiselle tielle, jolta ei enää löydy väylää takaisin. Valtiovarainministeri Vanhanen totesi budjettia esitellessään, että hallitus pyrkii toimillaan varmistamaan sen, että koronan aiheuttamat väliaikaiset vaikutukset eivät jää pysyviksi. Tilanne kuitenkin vaikuttaa suomalaisten kannalta olevan päinvastainen, sillä hallitus on viemässä Suomea koronan varjolla mukaan elpymispakettiin, joka muuttaisi Suomen asemaa juurikin pysyvästi. Koko EU:n periaatteet runnotaan uusiksi, ja Suomelle langetetaan siinä samassa 13 miljardin kokonaisvastuut, jotka vaarantavat julkisen talouden tilaa entisestään.

Arvoisa puhemies! Valtiovarainministeri Vanhanen esitti elpymispakettia välttämättömänä ratkaisuna, jotta pystymme tekemään loikan uuteen aikaan, ja toivoi eduskunnan näyttävän elpymispaketille vihreää valoa. Elpymispaketti todella olisi peruuttamaton loikka kohti uutta aikaa, nimittäin liittovaltiota ja yhteistä velkaa. Muutamassa päivässä kerätyt 50 000 allekirjoitusta kansanäänestystä vaatineeseen kansalaisaloitteeseen ovat kuitenkin vahva viesti siitä, että suomalaisilta tulisi kysyä, minkä väristä valoa he haluavat elpymispaketille näyttää.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 126/2020 vp

Hallitus toistuvasti muistuttaa siitä, kuinka Suomi on osa globaalia järjestelmää, ja pyrkii tällä tavoin perustelemaan milloin mitään ratkaisua. Hallitus tuntuu omassa ideologiassa kiihkossaan kuitenkin unohtavan, mitä globaalius Suomen kannalta merkitsee. Suomi on pieni maa, jonka resurssit ja vaikutusmahdollisuudet ovat rajalliset. Yksin emme pysty pelastamaan maailman ilmastoa tai poistamaan köyhyyttä. Tästä huolimatta hallitus lapioi budjetillaan valtavat määrät rahaa ilmastohankkeisiin, kasvattaa kehitysavun määrää 1,2 miljardiin ja haluaa lisää siirtolaisia Suomeen. Näillääkään hankkeilla emme pysty maailmaa pelastamaan, mutta meidän on mahdollista tarvella oma ja tulevien sukupolvien hyvinvointi.

Verottamalla ja velkaannuttamalla suomalaisia globaalin hyvinvoinnin nimissä ja ajamalla yrityksiä pois Suomesta liian kunnianhimoisilla ilmastotavoitteilla emme edistä pääministerin peräänkuuluttamaa aitoa yhteishenkeä isänmaan puolesta. Vaikka hallitus ilakoi siitä, että se päätti olla korottamatta työn tai yrittämisen verottamista, ei se tuo takaisin niitä työpaikkoja, jotka ovat jo siirtyneet muualle ennestään korkeiden kustannusten seurauksena.

Arvoisa puhemies! Samalla kun hallitus keskittää huomiotaan ja rahan jakamista ulkomaille, se tulee unohtaneeksi, että Suomikin on pinta-alaltaan suuri maa, johon tarvitaan työpaikkoja. Työttömäksi joutunutta turvealan koneyritystä ei lohduta, että työsuhdepyörää tarjotaan verovapaana etuna. Maaseudulla asuvaa, joka kulkee autolla töihin ja lämmitää omakotitaloaan, ei lohduta, että Etelä-Euroopassa voidaan hänen rahojensa turvin jatkaa alhaisempien verojen maksamista.

Hallitus pelottelee kansalaisia sillä, että mikäli emme ole vihreissä hankkeissa mukana, pääomat pakenevat maasta ja näivetyimme fossiilisten polttoaineiden mukana. Maaseudun ja liikkumisen kurittaminen ei kuitenkaan tule houkuttelemaan tänne ainuttakaan investointia, ja lopputuloksena hallitus tulee ainoastaan näivettäneeksi maakunnat omalla politiikallaan.

Hallitus myös esittää, että budjetti on sillanrakennusta uuteen aikaan. Uusi aika vaikuttaakin olevan punavihreää aikaa, joka tarkoittaa sitä, että päällysteet tähän siltaan käydään repimässä maaseutujen kylistä sekä työpaikkojen ja kotien välisiltä teiltä. — Kiitos.

21.12 Arja Juvonen ps: Arvoisa rouva puhemies! Hyvät kansanedustajat, joita täällä paikalla edelleen on. Talousarvion tulot ensi vuodelle ovat 53,4 miljardia euroa ja määrärahat ovat 64,2 miljardia euroa. Talousarvioesitys on 10,8 miljardia euroa alijäämäinen. Tänä vuonna velkaannumme 16,7 miljardia euroa, ja ensi vuonna 10,8 miljardia euroa otamme lisää velkaa, eli me olemme todella nyt velkaisella tiellä.

Arvoisa rouva puhemies! Korona on näytellyt kovaa roolia koko vuoden Suomessa, ja olemme kaikki olleet tässä samassa veneessä. Taistelu koronaa vastaan on ollut kovaa. On menetetty työpaikkoja, ja ihmiset menettävät niitä edelleen ennen kuin tämä vuosi on lopunut. Samaan aikaan kuitenkin meidän pääministeri epäilee, onko yrityksillä yhteiskuntavastuuta. Tämä kyllä karahti korvaan todella paljon. Olisi tehnyt mieli kysyä keskustalta, että oletteko te samaa mieltä. Kuitenkin yrittäjät ovat niitä, jotka niitä työpaikkoja Suomeen luovat. Meidän ei tulisi puhua siitä, että meillä on työvoimapulaa, vaan siitä, että meiltä puuttuu työpaikkoja. Ja kaikki kunnia ja kiitos yrittäjille siitä, että jaksavat vielä tämän koronan keskellä.

Arvoisa rouva puhemies! Olemme isojen asioiden ääressä, ja mielestäni myös hallitusohjelma tulisi viilata sen mukaisesti uuteen uskoon. Meillä on tulossa muun muassa sosi-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 126/2020 vp

aali- ja terveydenhuollon uudistus, ja olemme nyt jo kuulleet kuntajohtajilta kautta Suomen, kuinka tuleva sote aiheuttaa taloudellista ahdinkoa. Muun muassa Uudellemaalle 400 miljoonaa euroa miinuksia ja yksinomaan Espoossa 91—92 euroa per henki tämä tuleva sote aiheuttaisi, ja ne ovat isoja, isoja lukuja, ja samalla olemme jo alijäämäisiä. Tiedustelisinkin sitä, millä tavalla sote viedään maaliin, millä ihmeen hartioilla, koska tilanne on näin vaikea. Meidän tulisi kohdistaa kaikki voimamme siihen, että me torjumme nyt koronaa.

Kaiken tämän keskellä juuri lokakuussa astui voimaan henkilöstömitoituslaki, ja nyt olisi erittäin tärkeää, että ensi vuodelle kohdentuu riittävästi resursseja sen lain aikaansaamiseksi. Nythän mitoitus on tänä vuonna 0,5 ja ensi vuonna 0,55. Ne hoitajien määrät, jotka lisääntyvät, eivät ole suuren suuria, mutta kuitenkin olisi hyvä, että toimijat mieluummin palkkaisivat enemmän niitä hoitajia kuin liian vähän.

Arvoisa puhemies! Muutamia kiitoksia haluan hallitukselle antaa. Kuulin juuri äsken tuossa työministeri Haataiselta, että ideani kesäsetelistä on menossa eteenpäin, ja odotan mielenkiinnolla, millainen se tulee olemaan. Tarkoitushan olisi kannustaa nuoria töihin esimerkiksi ensi kesänä, saada heille kesätyöpaikkoja. Esitin siinä, että kesäseteliä olisi mahdollisuus käyttää myös kotitalouksissa. Kotitaloudet voisivat palkata lisää nuoria.

Arvoisa puhemies! Kiitosta haluan antaa myös saattohoitoasiasta. Olen puhunut siitä täällä vuosikausia, ja ilmeisesti nyt vihdoin saattohoitoon liittyviä teemoja ollaan kirjaamassa lakiin. Sitä ei siis minun tarvitse enää talousarvioaloitteena tuoda tänne uudelleen.

Elvytyspaketista sen verran haluan sanoa, että kun kansalaisilta kysyy, niin he ovat sitä mieltä, että siinä ohitetaan suomalaisten hätä ja ahdinko. Me koemme, että elvytyspakettirahat ovat suoraa tukea valtioiden budjetteihin eikä niillä itse asiassa osuta koronavirukseen. Niillä tuetaan niiden valtioiden budjetteja, jotka ovat huonosti taloutensa hoitaneet. Velkamäärä kasvaa, mutta velanotolla ei saa ostaa seuraavia vaaleja. Kun kaikille annetaan kaikkea, niin tällainen kuva siitä syntyy.

Hoitovelka on iso ongelma, jota meidän tulee koko ensi vuosi hoitaa. Se tarkoittaa sitä, että kun kiireetöntä hoitoa on nyt rajoitettu, niin ihmiset ovat jääneet sinne jonoihin ja ne kestävät vielä vuosikausia.

Koronalisä, arvoisa rouva puhemies, olisi kyllä hyvä työllisyystoimi hoitajille. Tänään saimme kuulla, että Attendo tuo Filippiineiltä hoitajia Suomeen. Me tiedämme kaikki, miten aikaisemmin on käynyt. He ovat korkeasti koulutettuja sairaanhoitajia, mutta muun muassa kielitaito-ongelmien vuoksi he eivät pysty tekemään sairaanhoitajan työtä vaan tekevät itse asiassa hoiva-avustajan tehtäviä. Eikö tämä nyt ole täysin väärin, että me tuomme korkeasti koulutettuja hoitajia, jotka omaavat ammattitaidon mutta itse asiassa päätyvät tekemään sitä pienipalkkaisinta työtä? Tämä jos joku on alipalkkausta, ja tämä on väärin. Sen halusin tässä sanoa.

Arvoisa rouva puhemies! Budjetti on velkainen, koronan keskellä elämme. Yritetään tehdä kaikki voitava sen eteen, että selviämme koronaviruksesta.

21.18 Paula Werning sd: Arvoisa puhemies! Hallitus on työministeri Haataisen johdolla tehnyt laajan työllisysohjelman uudistuksen tekemällä rohkeita päätöksiä työllisyyden vahvistamiseksi. Olen tyytyväinen näihin määrätietoisiin toimiin. Työllisyyspalveluiden resursseja vahvistetaan siten, että ne ovat lähempänä pohjoismaista tasoa. Työvoimapolit-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 126/2020 vp

lujen pohjoismaisen mallin uudistus tuo tullessaan joustavuutta työnhakijoille. Kohtuuttomasta luovutaan ja karensseja järjeistetään.

Pidän uudistuksessa tärkeänä sitä, että työnhakua tuetaan ja kehitetään niin, että työllistymisestä tulee nopeampaa. Jatkossa asiakaslähtöisyys korostuu ja työttömät kohdataan kasvotusten TE-palvelupisteessä työnhaun alkuvaiheessa kahden viikon välein. Työnhakuvelvoitteissa keskitetään huomio lisäksi työttömien työkykyyn ja alueen työpaikkatilanteeseen. Työnhakijoiden kohtaamisen kautta työväilytyksestä tulee tehokasta ja aktiivista, jolloin työnhaun seuranta lyhentää työttömyysjaksoja. Työttömyysturva säilyy edelleenkin vastikkeellisena, vaikkakin velvoittavuuden painopiste muuttuu. Näitä toimia varten TE-toimistojen resursseja lisätään 70 miljoonalla eurolla.

Arvoisa puhemies! Työministeriö tulee panostamaan lisäksi palkkatuen yksinkertaistamiseen. Palkkatuen käyttöä lisätään yrityksissä merkittävästi. Tukitaso asetetaan työttömyyden pituudesta riippumatta 50 prosenttiin ja osatyökykyisten palkkatukitaso nostetaan 70 prosenttiin. Järjestöt saavat jatkossakin 100 prosentin palkkatuen. Tämän uudistuksen myötä palkkatuen määrän arvioidaan kasvavan jopa 4 500 henkilövuodella per vuosi.

Myös osatyökykyiset otetaan jatkossa huomioon entistä enemmän. Heille rakennetaan välitysmarkkinoilla työllistymiseen Suomen malli. On tärkeää, että osatyökykyisiin panostetaan ja heille luodaan uusia mahdollisuuksia työllistyä palveluiden kautta. Osatyökykyiset ovat jo liian pitkään olleet väliinputoajia.

Arvoisa puhemies! Jatkossa nuorten työllisyyttä tuetaan ja kehitetään Ohjaamoiden kautta, jotka pystyvät asiantuntevasti ohjaamaan nuoria työllistymisen saralla. Tähän tarkoitukseen kunnat saavat kannustimia palkata koulutuksen ja sosiaalityön ammattilaisia. Malli valmistellaan rahoitettavaksi EU-elvytyspaketista.

Arvoisa puhemies! Tässäkin esityksessä korostuu inhimillisyys. On helppo kannattaa lämpimästi tätä inhimillistä ja ihmisiä kunnioittavan arvopohjan huomioivaa budjetin osaa.

21.21 Niina Malm sd: Arvoisa puhemies! Epävarma tilanne maailmantaloudessa heijastelee voimakkaasti myös Suomeen, kuten olemme tätä talousarvioesitystä käsitellessämme monesti huomanneet. Haasteet ovat koetelleet lähestulkoon kaikkia toimialoja, kuten teollisuutta ja vientiä, mutta erityisen kipeästi ja välittömästi vaikutukset ovat iskeneet myös palvelualoihin. Ravitsemusliikkeet, matkailuala, tapahtuma-ala sekä monet muut käyvät selviytymiskamppailua koronaepidemian edessä ympäri maailman. Nyt on tehtävä hartiavoimin töitä sen eteen, että ensinnäkin olemassa olevat työpaikat säilyisivät, mutta samalla on myös kyettävä luomaan edellytyksiä uusien työpaikkojen syntymiselle. Hallituksen talousarvioesitys vuodelle 2021 pyrkii vastaamaan näihin molempiin haasteisiin. Yrittäjiä tuetaan, jotta terveet yritykset eivät tämän kriisin seurauksena luhistuisi. Työvoimapaalveluita parannetaan, jotta työnhaku olisi jatkossa yksilöllisempää ja palvelisi työnhakijaa mahdollisimman hyvin.

Arvoisa puhemies! Työllisyyspalveluita kehitetään nyt kohti pohjoismaisen työnhaun mallia. Kun aiemmin voimassa ollut aktiivimalli rankaisi työttömiä leikkaamalla työttömyyspäivärahaa, on nyt esitelty malli paljon inhimillisempi. Jos työtön ei onnistu työnhaussa ilman omaa syytään, työttömyyskorvausta ei heti leikata. Työttömien oikeuksien ja velvoitteiden on oltava tasapainossa. Karensseja kohtuullistetaan ja työnhakijaa ei rangaista epäonnistumisesta, vaan palkitaan ennemminkin yrittämisestä. Työnhakijalla on myös mahdollisuus valita itse, mitä työmahdollisuuksia hakee, ja niihin on oltava todellinen mahdollisuus myös työllistyä. Työnhakuvelvoite valmistellaan siten, että se ottaa huo-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 126/2020 vp

mioon työttömän työkyvyn ja alueen työpaikkatilanteen, eikä keneltäkään vaadita mahdottomia. Hallituksen esittämä yksilöllisen työhaun malli on siis oikeudenmukainen, inhimillinen ja reilu.

Arvoisa puhemies! Osatyökykyisissä on paljon potentiaalia, mutta heidät on jostain syystä jätetty aiemmin aivan liian vähälle huomiolle. Moni osatyökykyinen haluaisi päästä kiinni työelämään, mutta sopivia malleja ei juurikaan ole ollut tarjolla. Tähän epäkohtaan hallitus tarjoaa nyt ratkaisua. Osatyökykyisten työllistämiseksi osoitetaan 70 prosentin palkkatuki, ja välityömarkkinoilla työllistämiseen rakennetaan oma Suomen malli, joka perustuu Ruotsista saatuihin kokemuksiin ja Suomen työpankkikokeilun aiempiin kokemuksiin. Välityömarkkinoille työllistämisen mallilla on tarkoitus välittää osatyökykyisten ja vammaisten työpanosta yrityksille. Ruotsissa vastaavantyyppinen toimija työllistää jopa 25 000 osatyökykyistä.

Arvoisa puhemies! Vielä viimeiseksi pari sanaa luottamuksesta. Se on liimaa, jolla yhteiskuntaa rakennetaan. Luottamusta tarvitaan, jotta voidaan sopia. Sisäisesti vakaa maa saa myös investoijat luottamaan siihen ja sijoittumaan tänne. Sosiaalidemokraatit ovat aina olleet sopimustyhteiskunnan kannalla, ja tätä haluamme vaalia jatkossakin. Se luo ennustettavuutta ja turvaa niin työntekijöille kuin työnantajillekin. Paikallista sopimista voidaan kehittää nykyistä työläinsäädäntöä kunnioittaen. Muun muassa näillä toimilla budjettiriihen päätökset tukevat hallituksen työllisyystavoitteiden saavuttamista.

21.25 Kimmo Kiljunen sd: Arvoisa puhemies! Jäin oikeastaan tähän saliin pitämään puheenvuoron sen vuoksi, että edustaja Könttä käytti tässä hyvinkin painavan puheenvuoron ja halusin hieman täydentää sitä. Olin miettinyt ylipäättään, että tästä puolustus- ja turvallisuuspolitiikasta kannattaisi muutama sana vielä sanoa.

Sitä ennen kuitenkin haluaisin vastata edustaja Tynkkyselle, kun hän meille edellistä asiakohtaa käsitellessämme väänsi rautalangasta perussuomalaisten lähestymistavan, jossa totesitte, että te ette voi hyväksyä sitä, että kehitysyhteistyössä veronmaksajien varoja käytetään väärin ja vastuuttomasti. Jos tuo on perussuomalaisten lähestymistapa kehitysyhteistyöhön, niin minun täytyy sanoa, että me sosiaalidemokraatit jaamme, ainakin minä jaan, täysin tuon periaatteen. [Sebastian Tynkkynen: Hienoa!] Veronmaksajien rahoja ei pidä käyttää väärin ja vastuuttomasti. Haluan teitä lohduttaa sillä, että kun kehitysyhteistyötä katsotaan, niin se on maailmankin mitassa yksi niistä hallinnon haaroista, jonka tuloksia evaluoidaan sekä globaalitasolla, kansainvälisesti, että myöskin kansallisesti tehokkaammin kuin ehkä mitään muuta julkisten varojen käyttöä — ehkä tehokkaammin kuin mitään muuta julkisten varojen käyttöä. Meillä valitettavasti on julkisessa hallinnossa eri puolilla maailmaa, myöskin Suomessa, ongelmia, jotka ovat kotimaista tekoa tai ulkomaista tekoa. Ja kuten täällä kuulitte puheenvuoroista, niin kehitysmaissa toimittaessa kontekstit ovat hyvin vaikeita ja vaativia, ja väärinkäytöksille luonnollisesti kulttuurieroistakin johtuen on paljon tilaa. Sen takia ja juuri sen vuoksi sitä seurataan tarkemmin kuin normaalisti julkisten varojen käyttöä maailmassa. Eli tämän haluan sanoa teille lohdutukseksi. Meidän lähestymistapa on tässä suhteessa täysin sama. Johtopäätökset ehkä kokonaisuus huomioon ottaen eivät välttämättä olekaan samoja.

Edustaja Könttä käytti painavan puheenvuoron puolustusmenoista ja totesi ilahtuneena, että — kuten ministeri täällä tänään sanoi — tämä on historiallinen budjetti puolustuksen osalta, ja niin onkin. Jos tätä budjettia on kutsuttu koronabudjetiksi, niin ehkä toinen asia, jonka takia tätä täytyy kutsua poikkeukselliseksi budjetiksi, on nimenomaan puolustus-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 126/2020 vp

määrärahat. Tämä on se budjetti, jonka yhteydessä me päätämme Hornetit korvaavasta asejärjestelmästä hävittäjien osalta eli tästä niin sanotusta HX-hankkeesta. Siitä tehdään nyt päätös, ei ainoastaan ensi vuoden vaan koko hankkeen toteutuksen osalta, ja siihen varataan toimivaltuuksilla 10 miljardia euroa.

Me tiedämme jo tässä vaiheessa — se on meille eri yhteyksissä asiantuntijoiden puolelta sanottu — että se ei ole tuon hankkeen kokonaissumma, kun katsotaan se puoli vuosisataa eteenpäin. Kansainväliset vertailut ja kokemus Hornetista meillä kertovat sen. Aivan avoimesti puolustusvaliokunnan puitteissa ja myöskin ulkoasianvaliokunnan puitteissa on tuotu esille, että se on karkeasti ottaen näin, että tämä hankintahinta on 35 prosenttia kokonaiskustannuksista, 55 prosenttia on sitten käyttöä, ylläpitoa, varaosia, huoltoa, kaikkea mahdollista, ja 10 prosenttia on asejärjestelmien kehitystä. Se on karkeasti se budjetti. Eli me puhumme 30 miljardin euron panostuksesta. Tämä tulee olemaan merkittävä lisäys meidän puolustusmenoissa. Tietysti voidaan kysyä, onko mittakaava ylipäättään oikea Suomessa, kun me mitoitamme sen tähän tasoon, että meillä puolustusmäärärahat nousevat 2,2:een, melkein 2,3 prosenttiin kansantuotteesta jo ensi vuonna ja 2,5 prosenttiin jatkossa. Tämä on niin suuri nousu, että meillä Euroopassa Ranska ja Britannia ovat samalla tasolla. Käytännössä yhdessäkään muussa Euroopan maassa puolustusmenot eivät ole tällä tasolla. Ja tämä tulee olemaan pysyvä, pidempiaikainen ilmiö.

Hieman vertailua, kun tässä äsken puhuttiin kehitysyhteistyöstä ja kun se luku sattuu olemaan sama — siihen tulee vähän tätä kontekstia sillä tavalla: Puolustusmenomme siis nousevat tämän HX-hankkeen osalta nyt ensi vuonna 0,7 prosenttia suhteutettuna bruttokansantuotteeseen. Se on se yksittäinen panos, lisäys, minkä aiheuttaa tämä hävittäjähanke. Ja tämä tulee olemaan koko kehyskauden, tämä 0,7 prosentin nousu, eli seuraavat viisi vuotta eteenpäin, ja laskennallisesti arvioiden saattaa ulottua jopa 2030-luvulle asti. Meille tulee 0,7 prosentin lisäys puolustusmenoihin nyt tämän hankinnan myötä. Se on muuten se sama 0,7 prosenttia, jonka me olemme vain kerran saavuttaneet kehitysyhteistyön osalta, ja senkin osittain vahingossa vuonna 1990, kun silloin määrärahat oli allokoitu hieman alle 0,7:ään, mutta kansantuotteen lasku nosti sen sitten laskennallisesti tuolle tasolle. Tämä vain vertailuna. En haluaisi tehdä sitä, että me vertailemme budjetin eri lohkoja toisiinsa, koska niillä on erilaiset funktiot ja on tarpeetonta tehdä tätä vertailua.

Mutta sen sijaan, kun te, edustaja Könttä, totesitte, että olisi tarpeellista ja hyvä, että Suomi olisi pysyvämmin tällä asevaraisen turvallisuusajattelun tasolla puolustusmenojen osalta, esittäisin kysymyksen, en ainoastaan teoreettisen kysymyksen [Puhemies koputtaa] vaan käytännöllisenkin kysymyksen, koska asevaraisella turvallisuusajattelulla on myöskin rajansa, ja sen takia turvallisuus [Puhemies koputtaa] täytyy nähdä muustakin kulmasta kuin aseiden kautta.

21.30 Joonas Könttä kesk: Arvoisa puhemies! Edustaja puhui äsken väkevästi puolustuspolitiikasta. Palaan tähän teemaan mielelläni vielä tänään. Toivottavasti meillä siihenkin riittää aikaa, mutta otan vapauden puhua myös liikennepolitiikasta, kun huomenna käsittelemme liikenneministeriön pääluokkaa.

Kun puhutaan liikenteestä ja viestinnästä, niin puhutaan aivan keskeisistä arkemme ja yhteiskuntamme peruspilareista, siitä, että suomalaisilla kautta tämän laajan maan on mahdollisuus elää, harrastaa, yrittää ja tehdä töitä. Ensi vuoden talousarvioesitys tukee sitä käsitystä koko maan asiasta, jota keskustalaiset ympäri tämän maan ajavat eteenpäin. Monipaikkaisuuden edistäminen, alueellinen tasa-arvo ja ihmisten valinnanvapauden tukemi-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 126/2020 vp

nen — tässä on niitä syitä, miksi on tärkeää olla kiinnostunut liikenteeseen ja viestintään liittyvistä kysymyksistä. Talousarviossa näkyikin sekä perusväylänpidon ja yksityisteiden korotetun valtionavustustason jatkuminen, uusien väylähankkeiden käynnistäminen että laajakaistarakentaminen. Onhan niin, että siihen, että ihmiset, tavara ja tieto pääsevät liikumaan, tarvitaan toimivaa infraa, ja tähän tässä budjetissa nyt panostetaan.

Erityisesti iloitsen siitä, että Keski-Suomen saavutettavuudelle tärkeän Tampere—Jyväskylä-radan parantamiseen esitetään 19 miljoonan euron valtuutta, josta 7 miljoonan euron määräraha tulevalle vuodelle, siis vuodelle 2021. Myös valtatie nelosen Äänekoski—Viitasaari-tieosuuteen esitetty valtuutus, reilu 21 miljoonaa euroa, tulee todelliseen tarpeeseen. Tästä valtuutuksesta ensi vuodelle osoitettu 5 miljoonan euron määräraha parantaa liikenneturvallisuutta ja liikenteen sujuvuutta. Me parannamme ohituskaistojen turvallisuutta, eritasoliittymiä, valaistusta ja riista-aitoja. Tämä hallitus on liikkumisen ja liikenteen puolella, aivan toisin kuin oppositio välillä tahtoo väittää.

Arvoisa puhemies! En itse hyväksy professoreiden ja muiden asiantuntijoiden hiljattain esittämiä teoreettisia esityksiä polttoaineiden rajuista veronkorotuksista. [Sebastian Tynkkynen: Mutta kohta hyväksytte!] Liikenneministeri Harakka on ansiokkaasti todennut, että kyseessä on asiantuntijoiden kannanotto eikä suora hallituksen linjaus, vaikka tämän asian eräät voimat haluavatkin ehkä tahallaankin sekoittaa keskenään. Asiantuntijoiden kannanotto on asiantuntijoiden kannanotto, ei hallituksen linjaus. Vapaan kansalaiskeskustelun nimeen vannovana pidän kuitenkin täysin sallittuna, että erilaisia näkemyksiä ja ajatuksia voidaan esittää. Se on erittäin tärkeä osa demokratiaa ja sananvapautta.

Arvoisa rouva puhemies! Autoilun pitää olla tulevaisuudessa mahdollista aivan kaikille — eikä siitä saa tulla rikkaiden erityishuvia — kohtuuhintaisilla autoilla, kohtuuhintaisella polttoaineella ja hyväkuntoisilla teillä. Tämän pitäisi olla pitkien etäisyyksien maassa täysin selvä asia. Oma auto on monelle meistä elinehto.

Kotimaiselle polttoaineelle ja osaamiselle on annettava erityinen mahdollisuus liikenteen päästöjen vähentämisessä. Kyllä se niin on, että autolla Suomessa kuljetaan jatkossakin, mutta jos on mahdollista, niin kotimaisella raaka-aineella, kotimaista työtä luovalla polttoaineella, se olisi aina parempi.

Arvoisa puhemies! Tämä budjetti on panostuksia teihin, tietoliikenneyhteyksiin ja mahdollisuuksiin elää ja asua ympäri maan, niin kaupungeissa kuin maaseudulla, niin pohjoisessa kuin etelässä. Siitä on pidettävä kiinni, ja siitä tämä budjetti on hyvä.

21.35 Sebastian Tynkkynen ps: Arvoisa rouva puhemies! Kuultiin tässä hetken aikaa sitten aivan älytön ehdotus suomalaisten työllistämiseksi. Me olemme oppositiossa vaatineet toimenpiteitä sen perään, että tämä hallitus lähtisi ottamaan tosissaan tämän tilanteen, mikä Suomessa tällä hetkellä on: me olemme hätätilassa taloudellisesti, me tarvitsisimme lisää työllisyyttä välittömästi. No, tässä vihreiden esityksessä kyse oli siitä, että otettaisiin lisää halpatyövoimaa tänne Suomeen, ja tämä ihan julkisesti täällä esitettiin. Suomalaisten työllisyyttä pitäisi saada nostettua, ja esitetään, että otetaan muualta lisää halpatyövoimaa, Suomeen ulkomaalaisia. Millä ihmeen tavalla tämä työllistää suomalaisia? Sen lisäksi nähdään tilastojen valossa myöskin se, että moni näistä maahanmuuttajista, jotka tulevat matalapalkkaisille aloille, ihan jo muutaman vuoden päästä on sosiaaliturvan varassa, mikä tarkoittaa sitä, että jotta tuota sosiaaliturvaa voidaan maksaa näille maahanmuuttajille, niin silloin useamman suomalaisen pitää mennä töihin, maksaa veronsa, jotta tätä sosiaaliturvaa voidaan maksaa näille maahanmuuttajille, jotka ovat tulleet tänne Suomeen matala-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 126/2020 vp

palkkaisille aloille, jotta he voisivat olla töissä. Tämä sama ajatus on itse asiassa esitetty vihreiden puheenjohtajan, edustaja Maria Ohisaloon suulla puoluekokouksessa, jossa tämä lukema oli 80 000 työperäistä maahanmuuttajaa vuoteen 2030 mennessä.

Arvoisa rouva puhemies! Tällaisilla keinoilla ei nosteta suomalaisten työllisyyttä, ei alkuunkaan. Tällaisilla keinoilla tullaan ikään kuin hyppäämään todella isoon suohon, ja sen jälkeen meidän on pakko työllistää vielä enemmän suomalaisia, jotta saadaan tämä lysti maksettua.

Sen lisäksi näihin ehdotuksiin, että työllisyyttä nostettaisiin maahanmuuton avulla, sisältyy aivan äärimmäisen vakava moraalinen ongelma, ja se on se, että meillä on tällä hetkellä niin paljon suomalaisia työttömiä, ja erityisesti on moraalisesti paheksuttavaa se, että kun meillä on niin paljon nuorisotyöttömyyttä tässä maassa, niin me ohitamme nämä nuoret ja tarjoamme työpaikkoja sitten työperäiselle maahanmuutolle. Kun tullaan matalapalkkaiselle alalle, niin silloin yleensä lähestulkoon aina kilpaillaan nimenomaan näitten maahanmuuttajien ja suomalaisten nuorten, opiskelijoiden kesken, koska ne ensimmäiset työpaikat ovat juurikin sitä kaupan kassaa, missä itsekkin on tullut oltua, se on sitä siivousalaa, se on sitä henkilökohtaista avustajaa, missä itsekkin on tullut oltua, ja niin edelleen. Näin olen me tulemme kääntäneeksi meidän selkämme näille suomalaisille nuorille. Ja minä sanoisin näin, että vasta sen jälkeen, kun suomalaiset nuoret ja muutenkin laajemmin työttömät on työllistetty, voidaan alkaa keskustelemaan siitä, että entä jos tuolta muualta tulisi tänne vielä lisää näille aloille, jos todettaisiin, että olisi sitten vielä sen jälkeen tarve. Sitä en missään nimessä tuomitse, jos kyse on tämmöisestä korkean osaamisen maahanmuutosta: tullaan perustamaan yrityksiä, palkataan työntekijöitä sitä kautta ja niin edelleen. Sitä me emme ole koskaan perussuomalaisina tuominneet. Se on hyvä asia. Mutta se, mitä hallitus esittää, se, mitä vihreiltä tänään kuultiin täällä salissa, se, mitä puheenjohtaja Maria Ohisalo on korostanut omissa puheissaan, liittyy nimenomaan tähän, että tuodaan halpatyövoimaa Suomeen, ja tämä tulee olemaan jäätävän kokoinen taakka meille suomalaisille. — Kiitos.

21.39 Arja Juvonen ps: Arvoisa rouva puhemies! Meillä oleskelee Suomessa laittomasti tuhansia henkilöitä — tarkkaa lukua ei tiedetä — ja olisikin erittäin tärkeää, että näistä laittomasti maassa oleskelevista, kun he vaikka hakeutuvat sosiaali- ja terveydenhuollon palveluihin, pidettäisiin jonkunlaista kirjaa, heidät rekisteröitäisiin. Eduskunnassahan käsiteltiin vuonna 2017 sosiaalihuoltolaki, jonka myötä laittomasti maassa oleskelevien palvelut korvataan kunnille, ja täällä budjettikirjassa on aina vuosittain se tietty summa, noin 6 miljoonaa euroa, sitten varattu sitä rahaa. Silloin me perussuomalaiset sosiaali- ja terveysvaliokunnassa esitimme erilaisia lausumia, muun muassa sen, että nämä laittomasti maassa oleskelevat tulisi rekisteröidä, ja se meidän esityksemme sai täällä eduskunnan suuressa salissa myös kannatusta, muun muassa vihreiltä. Olisinkin toivonut, että hallituksessa voitaisiin käydä keskustelua ja viedä eteenpäin näitä silloin yhdessä kannatettuja esityksiä. Siellä oli myös kustannusten seuranta ja kannustus maasta poistumiseen, koska eihän ole kenenkään etu, että laittomasti maassa oleskelevat ovat täällä Suomessa.

Arvoisa puhemies! Nämä olivat näistä laittomasti maassa oleskelevista ja siitä, mitä budjettikirjassa heistä sanotaan, mutta haluan vielä nostaa muutaman asian tähän esille.

Sosiaali- ja terveysministeriön hallinnonalalla mainitaan ja nostetaan esille ikäihmisten hoito, äärettömän tärkeä asia, ja tämä hoivahenkilöstö, josta äsken puheenvuorossani jo puhuin, mutta myös omaishoidon kehittäminen ja kotihoito. Näenkin, että meidän ensi vuo-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 126/2020 vp

den suurin tavoite ikäihmisten hoidossa on kotihoidon kehittäminen, ja toivon, että hallitus oikeasti valmistelee henkilöstömitoitusta myös sinne kotihoitoon, koska tällä hetkellä sitä ei ole, ja se on aina vähän arvailujen varassa, millä tavalla siellä kotihoidossa toimitaan, riittääkö siellä sitä henkilöstöä. Olisi erittäin tärkeää, että kotihoito laitetaan kuntoon ensi vuonna, kun nyt ollaan tätä henkilöstömitoitusta saatu kuntoon jo tähän pitkäaikaiseen hoivaan.

Omaishoidosta sen verran, että toivon, että hallitus huomioi sen, että kun tämä vuosi on ollut poikkeuksellinen, monet omaishoitajat eivät ole kyenneet pitämään lakisääteisiä vapaapäiviä, niin miten olisi mahdollista, että he voisivat pitää niitä vaikka ensi vuoden puolella, jos siellä on sitten paremmat näkymät. Se johtuu siitä, että hoivapaikkoja on yksinkertaisesti suljettu, niitä ei ole ollut, ja omaishoitajat ovat sitten jääneet sinne omiin kotihinsa hoitamaan läheistään — toki myös tehneet sen mielellään, koska turvallisuus on ollut kaikille hyvin tärkeää näinä vaikeina aikoina.

Hoitovelkaan, mitä jatkuu pitkälle ensi vuoteen, kuuluu myös hammashoito, muun muassa katse ikäihmisten hampaisiin. He eivät välttämättä pääse sinne hoitoihin. On erittäin tärkeää, että hallitus, erityisesti sosiaali- ja terveysministeriö, pitää tämän mielessä, samoin kuin myös sen, että vakavat sairaudet eivät jää tutkimatta ja hoitamatta ja kasvaimet leikkaamatta sen takia, että kiireetöntä hoitoa viivytetään ja ihminen ei sinne hoitoon uskalla hakeutua. Elikkä tärkeää on viestittäminen hallituksen linjalla myös siitä, mitä korona-aikaan saa tehdä, mitä ei.

21.42 Kimmo Kiljunen sd: Arvoisa puhemies! En halua avata nyt periaatteellista keskustelua maahanmuutosta, haluaisin sanoa siitä ehkä yhden ainoan ajatuksen. Tätä koko keskustelua kun olen kuunnellut nyt viime aikoina täällä, ja tietysti pidemmältäkin ajalta, niin me kiinnitämme maahanmuutossa huomion siihen, mitä se tarkoittaa meille vastaanottavana maana, että tänne tulee ulkomailta ihmisiä. Tästä unohtuu se toinen kulma, joka liittyy sanaan liikkumisvapaus. Me tunnistamme sen keskustelun toisella tavalla, kun me toteamme, että on ollut kansojen vankiloita, joista ei pääse pois, ja me olemme lähteneet liikkeelle siitä, että oikeus muuttaa maasta täytyy taata kaikille. Kaikilla täytyy olla mahdollisuus liikkua maailmassa. Sen käänteispuoli on maahanmuutto, ja siitä on yhtäkkiä tullutkin valtava dilemma. Maailma pienenee, ihmisetkin liikkuvat — eivät ainoastaan teknologia, pääoma, tavarat liiku rajojen yli ja informaatio. Mutta en halua avata tätä keskustelua.

Ja hyvin lyhyesti tästä puolustuspolitiikasta, joka jäi tuossa kesken. Nimenomaan hävittäjähankintaan liittyen halusin sanoa sen, että minä tunnistan sen lähtökohdan siinä, että on kysymys isänmaan puolustuksesta, maanpuolustuksen tarpeista, ja sen takia me tämän päätöksen teemme.

Tässä on viisi kilpailun kohteena olevaa hävittäjävalmistajaa: Yhdysvallat, jonka kanssa neuvotellaan valtion kanssa suoraan — Pentagonin kanssa suoraan — ja sitten Euroopassa kolme laitevalmistajaa, joiden kanssa tehdään kaupalliset sopimukset. Yhdysvaltojen kanssa tehdään sitten valtioiden välinen sopimus, jos sikseen tulee, joka myöskin käsitellään kongressissa aikanaan.

Mutta se, mikä tässä on se iso kysymys, on se, että tämä on kiinteähintainen kilpailutus. Ja siinä mielessähän, kun tässä haluttiin korvata täysimääräisesti Hornetien suorituskyky, me emme tiedä, korvaammeko sen täysimääräisesti yli vai ali, koska tämä on hinnalla määrittyvä. Mutta se suorituskyky on siellä, sotilaiden suorituskyky, joka on se keskeisin kilpailukriteeri.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 126/2020 vp

Ja nyt minä haluaisin avata sen kysymyksen vielä kertaalleen — ymmärtää itsekin sen asian — että sotilaallinen suorituskyky on kuitenkin vain yksi turvallisuuteemme liittyvä tekijä, kun me puhumme turvallisuustarpeista. Vähintään yhtä suuri turvallisuustekijä on tässä kilpailutilanteessamme arvioida sitä, minkälaisia strategisia sidonnaisuuksia se hankinta synnyttää suhteessa siihen, miltä alueelta se hävittäjä tulee. Toinen iso asia, joka myöskin on laajamittaisessa turvallisuudessa: Taloudellisen kehityksen ja muun kannalta on olennaista, minkälainen kotimainen panos tähän prosessiin tulee. Mikä on se teollisen yhteistyön luonne, tutkimus-, tuotekehittelypanos, mikä tässä saadaan, koulutusjärjestelyt, kaikki se mahdollinen? Mikä on se kotimaisuusaste, kun me puhumme kuitenkin mittakaavaltaan 30 miljardin euron hankkeesta 50 vuoden aikana? Ja minä toivoisin, että kun me käymme tämän keskustelun täällä eduskunnassakin jatkossa, niin me myöskin kiinnitämme huomiota tähän teolliseen yhteistyöhön ja näihin riippuvuussuhteisiin, jotka ovat merkittäviä myöskin turvallisuuden kannalta.

21.45 Joonas Könttä kesk: Arvoisa rouva puhemies! Edustaja Kiljunen erinomaisella tavalla mielestäni tässä nosti tätä puolustuspoliittista keskustelua esiin. Omalla tavallaan ehkä tarvittaisiin tähän saliin jopa semmoinen laaja ulko- ja turvallisuuspoliittinen keskusteluhetki — ehkä pidempikin hetki — jossa voitaisiin keskustella laajemmin tästä kysymyksestä. Olen aivan samaa mieltä kuin te siitä, että puolustuspolitiikka ja puolustusturvallisuus, ylipäätään turvallisuuspolitiikka, ovat laajempia käsitteitä kuin pelkkä puolustusbudjetti. Ne käsittävät sen, mistä jo aiemmin oli keskustelua tänä päivänä: diplomatian, ylipäätään maan kokonaisturvallisuuden ja sen, minkälainen se meidän ympäristömme Euroopassa ja maailmassa on.

Puhuin itse tästä 2 prosentin osuudesta bkt:stä. Minusta se on hyvä määrällinen tavoite, jonka paremmalla puolella pääsemme nyt ensi vuonna olemaan ja toivottavasti mahdollisimman pitkään. Se mahdollistaa meidän kaltaisellemme laajalle maalle investoinnit sellaisiin puolustuksellisiin tarpeisiin, joita eittämättä tämä meidän sijaintimme vaatii. Ja minusta, samalla tavalla kuin vaikkapa kehitysyhteistyön osalta voidaan asettaa määrällinen tavoite, myös puolustuspolitiikassa tällainen määrällinen tavoite voi olla.

Mutta, edustaja Kiljunen, nostitte esiin tämän HX-hankkeen, ja olen siitä samaa mieltä, että tässä talousarvioesityksessä tehdään periaatteellinen päätös siitä, kuinka tässä hankkeessa edetään. Siinä mielessä olisi ehkä erityisen tärkeää, että eduskunta olisi keskustellut tästä vielä laajemmin kuin mitä se nyt keskustelelee. Me varaamme allokoimalla ensi vuodelle HX-hankkeeseen ja jyvittämällä sen edelleen seuraaville vuosille. Me varaamme sen 10 miljardia näihin välittömiin kustannuksiin, ja olen täysin samaa mieltä, että sen päälle — till — tulee vielä lisäkustannuksia, käyttökustannuksia, kuten me olemme huomanneet muiden maiden vastaavista hankkeista. Mutta nyt tällä 10 miljardilla sitten korvataan toivottavasti täysimääräisesti se kapasiteetti, mikä meillä nykyisillä Horneteilla on.

Siihen nähden olisi hyvä, että täällä olisi — en tiedä, voisiko tehdä jopa keskustelualoitteen siitä — tällainen ulko- ja turvallisuuspoliittinen keskustelu. Tai ehkä se käydään sitten silloin, kun ulko- ja turvallisuuspoliittinen selonteko käsitellään eduskunnassa, se on ehkä oikea foorumi. Mutta olisi hyvä, että silloin olisivat — niin kuin varmasti ovatkin — sekä ulkoministeri että puolustusministeri läsnä tässä keskustelussa.

Mutta olen iloinen, että täällä käytiin eilen ja käydään tänään puolustuspoliittista debattia. Täytyy sanoa, että olen varsin tyytyväinen myös siitä, että eduskunta on aika yhtenäis-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 126/2020 vp

nen näissä isoissa linjoissa, isossa kysymyksissä, kun puhutaan isänmaan turvallisuudesta ja ulkopolitiikasta.

21.48 Sebastian Tynkkynen ps: Arvoisa rouva puhemies! Tässä, edustaja Kiljunen, puhuitte aikaisemmin siitä, kuinka Suomessa teidän mielestänne maahanmuuttopolitiikkaa käsitellään väärin. Puhuitte siitä, kuinka se näkökulma maahanmuuttoon on enemmän siinä, mitä hyötyä siitä on meille. Tässä varmaan kritisointe salin laidan tapaa käydä tätä keskustelua. Nimittäin meillä perussuomalaisilla kyse ei ole siitä, mitä hyötyä siitä on Suomelle. Me korostamme sitä, kuinka siitä ei ole hyötyä Suomelle. Te korostatte sitä, kuinka te ostattte hyvää omaatuntoa sillä, kuinka ollaan autettu. Te korostatte myöskin sitä, kuinka jokainen pakolaiseen satsattu euro, kun tänne heitä otetaan, tulee moninkertaisena takaisin, kuinka se parantaa meidän huoltosuhdetta ja niin edelleen, niin edelleen. Te puhutte jatkuvasti siellä laidalla siitä, mitä hyötyä siitä on Suomelle. Meidän pitäisi puhua siitä, millä tavalla me voimme auttaa niitä ihmisiä, jotka oikeasti ovat hädässä.

Arvoisa puhemies! Silloin kun me puhumme niistä ihmisistä, niistä nuorista miehistä, jotka ovat lähteneet esimerkiksi Irakista, jotka ovat seikkailleet Välimeren yli, seikkailleet maasta toiseen Euroopassa, lopulta jopa Ruotsiin, mutta Ruotsikaan ei ole kelvannut, vaan jopa Ruotsista ollaan vielä haettu turvapaikkaa rajan yli Suomen puolelle, niin silloin ei puhuta enää itse asiassa hädänalaista ihmisistä vaan puhutaan sellaista ihmistä, jotka haluavat shoppailla erilaisilla sosiaaliturvajärjestelmillä, erilaisilla yhteiskuntamalleilla, mistä saa parhaimmat edut itselleen.

Jos me oikeasti puhumme hädänalaisista, niin silloin me itse asiassa puhumme niistä ihmisistä, jotka ovat YK:n pakolaisleireillä, varsinkin niistä lapsista, naisista, vanhuksista. He ovat siellä, he eivät koskaan tee tällaista shoppailua, vaan he ottavat vastaan avun, mitä tarjotaan, ja kun kriisi on ohi, kun Isis on kukistettu, kun niin edelleen, niin edelleen, he pääsevät takaisin nopeasti siitä lähiympäristöstä palaamaan omalle kotiseudulleen. Mutta se, että me nimenomaan tuhlaamme ne meidän auttamisresurssit näihin nuoriin miehiin, jotka tulevat läpi Euroopan tänne ja jotka itse asiassa, valitettavasti, ovat aiheuttaneet tiettyjä ongelmia, mitä ollaan uutisista saatu nähdä korostuvissa tilastoissa, ei ole millään tavalla vastuullista eikä auttamista. Olen itse aivan valmis siihen, niin kuin koko edustamani puolue, että me lopetamme puhumasta siitä, mitä hyötyä maahanmuutosta, nimenomaan tämmöisestä humanitaarisesta maahanmuutosta, mihin viittasitte, on Suomelle, koska siitä ei ole. — Kiitos.

21.51 Kimmo Kiljunen sd: Arvoisa puhemies! Jäin nyt tähän vielä hetkeksi. Tämä turvallisuuspoliittinen keskustelu on tarpeen, se käydään selontekojen yhteydessä laajamittaisesti. Tässä hävittäjähankeessa siinä, mistä se poliitikko pystyy päätöksiä tekemään — ja me teemme tästä nyt niitä päätöksiä — on oikeastaan kolme lohkoa, ja ne tässä hankkeessa voivat meillä ylipäättään olla agendalla: paljonko sille annetaan budjetissa rahaa eli mikä se mittakaava tällä asialla on, mikä on tämän hankkeen aikataulu, ja kolmanneksi, mistä maasta ne hankitaan. Nämä ovat oikeastaan ne kolme asiaa. Nyt juuri tässä budjetissa me päätämme nämä kaksi ensimmäistä asiaa, sen määrärahamitoituksen ja toiseksi sen aikataulun. Kolmas asia, joka tässä on auki, on luonnollisesti oikeastaan se kaikkein tärkein asia — viittasin strategiseen riippuvuuteen ja muihinkin asioihin — eli tämä, miltä alueelta se tulee. En avaa sitä keskustelua nyt lainkaan, mutta toivon, että me käymme sitä laajaa keskustelua.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 126/2020 vp

Tämä maahanmuutto: Te ymmärsitte väärin, edustaja Tynkkynen, tämän minun ilmaiseni hyötyajattelusta. Minä katsoin sitä niinpäin, että me käymme keskustelua laidasta toiseen siitä, mitä tämä maahanmuuttoilmiö merkitsee Suomen kannalta. Me harvoin käymme vakavasti keskustelua siitä, mitä se on sen maahanmuuttajan kannalta: tuleeko hän rakkauden vuoksi tänne, tuleeko hän opiskelemaan tänne, tuleeko hän työn vuoksi vai tuleeko hän aidosti hakemaan turvapaikkaa.

Edustaja Tynkkynen, voin vakuuttaa teille, että minulla on elämässäni ollut kokemuksia todella vaikeissa pakolaistilanteissa olemisesta ja minä tiedän myöskin nämä venepakolaiset. Olen Palermossa käynyt juuri hiljattain näillä venepakolaisten leireillä. Te olette oikeassa, siellä on paljon nuoria miehiä, jotka tulevat rajojen ylitse tänne Eurooppaan. Mutta mitä he tulevat tänne hakemaan? Te olette väärässä siinä, jos te sanotte, että he tulevat hakemaan täältä sosiaaliturvajärjestelmän antamia tukia. He tulevat tänne tekemään sitä, mitä suomalaisetkin tekivät aikoinaan mennessään Amerikkaan tai mennessään Ruotsiin: he tulevat hakemaan työpaikkaa. [Sebastian Tynkkynen: Ja siihen turvapaikkajärjestelmä ei ole tarkoitettu!] Useimmiten he haluavat tulla töihin, sitoutua siihen yhteiskuntaan, johon he tulevat, ja tukea omia perheitään niissä omissa maissaan.

Tämähän on sellainen järjestelmä kuin miten globaalit järjestelmät juuri toimivat, hyvin monissa puitteissa. Moldovan asukkaista kolmasosa työskentelee vierastyöläisinä Länsi-Euroopassa, lähinnä Euroopan maissa, osittain Turkissa. Siellä naiset hoitavat muiden maiden äitejä ja maksavat omien lapsiensä koulutuksen omassa kotimaassaan, jossa nämä ovat isovanhempien hoidettavana. Tämähän on järjestelmä, joka johtuu siitä, että tämä globaali järjestelmä on integroitunut monella tavalla. Katsokaa sitä oikeasta kulmasta: te näette, mitkä ne tarpeet ihmisillä on, miksi he liikkuvat rajojen yli. Tämä on tätä maailman pienentymistä. Ja me suomalaisetkin joudumme sopeutumaan siihen, ettemme me ainoastaan juo kahvia, joka kasvatetaan muualla, tai syö banaaneita, vaan teknologia, informaatio, liikkuu, ihmisetkin liikkuvat — siihen meidän täytyy sopeutua ja se nähdä — ja suomalaiset liikkuvat: 40 000 suomalaista asuu Espanjan Aurinkorannikolla pysyvästi vuosittain. Eli maailma on nyt vaan pienempi, ja tämä [Puhemies koputtaa] ihmisten liikkuminen täytyy ymmärtää myöskin heidän omista lähtökohdistaan.

Puhemies Anu Vehviläinen: Tässä kohtaa haluan huomauttaa, että tämä istunto päättyy kello kymmenen mutta että tätä voi sen jälkeen jatkaa sitten muina päivinä.

21.54 Joonas Könttä kesk: Arvoisa puheenjohtaja! Haluan vielä osallistua tähän illan viimeiseen teemaan.

Minusta on tärkeää, että me emme katsoisi tätä maahanmuuttoa poteroista, emme vasemmiston tai oikeiston poteroista, vaan eri ihmisten perspektiivistä. Ehkä edellinen edustaja viittasi tähän, että pyrittäisiin näkemään hieman laajemmin tätä kokonaisuutta, ja minusta on tärkeää, että tästä maahanmuutosta puhutaan myös — ei ikään kuin yhtenä yksikönä — siltä kannalta, että se sisältää monenlaista maahanmuuttoa.

Siellä on kiintiöpakolaisia, esimerkiksi Suomi ottaa UNHCR:n kautta kiintiöpakolaisia noin 1 000 ihmistä vuodessa. Minusta se järjestelmä on aivan oikea, ja siinä voidaan puhua siitä velvollisuudesta tai velvollisuudentunnosta auttaa heitä, joilla menee kaikista heikokiten.

Sitten meillä on turvapaikanhakijoita. Me olemme Euroopassakin nähneet aika laajamittaisesti turvapaikanhakijoiden liikkumista, jossa Suomi eittämättä ei silloin 2015 aloitta-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 126/2020 vp

neen hallituksen toimesta onnistunut parhaalla mahdollisella tavalla. Uskon, että varmasti parhaansa sekin hallitus keskustan, perussuomalaisen ja kokoomuksen johdolla yritti tehdä, mutta ei siinä onnistunut parhaalla mahdollisella tavalla.

Sitten meillä on myös työperäistä maahanmuuttoa, meillä on esimerkiksi Euroopan sisäistä työperäistä maahanmuuttoa — olen itsekin ollut muutaman vuoden töissä Suomen ulkopuolella — ja sitäkin tarvitaan. Ja ennen muuta Suomessa tarvitaan tulevaisuudessa työperäistä maahanmuuttoa, osaavia ihmisiä, esimerkiksi high tech -alalle mutta myös vaikkapa sairaanhoitajia. Meillä tulee olemaan sairaanhoitajista iso pula.

Eli maahanmuuttokeskustelussa haluaisin ehkä nähdä tällaista laajempaa perspektiiviä ja myös sitä, että maahanmuuttoa on hyvin erilaista. Sitäkin keskustelua pitää voida käydä kyllä kriittisesti, mutta toivon, että myös nähdään toisten näkökulmia ja tarvittaessa korjataan niitä virheitä, mitä on tehty.

Mutta itse näen niin, että kiintiöpakolaisjärjestelmä, silloin kun se toimii ja autamme aidosti hädänalaisia, on järkevä. Ymmärrän myös, että on olemassa turvapaikanhakijoita, ja siihen esimerkiksi Euroopan unionin yhteiset järjestelmät ovat järkevempiä. Ja työperäinen maahanmuutto: omassa näkökannassani koen, että työperäinen maahanmuutto — osaavat ihmiset — Suomeen on tervetullutta.

21.57 Sebastian Tynkkynen ps: Arvoisa rouva puhemies! Edustaja Könttä, puhuitte siitä, kuinka kiintiöpakolaisjärjestelmän, nimenomaan YK:n sellaisen, kautta voitaisiin ottaa Suomeen pakolaisia. Ja tähän liittyen voin sanoa, että perussuomalaisissa me olemme nimenomaan esittäneet sitä, että jos humanitäärinen maahanmuutto, tällainen vapaa turvapaikanhaku, Ruotsin rajan yli katkaistaan ja siellä rajalla selkeästi kerrotaan ihmisille, jotka Ruotsin puolelta ovat hakemassa Suomesta turvapaikkaa, että Dublin-sopimukseen nojaten teillä ei ole syytä hakea turvapaikkaa Suomesta, kun olette jo Ruotsissa, ja jos tämä saadaan loppumaan, niin sen jälkeen voidaan neuvotella yhdessä näistä pakolaismääristä, mitä kiintiöiden kautta YK:n pakolaisleireiltä otetaan. Mutta tähän mennessä tähän ei valitettavasti ole löytynyt valmiutta, vaan — niin hullua kuin se onkin — Ruotsin puolelta on saanut hakea Suomesta turvapaikkaa, ja näin ollen meillä ikään kuin tulee niitä kustannuksia hallitsemattomasti. Ja näillä on aivan valtavan isot vaikutukset tulevaan budjettiin, jatkobudjetteihin tulevaisuudessakin. Me joudumme aina maksamaan hallitsemattomasti kustannuksia vastaanottokeskuksista, joita saattaa nousta kuin sieniä sateella, niin kuin me olemme nähneet aikaisemmin. Niitä puretaan, taas nostetaan. Siitä seuraa hallinnollisia kuluja, siitä seuraa valtavan paljon esimerkiksi meidän oikeuslaitokselle kuluja, mitkä me joudumme huomioimaan.

Nyt kun me olemme käsitelleet esimerkiksi tämän budjetin oikeusministeriön hallinnonalaan, niin sinne on tulossa uusia kustannuksia nimenomaan sen puolesta, että turvapaikanhakijoiden oikeusturvaa parannettaisiin. Nimittäin tällä on tähänkin budjetillisesti vaikutuksia. Nämä randomisti tulleet turvapaikanhakijat, joilla [Puhemies koputtaa] ei ole todettu jo pakolaisuusperustetta YK:n leirillä, ovat keksineet aina uusia perusteita. Kun he ovat saaneet ensimmäisen hylkäävän päätöksen, niin sen jälkeen [Puhemies koputtaa] he ovat uudestaan kertoneet, että ”no nyt minä olen kääntynyt kristityksi ja sen perusteella tulen kokemaan vainoa omassa maassani”. Ja kun on todettu, että no, tähän ei ole kyllä itse asiassa perusteita, mitä hän kertoo, niin sen jälkeen hän on sanonut, että ”itse asiassa olen homoseksuaali ja tämän perusteella tarvitsen turvapaikkaa”. Näitä valituskierroksia on saattanut olla neljä, jopa viisi. Ja näin ollen nyt sitten teidän hallituksenne on joutunut kas-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 126/2020 vp

vattamaan budjetissa määrärahoja siihen, että turvapaikanhakijoiden oikeusturvaa tullaan parantamaan. Eli tällä on oikeasti tosi isoja vaikutuksia.

Lyhyesti vielä tuo, että jos ollaan valmiita katkaisemaan Ruotsin puolelta tuleva randomi turvapaikanhaku — me kutsumme sitä elintasosiirtolaisuudeksi — niin silloin voidaan olla valmiita myöskin tähän, että neuvotellaan kiintiöpakolaisjärjestelmän kautta otetuista pakolaisista, ja tämä on myöskin puolueen puheenjohtajiston suulla julkilausuttu asia. — Kiitos.

Keskustelu ja asian käsittely keskeytettiin.